

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

OCTAVIA E. BUTLER
YAKIN

İSTİKBAL

GÖKLERDEDİR!

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Octavia E. Butler

“Dâhi Bursu” olarak da bilinen MacArthur Fellowship’e layık görülen ilk ve tek bilimkurgu yazarı olan Octavia E. Butler aynı zamanda ilk siyah kadın bilimkurgu yazarıdır. 1947’de Pasadena, Kaliforniya’da doğan Butler genç yaşta yazmaya başladı. Çoğunluğunu beyaz ve erkek yazarların oluşturduğu bilimkurgu alanında hem siyah hem de kadın olarak kendine yer bulmakta zorlansa da Ursula K. LeGuin, James Tiptree Jr., Joanna Russ gibi kadın yazarlarla birlikte yaklaşık olarak aynı dönemde edebiyat sahnesine çıktı. En şöhretli kitabı olan *Yakın* 1979 yılında yayımlandı. Daha sonrasında Hugo, Locus ve Nebula ödülleri de dahil birçok ödüle layık görüldü. 2006 yılında evinin önünde felç geçiren Butler, henüz 58 yaşındayken hayata gözlerini yumdu.

Yakın

Octavia E. Butler

Özgün Adı

Kindred

İthaki Yayınları - 1468

Bilimkurgu Klasikleri - 43

Dizi Editörü: Alican Saygı Ortanca

Yayına Hazırlayan: Alican Saygı Ortanca

Düzeltili: Emirhan Burak Aydın

Kapak İllüstrasyonu: Hamdi Akçay

Grafik Uygulama: B. Elif Balkın

1. Baskı, Mart 2019, İstanbul

ISBN: 978-605-375-926-3

Sertifika No: 11407

Türkçe Çeviri © Emek Ergun, 2019

Octavia E. Butler © 1979

Sonsöz © Robert Crossley, 2003

Türkçe Telif Hakkı © İthaki, 2019

Bu eserin tüm hakları Akcalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla satın alınmıştır.

Yayıncının yazılı izni olmaksızın alıntı yapılamaz.

İthaki™ Penguin Kitap-Kaset Bas. Yay. Paz. Tic. Ltd. Şti.'nin tescilli markasıdır.

Caferağa Mah. Neşe Sokak, 1907 Apt. No: 31, Moda-Kadıköy/İstanbul

Tel: (0216) 348 36 97 Faks: (0216) 449 98 34

editor@ithaki.com.tr - www.ithaki.com.tr - www.ilknokta.com

Kapak, İç Baskı: Deniz Ofset Matbaacılık

Maltepe Mah. Hastane Yolu Sok. No: 1/6, Zeytinburnu/İstanbul

Tel: (0212) 613 30 06 - Faks: (0212) 613 51 97

Sertifika No: 40200

.....

OCTAVIA E. BUTLER
YAKIN

Çeviren
Emek Ergun

Sonsöz
Robert Crossley

Emek Ergun

Kadınların sözleri çığlık çığlığa duyulmayı beklerken, o sözleri arayıp bulmaya, okumaya, paylaşmaya ve kendi hayatlarımıza uyup uymadıklarını sorgulamaya dair bir sorumluluğumuz olduğunu hepimiz biliyoruz. Bize dayatılmış ve çoğu zaman kendimizinmişçesine kabullendiğimiz ayırıcı safsatalarının arkasına saklanamayız.

Yakın'ı çevirmemin birinci nedeni, kitabı okur okumaz, Octavia Butler'in çığlık çığlığa bağırın sözünün Türkçede de duyulması, paylaşılması ve kendimizle ilişkilendirilerek sorgulanması gerektiğine ikna olmamdır. Bu feminist niyetle başlayan Butler'in sözüne ortak olma projesi, şimdi sizin okumalarınızla devam ediyor. Bu söz ortaklığının okurlara nasıl dokunacağını önceden kestirmek zor olsa da, en azından dokunacağını umuyorum; çeviri sürecindeki bütün kararlarımı da "dokunsum" diyerek aldım. Çeviri esnasında,

sözcüklerin taşıdığı anlam yükünün kimi zaman hafiflediği (“kayıp” dediğimiz çeviri olgusu), kimi zamansa arttığı doğrudur. Sonuçta çeviri, farklı kültürel ve tarihsel birikimlerin içinden çıkan iki farklı dilin karşılaşmasıdır. Dolayısıyla diller arasında tutarsızlıklar ya da uyumsuzluklar olması ve bunların metne yansımaları normaldir. Ancak metnin geçirdiği bu mecburi değişim süreci, Butler’ın sözünü duymamıza engel değildir, çünkü diller ve kültürler arasında sadece farklılıklar ve ayrılıklar değil, benzerlikler ve ortaklıklar da vardır. Önemli olan hem farklılıkları, hem de benzerlikleri göz ardı etmeden metni çevirmek ve sözün başka bir dilde, yeni bir okur kitlesiyle karşılaşmasına fırsat yaratmaktır. Zira çokturlu hayata dair, farklılıklarımızla bir arada yaşamaya dair birbirimizden öğrenecek çok şeyimiz var; her ne kadar bizi ayıran (hatta bizi birbirimize karşı konumlandırıp düşman belleten) yapay sınırlar bize tersini söylese de. İşte çeviri, bu sınırları aşmamızı ve Audre Lorde’un da bahsettiği “ayırıcı safsatalara” boyun eğmeyip birbirimizi bulmamızı, birbirimizi işitmemizi, birbirimize değmemizi, birbirimizi değiştirmemizi sağlar. Yani çeviri, birbirimizin hikâyeleriyle büyüyüp katmanlaşarak hayatı dönüştürmemizi sağlar. *Yakın* da, izin verirse, bize dokunabilecek, bizi değiştirebilecek bir romandır çünkü konusu ne kadar bizden uzak görünürse görünsün, aslında, anlattığı zulüm ve direniş hikâyesi bize fazlasıyla tanıdaktır.

Yakın’ı çevirmemin ikinci nedeni de, kendi feminist yolculuğumda, kuramlarıyla, romanlarıyla, şiirleriyle, aktivizmiyle, dostluklarıyla beni sürekli uyandıran, besleyen, değiştiren ve bana hem ümit, hem de direnme gücü veren Amerikalı siyah feministlere duyduğum minnettir. Yani okuduğunuz çeviri, onlara karşı işleyen dünya düzenine rağmen, siyah feministlerin sözleri yaşasın, sözümüze karışsın diyedir. Kadın yazarların, özellikle de beyaz olmayan kadın yazarların eserlerinin çeviriyle dilden dile aktarılması ve farklı okur kitleleriyle buluşması, hem erkek egemen ve kolonyal yayıncı dünyasına bir müdahaledir, hem de sınırötesi bir feminist paylaşım

kendi coğrafi gerçeklikleriyle alakası olmadığı yanılışına kapılabilirler. Sonuçta *Yakın*, “uydurma” bir bilimkurgudur; çeviriyle başka bir kültürel coğrafyadan gelmiştir; isimleri bile pek tanınmış olmayan karakterleri, yerleri ve olayları anlatır. Kısacası *Yakın*, başka bir memleketin, başka bir tarihin, başka bir halkın, başka bir dilin içinden çıkmış bir anlatıdır. Ama sadece bu değildir. Bu hikâye, uzağımızda olduğu kadar yakınımızda, hatta içimizdedir de. Ayrıntılar ne kadar kültürel, tarihsel ya da dilsel farklılık içerirse içersin, romanın temel derdi aslında bizim de derdimizdir. “Öteki” olarak kendimize karşı kurgulayıp konumlandığımız insanların, sırf “bizden” farklı oldukları (ya “biz” olmayı kabul etmedikleri) için maruz bırakıldığı sistematik ayrımcılığı, baskıyı ve şiddeti görmemiz için, ille de *Yakın*’ı okumamıza ya da uzak coğrafyalara bakmamıza gerek yoktur. Ama yerinden yurdundan edilmiş ya da edilmeye çalışılan bir “ötekinin” yaşadığı hak-sızlıkları, çektiği özlemleri, acıları ve bunlara rağmen hayatta kalmak, özgürce yaşayabilmek için sergilediği direnişi ta içimizde hissetmemiz için, *Yakın*’ı okumamız faydalı olacaktır. Sonuçta kendimizi “ötekiyle” özdeşleştirmek, onunla duygudaşlık kurmak, sıkça teşvik edildiğimiz ya da alışkanlık edindiğimiz bir eylem değildir. Butler’ın romandaki en büyük ustalığı da işte okura yaşattığı bu duygusal gerçekçiliklerdir. Sürükleyici bir hikâye içinde okura, ırkçılığın ve cinsiyetçiliğin ortaklaşa yarattığı dehşeti göstererek, önce onları kanlı geçmişleriyle yüzleşmeye; sonra da birlikte, eşitlik, adalet ve özgürlükle tanımlanmış bir gelecek kur(gula)maya çağırır. Yani bir bilimkurgu romanı olarak *Yakın*, geçmişle yüzleşme olmadan kolektif iyileşmenin de olmayacağı fikrini, hayalle gerçeğin kesiştiği eşikte irdeleyen bir hikâyedir. Gerçeklerden kaçmak için değil, gerçekleri değiştirmek için hayallere sığınmamız gerektiğini, bilimkurgunun tam da bu yüzden eşsiz bir edebiyat türü olduğunu bize hatırlatır. Sadece aklınızla değil, kalbinizle, vicdanınızla da okumanızı tavsiye ettiğim bu romanın başlığını “*Yakın*” olarak çevirmeyi tercih etmem de bundandır (İngilizcede “kindred,” akraba, soy ve

benzer anlamlarına gelir). Romandaki “ötekiler” (Amerikalı köleler) doğrudan size karşı tanımlanmış “ötekiler” olmasa da, *Yakın*, onların hikâyelerinden yola çıkmanıza vesile olarak, kendi geçmişinizdeki (ve haliyle bugününüzdeki), yani yanı başınızdaki “ötekileri” anlamınıza, onlarla insani bağlar kurmanıza yardımcı olabilir. Kısacası *Yakın* size tahmin ettiğinizden de yakın bir hikâyedir; izin verin size bunu hissettirsin.

**Hem arkadaşım hem de teşvik edenim
Victoria Rose'a**

Giriş

Eve gittiğim son yolculukta bir kolumu kaybettim. Sol kolumu.

O yetmezmiş gibi üstüne, hayatımın yaklaşık bir yılını ve yitirene kadar kıymetini bilmediğim rahatın ve güvenliğin çoğunu kaybettim. Kevin, polis tarafından serbest bırakıldığında hastaneye gelip benimle kaldı ki onu da kaybetmediğimi bileyim.

Ama yanıma gelebilmesi için, önce polisleri onun hapislik olmadığı konusunda ikna etmem gerekti. Zaman aldı bu. Polisler, bana anlamakta güçlük çektiğim sorular sormak üzere gelip gidip yatağımın dibinde biten gölgelerdi.

“Kolunuzu nasıl yaraladınız?” diye sordular. “Sizi kim yaraladı?” Dikkatimi çeken kullandıkları sözcük oldu: Yaralamak. Sanki kolumdaki bir sıyrıktı. Yok olduğunu bildiğim akıllarına gelmiyor muydu?

“Kaza,” diye fısıldadığımı duydum. “Kazaydı.”

Kevin’la ilgili beni sorguya çekmeye başladılar. İlk başta sözleri birbirine karışıyor gibi geldi, ben de fazla kulak vermedim. Ama bir süre sonra, soruları kafamda yeniden canlandırdığımda bir anda bu adamların, kolumun “yaralanması” konusunda Kevin’i suçlamaya çalıştıklarını fark ettim.

“Hayır.” Halsizce yastığa dayanarak başımı sağa sola salladım. “Kevin yapmadı. Burada mı? Onu görebilir miyim?”

“O zaman kim?” diye üstelediler.

İlaçların ve belli belirsiz hissettiğim acının tesiri altında düşünmeye çalıştım ama onlara verebileceğim dürüst bir açıklama yoktu – hiçbirine inanmazlardı.

“Bir kazaydı,” diye tekrarlardım. “Benim hatamdı, Kevin’ın değil. Lütfen onu görmeme izin verin.”

Bulanık polis suretleri beni yalnız bırakana, uyanıp Kevin’ı yatağının yanında oturmuş kestirirken bulana kadar bunu tekrar tekrar söyledim. Bir an için ne kadar zamandır orada olduğunu merak ettim ama önemi yoktu. Önemli olan orada olmasıydı. Rahatlamıştım, yine uykuya daldım.

Nihayet Kevin’la anlaşılır bir şekilde konuşabileceğimi ve ne dediğini anlayabileceğimi hissederek uyandım. Kolumdaki –bir zamanlar kolumun olduğu yerdeki– tuhaf zonklama dışında rahat sayılırdım. Kafamı çevirip boş olan yere bakmaya çalıştım... kolumdan geriye kalana.

O anda Kevin tepemde dikilip elleriyle yüzümü tutarak başımı kendisine doğru çevirdi.

Hiçbir şey demedi. Sonra tekrar oturdu, elimi alıp tuttu.

Sanki öteki elimi kaldırıp ona dokunabilirmişim gibi hissettim. Sanki başka bir elim daha varmış gibi hissettim. Yine bakmaya çalıştım ve Kevin bu defa müdahale etmedi. Zaten bildiğim bu şeyi kabul edebilmem için nedense görmem gerekiyordu.

Bir süre sonra, yastığa yaslanıp gözlerimi kapadım. “Dirsekten yukarısı,” dedim.

“Mecburlardı.”

“Biliyorum. Sadece alışmaya çalışıyorum.” Gözlerimi açtım ve Kevin’a baktım. Sonra daha önceki ziyaretçilerimi hatırladım. “Başını belaya mı soktum?”

“Benim mi?”

“Polisler buradaydı. Bunu bana senin yaptığını düşünüyorlardı.”

“Ha şu. Serif yardımcılar. Sen çılgın olmaya başladığında komşular aramış. Beni sorguya çektiler, yani bir süre gözal-

tında tuttular –yaptıklarının adı buymuş!– ama neyse ki beni bırakmaları konusunda onları ikna etmişsin.”

“İyi. Onlara kaza olduğunu söyledim. Benim suçum.”

“Böyle bir şey asla senin suçun olamaz.”

“Orası tartışılır. Ama kesinlikle senin suçun değildi. Başın hâlâ belada mı?”

“Sanmam. Benim yaptığımdan eminler ama hiç görgü tanığı yok, sen de işbirliğine yanaşmıyorsun. Ayrıca seni nasıl yaralamış olabileceğimi çözebileceklerini sanmıyorum, yani nasıl yaralandığını düşünürsek...”

Yine gözlerimi kapatıp nasıl yaralandığımı hatırladım – acıyı hatırladım.

“İyi misin?” diye sordu Kevin.

“Evet. Polise ne söylediğini anlatsana.”

“Doğruyu.” Bir süre sessizce elimle oynadı. Ona baktığımda beni izlediğini gördüm.

“O şerif yardımcılarına doğruyu söyleseydin,” dedim yumuşak bir sesle, “yine içeri tıklılırdın – akıl hastanesine.”

Gülümsedi. “Doğrunun mümkün olduğu kadarını anlattım. Çığlığını duyduğumda yatak odasında olduğumu söyledim. Ne olduğunu anlamak için oturma odasına koştuğumda kolunu duvarda delik gibi görünen bir şeyden kurtarmaya çalışırken buldum seni. Yardım etmek için yanına gittim. O zaman fark ettim ki kolun sadece sıkışmamıştı, nasıl olduysa duvarın ta içine gömülmüştü.”

“Tam olarak gömülmemişti.”

“Biliyorum. Ama polislere karşı kullanılacak iyi bir laf gibi geldi – bir şey bilmediğimi göstermek için. Ayrıca çok da yanlış sayılmazdı. Sonra böyle bir şeyin nasıl olabileceğini onlara anlatmamı istediler. Bilmediğimi söyledim... onlara bilmediğimi söyleyip durdum. Kahretsin Dana, gerçekten bilmiyorum.”

“Ben de,” diye fısıldadım. “Ben de.”

Nehir

Bu bela, ben 9 Haziran 1976'da durumun farkına varmadan çok daha önce başlamıştı ama benim hatırladığım gün 9 Haziran. Yirmi altıncı doğum günümdü. Bu aynı zamanda Rufus'la tanıştığım gündü – ilk kez beni yanına çağırdığı gün.

Doğum günümü kutlamak için Kevin'la herhangi bir plan yapmamıştık. İkimiz de bunu yapamayacak kadar yorgunduk. Önceki gün, Los Angeles'taki dairemizden birkaç kilometre uzaklıkta Altadena'daki kendi evimize taşınmıştık. Taşınma benim için başlı başına kutlama sayılırdı. Hâlâ eşyaları yerleştiriyorduk – daha doğrusu, ben hâlâ yerleştiriyordum. Kevin çalışma odasını düzene soktukten sonra bırakmıştı. Şimdi kendini oraya kapatmış ya kaytarıyor ya da düşünüyordu çünkü daktilosunu duymuyordum. Sonunda, büyük kitaplıklardan birine yerleştirmek için kitap ayırmakta olduğum oturma odasına geldi. Sadece edebiyat. O kadar çok kitabımız vardı ki bunları bir şekilde sınıflandırmaya çalışmamız gerekiyordu.

“Ne oldu?” diye sordum.

“Yok bir şey.” Çalıştığım yerin yakınına, yere çöktü. “Sadece kendi anormalliğimle mücadele ediyorum. Yani daha dün taşınma esnasında, kafamda şu Noel hikâyesi için yarım düzine fikir vardı.”

“Ve yazmaya vakit bulunca da bir tanesi bile aklında kalmadı.”

“Bir tane bile.” Eline bir kitap aldı, açıp ve birkaç sayfasını çevirdi. Ben de başka bir tane kapıp kitapla hafifçe omzuna vurum. Şaşkın halde kafasını kaldırdığında önüne bir yığın kurgudışı kitap koydum. Mutsuz mutsuz yığına baktı.

“Of, ne diye buraya geldim ki?”

“Yeni fikirler edinmek için. Ne de olsa sen meşgul olduğunda buyuruyorlar.”

Göründüğü kadar kötücül olmadığını bildiğim bir bakış attı bana. Gözleri, mesafeli ve sinirli olsun olmasın hep öyle görünmesine neden olan o hafif soluk, neredeyse renksiz tündendi. Onları, insanları sindirmek için kullanırdı. Tanımadıklarını. Sırıttım ve işe döndüm. Bir süre sonra kurgudışı kitapları başka bir kitaplığa götürüp raflara yerleştirmeye başladı.

Dolu bir kutuyu ona doğru itmek için yere eğilmiştim ki başımın dönmeye, midemin bulanmaya başlamasıyla hızla geri doğruldum. Oda etrafımda bulanıklaşıyor ve kararıyor gibiydi. Bir an kitaplığa tutunarak ve ne olup bittiğini anlamaya çalışarak ayaklarımın üstünde durdum, sonra dizlerimin üstüne yığıldım. Kevin’in şaşkınlıktan anlamsız bir ses çıkardığını duydum, “Ne oldu?” diye sorduğunu duydum.

Başımı kaldırdım ve ona odaklanamadığımı fark ettim. Soluk soluğa, “Bana bir şey oluyor,” dedim.

Bana doğru yaklaştığını işittim, belli belirsiz bir gri pantolon ve mavi gömlek gördüm. Sonra tam bana dokunmadan önce, ortadan kayboluverdi.

Ev, kitaplar, her şey ortadan kaybolmuştu. Kendimi dışarıda buluverdim, ağaçların altında, yerde çömeliyordum. Yemyeşil bir yerdi. Bir ağaçlığın kenarındaydım. Önümde geniş, durgun bir nehir vardı ve bu nehrin ortasına yakın bir yerde çırpınan, çığlık atan bir çocuk...

Boğuluyor!

Başı dertte olan çocuğa hemen karşılık verdim. Daha sonra soru sorabilir, nerede olduğunu, ne olduğunu anlamaya çalışabilirdim. Önce çocuğa yardım etmeye gittim.

Nehre koştum, kıyafetlerim üzerimde suya dalıp yürümeye başladım ve hızla çocuğa doğru yüzdüm. Ona ulaştığımda kendinde değildi – suda yüzükoyun yatan küçük, kızıl saçlı bir çocuktur. Ters çevirdim, başı suyun üstünde kalacak şekilde sıkı sıkı tuttum ve kıyıya doğru çektim. Kıyıda şimdi bizi bekleyen kızıl saçlı bir kadın vardı. Daha doğrusu, ağlayarak kıyıda bir ileri bir geri koşturuyordu. Suda yürüdüğümü görür görmez koşarak geldi, çocuğu benden aldı ve kıyıya kadar kendi kucağında taşıdı, bir taraftan da çocuğu yoklayıp inceliyordu.

“Nefes almıyor!” diye bağırdı.

Suni teneffüs. Nasıl yapıldığını görmüştüm, nasıl olduğunu anlatmışlardı ama hiç yapmamıştım. Şimdi denemenin tam zamanıydı. Kadın faydalı bir şey yapacak durumda değildi ve görünürde de başka kimsecikler yoktu. Kıyıya vardığımızda çocuğu ondan çekip aldım. Dört ya da beş yaşında anca vardı ve pek de iri değildi.

Sırtüstü yatırdım, başını geriye doğru eğdim ve ağızdan ağıza teneffüs yapmaya başladım. Ona nefes verdikçe göğsünün hareket ettiğini görüyordum. Sonra, bir anda kadın bana vurmaya başladı.

“Yavrumu öldürdün!” diye bas bas bağıırıyordu. “Öldürdün onu!”

Arkamı dönüp beni yumruklayan ellerini yakalamayı becerdim. Sesime elimden geldiğince otorite katmaya çalışarak, “Kes şunu!” diye bağırdım. “Yaşıyor!” Yaşıyor muydu? Emin değildim. Tanrım lütfen yaşasın. “Çocuk yaşıyor. Şimdi bırak da ona yardım edeyim.” Benden biraz daha ufak olmasına sevinerek kadını kenara ittim ve dikkatimi yeniden oğluna verdim. Nefes vermelerimin arasında kadının bana boş boş baktığını gördüm. Sonra ağlayarak yanibaşımda dizlerinin üstüne yığıldı.

Birkaç dakika sonra oğlan kendi başına nefes alıp vermeye başladı. – nefes almaya, öksürmeye, tıkanmaya, kusmaya ve anne diye ağlamaya. Bütün bunları yapabildiğine göre

durumu iyiydi. Kendimi sersemlemiş, rahatlamış hissederek geri çekilip oturdum. Becermiştim!

“Yaşıyor!” diye haykırdı kadın. Oğlanı neredeyse boğarak kucakladı. “Ah Rufus, bebeğim...”

Rufus. Epey hoş görünümlü küçük bir çocuğa verilemeyecek çirkin bir isim.

Rufus kendisini tutanın annesi olduğunu görünce bağırabildiği kadar yüksek sesle bağırarak ona iyice yapıştı. Neyse, sesinde bir sorun yoktu. Sonra bir anda başka bir ses duyuldu.

“Ne halt dönüyor burada?” Bir adamın sesi, sinirli ve bu yurgan.

İrkilerek döndüğümde hayatımda gördüğüm en uzun tüfeğin namlusuyla burun buruna buldum kendimi. Metalik bir tık sesi duydum ve oğlanın hayatını kurtardığım için vurulacağımı düşünerek donup kaldım. Ölecektim.

Konuşmaya çalıştım ama sesim gidivermişti. Midem bulanmaya, başım dönmeye başladı. Görüşüm o kadar bulanıklaştı ki silahı ya da silahın arkasındaki yüzü seçemiyordum. Kadının öfkeyle konuştuğunu duydum ama kendimi, onun ne dediğini anlayamayacak kadar çok bulantıya ve paniğe kaptırmıştım.

Sonra adam, kadın, oğlan, silah hepsi ortadan kayboldu.

Yine kendi evimin oturma odasıyındaydım, dakikalar önce düştüğüm yerin birkaç metre ötesinde diz çöküyordum. Eve dönmüştüm – ıslak ve çamur içinde ama tek parça. Odanın diğer ucunda Kevin donmuş gibi ayakta durmuş, gözlerini ayırmadan daha önce olduğum yere bakıyordu. Ne kadar zamandır oradaydı?

“Kevin?”

Beni görmek için döndü. “Nasıl olur ya... oraya nasıl geçtin?” diye fısıldadı.

“Bilmiyorum.”

“Dana, sen...” Yanıma geldi, sanki gerçek olduğumdan emin değilmiş gibi çekinerek bana dokundu. Daha sonra omuzlarımdan yakalayıp sıkıca tuttu. “Ne oldu?”

Ellerini gevşetmek için ona uzandım ama bırakmadı. Yanıma dizlerinin üzerine çöktü.

“Söylesene!” diye ısrar etti.

“Ne söyleyeceğimi bilseydim söylerdim. Canımı yakmayı kes.”

Nihayet beni bıraktı, sanki benimle yeni tanışmış gibi gözlerini yüzüme dikti. “İyi misin?”

“Hayır.” Başımı önüme eğdim ve bir an gözlerimi yumdum. Korkuyla, içimdeki bütün gücü yok eden artakalmış bir dehşetle titriyordum. Yatışmaya çalışarak eğilip kendime sarıldım. Tehdit yok olmuştu ama dişlerimin takırdamasını durdurmak için elimden başka bir şey gelmiyordu.

Kevin ayağa kalkıp bir anlığına odadan gitti. Büyük bir havluya dönüp omuzlarımı sardı. Bir şekilde beni rahatlatı bu ve havluya iyice sarındım. Sırtımda ve omuzlarımda, Rufus’un annesinin yumrukladığı yerler ağrıyordu. Fark ettiğimden daha sert vurmuştu ve Kevin bana yardım etmemişti.

Ben havluya sarınmış halde, Kevin da kolunu bana dolamış sırf orada olmasıyla beni sakinleştirirken öylece yerde beraber oturduk. Bir süre sonra titremem geçti.

“Şimdi anlat bana,” dedi Kevin.

“Neyi?”

“Her şeyi. Ne oldu sana? Nasıl oldu da... nasıl öyle yer değiştirdin?”

Düşüncelerimi toparlamaya çalışırken sessizce oturdum, başımı hedef almış tüfek yine gözlerimin önüne geldi. Hayatımda hiç öyle paniklememiştim – hiç kendimi ölüme o kadar yakın hissetmemiştim.

“Dana.” Yumuşak bir sesle konuşuyordu. Sesinin tonu, kendimle hatırladığım şey arasına mesafe koyuyor gibiydi. Ama yine de...

“Ne söyleyeceğimi bilmiyorum,” dedim. “Hepsi çılgınca.”

“Nasıl ıslandığını anlat,” dedi. “Oradan başla.”

Başımı salladım. “Bir nehir vardı,” dedim. “Ortasından nehir geçen bir ağaçlık. Ve boğulan bir çocuk vardı. Onu kurtardım. Öyle ıslandım.” Duraksadım; düşünmeye, anlamlı

konusmaya çalışıyordum. Gerçi başıma gelen şey anlamlı değildi ama en azından anlaşılır bir şekilde anlatabilirdim.

Kevin'a baktım, özenle yüzüne belirsiz bir ifade takındığını gördüm. Bekledi. Kendimi biraz daha toparlayıp başa, ilk baş dönmesine döndüm ve her şeyi onun için yeniden hatırladım – her ayrıntıyı bir daha yaşadım. Fark ettiğimi bilmediğim şeyleri bile hatırladım. Mesela, yakınında durduğum ağaçlar çam ağacıydı, uzun ve dümdüzlerdi, dalları ve iğne yaprakları çoğunlukla tepedeydi. Nasıl olduysa bu kadar şeyi, Rufus'u görmeden hemen önce fark etmiştim. Rufus'un annesiyle ilgili de fazladan birkaç şey hatırladım. Kıyafetini. Boynundan ayaklarına kadar onu sarmış, uzun koyu renk bir elbise giyiyordu. Çamurlu bir nehir kenarında giyilmeyecek kadar saçma bir şey. Aksanı vardı – Güneyli aksanı. Tabii bir de unutulmaz silah vardı, uzun ve ölümcül.

Kevin lafımı kesmeden dinledi. Bitirdiğimde havlunun kenarıyla bacağımdaki çamurun birazını sildi. "Sonuçta bu halt bir yerden geldi," dedi.

"Bana inanmıyor musun?"

Bir an gözlerini çamura dikti; sonra yüzüme baktı. "Ne kadar süre ortadan kaybolduğunu biliyor musun?"

"Birkaç dakika. Çok değil."

"Birkaç saniye. Gittiğin zamanla adımı söylediğin zaman arasında on ya da on beş saniyeden fazla geçmiş olamaz."

"Ya hayır..." Yavaşça başımı salladım. "Bütün o olanlar birkaç saniyede gerçekleşmiş olamaz."

Hiçbir şey demedi.

"Ama hepsi gerçektir! Oradaydım!" Kendimi tuttum, derin bir nefes alıp yavaşladım. "Tamam. Sen bana böyle bir hikâye anlatsaydın, muhtemelen ben de sana inanmazdım ama senin de dediğin gibi, bu çamur bir yerden geldi."

"Evet."

"Peki, sen ne gördün? Sence ne oldu?"

Biraz kaşlarını çatdı, başını sağa sola salladı. "Ortadan kayboldun." Sözcükleri zorla kendine söylüyor gibi bir hali vardı. "Ellerimin sana değmesine birkaç santim kalana kadar

buradaydın. Sonra, bir anda yok oldun. İnanamadım. Orada öylece kaldım. Sonra işte geri geldin ve odanın öbür ucundaydın.”

“Hâlâ inanmıyor musun?”

Omuz silkti. “Oldu. Gördüm. Ortadan kayboldun ve yeniden ortaya çıktın. Hepsi gerçek.”

“Islak, çamurlu ve ödüm kopmuş bir halde yeniden ortaya çıktım.”

“Evet.”

“Ne gördüğümü, ne yaptığımı biliyorum – bunlar benim gerçeklerim. Seninkilerden daha çılgınca değiller.”

“Ne düşüneceğimi bilmiyorum.”

“Ne düşündüğümüzün bir öneminin olduğunu sanmıyorum.”

“Ne demek istiyorsun?”

“Yani... bir kere oldu. Ya yine olursa?”

“Hayır. Hayır sanmıyorum ki...”

“Bilemezsin!” Yine titremeye başlıyordum. “Ne olduysa, bana yetti de arttı bile! Neredeyse öldürüyordu beni!”

“Sakin ol,” dedi Kevin. “Ne olursa olsun, kendini yine paniğe kaptırmanın sana bir faydası olmaz.”

Rahatsız bir şekilde kıpırdadım, etrafa bakındım. “Yine olabilir gibime geliyor – her an olabilir gibime geliyor. Burada kendimi güvende hissetmiyorum.”

“Sadece kendini korkutuyorsun.”

“Hayır!” Öfkeyle yüzüne bakmak için döndüm, o ise o kadar endişeli görünüyordu ki başımı geri çevirdim. Acı içinde, yeniden ortadan kaybolursam diye mi endişelendiğini, yoksa akıl sağlığım için mi endişelendiğini merak ettim. Hâlâ hikâyeme inandığını sanmıyordum. “Belki de haklısın,” dedim. “Umarım haklısındır. Belki sadece bir hırsızlık ya da tecavüz veya başka bir şeyin kurbanı gibiyimdir – hayatta kalan ama artık kendini güvende hissetmeyen bir kurban.” Omuz silktim. “Başıma gelene verebileceğim bir isim yok ama artık kendimi güvende hissetmiyorum.”

Sesini iyice yumuşattı. “Yine olursa ve bu olan gerçekleşse

oğlanın babası sana şükran borcu olduğunu bilecek. Sana zarar vermez.”

“Bunu bilemezsin. Neler olabileceğini bilemezsin.” Den-
gesizce doğruldum. “Beni teskin ettiğin için seni suçlaya-
mam.” Bunu inkâr etmeye fırsatı olsun diye duraksadım
ama etmedi. “Sanki asıl ben kendi kendimi teskin ediyorum
gibime geliyor.”

“Ne demek istiyorsun?”

“Bilmem. Bu olay ne kadar gerçek gibi olursa olsun, ki
gerçek olduğunu adım gibi biliyorum, bir şekilde anısı silin-
meye başladı. Televizyonda gördüğüm ya da okuduğum bir
şeymiş gibi gelmeye başladı – kulaktan dolma edindiğim bir
şey gibi.”

“Ya da bir... bir hayal?”

Başımı eğip suratına baktım. “Halüsinasyon demek isti-
yorsun.”

“Peki.”

“Hayır! Ne yaptığımı biliyorum. Farkındayım. Beni çok
korkuttuğu için kendimi olaydan uzaklaştırmaya çalışıyo-
rum. Ama gerçektir.”

“Çekip kurtar kendini o zaman.” Ayağa kalkıp çamurlu
havluyu benden aldı. “Gerçek olsa da olmasa da yapabilece-
ğin en iyi şey bu gibi geliyor. Uzaklaşmaya çalış.”

Yangın

1

Denedim.

Duş aldım, çamurdan ve hafif tuzlu sudan yıkanıp arındım, temiz kıyafetler giydim, saçlarımı taradım...

Beni gördüğünde, “Böyle çok daha iyi,” dedi Kevin. Ama değildi.

Rufus, annesi ve babası henüz tam olarak hafızamda yatışıp Kevin’ın istediğı gibi “hayale” dönüşmemişlerdi. Benimle kaldılar, karanlık ve tehditkâr. Kendi araflarını yaratıp beni de orada tuttular. Duş alırken baş dönmesinin geri gelmesinden korktum, düşersem başımı fayansa çarpıp kırmaktan ya da her neredeyse o nehre dönüp kendimi yabancıların içinde çıplak dururken bulmaktan korktum. Yoksa kendimi bambaşka bir yerde tamamen savunmasız mı bulurdum?

Hızla yıkandım.

Sonra oturma odasındaki kitaplara döndüm ama Kevin neredeyse hepsini yerleştirmişti.

“Bugünlük daha fazla eşya yerleştirmek yok,” dedi bana. “Hadi gidip bir şeyler yiyelim.”

“Gitmek mi?”

Baş dönmem geçtiğinde koyu yeşil renkte, kısa kesilmiş bir sineklikle korunan küçük bir yatakta otururken buldum kendimi. Yanımda küçük ahşap bir sehpa, onun üstünde de yıpranmış eski bir çakı, birkaç misket ve metal bir şamdanda yanan bir mum vardı. Önümdeyse kızıl saçlı bir oğlan. Rufus?

Oğlanın sırtı bana dönüktü ve henüz beni fark etmemişti. Bir elinde tuttuğu tahta çubuğun ucu yakılmış tütüyordu. Ateşiyle belli ki penceredeki perdeler tutuşturulmuştu. Oğlan öylece durmuş alevlerin kalın kumaşları silip süpürmesini izliyordu.

Bir an ben de izledim. Sonra kendime gelip oğlanı kenara ittim ve perdeleri, yanmayan üst tarafından tutup aşağı çektim. Perdeler yere düşerken alevlerin bir kısmı havasız kalıp söndü ve arkada yarısına kadar açık bir pencere belirdi. Çabucak perdeleri kaptığım gibi pencereden dışarı attım.

Oğlan önce bana, sonra pencereye koşup dışarı baktı. Yanan kumaşı bir verandanın çatısına ya da duvarın fazla yakınına atmadığını umarak ben de dışarı baktım. Odada bir şömine vardı; şimdi görüyordum, çok geç kalmıştım. Perdeleri şömineye atabilirdim; orada güvenli bir şekilde yanarlardı.

Dışarısı karanlıktı. Ayrıldığımda evde güneş henüz batmamıştı ama burası karanlıktı. Perdeleri bir kat aşağıda görebiliyordum; yanarken en yakındaki duvarın biraz uzağında yerde olduklarını görmemize yetecek kadar geceyi aydınlatıyorlardı. Aceleci davranışımın bir zararı olmamıştı. İkinci kez bir belanın önüne geçtiğini bilerek evime gidebilirdim.

Eve gitmek için bekledim.

İlk yolculuğum, oğlan güvenliğe kavuşur kavuşmaz bitmişti – kendi güvenliğim için tam zamanında bitmişti. Ama şimdi beklerken, bu defa o kadar şanslı olmayacağımı fark ediyordum.

Başım dönmüyordu. Oda bulanıklaşmıyor, inkâr edile-

meyecek kadar gerçek bir halde duruyordu. Ne yapacağımı bilmeyerek etrafıma bakındım. Evden beni buraya kadar takip eden korku yine alevlendi. Bu defa kendiliğinden geri dönmezsem bana ne olacaktı? Ya burada –burası neresiye artık– mahsur kalırsam? Param yoktu, eve nasıl gideceğim hakkında hiçbir fikrim yoktu.

Kendimi sakinleştirmeye çabalarken dışarıdaki karanlığa baktım. Ama dışarıda şehrin ışıklarının olmaması hiç de sakinleştirici gelmiyordu. Tek bir ışık bile yoktu. Gerçi anlık bir tehlike altında da değildim. Ve her neredeysem yanımda bir çocuk vardı – bir çocuk sorularıma bir yetişkinden daha kolay cevap verebilirdi.

Oğlana baktım. O da meraklı ve korkmayan gözlerle bana baktı. Rufus değildi. Bunu şimdi görebiliyordum. Aynı şekilde kızıl saçları vardı, sıskaydı ama daha uzundu ve bariz üç ya da dört yaş daha büyüktü. Ateşle oynamaması gerektiğini bilecek kadar yaşı var, diye düşündüm. Perdelerini ateşe vermeseydi, belki hâlâ evimde olabilirdim.

Ona doğru bir adım attım ve elinden çubuğu alıp şömineye attım. “Sen bu evi yakıp kül etmeden önce birileri seni öyle bir çubukla bir güzel benzetmeli,” dedim.

Laf ağzımdan çıkar çıkmaz söylediğime pişman oldum. Bu oğlanın yardımına ihtiyacım vardı. Ama yine de kimbilir beni ne biçim bir belaya bulaştırmıştı!

Oğlan korkuyla geriye doğru sendeledi. “Bana elini sürersen babama söylerim!” Bariz Güneyli aksanıyla konuşuyordu ve bu fikirden kurtulmaya fırsatım olmadan Güney’de bir yerlerde olup olmadığımı merak etmeye başladım. Evden üç ya da dört bin kilometre uzaklarda bir yerde.

Güney'deysem, iki ya da üç saatlik zaman farkı dışarıdaki karanlığı açıklardı. Ama her neredeysem yapmak istediğim son şey oğlanın babasıyla karşılaşmaktı. Adam beni evine izinsiz girmekten hapse attırabilirdi – ya da haneye tecavüzden vurabilirdi. Endişelenmem için bariz bir neden vardı. Tabii ki oğlan bana başka şeyler de anlatabilirdi.

Anlatacaktı da. Burada mahsur kalacaksam, mümkün ol-

duğu sürece becerebildiğim kadar çok şey öğrenmeliydim. Bulunduğum yerde, beni vurabilecek bir adamın evinde kalmak benim için ne kadar tehlikeli olursa olsun, gece vakti hiçbir şey bilmeden dışarılarda gezinmem daha çok tehlikeliydi. Oğlanla ben seslerimizi alçaltacak ve konuşacaktık.

“Babana kafanı yorma şimdi,” dedim alçak bir sesle. “O yanmış perdeleri gördüğünde ona anlatacak epey şeyin olacak.”

Oğlanın havası söner gibi oldu. Omuzları çöktü ve şömineye bakmak için o tarafa döndü. “Sen kimsin ki?” diye sordu. “Ne işin var burada?”

Yani o da bilmiyordu – gerçi bilmesini de cidden beklemiyordum. Ama benim yanımda şaşırtıcı derece rahat görünüyordu – ben onun yaşındayken yabancı biri bir anda yatak odamda belirseydi o kadar rahat olamazdım. Hâlâ odamda duruyor bile olmazdım. Benim olduğum kadar ürkek bir çocuk olsaydı, beni muhtemelen öldürtürdü.

“Adın ne?” diye sordum.

“Rufus.”

Bir an, öylece yüzüne baktım. “Rufus mu?”

“Evet. Ne oldu ki?”

Keşke ne olduğunu bilseydim – neler dönüyordu! “Yok bir şey,” dedim. “Bak... Rufus, bana bak. Beni daha önce hiç gördün mü?”

“Hayır.”

Bu doğru cevaptı, mantıklı cevaptı. Oğlanın adına, fazlaca tanıdık yüzüne rağmen kendimi buna ikna etmeye çalıştım. Ama nehirden çıkardığım çocuk büyüyüp kolaylıkla bu çocuğa dönüşmüş olabilirdi – üç ya da dört yıl içinde.

Kendimi aptal hissederek, “Neredeyse boğulduğun bir zaman hatırlıyor musun?” diye sordum.

Kaşlarını çattı, bana daha dikkatlice baktı.

“Daha küçüktün,” dedim. “Belki beş yaşlarında. Hatırlıyor musun?”

“Nehir mi?” Sanki kendi de buna inanamıyormuş gibi sözcükler ağzından güçsüz ve çekingen bir halde çıktı.

“Hatırlıyorsun o zaman. Sendin o.”

“Boğulma... Onu hatırlıyorum. Sen de...”

“O zaman bana bakmaya fırsatın oldu mu, emin değilim. Tahminime göre bu uzun zaman önceydi... senin için.”

“Hayır, seni şimdi hatırlıyorum. Gördüm seni.”

Hiçbir şey demedim. Ona pek inanmıyordum. Bana sadece duymak istediğimi düşündüğü şeyi mi söylüyordu diye merak ediyordum – gerçi yalan söylemesini gerektirecek bir neden yoktu. Belli ki benden korkmuyordu.

“O yüzden seni tanıyormuşum gibime geldi,” dedi. “Hatırlayamadım – belki de seni o şekilde gördüğüm için. Anne-me söyledim, o da seni gerçekten öyle görmüş olamayacağımı söyledi.”

“Nasıl öyle?”

“Yani... gözlerim kapalıyken.”

“Gözlerin–” Durdum. Oğlan yalan söylemiyordu; hayal görüyordu.

“Doğru!” diye yüksek sesle üsteledi. Sonra kendini tutup fısıldadı, “Tam o deliğe adım atarken seni o şekilde gördüm.”

“Delik mi?”

“Nehirde. Suda yürüyordum ve bir delik vardı. Düştüm ve sonra bir daha dibi bulamadım. Seni bir odanın içinde gördüm. Odanın bir kısmını görebiliyordum ve her yerde kitaplar vardı – babamın kütüphanesindekilerden daha fazla. Erkek gibi pantolon giyyordun – şimdi olduğu gibi. Senin erkek olduğunu sandım.”

“Çok sağol.”

“Ama bu defa pantolon giyen bir kadına benziyorsun.”

İç geçirdim. “Peki tamam, orasını boşver. Beni, seni nehir-den çıkaran kişi olarak tanıdığın sürece...”

“Sen miydin? Sensindir diye düşünmüştüm.”

Durdum, kafam karışmıştı. “Hatırladığını sanıyordum.”

“Seni gördüğümü hatırlıyorum. Sanki bir süreliğine boğulmaya ara verip seni gördüm, sonra da yeniden boğulmaya başladım. Ondan sonra annem oradaydı ve babam.”

“Ve babanın silahı,” dedim sertçe. “Baban beni neredeyse vuruyordu.”

“O da senin erkek olduğunu – ve annemle bana zarar vermeye çalıştığını sandı. Annem ona seni vurmamasını söylemiş; öyle dedi. Sonra da sen yok olmuştun.”

“Evet.” Muhtemelen kadının gözlerinin önünde ortadan kaybolmuştum. Bunu ne sanmıştı acaba?

“Ona nereye gittiğini sordum,” dedi Rufus, “ve sinirlenip bilmediğini söyledi. Sonra yine sordum ve bana tokat attı. Annem bana hiç vurmaz.”

Rufus’un da bana aynı soruyu sormasını bekleyerek sustum ama başka bir şey demedi. Sadece gözleriyle sorguladı. Kendi düşüncelerimi yoklayıp ona cevap vermenin bir yolunu bulmaya çalıştım.

“Sence nereye gittim, Rufi?”

İç çekip hayal kırıklığına uğramış bir sesle, “Sen de bana söylemeyeceksin,” dedi.

“Söyleyeceğim – elimden geldiğince. Ama önce bana cevap ver. Sence nereye gittim?”

Sanki bunu yapıp yapmayacağına dair bir karar vermek zorundaymış gibiydi. “Odaya geri gittin,” dedi sonunda. “Kitapların olduğu odaya.”

“Bu bir tahmin mi, yoksa beni yine gördün mü?”

“Seni görmedim. Doğru bildim mi? Oraya mı döndün?”

“Evet. Annenle babanın ne kadar ödünü kopardıysam, eve dönüp neredeyse bir o kadar da kocamın ödünü kopardım.”

“İyi ama oraya nasıl gittin? Buraya nasıl geldin?”

“Aynen böyle,” deyip parmaklarımı şıklattım.

“Bu bir cevap değil.”

“Verebileceğim tek cevap bu. Evdeydim, sonra birdenbire burada sana yardım ediyordum. Nasıl olduğunu –nasıl öyle yer değiştirdiğimi– ya da ne zaman olacağını bilmiyorum. Benim kontrolümde değil.”

“Kimin kontrolünde?”

“Bilmiyorum. Hiç kimsenin.” Kendisinin kontrolünde olduğu fikrine kapılmasını istemedim. Özellikle de gerçekten onun kontrolündeysen.

“Ama... nasıl bir şey bu? Annemin görüp de bana söyleyemeyeceği şey ne olabilir?”

“Muhtemelen kocamın gördüğünün aynısı. Kocam, sana geldiğimde ortadan kaybolduğumu söyledi. Öylece yok olmuşum. Ve bir süre sonra yeniden ortaya çıkmışım.”

Bunu bir düşündü. “Yok olmak mı? Duman gibi mi yani?” Yüzündeki ifadeye korku yayıldı. “Hayalet gibi mi?”

“Duman gibi, belki. Ama hayalet olduğum fikrine falan kapılma şimdi. Hayalet diye bir şey yok.”

“Babam da öyle diyor.”

“Baban doğru diyor.”

“Ama annem bir keresinde hayalet gördüğünü söylüyor.”

Bu konudaki fikrimi kendime saklamayı becerdim. Sonuçta annesi... Ayrıca muhtemelen kadının hayaleti bendim. Ortadan kaybolmamı açıklayabilecek bir şey bulmak zorunda kalmıştı. Daha gerçekçi olan kocasının bunu nasıl açıkladığını merak ettim. Ama orası önemli değildi. Şu an umurumda olan, oğlanı sakın tutmaktı.

“Yardıma ihtiyacın vardı,” dedim ona. “Ben de sana yardım etmeye geldim. İki defa. Bu beni korkulacak biri mi yapıyor?”

“Sanmıyorum.” Uzun uzun yüzüme baktı, sonra yanıma geldi, ürkekçe uzandı ve isten kararmış eliyle bana dokundu.

“Gördün mü bak,” dedim, “Senin kadar gerçeğim.”

Başını sallayarak onayladı. “Ben de öyle olduğunu düşündüm. Bütün o yaptığın şeyler... gerçek olmalıydın. Ve annem de sana dokunduğunu söyledi.”

“Bayağı dokundu.” Kadının çaresiz darbeleriyle morarttığı omzumu ovdum. Duyduğum ağrı bir an kafamı karıştırdı ve kadının saldırısının benim için sadece birkaç saat önce gerçekleştiğini hatırlamak zorunda kaldım. Oysa oğlan şimdi birkaç yaş büyüktü. O halde sonuç: Bir şekilde, yolculuklarım mesafe olduğu kadar zaman da kat ediyordu. Bir başka sonuç: Yolculuklarımın merkezi –hatta belki sebebi– bu oğlandı. Ona çağrılmamdan önce beni oturma odamda

görmüştü; bunu uydurmuş olamazdı. Ama ben hiçbir şey görmemiş, mide bulantısı ve yön kaybı dışında hiçbir şey hissetmemiştim.

“Annem beni sudan çıkardıktan sonra yaptığın şeyin, İkinci Krallar Kitabı’ndaki gibi olduğunu söyledi.”

“Ne gibi?”

“Elyesa’nın ölü oğlanın ağzına üflediği ve oğlanın hayata geri döndüğü bölüm. Annem senin de bana aynısını yaptığını görünce önce seni durdurmaya çalıştığını söyledi çünkü daha önce hiç görmediği bir zenciymişsin.* Sonra İkinci Krallar’ı hatırlamış.”

Yatağa oturup yüzüne baktım ama gözlerinde ilgiden ve hatırladığı heyecandan başka bir şey göremedim. “Ne olduğumu söyledi?” diye sordum.

“Yabancı bir zenci. Annem de babam da seni daha önce görmediklerinden eminlerdi.”

“Oğlunun hayatını kurtardığımı gördükten hemen sonra söylenecek laf mı bu?”

Rufus suratını astı. “Niye ki?”

Suratına baktım.

“Ne oldu?” diye sordu. “Neden kızdın?”

“Annen siyah insanlara hep zenci mi der, Rufi?”

“Evet ama yanında misafir yoksa. Niye demesin ki?”

Masumca soru soran hali kafamı karıştırdı. Ya ne dediğini gerçekten bilmiyordu ya da Hollywood’da onu bekleyen bir kariyer vardı. Hangisi olursa olsun, bana bunu söylemeye devam etmeyecekti.

“Ben siyah bir kadınıym, Rufi. Beni adımdan başka bir şekilde çağırman gerekiyorsa, öyle de.”

“Ama...”

* “Nigger” Türkçeye genelde “zenci” olarak çevrilse de bu sözcüğün İngilizcede, Amerikan köleliğinden ve hâlâ devam eden yoğun Amerikan ırkçılığından beslenen, son derece aşağılayıcı bir sözcük olduğunu vurgulamak gerek. Bugün Amerika’da bir beyazın “nigger” sözcüğünü kullanması kabul gören bir şey değildir – ki böyle bir “ayıplamaya” ihtiyaç duyulması bile sözcüğün mide bulantıcı ırkçı boyutlarına (ve hâlâ yoğun bir şekilde devam ettiğine) işaret eder. –çn

“Defalarca.”

“Sadece bir dolar almıştım.” Gömleğini indirip yüzüne baktı.

Ne diyeceğimi bilemedim. Oğlan büyüdüğünde hapse düşmezse şanslı sayılırdı – tabii büyürse. Devam etti.

“Evi yakarsam bütün parasını kaybeder, diye düşünmeye başladım. Kaybetmeli de. Tek düşündüğü şey bu.” Rufus omuzlarını silkti. “Ama sonra ahırı ve o yangını çıkardıktan sonra beni dövmek için kullandığı kırbaacı hatırladım. Annem onu durdurmasaydı beni öldüreceğini söylemişti. Bu defa beni öldüreceğinden korktum, o yüzden de yangını söndürmek istedim. Ama yapamadım. Ne yapacağımı bilemedim.”

Beni bu yüzden çağırmıştı. Artık emindim. Oğlan baş edemeyeceği kadar büyük bir belaya bulaştığında beni bir şekilde kendine çekiyordu. Bunu nasıl yapıyordu, bilmiyordum. Belli ki o bunu yaptığını bile bilmiyordu. Bilseydi ve beni kendi isteğiyle çağırabiliyor olsaydı, Rufus’un yediği dayaklardan biri sırasında kendimi babayla oğul arasında dikiliyor bulabilirdim. O zaman olabilecekleri hayal bile edemiyordum. Rufus’un babasıyla tek bir görüşme benim için yeterli olmuştu. Oğlan da kulağa pek öyle uzlaşması kolay biri gibi gelmiyordu hani. Yine de, “Rufi, seni kırbaçla mı dövdü dedin?”

“Evet. Zencileri ve atları kırbaçladığı türden olan.”

Bu beni bir an durdurdu. “Kırbaçladığı... kim?”

Bana temkinli bir şekilde baktı. “Senden bahsetmiyordum.”

Bunu duymazdan geldim. “Sen yine de siyahlar da. Ama... baban siyahları mı kırbaçlıyor?”

“Onu buna mecbur bıraktıklarında. Ama annem, ne yapmış olursam olayım babamın beni öyle dövmesinin gaddarca ve utanç verici olduğunu söyledi. Olaydan sonra beni Baltimore şehrine May Teyzenin evine götürdü ama babam gelip beni aldı ve eve getirdi. Bir süre sonra annem de eve döndü.”

Bir an kırbaacı ve “zencileri” unuttum. Baltimore şehri. Maryland eyaletindeki Baltimore? “Su anda Baltimore’dan uzakta mıyız, Rufi?”

“Körfezin öbür tarafı.”

“Ama... hâlâ Maryland’deyiz, değil mi?” Maryland’de akrabalarım vardı – onlara ihtiyacım olursa, ve tabii kendilerine ulaşabilirsem, bana yardım edecek insanlar. Yine de tanıdığım birine ulaşıp ulaşamayacağımdan şüphe etmeye başlamıştım. İçimde yavaşça büyüyen yeni bir korku vardı artık.

“Tabii ki Maryland’deyiz,” dedi Rufus. “Nasıl oluyor da bunu bilmiyorsun?”

“Bugünün tarihi ne?”

“Bilmiyorum.”

“Yıl! Sadece yılı söyle!”

Odanın öbür ucuna, kapıya doğru bir bakış attı, sonra hızla bana döndü. Cahilliğimle ve aniden beliren gerginliğimle onu tedirgin ettiğimi fark ettim. Kendimi sakın konuşmaya zorladım. “Hadi Rufi, hangi yıl olduğunu biliyorsun, değil mi?”

“Yıl... 1815.”

“Ne?”

“1815.”

Kendimi sakinleştirmek için, ona inanmak için kıpırdamadan oturup derin derin nefes aldım. Ona inanıyordum. Gerektiği kadar şaşırmadım bile. Zamanda yolculuk ettiğim gerçeğini zaten kabullenmiştim. Şimdi evden tahmin ettiğimden daha uzakta olduğumu biliyordum. Şimdi Rufus’un babasının “zencileri” ve atları dövmek için neden kırbaç kullandığını da biliyordum.

Başımı kaldırdım ve oğlanın sandalyesinden kalkıp yanıma gelmiş olduğunu gördüm.

“Ne oluyor sana?” diye sordu. “Hasta gibi davranıp duruyorsun.”

“Bir şey yok, Rufi. İyiyim ben.” Hayır, hastaydım. Ne yapacaktım? Neden hâlâ eve gitmemiştim? Burası, biraz daha uzun süre kalmak zorunda kalırsam benim için öylesine ölümcül bir yere dönüşebilirdi ki. “Burası bir plantasyon” mu?” diye sordum.

“Weylin plantasyonu. Babam da Tom Weylin.”

“Weylin...” Bu isim kafamda bir anıyı tetikledi, yıllardır düşünmediğim bir şeyi. “Rufus, soyadın W-e-y-l-i-n diye mi yazılıyor?”

“Evet, sanırım öyle.”

Sabırsızca surat asarak ona baktım. Onun yaşında bir oğlanın kendi adının nasıl yazıldığından kesinlikle emin olması gerekirdi – böyle tuhaf yazılan bir isim bile olsa.

“Evet öyle,” dedi çabucak.

“Peki... buralarda bir yerde Alice adında siyah bir kız, belki köle olan bir kız yaşıyor mu?” Kızın soyadından emin değildim. Anı aklıma parça parça geri geliyordu.

“Tabii. Alice benim arkadaşım.”

“Öyle mi?” Düşünmeye çalışarak ellerime bakıyordum. Tam, bir imkânsızlığa alıştım derken bir başkasına tosluyordum.

“Köle de değil,” dedi Rufus. “Özgür; annesi gibi özgür doğdu.”

“Aaa? O zaman belki bir şekilde...” Sesim, ben birbiriyle yarışan düşüncelerimi yerli yerine oturtmaya çalışırken cıvılaşmıştı. Eyalet doğrudur, zaman da, tuhaf soyadı da, kız da, Alice...

“Belki ne?” diye hatırlattı Rufus.

Evet, belki ne? Yani, belki, tamamen aklımı kaybetmediysem, duyduğum en mükemmel halüsinasyonun ortasında değilsem, gözümün önündeki çocuk gerçekse ve doğrudur, belki de Rufus atalarımın biriydi.

Belki bilmem kaç nesil eskilerden büyük dedemdi ama yalnızca kızı, süslü oymalı ahşap bir sandıkta büyük bir Kitabı Mukaddes satın alıp bunun içinde ailenin kayıtlarını tutmaya başladığı için ailenin hafızasında hâlâ az buçuk canlı kalmıştı. Sandık hâlâ dayımdaydı.

Hagar Ninem. 1831’de doğan Hagar Weylin. Listede ilk onun adı vardı. Ve babasıyla annesinin adlarını, Rufus Weylin ve Alice Green bir soy Weylin diye yazdırmıştı.

“Rufus, Alice’in soyadı ne?”

“Greenwood. Sen neden bahsediyordun demin? Belki ne?”

“Hiçbir şeyden. Ben... sadece aileden birini tanıyor olabileceğimi düşündüm.”

“Tanıyor musun?”

“Bilmiyorum. Düşündüğüm kişiyi görmeyeli uzun zaman oldu.” Kötü yalanlar. Yine de gerçeklerden daha iyilerdi. Oğlan ne kadar küçük olursa olsun gerçeği söylersem akıl sağlığımdan kuşku duyacağını düşünüyordum.

Alice Greenwood. Bu oğlanla nasıl evlenecekti? Ya da bu bir evlilik miydi? Ve neden ailede hiç kimse Rufus Weylin’in beyaz olduğundan bahsetmemişti? Tabii biliyorlardıysa. Muhtemelen bilmiyorlardı. Hagar Weylin Blake, 1880’de, ailenin benim tanıdığım üyeleri hayata gelmeden çok önce ölmüştü. Onun hayatıyla ilgili bilgilerin çoğu da kuşkusuz onunla birlikte ölmüştü. En azından süzüle süzüle bana gelmeden önce ölmüştü. Geriye sadece Kitabı Mukaddes kalmıştı.

Hagar inci gibi el yazısıyla Kitabı Mukaddes’te sayfalar doldurmuştu. Oliver Blake’le yaptığı evliliğin kaydı ve yedi çocuğunun, onların evliliklerinin ve bazı torunların listesi vardı.... Sonra listeleme işini bir başkası devralmıştı. Hiç tanımadığım, tanımayacağım bir sürü akraba.

Yoksa onlarla tanışacak mıydım?

Hagar’ın babası olacak oğlanı şöyle bir süzdüm. Onda bana herhangi bir akrabamı anımsatan hiçbir şey yoktu. Ona bakmak kafamı karıştırdı. Ama o olmalıydı. Onunla benim aramda var gibi görünen bağın bir nedeni olmalıydı. Gerçi kan bağının, iki kere bu şekilde onun yanına çağrılmamı açıklayabileceğini gerçekten zannetmiyordum. Açıklayamazdı. İyi ama başka bir şey de açıklamıyordu. Aramızda olan yeni bir şeydi, adı bile olmayan bir şeydi. İkimizde eşleşen bu tuhaflık, akrabalığımızdan kaynaklanıyor olabilirdi de olmayabilirdi de. Yine de şimdi, onu kurtarabildiğime memnun olmam için özel bir nedenim vardı. Sonuçta, sonuçta onu kurtarmasaydım, bana, annemin ailesine ne olurdu?

O yüzden mi buradaydım? Sadece kazaya meyilli bir oğlanın hayatta kaldığından emin olmak için değil, ailemin hayatta kalmasından, kendi doğumumdan emin olmak için.

Bir kez daha, ya oğlan boğulmuş olsaydı? Bensiz boğulacak mıydı? Yoksa annesi bir şekilde onu kurtarır mıydı? Babası onu kurtarmak için vaktinde gelir miydi? Hayatı, onun soyundan gelen, henüz rahme bile düşmemiş birinin eylemlerine bağlı olamazdı. Ne yaparsam yapayım, Hagar'ın babası olması için hayatta kalmalıydı; yoksa ben var olamazdım. Bu mantıklıydı.

Ama nedense beni rahatlatacak kadar mantıklı gelmedi. Onu yine başını belaya sokmuş bir halde bulursam, bunu görmezden gelerek sınavacak kadar mantıklı gelmedi – gerçi zorda olan *herhangi* bir çocuğu zaten görmezden gelemedim. Ama bu çocuğun özel bakıma ihtiyacı vardı. Ben yaşayacaksam, diğerleri yaşayacaksa, onun da yaşaması lazımdı. Bu paradoksu sınamayı göze alamazdım.

Bana dikkatle bakarak, “Biliyor musun,” dedi, “biraz Alice'in annesine benziyorsun. Bir elbise giyseydin ve saçlarını bağlasaydın, ona çok benzerdin.” Dostça yatakta yanıma oturdu.

“Annenin yanlışlıkla beni o sanınamasına şaşırdım,” dedim.

“Öyle giyinirsen sanmaz tabii! İlk başta erkek olduğunu sandı, aynı benim sandığım gibi – ve aynı babamın sandığı gibi.”

“Ha.” Bu yanlışlığı anlamak şimdi biraz daha kolaydı.

“Sen Alice'in akrabası olmadığından emin misin?”

“Bildiğim kadarıyla değilim,” diye yalan söyledim. Ve çabucak konuyu değiştirdim. “Rufi, burada köleler var mı?”

Başını sallayıp onayladı. “Babamın dediğine göre otuz sekiz köle.” Çıplak ayaklarını yukarı çekip yatakta yüzü bana dönük halde bağdaş kurdu; hâlâ ilgiyle beni inceliyordu. “Sen köle değilsin, değil mi?”

“Hayır, değilim.”

“Ben de öyle düşünmüştüm. Doğru konuşmuyorsun,

doğru giyinmiyorsun, doğru davranmıyorsun. Kaçak bir köle gibi bile görünmüyorsun.”

“Değilim.”

“Ve bana da ‘Sahip’ diye hitap etmiyorsun.”

Kahkaha atarak kendimi şaşırttım. “Sahip mi?”

“Öyle demen gerekiyor.” Çok ciddiydi. “Sana siyah diye hitap etmemi istiyorsun ama.”

Ciddiyeti kahkahamı kesti. Komik olan neydi ki zaten? Muhtemelen haklıydı da. Hiç şüphesiz ona bir saygınlık unvanı sunmam gerekiyordu. Ama yani “Sahip”?

“Söylemek zorundasın,” diye ısrar etti. “Ya ‘Küçük Sahip’ ya da... Alice’in dediği gibi ‘Beyefendi.’ Öyle demen gerekiyor.”

“Hayır.” Başımı sağa sola salladım. “İşler daha da kötüye gitmediği sürece hayır.”

Oğlan koluma yapıştı. “Evet!” diye fısıldadı. “Söylemezsen ve babam seni duyarsa başın belaya girer.”

“Babası” beni ne söylerken duysa başım belaya girerdi zaten. Ama oğlan belli ki benim için endişeleniyordu, hatta korkuyordu. Babası kulağa, korku aşılarmakta uzman biri gibi geliyordu. “Peki,” dedim, “başka biri gelirse, sana ‘Beyefendi Rufus’ diye hitap ederim. Olur mu?” Başka biri gelirse, hayatta kaldığım için kendimi şanslı hissederdim.

“Evet,” dedi Rufus. Rahatlamış görünüyordu. “Sırtımda babamın kırbaçla vurduğu yerlerde hâlâ izler var.”

“Gördüm.” Bu evden çıkmamın zamanı gelmişti. Yeterince konuşmuş, öğrenmiş ve eve geri dönmek için ümitlenmişim. Rufus’u korumam için beni her ne güç kullandıysa kullansın, aynı gücün benim korunmamı hesaba katmadığı ortadaydı. Gün ağarmadan önce bu evden çıkmalı ve güvenli bir yere gitmeliydim – benim için burada güvenli bir yer vardiysa tabii. Alice’in anne ve babasının nasıl idare ettiğini, nasıl hayatta kaldığını merak ettim.

Birden Rufus “Hey!” dedi.

Sıçradım, ona baktım ve kaçırduğum bir şeyler dediğini fark ettim.

“Adın ne diye sordum,” diye tekrarladı. “Hiç söylemedin.”

Bu muydu? “Edana,” dedim. “İnsanlar genelde Dana der.”

“Of hayır!” dedi yavaşça. Yüzüme yine, hayalet olabileceğimi düşündüğünde baktığı gibi uzun uzun baktı.

“Ne oldu?”

“Bir şey olmadı, sanırım, ama... yani, bu defa buraya gelmeden önce seni nehirde gördüğüm gibi görüp görmediğimi bilmek istemiştin. Yani görmedim ama sanırım seni duydum.”

“Nasıl? Ne zaman?”

“Nasıl bilmiyorum. Burada değildin. Ama yangın başladığında ve ben çok korktuğumda, bir ses duydum, bir erkek sesi. ‘Dana?’ dedi. Sonra da, ‘Yine mi oluyor?’ dedi. Ve başka biri, sen, ‘Sanırım,’ diye fısıldadın. Seni duydum!”

Bitkin bir halde iç çektim, kendi yatağını ve cevabı olmayan sorulara bir son gelmesini istiyordum. Rufus, Kevin’i ve beni, zaman ve mekân farkına rağmen nasıl duymuştu? Bilmiyordum. Bunu umursayacak zamanım bile yoktu. Şu anda daha acil başka sorunlarım vardı.

“O adam kimdi?” diye sordu Rufus.

“Kocam.” Elimle yüzümü ovaladım. “Rufi, baban uyanmadan önce buradan çıkmam lazım. Kimseyi uyandırmadan alt kata nasıl ineceğimi gösterir misin?”

“Nereye gideceksin?”

“Bilmiyorum ama burada kalamam.” Bir an bana ne kadar yardım edebileceğini –ne kadar yardım edeceğini– merak ederek duraksadım. “Evimden çok uzaktayım,” dedim, “ve oraya ne zaman dönebileceğimi bilmiyorum. Sen gidebileceğim bir yer biliyor musun?”

Rufus bağdaş kurduğu bacaklarını çözdü ve kafasını kaşıdı. “Dışarıya çıkıp sabaha kadar saklanabilirsin. Sonra ortaya çıkıp babama burada çalışıp çalışamayacağını sorabilirsin. Bazen özgür zencilere iş verir.”

“Öyle mi? Sen özgür ve sıyah olsaydın, sence onun emrinde çalışmak ister miydin?”

Bakışlarını başka tarafa çevirip başını sağa sola salladı. “Sanırım istemezdim. Bazen çok zalim oluyor.”

“Gidebileceğim başka yer var mı?”

Biraz daha düşündü. “Kasabaya gidip orada iş bulabilirsin.”

“Kasabanın adı ne?”

“Easton.”

“Uzak mı?”

“Çok değil. Babam onlara izin kâğıdı verdiğinde bazen zenciler yürüyerek oraya gider. Ya da belki...”

“Ne?”

“Alice’in annesi daha yakında oturuyor. Ona gidebilirsin, o da sana iş bulabileceğin en iyi yerleri söyleyebilir. Onunla da kalabilirsin belki. Böylece evine dönmeden önce seni yine görebilirim.”

Beni yine görmek istediğine şaşırdım. Kendi çocukluğumdan bu yana çocuklarla fazla temasım olmamıştı. Yine de bu çocuğu bir sebepten sevmiştim. İçinde yaşadığı ortam, üzerinde hiç sevilmeyecek izler bırakmıştı ama İç Savaş öncesinin Güney’inde* kendimi çok daha kötü birinin insafına kalmış halde bulabilirdim – çok daha kötü birinin soyundan geliyor olabilirdim.

“Alice’in annesini nerede bulabilirim?” diye sordum.

“Ormanda yaşıyor. Gel dışarı çıkalım, sana oraya nasıl gideceğini gösteririm.”

Mumunu alıp odasının kapısına doğru yürüdü. O hareket ettikçe odadaki gölgeler de korkutucu bir şekilde hareket ediyordu. Birden bana ne kadar kolay ihanet edebileceğini –kapıyı açıp kaçabileceğini ya da bağırarak ortalığı ayağa kaldırabileceğini– fark ettim.

* Amerikan İç Savaşı öncesinde ülkenin Güney bölgesinde kölelik, Kuzey’e nazaran hâlâ yoğun bir şekilde devam ediyordu. Kölelik uygulaması, Güney ve Kuzey arasındaki iç savaşı Kuzey’in kazanmasından sonra ülke genelinde resmen kaldırılrsa da bu yasağın Güney’de uygulamaya geçirilmesi epey zaman almış, siyahlara karşı ırkçılık ABD genelinde günümüze kadar yoğun şekilde devam etmiştir. –çn

Onun yerine, kapıyı biraz aralayarak dışarı baktı. Sonra dönüp bana el etti. Heyecanlı ve hoşnut ancak temkinli davranmasına yetecek kadar korkmuş görünüyordu. Rahatlayıp hızla onu takip ettim. Eğleniyordu – bir macera yaşıyordu. Ve davetsiz bir misafirin babasının evinden fark edilmeden kaçmasına yardım ederken tesadüfen de olsa yine ateşle oynuyordu. Babası bilseydi muhtemelen ikimize de kırbaça daldardı.

Alt katta, büyük, ağır kapı sessizce açıldı ve dışarıdaki karanlığa –loşluğa– adım attık. Yarım ay ve asıl yaşadığım yerde hiç olmadığı gibi gökyüzünü aydınlatan milyonlarca yıldız vardı. Rufus hemen arkadaşının evine giden yolu tarif etmeye başladı ama onu durdurdum. Önce yapılması gereken başka bir şey vardı.

“Perdeler nereye düşmüş olabilir, Rufi? Beni oraya götür.”

Söz dinleyip beni evin köşesinden dönerek yan tarafa götürdü. Perdelerden geriye ne kaldıysa orada yerde dumanı tüterek duruyordu.

“Bundan kurtulabilirsek,” dedim, “anneni babana söylemeden sana yeni bir perde vermeye ikna edebilir misin?”

“Sanırım,” dedi. “Zaten birbirleriyle neredeyse hiç konuşmuyorlar.”

Perde kalıntılarının çoğu soğumuştur. Kenarı hâlâ kızıl olan ve yeniden alev alacak gibi görünen kumaşları üzerlerine basarak söndürdüm. Daha sonra epeyce büyük, yanmamış bir parça kumaş buldum. Yere serdim ve küçük parçaları, külleri ve onlarla birlikte ne kadar pislik topladıysam hepsini içine doldurdum. Rufus ses çıkarmadan bana yardım etti. İşimiz bittiğinde kumaşı sıkı sıkı sarıp bir bohça yaptım ve ona verdim.

“Şöminene at,” dedim. “Uyumadan önce tamamen yandı-ğından emin ol. Ama Rufi... başka bir şey yakma.”

Utanarak başını önüne eğdi. “Yakmam.”

“Güzel. Babanı sinirlendirmenin daha güvenli yolları olmalı. Şimdi, Alice’in evine giden yol hangisi?”

Yolu işaret etti, sonra da sessiz, soğuk gecede beni yalnız bıraktı. Bir an korkarak ve kendimi yalnız hissederek evin yanında durdum. Oğlanın varlığının ne kadar rahatlatıcı olduğunu fark etmemiştim. Sonunda, evi tarlalardan ayıran geniş çimenle kaplı alandan geçip yürümeye başladım. Etrafımda oraya buraya dağılmış ağaçlar ve belli belirsiz binalar görebiliyordum. Evin görüş alanının neredeyse dışında yan yana dizilmiş bir sıra küçük bina vardı. Kölelerin kulübeleri, diye tahmin ettim. Kulübelerden birinin etrafında hareket eden birisini gördüğümü düşündüm ve bir an, dalları uzun olan büyük bir ağacın arkasında dondum kaldım. Figür, iki kulübenin arasında çıt çıkarmadan gözden kayboldu – muhtemelen gece gece yakalanmamaya benim kadar hevesli olan bir köleydi.

Loş ışıktaki ne olduğunu anlamaya bile çalışmadığım, bele kadar gelen, ota benzer bir ekin tarlasının etrafından dolandım. Rufus kendi kullandığı kestirme yolu tarif etmiş ve ana yoldan gidilen daha uzun başka bir güzergâhın da olduğunu söylemişti. Ama yoldan kaçındığıma memnundum. Burada beyaz bir yetişkinle karşılaşma olasılığı beni, yaşadığım yerdeki sokak şiddetinin korkuttuğundan çok daha fazla korkutuyordu.

Ay ışığının aydınlattığı tarlalardan sonra nihayet önüme, karanlıktan bir duvar gibi görünen ağaç topluluğu çıktı. Yoldan gitmenin daha iyi bir fikir olup olmadığını merak ederek birkaç saniye önünde durdum.

Sonra havlayan köpekler duydum –seslerine bakılırsa çok uzakta değillerdi– ve anlık bir korkuya kapılarak birbirine girmiş yeni körpe fidanların arasına daldım. Dikenler, zehirli sarmaşıklar, yılanlar aklıma geldi... Aklıma geldi ama durmadım. Kısmen vahşi bir köpek sürüsü fikri daha kötü geldi. Ya da muhtemelen kaçak kölelerin izini sürmek için kullanılan evcilleştirilmiş bir av köpeği sürüsü.

Ağaçlık görüldüğü kadar tamamıyla karanlık değildi. Gözlerim loşluğa alıştıkça biraz görebilmeye başlamıştım. Uzun ve gölgeli ağaçları görebiliyordum – her yerde ağaç vardı. Yürüdükçe hâlâ doğru yönde gidip gitmediğimden nasıl emin olabileceğimi merak etmeye başladım. Bu yetti. Geri döndüm – hâlâ “geri”nin ne anlama geldiğini bildiğimi umuyordum ve tarlaya doğru ilerledim. Burası için fazla şehirli bir kadındım.

Tarlaya pekâlâ vardım, sonra da Rufus’un yol olduğunu söylediği sol tarafa saptım. Yolu buldum ve takip ettim; bir kulağım köpeklerdeydi. Ama sessizliği şimdi sadece birkaç tane gece kuşu ve böcekler bozuyordu – cırcır böcekleri, bir baykuş ve adını bilmediğim başka bir kuş. Gerginliğimi bastırmaya çalışarak ve eve gitmek için dua ederek yolun kenarında yürüdüm.

Hızla yolun karşı tarafına fırlayan bir şey öyle yakınım-
dan geçti ki neredeyse bacağıma değdi. Donakaldım, çığlık
bile atamayacak kadar dehşete kapılmıştım, sonra benim
korkuttuğum küçük bir hayvandan başka bir şey olmadığını
anladım – belki bir tilki ya da bir tavşan. Hafif sallandığımı,
baş döndürücü bir şekilde sallandığımı fark ettim. Çaresizce
baş dönmesinin şiddetlenmesini, eve dönüşün gelmesini di-
leyerek dizlerimin üstüne yığıldım...

Gözlerimi yumdum. Geri açtığımda toprak patika ve ağaçlar hâlâ oradaydı. Bitkin bir halde ayağa kalkıp yine yürümeye başladım.

Epey yürüdükten sonra acaba kulübeyi görmeden geçip gittim mi, diye merak etmeye başladım. Sesler duymaya başladım – bu defa kuşlar ya da hayvanlar değildi, o anda tanıyabildiğim hiçbir şey değildi. Ama her neydiyse yaklaşıyor gibiydi. Bunun, yolda yavaşça bana doğru gelen atların sesi olduğunu fark etmem saçma derecede uzun sürdü.

Tam vaktinde çalılıkların içine atladım.

Kıpırdamadan yerde yattım, kulağımı sese vermiş hafif titriyor ve yaklaşan atların beni görmüş olup olmadıklarını merak ediyordum. Şimdi onları görebiliyordum; karanlık,

yavaş hareket eden şekiller, eninde sonunda benim yanımdan geçecekleri bir yönde Weylin evine doğru ilerliyordu. Beni gördülerse beni de tutsakları olarak yanlarında götürebilirlerdi. Burada özgür olduklarını kanıtlamadıkları sürece –özgürlük belgeleri olmadığı sürece– siyahların köle olduğu farz ediliyordu. Belgesiz siyahlar herhangi bir beyaz için meşru avdı.

Ve bunlar beyazdı. Ay ışığında atlılar bana yaklaştıkça bunu görebiliyordum. Sonra benden sadece birkaç metre uzaklıkta dönüp ağaçlığa yöneldiler. Hepsi geçip gidene kadar hiç ama hiç kıpırdamadan bekleyip izledim. Gecenin bir yarısı aheste bir at gezintisine çıkmış sekiz beyaz adam. Greenwood kulübesinin olması gerektiği alandaki ağaçlığa giden sekiz beyaz adam.

Bir anlık kararsızlıktan sonra ayağa kalkıp dikkatlice bir ağaçtan diğerine geçerek onları takip ettim. Benim için tehlikeli olabilirlerdi ama yine de tuhaf sesleri ve bilinmezleriyle, gölgelerle dolu karanlık orman kadar tehditkâr görünmüyorlardı.

Tahmin ettiğim gibi adamlar beni, ağaçların ortasında ay ışığının aydınlattığı bir açıklıkta duran ahşaptan yapılmış küçük bir kulübeye götürdü. Rufus, Greenwood kulübesine ana yol üzerinden gidebileceğimi söylemişti ama kulübenin yoldan görünmediğini söylememişti. Belki de görünüyordu. Belki de bir başkasının kulübesiydi bu. Kısmen öyle olduğunu umdum çünkü kulübenin içindeki insanlar siyahsa, başları neredeyse kesinlikle beladaydı.

Adamların dördü atlarından indi, eve gidip kapıyı yumruklamaya ve tekmelemeye başladı. Darbelerine kimse cevap vermeyince iki tanesi kapıyı kırmaya girişti. Sağlam bir kapı gibi görünüyordu – yıkılmak yerine adamın omuzlarını kırması daha mümkün görünen bir kapı. Ama belli ki kapıyı kapalı tutmak için kullanılan mandal sağlam değildi. Tahtadan bir parçalanma sesi geldi ve kapı içeriye doğru açılıverdi. Adamlar da kapıyla birlikte içeri daldı ve hemen sonrasında üç kişi itilip kakılarak neredeyse kulübeden dışarı fırlatıldı.

İki tanesi –bir adamla bir kadın– dışarıda atlarından inmiş, görünüşe bakılırsa onları görmeyi uman atlılar tarafından yakalandı. Üçüncü kişinin, açık renkli uzun bir şey giyen küçük bir kız çocuğunun yere düşmesine müsaade edildi ve çırpınarak uzaklaşmasına kimse aldırmadı. Kız, açıklığın hemen kenarındaki çalılıkların arasında yattığım yerin birkaç metre uzağına kadar geldi.

Şimdi açıklıkta konuşmalar vardı, uzak mesafeden ve tanıdık gelmeyen aksanların arasından sözcükleri seçmeye başladım.

“Çıkış izni yok,” dedi atlılardan biri. “Gizlice sıvışmış.”

“Hayır, Sahip,” diye yalvardı kulübeden olan biri – belli ki beyazlarla konuşan siyah bir adam. “Çıkış iznim vardı. Çıkış...”

Beyazlardan biri suratına vurdu. Diğer iki tanesi adamı tuttu ve adam aralarında öylece asılı halde durdu. Yine konuşmalar.

“Çıkış izni aldıysan nerede?”

“Bilmem. Buraya gelirken düşürdüm herhalde.”

Adamı benim o kadar yakınımıdaki bir ağaca doğru ittiler ki korkudan kaskatı kesilmiş halde dümdüz yerde yattım. Birazcık şanssızlıkla beyazlardan biri ya beni görür ya da karanlıkta görmeyip üstüme basardı.

Adamı ağaca sarılmaya zorladılar ve bırakamasın diye ellerini bağladılar. Adam çıplaktı, belli ki yataktan çekip getirmişlerdi. Hâlâ kulübenin yanında geride duran kadına baktım ve kendini bir şeyle örtebildiğini gördüm. Belki bir battaniye. Ben tam bunu fark ederken beyazlardan biri battaniyeyi çekip üstünden aldı. Kadın o kadar alçak sesle bir şey söyledi ki tek algılayabildiğim itiraz eden ses tonu oldu.

“Kapat o çeneni!” dedi battaniyeyi alan adam. Sonra da battaniyeyi yere attı. “Hem sen kendini ne bok zannediyorsun?”

Diğer adamlardan biri de ona katıldı. “Daha önce görmediğimiz bir şeyin olduğunu mu zannediyorsun?”

Yüksek sesli kahkahalar attılar.

aklını, kırbaçlamanın sesini duymamak için bir düşünceden ötekine atlıyordu. Bir noktada bu son korkaklık bana faydalı bir şey bile hatırlattı. İç Savaş öncesinin Güney’inde geceleri atla dolanıp kapıları kırarak evlere giren ve siyahları döven ya da onlara başka şekilde işkence eden beyazlar için bir isim.

Devriyeler. Köleler arasında güya düzeni sağlayan genç beyazlardan oluşan gruplar. Devriyeler. Ku Klux Klan’ın* öncüleri.

Adamın çılgılık atması kesildi.

Bir an başımı kaldırıp baktığımda devriyelerin onu çözdüğünü gördüm. Adam ip çözüldükten sonra bile, devriyelerden biri onu döndürüp ellerini önünde bağlayana kadar ağaca yaslanmaya devam etti. Sonra devriye, ipin diğer ucunu hâlâ elinde tutarken atına bindi ve arkasındaki esiri yarı sürükleyerek atını sürüp uzaklaştı. Kadınla alçak sesli bir çeşit sohbe girişken biri dışında, diğer devriyeler de atlarına binip onu takip ettiler. Görünüşe göre sohbet adamın istediği şekilde gitmedi çünkü atına binip diğerlerinin peşinden gitmeden önce kadının yüzüne, tıpkı daha önce kocasına atılan yumruğun aynısından attı. Kadın yere yığıldı. Devriye atına binip uzaklaştı ve kadını orada bıraktı.

Devriye ve sendeleyen esiri ana yola doğru gidip Weylin evi yönüne saptılar. Aynen geldikleri yoldan dönselerdi ya üstümden geçerler ya da beni saklandığım yerden çıkarırlardı. Şanslıydım – ve o kadar yaklaştığım için aptaldım. Esir alınan siyah adamın Tom Weylin’e ait olup olmadığını merak ettim. Bu, Rufus’un Alice’le olan ilişkisini açıklayabilirdi. Öyle olsun olmasın yine de, baygın ve terk edilmiş olan kadının yardıma ihtiyacı vardı. Ayağa kalkıp yanına gittim.

Onun yanında diz çökmüş olan çocuk kaçmak için ayağa fırladı.

* Ku Klux Klan (KKK), beyazların üstün ırk olduğu iddiasıyla, özellikle Amerikan İç Savaşı sonrasında siyahların elde etmeye başladığı hak ve özgürlüklere karşı Güney’de kurulmuş, günümüze kadar faaliyette kalmış ırkçı örgüttür. Cemiyet toplantılarında giydikleri beyaz cüppe ve kukuleleriyle bilinirler. -çn

“Alice!” dedim yavaşça.

Durdu ve karanlığın içinde dikkatle bana baktı. Alice’ti yani. Bu insanlar benim akrabalarımı, atalarımı. Bu yer benim sığınağım olabilirdi.

4

Yanına diz çökerken, “Ben sizin dostunuzum, Alice,” dedim ve baygın kadının başını daha rahat edebileceği bir pozisyona getirdim. Alice tereddütle beni izledi, sonra da zayıf, fısıldayan bir sesle konuştu.

“Öldü mü?”

Başımı kaldırıp ona baktım. Yaşı Rufus’tan daha küçüktü – koyu tenli, zayıf ve ufak tefekti. Önce elbisesinin koluyla sildiği burnunu çekti.

“Hayır, ölmedi. Evde su var mı?”

“Evet.”

“Git bana biraz getir.”

Kulübeye koştu ve birkaç saniye sonra sukabağından yapılmış bir maşrapa suyla döndü. Annesinin yüzünü biraz ıslattım, burnunun ve ağzının kenarındaki kanı yıkadım. Gördüğüm kadarıyla benim yaşlarımdaydı; çocuğu gibi, aslında benim gibi zayıftı. Ve benim gibi narin kemikliydi; bu devirde hayatta kalması için olması gerektiği kadar güçlü değildi muhtemelen. Ama ne kadar acı verirse versin hayatta kalıyordu. Belki benim de öğrenmeme yardım ederdi.

Bilinci yavaşça yerine gelmeye, önce inlemeye, sonra “Alice! Alice!” diye bağırmaya başladı.

Tereddütle, “Anne?” dedi çocuk.

Kadının gözleri biraz daha açılıp bana dikildi. “Sen kimsin?”

“Bir dostunuzum. Buraya yardım istemeye geldim ama şu anda yardım etmeyi tercih ederim. Ayağa kalkabilecek gibi hissettiğinde içeri geçmene yardım edeceğim.”

“Sana kimsin dedim!” Sesi sertleşmişti.

“Adım Dana. Özgür bir kadınıim.”

Şimdi dizlerimin üstünde yanındaydım ve bluzuma, pantolonuma, ayakkabılarıma baktığımı gördüm – eşya yerleştirdiğim ve evde iş yaptığım için eski bir çift nubuk bot giymiştim. Bana iyice bir baktı, sonra da karara vardı.

“Bir kaçaksın yani.”

“Devriyeler de öyle derdi çünkü belgelerim yok. Ama özgürüm; özgür doğdum, öyle de kalmaya niyetliyim.”

“Başımı belaya sokacaksın!”

“Bu gece değil. Bu gece belanı buldun zaten.” Duraksadım, dudağımı ısırdım, sonra da yumuşak bir sesle, “Lütfen beni geri çevirme,” dedim.

Kadın birkaç saniye hiçbir şey demedi. Kızına göz attığını, sonra kendi suratına dokunup ağzının kenarındaki kanı sildiğini gördüm. Yumuşak bir sesle, “Geri çevirmeyecektim ki,” dedi.

“Teşekkür ederim.”

Ayağa kalkıp kulübeye girmesine yardım ettim. Yani sığınağa. Birkaç saatlik huzur. Belki ertesi gece, bu kadının olduğumu sandığı kaçak köle gibi davranmaya devam edebilirdim. Belki ondan, Kuzey’e giden en hızlı, en güvenli yolu öğrenebilirdim.

Kulübe, şöminede sönmekte olan ateşi saymazsak karanlıktı ama kadın zorlanmadan yatağın yolunu buldu.

“Alice!” diye seslendi.

“Geldim, anne.”

“Ateşe bir odun at.”

Çocuğun denileni yapmasını izledim, uzun geceliği sıcak korların yakınında tehlikeli bir şekilde sarkıyordu. Rufus’un arkadaşı ateş konusunda en az onun kadar dikkatsizdi.

Rufus. Adı, bütün korkumu, kafa karışıklığımı ve eve gitme özlemimi tekrar hatırlattı. Huzur bulmak için gerçekten ta Kuzey’de bir eyalete gitmek zorunda mı kalacaktım? Ve öyle olursa bu nasıl bir huzur olacaktı? Kontrollü Kuzey, siyahlar için köleciler Güney’den daha iyiydi ama çok daha iyi değildi.*

* Amerika’nın Kuzey eyaletlerinde kölelik, Güney eyaletlerine nazaran

“Buraya neden geldin?” diye sordu kadın. “Seni kim gönderdi?”

Suratımı asıp ateşe baktım. Arkamda dolandığını duyabiliyordum; muhtemelen giyiniyordu. “Oğlan,” dedim yumuşak bir tonla. “Rufus Weylin.”

Ufak tefek sesler kesildi. Bir an sessizlik oldu. Ona Rufus’tan bahsederek risk aldığımı biliyordum. Muhtemelen aptalca bir risk. Niye yaptığımı merak ettim. “Burada olduğumu tek bilen o,” diye devam ettim.

Ateş, Alice’in koyduğu küçük odunun etrafında alevlenmeye başladı. Odunun çatırdayıp cızırdamaları sessizliği doldurdu, ta ki Alice, “Beyefendi Rufi kimseye söylemez,” diyene kadar. Omuzlarını silkti. “Hiçbir zaman hiçbir şey söylemez ki.”

O riski göze almamın bir nedeni de Alice’in o ettiği sözde gizliydi. O âna kadar bunu düşünmemiştim ama Rufus söylememesi gereken şeyi birine söyleyecekse, Alice’in annesinin bunu bilmesi gerekirdi ki ya beni saklasın ya da oradan uzaklaştırsın. Ne söyleyeceğini duymak için bekledim.

“Babasının seni görmediğinden emin misin?” diye sordu. Bu da Alice’le aynı fikirde olduğu anlamına geliyordu; yani Rufus sağlamdı. Tom Weylin o kırbaçla oğlunda muhtemelen bildiğinden daha derin bir iz bırakmıştı.

“Babası beni görseydi burada olur muydum?” diye sordum.

“Sanmam.”

Yüzüne bakmak için döndüm. Şimdi üzerinde kızınıninki gibi uzun ve beyaz bir gecelik vardı. Yatağın kenarına oturdu; beni izliyordu. Yanımda, kalın pürüzsüz kalaslardan yapılmış bir masa ve ortadan ikiye bölünmüş bir kütük parçasından yapılmış bir bank vardı. Banka oturdum. “Tom Weylin kocanın sahibi mi?” diye sordum.

daha erken bir tarihte yasaklandığı için “kontrollü Kuzey”, “köleci Güney’den” kaçan köleler için “özgürlük” vaat eden, nispeten daha korunaklı bir bölge olmuştur. Ancak köleliğin yasaklanmasına rağmen ırkçı şiddetin Kuzey’de de devam ettiği gerçeği, siyahların aslında hiçbir yerde tam olarak güvende olmadığı anlamına gelmiştir. -çn

Üzüntüyle başını salladı. "Gördün?"

"Evet."

"Gelmemeliydi. Gelmemesini söylemiştim."

"Gerçekten çıkış izni var mıydı?"

Hınçla güldü. "Hayır. Alamayacak da. Beni görmek için en azından. Beyefendi Tom ona plantasyondan yeni bir eş seçmesini söyledi. O zaman Beyefendi Tom, çocuklarına el koyabilecek."

Alice'e baktım. Kadın da bakışımı takip etti. "Hiçbir zaman benim çocuğumun sahibi olamayacak," dedi açıkça.

Acaba dedim. Burada o kadar korumasız görünüyorlardı ki. Bunun, devriyelerin ilk, ya da son, ziyareti olduğundan şüpheliydim. Böyle bir yerde, bu kadın herhangi bir şeyden nasıl emin olabiliyordu? Ama ortada bir tarih vardı. Rufus ve Alice bir şekilde bir araya gelecekti.

Birden, "Nerelisin?" diye sordu kadın. "Konuşma şeklin, buralardan değilsin."

Yeni konu beni hazırlıksız yakaladı, neredeyse Los Angeles diyordum. "New York," diye usulca yalan söyledim. 1815'te, California uzak bir İspanyol sömürgesinden başka bir şey değildi - bu kadının muhtemelen adını hiç duymadığı bir sömürge.

"Çok uzak orası," dedi kadın.

"Kocam orada." Bu yalan da nereden çıkmıştı? Ve bunu tamamıyla, şu anda benden kendi çabamla ulaşamayacağım kadar uzaktaki Kevin'a duyduğum özlemi duyarak söylemiştim.

Kadın yanıma geldi ve bana bakarak tepemde dikildi. Uzun ve dimdik ve sert ve daha yaşlı görünüyordu.

"Seni zorla getirdiler?" diye sordu.

"Evet." Belki de bir bakıma kaçırılmışıyım.

"Onu da almadıklarından emin misin?"

"Sadece beni. Eminim."

"Şimdi de geri gidiyorsun."

"Evet!" dedim şevkle, ümitle. "Evet!" Gerçek ve yalan birleşmişti.

Bir sessizlik oldu. Kadın önce kızına, sonra tekrar bana baktı. "Yarın geceye kadar burada kal," dedi. "Sonra gidebileceğin başka bir yer var. Orada bir şeyler yemene izin verirler ve... ah!" Suçlu gibi durdu. "Şimdiye acıkmışsındır. Sana bir şeyler getire–"

"Yok, aç değilim. Sadece yorgunum."

"Yat uyu o zaman. Alice, sen de. Şurada hepimize kadar yer var... dur." Alice'in yanına gidip çocuğun dışarıdan getirdiği pisliğin birazını üstünden silkmeye başladı. Bir an gözlerini yumduğunu, sonra kapıya doğru baktığını gördüm. "Dana... adım Dana mı demiştin?"

"Evet."

"Battaniyeyi unuttum," dedi. "Dışarıda kaldı şey olurken... dışarıda kaldı."

"Getireyim," dedim. Kapıya gidip dışarı baktım. Battaniye, devriyenin attığı yerde duruyordu – eve çok uzak olmayan bir mesafede. Battaniyeyi almaya gittim ama tam almak için uzanmışken biri kolumdan tutup beni hızla döndürdü. Bir anda geniş suratlı, koyu renk saçlı, irice ve benden on beş santim kadar daha uzun olan genç, beyaz bir adamla burun buruna geldim.

"Ne halt dönüyor..." diye tükürük saçarak konuştu. "Sen... sen o değilsin." Sanki emin değilmiş gibi beni süzdü. Belli ki adamın kafasını karıştıracak kadar –bir anlığına– Alice'in annesine benziyordum. "Kimsin sen?" diye sordu. "Burada ne yapıyorsun?"

Ne yapacaktım? Beni kolayca kavradı, kurtulma çabalarımı neredeyse fark etmemişti bile. "Burada yaşıyorum," diye yalan söyledim. "Asıl sen burada ne yapıyorsun?" Kızgın konuşursam bana inanmasının daha muhtemel olduğunu düşündüm.

Onun yerine etkileyici bir şekilde, bir eliyle beni tutarken ötekiyle bir tokat attı. Çok yumuşak bir sesle konuştu. "Senden hiç terbiye kalmamış zenci; sana bir ders vereyim!"

Hiçbir şey demedim. Darbesinden dolayı hâlâ kulaklarım

uğulduyordum ama, "Onun kardeşi hatta neredeyse ikizi bile olabilirsin," dediğini duydum.

Bunu düşünmesi iyi bir şey gibi geldi, o yüzden sesimi çıkarmadım. Her halükârda sessiz kalmak yapılacak en güvenli şey gibiydi.

"Kız kardeşi oğlan gibi giyinmiş!" Gülümsemeye başladı. "Kaçak kız kardeşi. Ederin ne merak ettim."

Paniğe kapıldım. Beni yakalayıp ele geçirmesi zaten yeterince kötüydü. Şimdi bir de kaçak diye beni teslim edecekti... Boştaki elimin tırnaklarını koluna geçirdim, dirseğinden bileğine kadar etini yırttım.

Adam, duyduğu şaşkınlık ve acıdan, beni kavrayan kolunu biraz gevşetti ve kendimi çekip kurtardım.

Bağırdığını duydum; arkamdan geldiğini duydum.

Akılsızca kulübenin kapısına doğru koştuğumda Alice'in annesinin orada önümü kestiğini gördüm.

"İçeri girme," diye fısıldadı. "Lütfen içeri girme."

Girmeye fırsatım bile olmadı. Adam beni yakaladı, geriye doğru çekti ve yere fırlattı. Beni tekmeleyecekti ki yan tarafa yuvarlanıp ayağa fırladım. Yaşadığım dehşet sayesinde, sahip olduğumu hiç bilmediğim bir hız ve çeviklik kazanmıştım.

Yine koştum, bu defa ağaçlara doğru. Nereye gittiğimi bilmiyordum ama arkamdan gelen adamın çıkardığı sesler, zikzak çizerek devam etmemi sağladı. Şimdi içinde kendimi kaybedeceğim daha karanlık, daha kalabalık ormanları arzu ediyordum.

Adam beni yakalayıp sertçe yere indirdi. İlk başta, kıpırdamaktan ve hatta bana vurmaya, beni yumruklamaya başladığında bile kendimi korumaktan aciz, sersemlemiş bir halde öylece yattım. Daha önce hiç öyle dövülmemiştim – bilincimi kaybetmeden o kadar eziyeti sindirebileceğim aklıma bile gelmezdi.

Çırpınarak uzaklaşmaya çalıştığım da beni geri çekti. Onu itmeye çalıştığım da doğru dürüst fark etmedi bile. Bir ara dikkatini çektim ama. Üstüme abanmıştı, beni dümdüz

sırtüstü yere yapıştırmıştı. Ellerimi yüzüne doğru kaldırıp parmaklarımla gözlerini kısmen kapadım. O anda onu durdurabileceğimi, sakatlayabileceğimi, bu ilkel devirde, onu mahvedebileceğimi anladım.

Gözleri.

Tek yapmam gereken, parmaklarımı biraz oynatmak, yumuşak dokuya saptırmak, gözlerini oymak ve ona, bana verdiğinden daha fazla ıstırap vermektir.

Ama yapamadım. Fikri bile midemi bulandırdı, ellerim oldukları yerde donakaldılar. Yapmak zorundaydım! Ama yapamadım...

Adam bir darbeyle ellerimi indirdi ve üstümden biraz çekildi - ben de su katılmamış salaklığım için kendime küfrettim. Elimdeki tek şansı kaybetmiş ve hiçbir şey yapmamıştım. Hassas midem başka bir zamana aitti ama onu yanımda getirmiştim. Şimdi köle olarak satılacaktım çünkü en etkili şekilde kendimi korumayı midem kaldırmamıştı.

Adam beni dövmeyle bırakmıştı. Şimdi sadece beni sıkıca tutuyor ve bana bakıyordu. Yüzünde birkaç çizik bıraktığımı görebiliyordum. Derin olmayan önemsiz çizikler. Adam eliyle çiziklere dokundu; önce kana, sonra da bana baktı.

"Bunun bedelini ödeyeceksin, biliyorsun, değil mi?" dedi.

Tek kelime etmedim. Bedelini ödeyeceğim bir şey varsa o da aptallığımdı.

"Kız kardeşinin yerini tutarsın herhalde," dedi. "Onun için geri gelmiştim ama sen de tıpkı onun gibisin."

Bu laftan büyük ihtimalle kim olduğunu anladım. Devriyelerden biri - muhtemelen Alice'in annesine vuran. Uzanarak bluzumu yırtıp açtı. Düğmeler etrafa dağıldı ama kıpırdamadım. Adamın ne yapacağını biliyordum. O da kendi salaklığını sergileyecekti. Onu mahvetmem için bana bir şans daha verecekti. Neredeyse rahatlamıştım.

Sutyenimi açtı ve harekete geçmek için hazırlandım. Sadece tek bir hızlı hamle. Sonra bir anda, ortada görebildiğim hiçbir neden yokken, bana yeniden vurmak için yumruğunu geriye doğru çekmiş bir halde üstümde hafifçe yükseldi.

Başımı aniden yana çektim ve tam yumruğu çenemi sıyırıp geçerken başımı sert bir şeye çarptım.

Bu yeni acı azınımı paramparça etti ve yine çırpınarak uzaklaştım. Birkaç santim ancak kıpırdayabilmişim ki beni yine yere yapıştırdı ama bu, başımı çarptığım şeyin kalın bir sopa –belki bir ağacın dalı– olduğunu keşfetmeme yetmiş de artmıştı bile. İki elimle sopayı kavradım ve elimden geldiği kadar sertçe kafasına indirdim.

Üstüme yığıldı.

Kendimde ayağa kalkıp kaçacak gücü bulmaya çalışırken nefes nefese kıpırdamadan yattım. Adamın buralarda bir yerlerde bir atı vardı. Onu bulabilirsem...

Adamın ağır gövdesinin altından kendimi çekip çıkardım ve ayağa kalkmaya çalıştım. Yarı yarıya ayağa kalkmışken bilincimi kaybettiğini ve geriye devrildiğini hissettim. Bir ağaca tutundum ve kendimi uyanık kalmaya zorladım. Adam kendine gelir de beni yakınlarda bulursa öldürürdü. Beni muhakkak öldürürdü! Ama ağaca daha fazla tutunmadım. Sanki yavaşça, derin, yıldızsız karanlığın içine düştüm.

5

Acı, bilincimi zorla yerine getirdi. İlk başta, farkında olduğum tek şey acıydı; vücudumun her yeri ağrıyordu. Sonra tepemde bulanık bir yüz gördüm –bir adamın yüzü– ve paniğe kapıldım.

Çırpınarak uzaklaşırken, onu tekmeledim, bana uzanan ellerini tırmaladım, ısırmaya çalıştım, gözlerine doğru atıldım. Şimdi yapabiliyordum. Her şeyi yapabiliirdim.

“Dana!”

Donakaldım. Adım? Hiçbir devriye bunu bilemezdi.

“Dana, Tanrı aşkına bana bak!”

Kevin! Bu Kevin’ın sesiydi! Kafamı kaldırdım, sonunda net bir şekilde ona odaklanmayı başardım. Evdeydim. Yata-

ğında yatıyordum, kan ve pislik içinde ama güvendeydim. Güvende!

Kevin kısmen üzerime yatmış beni tutuyordu, benim kanıma ve kendi kanına bulanmıştı. Yüzünü nasıl çizdiğimi görebiliyordum – gözüne çok yakındı.

“Kevin, özür dilerim!”

“Şimdi iyi misin?”

“Evet. Sanırım... Seni devriye sandım.”

“Ne sandın?”

“Dev... Sonra anlatırım. Ağrım var ve çok yorgunum. Ama önemi yok. Evimdeyim.”

“Bu defa iki-üç dakika yok oldun. Ne düşüneceğimi bilemedim. Geri döndüğünü görmek ne güzel bilemezsin.”

“İki-üç dakika mı?”

“Neredeyse üç dakika. Saate baktım. Ama daha uzunmuş gibi geldi.”

Acı ve bitkinlikle gözlerimi yumdum. Daha uzun zaman geçmiş gibi hissetmemiştim sadece. Orada saatlerce kalmıştım ve bunu biliyordum. Ama o anda bunu tartışamazdım. Hiçbir şeyi tartışamazdım. Hayatımı kurtarmak için savaştığımı düşünürken savaşmamı sağlayan o güç dalgası şimdi yok olmuştu.

“Seni hastaneye götüreceğim,” dedi Kevin. “Durumunu nasıl açıklayacağımı bilmiyorum ama yardıma ihtiyacın var.”

“Hayır.”

Ayağa kalktı. Beni kucağında kaldırdığını hissettim.

“Hayır, Kevin, lütfen.”

“Bak, korkma. Yanında olacağım.”

“Hayır. Dinle, adam sadece bana birkaç kere vurdu. Geçer.” Birden gücüm yerine geldi; tam ihtiyacım olmuşken. “Kevin, ilkinde de bu ikinci kez de burada yok oldum. Ve buraya döndüm. Hastanede yok olur ve oraya dönersem ne olacak?”

“Muhtemelen hiçbir şey.” Ama durdu. “Gittiğini ya da döndüğünü görmeyen hiç kimse buna inanmaz. Kimseye söylemeyi de göze alamazlar.”

“Lütfen, bırak uyuyayım. Gerçekten ihtiyacım olan tek şey bu – dinlenmek. Yaralar ve morluklar iyileşir. İyi olacağım.”

Muhtemelen aksini düşünmesine rağmen beni yatağa geri götürüp yatırdı. “Senin için ne kadar sürdü?” diye sordu.

“Saatler. Ama sadece sonunda kötüydü.”

“Kim yaptı bunu sana?”

“Bir devriye. Adam... kaçak bir köle olduğumu sandı.” So-murttum. “Uyumam lazım, Kevin. Sabah daha anlaşılır bir şekilde anlatacağım, söz veriyorum.” Sesim cılızlaştı.

“Dana!”

Zıpladım, dikkatimi yine ona odaklamaya çalıştım.

“Sana tecavüz etti mi?”

İç çektim. “Hayır. Ona bir sopayla vurdum – onu bayılt-tım. Bırak uyuyayım.”

“Bir dur...”

58 Ondan kopup uzaklaşıyor gibiydim. Dinlemeye ve anla-maya çalışmayı sürdürmek fazla zahmetliydi, cevap vermek fazla zahmetliydi.

Yine iç çektim ve gözlerimi yumdum. Ayağa kalkıp gitti-ğini, bir yerlerde su aktığını duydum. Sonra uyudum.

6

Ertesi sabah, gün ağarmadan uyandığımda temizdim. Kevin’la evlendiğimizden beri giymediğim ve haziranda asla giymeyeceğim eski pazen bir gecelik giyiyordum. Bir tara-fımda, keten bir bez çanta, içinde de bir pantolon, bir bluz, iç çamaşırı, bir kazak, bir çift ayakkabı ve gördüğüm en büyük sustalı bıçak vardı. Bez çanta bir parça iple belime bağlan-mıştı. Diğer yanımda Kevin yatmış, uyuyordu. Ama onu öp-tüğümde uyandı.

Bariz bir iç rahatlamasıyla, “Hâlâ buradasın,” dedi ve bir-kaç morluğu acıyla anımsatarak bana sarıldı. Sonra hatırla-yıp beni bıraktı ve ışığı yaktı. “Nasıl hissediyorsun?”

“Gayet iyi.” Doğrulup oturdum, yataktan çıktım, bir anlığına ayakta durmayı başardım. Sonra yorganın altına tekrar girdim. “İyileşiyorum.”

“Güzel. Dinlendin, iyileşiyorsun, şimdi sana ne halt olduğunu bana anlatabilirsin. Ayrıca devriye ne? Aklıma tek gelen şey Otoyol Devriyesi oldu.”

Okuduklarımı yeniden hatırladım. “Devriyeler... genelde genç, çoğu zaman fakir ve bazen sarhoş beyaz adamlardı. Kendileri gibi adamlardan oluşan ve siyahları yola getirmek için örgütlenmiş bir grubun üyeleri idi.”

“Ne?”

“Devriyeler kölelerin geceleri olmaları gerektiği yerde olmalarını sağlar, olmayanları cezalandırırdı. Kaçak kölelerin izini sürüp onları yakalarlardı – ücret karşılığında. Bazen de öylesine ortalığı ayağa kaldırır, karşı koymaya izni olmayan insanları dehşete düşürerek biraz eğlenirlerdi.”

Kevin dirseğine dayanarak tepeden bana baktı. “Sen neden bahsediyorsun? Neredeydin?”

“Maryland’de. Rufus’u doğru anladıysam eyaletin Doğu Kıyısı’nda bir yerde.”

“Maryland! Beş bin kilometre uzaklığı o kadar... ne kadar zamanda gittin? Birkaç dakikada?”

“Beş bin kilometreden daha fazla. Sayılamayacak kadar fazla.” Bilhassa çok ağrıyan bir morluğun üzerindeki baskıyı azaltmak için kıpırdadım. “Dur sana hepsini anlatayım.”

İlkinde yaptığım gibi onun için her şeyi ayrıntılarıyla hatırladım. Yine sözümü kesmeden beni dinledi. Bu defa bitirdiğimde başını sağa sola salladı sadece.

“Bu gitgide daha da kaçık bir hal alıyor,” diye söylendi.

“Benim için öyle değil.”

Yan yan bana baktı.

“Benim için, gitgide daha da inanılır bir hal alıyor. Hoşuma gitmiyor. Bunun tam ortasında olmak istemiyorum. Böyle bir şeyin nasıl olabildiğini anlamıyorum ama gerçek. Yalan olamayacak kadar çok yakıyor canımı. Ve... ve Tanrı aşkına, atalarım!”

“Belki.”

“Kevin, sana o eski Kitabı Mukadddes’i gösterebilirim.”

“Ama gerç k Şu ki sen o Kitabı Mukadddes’i zaten g rm Ő t n. O insanları biliyordun – adlarını biliyordun, Maryland’li olduklarını biliyordun, sonra...”

“Bu ne halt kanıtlar ki! Halüsinasyon gördüğümü ve atalarımın adlarını da araya karıŐtırdığımı mı? Keşke hâlâ hayal ettiğim Şu ağırların bir kısmını sana verebilseydim.”

Kolunu g ğ s me atıp tenimin morarmamıŐ yerine koydu. Bir süre sonra, “ lm Ő  atalarını görmek için zamanda bir asırdan fazla geriye gidip beş bin kilometre mesafe aŐtığına ciddi n inanıyor musun?”

Sıkıntıyla kıpırdandım. “Evet,” diye fısıldadım. “Kulağ  nasıl gelirse gelsin, ne düşünürsen düşün, bu oldu. Ve böyle gülerek bununla başı çıkmama yardımcı olmuyorsun.”

“G lm yorum.”

“Onlar atalarımıdı. O lanet asalak, o devriye bile benimle Alice’in annesi arasındaki benzerliğ  fark etti.”

Hiçbir Şey demedi.

“Dediğim Şu... Atalarım değillermiŐ gibi davranmayı göze alamam.  nleyebileceğim bir Őeyse, onlara, oğlana ya da kıza bir Şey olmasına izin veremem.”

“Zaten vermezdin ki.”

“Kevin, bunu ciddiye al lütfen!”

“Alıyorum. Sana yardım etmek için elimden ne geliyorsa yapacağım.”

“Bana inan!”

    çekti. “Tam da senin demin dediğın gibi.”

“Ne?”

“İnanmamıŐım gibi davranmayı göze alamam. Sonuçta buradan kaybolduğında bir yere gidiyor olmalısın. O yer, sandığın yerdeyse, yani ge miŐ te İç Savaş  ncesinin Güney’indeyse, o zaman oraya gittiğinde seni koruyacak bir yol bulmalıyız.”

Rahatlamış bir halde ona iyice yanaŐtım; öyle gönülsüz bir kabule bile razıyım. Ansızın tek dayanağım, kendi d n-

yamla aramdaki bağımlı olmuştı. Sapaşlağlam yanımda durmasına ne kadar çok ihtiyacım olduğunu bilemezdi.

“Yalnız başına siyah bir kadının –ya da pekâlâ siyah bir adamın– öyle bir yerde korunmasının mümkün olduğundan emin değilim,” dedim. “Ama bir fikrin varsa, seve seve duymak isterim.”

Birkaç saniye hiçbir şey demedi. Sonra üzerimden uzanıp bez çantaya elini soktu, sustalı bıçağı çıkardı. “Bu şansını artırabilir – kullanacak cesareti toplayabilirsen.”

“Bunu görmüştüm.”

“Kullanabilir misin?”

“Kastettiğin, *kullanacak* mıyım.”

“O da var.”

“Evet. Dün geceden önce emin olamayabilirdim ama şimdi evet.”

Ayağa kalktı, bir anlığına odadan çıkıp elinde iki ahşap cetvelle döndü. “Göster,” dedi.

Bez çantanın bağımlı çözüp ve ayağa kalktım, hareket ettikçe ağrıyan kasları fark ediyordum. Topallayarak ona doğru gittim, cetvellerden birini aldım, elimdeki cetvele baktım, sersemlemiş halde yüzümü ovuşturdum ve tam konuşmak için ağzını açıyordu ki ani ve güçlü bir hamleyle cetveli karının üzerinden geçirdim.

“İşte bu,” dedi.

Kaşlarını çattı.

“Kevin, bunların hiçbirisi adil dövüşler olmayacak.”

Hiçbir şey demedi.

“Anlıyor musun? Elime bir fırsat geçirene kadar zavallı aptal korkmuş bir zenci olacağım. Şans benden yana olursa, bıçağın geldiğini bile görmeyecekler. En azından iş işten geçene kadar.”

Başını salladı. “Senin hakkında bilmediğim başka neler var?”

Omuz silkip yatağa döndüm. “O döneme ait şiddeti, birkaç şey kapacak kadar uzun zaman ekrandan izledim.”

“Bunu duyduğuma sevindim.”

“Çok da fark etmez.”

Uzandığım yerde yanıma oturdu. “Ne demek istiyorsun?”

“Rufus’un etrafındaki insanların çoğunun gerçek şiddetin ne olduğu konusunda, günümüz senaristlerinin asla bilemeyeceği kadar çok şey bildiğini.”

“Orası... tartışılır.”

“Sadece kendimi orada hayatta kalabileceğime inandıramıyorum. Hele de bir bıçakla; hatta silahla bile olmaz.”

Derin bir nefes aldı. “Bak, yine geçmişe çağrılırsan, hayatta kalmaya çalışmaktan başka çaren var mı? Öylece seni öldürmelerine izin vermeyeceksin.”

“Ah beni öldürmezler. Yapmayı tercih ettikleri diğer şeyleri yapmalarına –bana tecavüz etmeleri, beni kaçak diye hapse atmaları, sonra da sahibimin beni almaya gelmediğini gördüklerinde beni en yüksek fiyatı verene satmaları gibi–direnecek kadar sersem değilsem tabii.” Alnımı ovuşturdum. “Hani neredeyse keşke bununla ilgili hiçbir şey okumasaydım diyeceğim.”

“Ama ille de öyle olmak zorunda değil. Özgür siyahlar da vardı. Onlardan biriymişsin gibi yapabilirsin.”

“Özgür siyahların özgür olduklarını kanıtlayan belgeleri vardı.”

“Senin de belgelerin olabilir. Sahte bir şey yapabiliriz...”

“Neyin sahtesini yapacağımızı bilseydik eğer. Yani, ihtiyacımız olan bir özgürlük sertifikası ama bunların neye benzediğini bilmiyorum. Onlarla ilgili şeyler okudum ama bir tane bile görmedim.”

Ayağa kalkıp oturma odasına gitti. Birkaç dakika sonra geri döndü ve yatağın üstüne bir kucak dolusu kitap yığı. “Siyahların tarihi üzerine ne varsa getirdim,” dedi. “Araştırmaya başla.”

On kitap vardı. Dizinlere baktık hatta emin olmak için bazı kitapların sayfalarını tek tek gözden geçirdik. Hiçbir şey yoktu. Aslında bu kitaplarda bir şey olacağını düşünmemiştim. Hepsini okumamıştım ama en azından daha önce göz gezdirmiştim.

“Bence bir şeyi gözden kaçırmış olabiliriz,” dedi. “Eve dönmen düşündüğünden daha kolay olabilir.”

“Eve dönmek mi? Buraya mı?”

“Buraya. Geri dönüşün üzerinde sandığından daha çok kontrolün olabilir.”

“En ufak bir kontrolüm bile yok.”

“Olabilir. Dinle, tavşanı ya da senin önünden geçip yolun öbür tarafına koştuğunu anlattığın o her neydiyse işte onu hatırla.”

“Evet.”

“Seni korkutmuştu.”

“Ödümü patlatmıştı. Bir an şey sanmıştım... Bilmiyorum, işte tehlikeli bir şey.”

“Hissettiğin korku başını döndürmüştü ve eve döndüğünü düşünmüştün. Korku genelde başını döndürür mü?”

“Hayır.”

“Bu defa da döndürdüğünü sanmıyorum – en azından normal bir şekilde değil. Bence haklıydın. Neredeyse eve dönüyordun. Korkun seni neredeyse eve gönderiyordu.”

“Ama... ama orada bulunduğum bütün süre boyunca korkuyordum. Ve o devriye beni döverken korkudan aklımın yarısını kaybetmiştim. Ama onu bayıltana –kendimi kurtarana– kadar eve gelmedim.”

“Bu dediğin pek faydalı olmadı.”

“Hayır.”

“Ama bak, devriyeyle olan dövüşün gerçekten bitmiş miydi? Seni orada, öyle baygın bulursa seni öldüreceğinden korktuğunu söylemiştin.”

“Öldürürdü, oç almak için. Ona karşı koydum, onu sahi-den yaraladım. Bunu yanıma bırakacağına inanmıyorum.”

“Haklı olabilirsin.”

“Haklıyım.”

“Önemli olan şu, haklı olduğuna inanıyorsun.”

“Kevin...”

“Dur. Beni bir dinle. Hayatının tehlikede olduğuna, o devriyenin seni öldüreceğine inandın. Son ziyaretinde, Rufus’un

babasının sana bir tüfek doğrulttuğunu fark ettiğinde de hayatının tehlikede olduğuna inandın.”

“Evet.”

“Ve o hayvanda da – yanlışlıkla onun tehlikeli bir şey olduğunu sandığında.”

“Ama onu tam zamanında gördüm – sadece bulanık bir karaltı olarak ama küçük ve zararsız olduğunu görecektir kadar açık seçik bir halde. Ve ne dediğini anlıyorum.”

“Yani diyorum ki o hayvan bir yılan olsaydı, senin için daha iyi olurdu. O zaman yaşadığın tehlike –ya da sandığın tehlike– o devriyeyle hiç yüz yüze gelmeden önce seni eve gönderebilirdi.”

“O zaman... Rufus’un ölüm korkusu beni ona çağırıyor, benim kendi ölüm korkum da beni eve gönderiyor.”

“Öyle görünüyor.”

“Bu işimi hiç de kolaylaştırmıyor, biliyorsun.”

“Kolaylaştırabilir.”

“Bir düşün, Kevin. Eğer korktuğum şey gerçekten tehlikeli değilse –yılan değil de tavşansa– o zaman olduğum yerde kalıyorum. Tehlikeliyse, ben eve dönmeden beni öldürme olasılığı büyük. Biliyorsun, eve dönmem biraz zaman alıyor. Baş dönmesi, mide bulantısından falan geçmem lazım.”

“Birkaç saniye.”

“Bir şey seni öldürmeye çalışırken birkaç saniye çok fark eder. Kellem uçurulmadan hemen önce eve dönerim ümidiyle, hayatımı tehlikeye atmayı göze alamam. Kazara başımı derde sokacak olursam da öylece hiçbir şey yapmadan kurtarılmayı beklemeyi göze alamam. Sonunda eve parça parça gelmek var.”

“Evet... Demek istediğini anlıyorum.”

İç çektim. “Ne kadar çok düşünürsem, öyle bir yere birkaç kez daha gidersem oradan sağ çıkabileceğime inanmam o kadar güçleşiyor. Ters gidebilecek çok şey var.”

“Şunu keser misin! Bak, ataların o dönemden sağ çıktılar – senden çok daha az avantajları varken sağ çıktılar. Senin onlardan bir eksik yok.”

“Bir bakıma var.”

“Ne gibi?”

“Güçlülük. Dayanıklılık. Hayatta kalmak için, atalarım benim başa çıkabileceğimden daha fazlasına katlanmak zorundaydı. Çok daha fazlasına. Ne demeye çalıştığımı biliyor-sun.”

“Hayır, bilmiyorum,” dedi kızgınlıkla. “Kendini, dikkatli olmazsan intihara meyilli olabilecek bir ruh haline sokuyor-sun.”

“İyi de zaten intihardan bahsediyorum, Kevin – intihar ya da daha beterinden. Mesela, dün gece bıçağın yanımda olsaydı, onu devriyeye karşı kullanırdım. Onu öldürürdüm. Bu üzerimdeki anlık tehlikeyi sona erdirirdi ve muhtemelen eve dönmezdim. Ama devriyenin arkadaşları beni yakalamış olsalardı, beni öldürürlerdi. Yakalamasaydılar, o zaman da muhtemelen Alice’in annesinin peşine düşerlerdi. Zaten... zaten yapmış bile olabilirler. Yani ya ben öldürdüm ya da baş-ka masum birinin ölmesine neden olurdum.”

“Ama devriyenin yapmaya çalıştığı şey...” Sustu, bana baktı. “Anlıyorum.”

“Güzel.”

Uzun bir sessizlik oldu. Beni iyice kendine çekti. “Gerçek-ten o devriyeye benziyor muyum?”

“Hayır.”

“Gitmiş olabileceğin o yerden döndüğünde evde seni bek-leyen birine benziyor muyum?”

“Eve döndüğümde burada olmana ihtiyacım var. Bunu çoktan öğrendim bile.”

Uzun uzun, düşünceli bir şekilde bana baktı. “Eve dön-meye devam et,” dedi sonunda. “Benim de burada sana ihti-yacım var.”

Düşüş

1

67

Kevin'la tanıştığım da sanırım o da benim kadar yalnızdı ve yabancılik çekiyordu; gerçi o bu durumu daha iyi idare ediyordu. Yine de, kaçmak üzereydi.

Geçici işçi ajansından gelen işlerde çalışıyordum – ajan-sın benim gibi müdavimleri buraya köle pazarı derdi. Aslında köleliğin tam tersiydi. Teklif ettikleri işi yapmak için gelip gelmediğin, ajansı işletenlerin umurunda bile değildi. Nasılsa ellerinin altında her zaman işten çok iş kovalayan vardı. Seni kullanmayı düşünmelerini istiyorsan, sabah altı civarında ofislerine gidiyordun, adını kaydettiriyordun ve oturup beklemeye başlıyordun. Seninle birlikte bekleyenler arasında, birkaç şişe daha içebilmek için iş bulmaya çalışan ayyaşlar, sosyal yardım ödemelerine ek gelir katmaya çalışan çocuklu yoksul kadınlar ve genellikle sokaklarda yaşayan, sürekli kendi kendine konuşan ve ayakkabısının sadece tekini giydiği için ne yaparsa yapsın asla işe alınmayacak olan yoksul yaşlı deli bir kadın olurdu.

Sevk görevlisi seni ya bir işe ya da eve gönderene kadar oturur, bekler de beklerdin. Ev, parasız kalmak demekti. Fırına bir patates daha at. Ya da çaresizlik içinde, ajansın soka-

ğının aşağısındaki vitrinlerden birinin arkasında kanını sat. Bunu sadece bir kere yapmıştım.

Bir işe gönderilmek, sana ihtiyaç duyulduğu süre boyunca saat başına asgari ücret almak demekti – Sam Amca'nın payını da düş. Yerleri süpürürdün, zarfları doldururdun, mal sayımı yapardın, bulaşıkları yıkardın, patates cipslerini türlerine göre ayırırdın (ciddiyim!), tuvalet temizlerdin, mallara fiyat etiketi yapıştırırdın... ne için gönderildiysen onu yapardın. Bunlar hemen her zaman sersemce işler olurdu ve çoğu işverene göre de sersem insanlar tarafından yapılırdı. Birkaç saatliğine, birkaç günlüğüne, birkaç haftalığına kiralanmış insanolmayanlar. Fark etmezdi.

İşi yapar, eve gider, yemek yer, sonra da birkaç saat uyurdum. Sonunda kalkar ve yazardım. Sabahın birinde ya da ikisinde, tamamıyla uyanık, tamamıyla hayat dolu bir halde romanımı yazmakla meşgul olurdu. Gün içinde yanımda küçük bir kutu No Doz[®] taşırdım. Onlarla uyanık kalırdım ama çok da ayık olmazdım. Kevin'in bana ilk söylediği şey, "Neden bütün gün ortalıkta zombi gibi dolanıyorsun?" olmuştu.

Araba parçaları satan bir ardiyenin sürekli çalışanlarından biriydi; ben de ajanstan gönderilen ve mal sayımı yapan bir gruptaydım. Vida somunları, civatalar, jant kapakları, krom ve kimbilir daha nelerle dolu rafların arasında geziniyor, diğer insanların yaptığı işleri denetliyordum. Her gün işe gelmek ve sayabilmek gibi bir alışkanlığım vardı; bu yüzden de süpervizörüm, zombi olsam da olmasam da, başkalarını denetlememe karar vermişti. Haklıydı. Ne de olsa insanlar bütün gece kafayı çektikten sonra işe geliyor ve açıkça işaretlenmiş elli ünitelik konteynerin beş ünitesini sayıyordu.

Kısa, siyah kablolarla dolu tepside başımı kaldırmış Kevin'a bakarken, "Zombi mi?" diye tekrarladım.

"Bütün günü uyurgezer geçiriyor gibi görünüyorsun," dedi. "Kafan mı güzel nedir?"

[®] Ayık kalmayı sağlayan yoğun kafein içerikli bir hap türü. –çn

Basit bir depo yardımcısı ya da o tür alt seviye işçilerinden biriydi. Benim üzerimde yetkisi yoktu ve ona bir açıklama yapmak zorunda değildim.

“İşimi yapıyorum,” dedim sessizce. Kablolara geri döndüm, hepsini saydım, sayım kâğıdını düzelttim, parafladım ve bir alttaki rafa geçtim.

“Buz, yazar olduğunu söyledi,” dedi gittiğini düşündüğüm ses.

“Bak, sen benimle konuşurken sayım yapamam.” Büyük vidalarla dolu bir tepsi çıkardım – kutu başına yirmi beş tane.

“Bir ara ver.”

“Dün eve gönderdikleri, ajanstan gelen adamı gördün mü? Biraz fazla ara vermişti. Maalesef bu işe ihtiyacım var.”

“Yazar mısın?”

“Buz’a kalırsa avanağın tekiyim. Kitap okuyan insanların bile tuhaf olduklarını düşünüyor. Ayrıca,” diye ekledim sertçe, “bir yazar ne diye köle pazarında çalışsın ki?”

“Kirasını ödeyebilmek ve hamburger için, herhalde. Benim ardiyede çalışmam ondan.”

O anda biraz uyandım ve ona gerçekten baktım. Sıradışı görünümlü beyaz bir adamdı, yüzü gençti, neredeyse kırışiksizdi ama saçları tamamen beyazlamıştı ve gözleri neredeyse renksiz denecek kadar soluktu. Kaslı ve yapılıydı ama boyu benim 1.73’lük boyumdan daha uzun değildi; öyle ki kendimi doğrudan tuhaf gözlerine bakarken buldum. Şaşırp gözlerimi kaçırdım, orada gerçekten öfke görüp görmediğimi merak ediyordum. Belki de ardiyede sandığımdan daha önemli biriydi. Belki biraz yetkisi vardı...

“Sen yazar mısın?” diye sordum.

“Artık öyleyim,” dedi. Ve gülümsedi, “Az önce bir kitap anlaşması yaptım. Cuma günü buradan temelli ayrılıyorum.”

Berbat bir kıskançlık ve yılgınlık karışımıyla yüzüne baktım. “Tebrikler.”

“Bak,” dedi, hâlâ gülümsüyordu, “neredeyse öğle yemeği zamanı. Benimle yemek ye. Ne yazdığını öğrenmek istiyorum.”

Sonra gitti. Evet ya da hayır dememiştim ama gitmişti.

“Hey!” diye başka bir ses arkamdan fısıldadı. Buz. Ayık olduğu zamanlarda ajans soytarılığı yapıyordu. Ama şarap onu bir tür transa sokuyordu ve öylece oturup gözlerini di-
kip bakıyor, gerizek lı gibi görünüyordu – ama değildi, hem
de hiç. Kendisi de dahil hiçbir şeyi sallamıyordu. Kazandığı-
nı i kiye yatırıyor ve paçavralar içinde etrafta dolanıyordu.
Ayrıca hiç yıkanmıyordu. Pis pis gülümseyerek, “Hey, siz iki-
niz bir araya gelip kitap mı yazacaksınız?” diye sordu.

“Y r  git hadi,” dedim, mümkün olduğunca sakın nefes
alıp vererek.

“İkiniz birlikte para-anormal kitaplar yazarsınız!” G le-
rek uzaklaştı.

Daha sonra, ardiyenin öğle yemeği yeri olarak hizmet
veren köşesindeki paslı yuvarlak metal masalardan birinde,
yeni yazar arkadaşım hakkında daha çok şey öğrendim. Adı
Kevin Franklin’di ve sadece kitabını yayımlatmamış, aynı za-
manda büyük bir de karton kapak satışı yapmıştı. Bir sonra-
ki kitabını yazarken, aldığı bu parayla ge inebilirdi. Boktan
işleri bırakabilirdi; ilelebet olmasını  mit ederek...

“Neden yemiyorsun?” diye sordu nefes almak için durdu-
đunda. Ardiye, Compton’ın yeni inşa edilmiş sanayii bölge-
sindeydi; kafelerden ya da seyyar sosis ilerden, çoğumuzu
dışarıda yemek yemekten caydırmaya yetecek kadar uzak-
taydı. Kimileri  ğle yemeğini yanında getiriyordu. Diğerleri
de yemek şirketinin servis arabasından alıyordu. Ben ikisini
de yapmıyordum. Tek t kettiğim, bütün ardiye işçilerine
sunulan bedava bir fincan bulaşık suyu gibi kahveydi.

“Rejim yapıyorum,” dedim.

Bir an yüzüme baktı, sonra ayağa kalktı, benim de kalk-
mamı işaret etti. “Gel hadi.”

“Nereye?”

“Hâlâ oradaysa servis arabasına.”

“Bekle bir dakika, gerek yok böyle...”

“Dinle, o rejimi ben de yaptım.”

“Ben iyiyim,” diye yalan söyledim; utanmıştım. “Hiçbir şey istemiyorum.”

Beni orada oturmuş halde bırakıp servis arabasına gitti ve bir hamburger, süt, küçük bir dilim elmalı turtayla döndü.

“Ye,” dedi. “Henüz para çarçur edecek kadar zengin değilim, o yüzden ye.”

Kendime şaşıarak yedim. Öyle bir niyetim yoktu. Kafeinden dolayı gergindim, aksiliğim üstümdeydi ve parasını çarçur etmeye fazlasıyla meyilliydim. Sonuçta ona harcamamasını söylemiştim. Ama yedim.

Buz geçerken yanaştı. “Hey,” dedi alçak sesle. “Paranormal!” Uzaklaştı.

“Ne?” dedi Kevin.

“Yok bir şey,” dedim. “Delinin teki.” Sonra da, “öğle yemeği için teşekkürler,” diye ekledim.

“Önemli değil. Şimdi söyle bakalım, ne yazıyorsun?”

“Şimdilik öyküler. Ama bir roman üzerinde çalışıyorum.”

“Haliyle. Öykülerinden sattığın oldu mu?”

“Birkaç tane. Kimsenin adını bile duymadığı küçük dergilere. Derginin baskı sayısına göre ödeme yapan türden olanlar.”

Başını sağa sola salladı. “Aç kalacaksın.”

“Hayır. Bir süre sonra, kendimi yengemle dayımın haklı olduğuna ikna edeceğim.”

“Hangi konuda? Muhasebeci olmanı mı istediler?”

Sesli gülerek yine kendimi şaşırttım. Yemek beni kendime getiriyordu. “Muhasebe akıllarına gelmedi,” dedim. “Ama onaylardı. Makul diyecekleri bir şey. Hemşire, sekreter ya da annem gibi öğretmen olmamı istiyorlardı. En çok da öğretmen.”

“Evet,” diye iç çekti. “Benim de mühendis olmam gerekiyordu.”

“O daha iyiymiş en azından.”

“Bana göre değil.”

“Neyse işte, şimdi haklı olduğuna dair kanıtın var.”

Umursamaz bir şekilde omuz silkti ve bana ileride söyleyeceği şeyi söylemedi – benimkiler gibi onun da anne ve babasının öldüğünü. Yıllar önce bir araba kazasında ölmüşlerdi; hâlâ oğullarının aklının başına geleceğini ve mühendis olacağını ümit ederek.

“Yengemle dayım istersem boş zamanlarımda yazabileceğimi söylediler,” dedim. “Bu sırada da, geleceğim için, bana destek çıkmalarını bekliyorsam, okulda makul bir seçim yapacaktım. Hemşirelik programından sekreterlik branşına geçtim, oradan da ilköğretim öğretmenliğine. Hepsini iki yıl içinde yaptım. Epey kötüydü. Ben de öyleydim.”

“Ne yaptın?” diye sordu. “Sınıfta mı kaldın?”

Elmalı turtanın kıtırı genzime kaçtı. “Tabii ki hayır! Notlarım hep iyiydi. Sadece benim için bir anlam ifade etmiyorlardı. Devam etmemi sağlayacak kadar derslere ilgi duymadım bir türlü. Sonunda bir iş buldum, evden ayrıldım ve okulu bıraktım. Ama param yettiğinde hâlâ UCLA’de dışarıdan ders alıyorum. Yazarlık dersleri.”

“İşin bu mu?”

“Hayır, bir havacılık şirketinde çalıştım biraz. Sadece daktilo yazan bir sekreterdim ama onları ikna edip reklam bürolarına kapağı attım. Şirket gazetesi için makaleler ve yayınlanacak basın açıklamalarını yazıyordum. Bir kere becerebildiğimi gördükten sonra bu işi yapmamdan memnundı. Daktilocu bir sekreter fiyatına yazarları olmuştu.”

“Devam edip yükselebileceğin bir işmiş gibi geliyor kulağa.”

“Öyle olmasını istedim. Sıradan sekreterlik işi katlanabildiğim bir şey değildi ama öteki iyiydi. Sonra bir yıl kadar önce bütün departmanı işten çıkardılar.”

Güldü ama halden anlayan bir gülüş gibi geldi.

Kahve makinesinden dönen Buz mırıldandı, “Çikolatalı ve vanilyalı porno!”

Bezginlikle gözlerimi kapadım. Bunu hep yapıyordu. Daha en başında komik olmayan bir “şaka” yapıyor, sonra da

bokunu çıkarıyordu. “Tanrım, sarhoş olsa da çenesini kapasa!”

“Sarhoş olmak çenesini kapatıyor mu?” diye sordu Kevin. Başım la onayladım. “Başka hiçbir şey işe yaramıyor.”
“Neyse ne. Bu defa ne dediğini duydum.”

Yarım saatlik öğle yemeği arasını bitiren zil çaldı ve Kevin sırtıttı. Gözlerinin etkisini tamamıyla yok eden bir sırtıtması vardı. Sonra ayağa kalktı ve gitti.

Ama geri geldi. Bütün hafta boyunca aralarda, öğle yemeğinde geri geldi. Ajanstaki günlük şansım bana, ancak kendi öğle yemeğimi almama –ve pansiyoncu kadına birkaç dolar vermeme– yetecek kadar para kazandırıyor du ama yine de onu görmeyi, onunla konuşmayı dört gözle bekliyordum. Bana, üç roman yazıp yayımlattığını ve aile üyelerinin dışınd a bunlardan herhangi birini okuyan hiç kimseyle karşılaşmadığını söyledi. Ona o kadar az para kazandırmışlardı ki bu ardiyedeki gibi sersemce işler yapmaya devam etmişti; yazmaya da devam etmişti – akılsızca, daha akli başında insanların tavsiyelerinin tersine. Benim gibiydi – denemeye devam edecek kadar çılgın bir kafa dengi. Ve şimdi, sonunda...

“Ben senden de çılgınım,” dedi. “Sonuçta yaşça senden büyüğüm. Başarısızlığı tanıyacak ve hayal kurmayı kesecek kadar büyük, öyle diyorlar.”

Saçları erkenden beyazlamış otuz dört yaşında bir adamdı. Benim sadece yirmi iki yaşında olduğumu öğrenince şaşırmıştı.

Densizce, “Daha büyük gösteriyorsun,” dedi.

“Sen de,” diye mırıldandım.

Güldü. “Affedersin. Ama en azından sana yakışıyor.”

Bana “yakışanın” ne olduğundan emin değildim ama hoşuna gitmesine sevindim. Hoşuna giden ve gitmeyen şeyler benim için önem taşımaya başlamıştı. Ajanstaki kadınlardan biri sıradan bir köle pazarı samimiyetiyle bana, gördüğü “en tuhaf görünen çift” olduğumuzu söyledi.

Ben de ona çok kibar olmayan bir şekilde, çok görmüş geçirmiş biri olmadığını, zaten bunun da onu ilgilendirmedi-

ğini söyledim. Ama o andan sonra, Kevin’la kendimi bir çift olarak düşündüm. Hoş bir düşünceydi.

Benim ardiyedeki süremle onun oradaki işi aynı gün bitti. Buz’un çöpçatanlığı bize birlikte geçirdiğimiz bir hafta daha kazandırmıştı.

Son gün, “Baksana,” dedi Kevin, “Tiyatro sever misin?”

“Tiyatro mu? Tabii. Lisedeyken birkaç tane yazmıştım. Tek kişilik oyunlar. Bayağı kötüler.”

“Ben de öyle bir şey yapmıştım.” Cebinden bir şey çıkarıp bana uzattı. Biletler. Los Angeles’a yeni gelmiş popüler bir oyuna iki bilet. Sanırım gözlerim ışıldadı.

“Artık birlikte çalışmayacağız diye benden uzak kalmanı istemiyorum,” dedi. “Yarın akşam?”

“Yarın akşam,” diye kabul ettim.

Güzel bir akşamdı. Bittiğinde onu eve getirdim ve gece daha da güzeldi. Ertesi sabahın ilk saatlerinde bir ara, yorgun ve hoşnut bir halde birlikte yatağında uzanmış yatarken, yalnızlık hakkında düşündüğümde daha az şey bildiğimi fark ettim – ve o gittiğinde yalnızlık hakkında bileceğimden daha da azını bildiğimi.

2

Sahtesini yapabileceğimiz özgürlük belgelerini aramak için Kevin’la kütüphaneye gitmemeye karar verdim. Araba hareket halindeyken Rufus beni çağırırsa olabileceklerden endişe ediyordum. Onun zamanına, hâlâ hareket halinde, ama beni koruyacak bir araba olmadan mı giderdim? Yoksa sağ salım ve durağan bir şekilde gider ama eve döndüğümde mi sıkıntı yaşırdım – çünkü bu defa döndüğüm ev işlek bir caddenin tam ortası olabilirdi?

Cevabı öğrenmek istemedim. O yüzden Kevin kütüphaneye gitmek için hazırlanırken, ben de tamamen giyinik bir halde yatakta oturup bez çantaya bir tarak, bir fırça ve bir kalıp sabun tıktırdım. Yine gidersem, Rufus’un zamanında

daha uzun süre tutsak kalmaktan korkuyordum. İlk yolculuğum sadece birkaç dakika sürmüştü, ikincisi birkaç saat. Sırada ne vardı? Birkaç gün?

Kevin çıkıyorum demek için odaya geldi. Beni yalnız bırakmasını istemiyordum ama bir sabah için yeterince mız-mızlandığımı düşündüm. Korkumu kendime sakladım – ya da öyle yaptığımı sandım.

“Kendini iyi hissediyor musun?” diye sordu. “Çok iyi görünüyorsun.”

Dayaktan beri kendime ilk kez biraz önce aynada bakmıştım ve ben de pek iyi göründüğümü düşünmüyordum. Onu rahatlatmak için ağzımı açtım ama sözcükleri çıkaramadan, bir şeylerin gerçekten yolunda olmadığını fark ettim. Oda kararmaya ve dönmeye başlıyordu.

“Of hayır,” diye inledim. Midemi bulandıran baş dönmesine karşı gözlerimi yumdum. Sonra bez çantaya sarılarak oturup bekledim.

Bir anda Kevin yanıma gelip beni tuttu. Onu itip uzaklaştırmaya çalıştım. Neden olduğunu bilmeden onun için korkuyordum. Bağırarak beni bırakmasını söyledim.

Sonra etrafımdaki duvarlar ve altımdaki yatak yok oldu. Bir ağacın altında, yere serilmiş yatıyordum. Kevin da hâlâ beni tutarak yanımda yatıyordu. Bez çanta aramızda duruyordu.

Kalkıp otururken, “Aman Tanrım!” diye mırıldandım. Kevin da oturdu ve deli gibi etrafına bakındı. Yine ağaçlık bir yerdeydik ve bu defa gündüzdü. Arazi aynı ilk yolculuğumdan hatırladığım gibiydi ama bu defa görünürde bir nehir yoktu.

“Oldu,” dedi Kevin. “Bu gerçek!”

Elini yakalayıp tuttum; tanıdıklığı iyi geldi. Ama yine de evde olmasını dilerdim. Bu yerde benim için muhtemelen özgürlük belgesinden çok daha iyi bir korumaydı ama burada olmasını istemiyordum. Benim aracılığımla olmadığı sürece bu yerin ona dokunmasını istemiyordum. Ama bunun için artık çok geçti.

Rufus'u görmek için etrafa bakındım; yakınlarda olması gerektiğini biliyordum. Öyleydi de. Ve onu gördüğüm an, bu defa başını dertten kurtarmak için çok geç kaldığımı anladım.

İki büklüm kıvrılmış halde yerde yatıyor, elleriyle sıkıca bacağını tutuyordu. Yanında başka bir oğlan vardı; siyah, yaklaşık on iki yaşlarında. Rufus'un bütün dikkati bacağına yoğunlaşmış gibiydi ama öteki oğlan bizi görmüştü. Bir anda ortaya çıktığımızı görmüş bile olabilirdi. O kadar korkmuş görünmesi belki bundandı.

Ayağa kalkıp Rufus'un yanına gittim. İlk başta beni görmedi. Gözyaşı ve kir izleriyle kaplı yüzü acıyla buruluyordu ama sesli ağlamıyordu. Siyah oğlan gibi, o da on iki yaşlarında görünüyordu.

"Rufus."

Şaşkın halde başını kaldırdı. "Dana?"

"Evet." Onun açısından yıllar geçmesine rağmen beni tanımamasına şaşırmıştım.

"Seni yine gördüm," dedi. "Yataktaydın. Tam düşmeye başlarken seni gördüm."

"Sadece beni görmekle kalmadın," dedim.

"Düştüm. Bacağım..."

"Sen kimsin?" diye buyurdu öteki oğlan.

"Sorun yok, Nigel," dedi Rufus. "Sana bahsettiğim kişi bu. Hani o yangını söndüren."

Nigel öne bana, sonra geri Rufus'a baktı. "Bacağını düzeltebilir mi?"

Rufus soran gözlerle bana baktı.

"Sanmam," dedim, "ama yine de bir bakayım." Ellerini kenara ittim ve elimden geldiğince yavaş bir şekilde pantolonunu yukarı sıyırdım. Bacağı renk değiştirmiş ve şişmişti. "Ayak parmaklarını oynatabiliyor musun?" diye sordum.

Denedi; sadece iki parmağını hafifçe oynatmayı başardı.

"Kırılmış," diye açıkladı Kevin. Bakmak için yakına gelmişti.

"Evet." Öteki oğlana, Nigel'a baktım. "Nereden düştü?"

“Oradan.” Oğlan yukarıyı işaret etti. Üstümüzde yüksekte sallanan bir ağaç dalı vardı. Kırılmış bir ağaç dalı.

“Nerede yaşadığını biliyor musun?”

“Tabii ki. Ben de orada yaşıyorum.”

Oğlanın muhtemelen bir köle olduğunu anladım; Rufus’un ailesinin malı.

“Hakikaten de komik konuşuyorsun,” dedi Nigel.

“Kişiye göre değişir,” dedim. “Bak, Rufus’a ne olduğunu umursuyorsan, gidip babasına onun için bir... bir atlı araba göndermesini söyleyen iyi edersin. Böyle hiçbir yere yürüyemez.”

“Bana yaslanabilir.”

“Hayır. Eve gitmesinin en iyi yolu, dümdüz sırtüstü yatması – hiç değilse en az acı verici yol bu. Sen git Rufus’un babasına, Rufus’un bacağına kıldığını söyle. Doktor çağırtmasını söyle. Sen arabayla dönene kadar biz Rufus’la kalacağız.”

“Siz?” Bizi o kadar güvenilir bulmadığını saklamadan bir bana, bir Kevin’a baktı.

“Nigel,” dedi Kevin usulca, “sen onun kıyafetine aldırma. Sadece git, arkadaşın için yardım getir.”

Arkadaş?

Nigel, Kevin’a korku dolu bir bakış attı, sonra da Rufus’a baktı.

“Git, Nigel,” dedi Rufus. “Bir şeyler çok fena acıyor. Sana gitmeni benim emrettiğimi söyle.”

Nigel sonunda gitti. Mutsuz.

“Neden korkuyor?” diye sordum Rufus’a. “Seni bıraktığı için başı derde mi girecek?”

“Belki.” Rufus bir an acıyla gözlerini yumdu. “Ya da yaralanmama izin verdiği için. Umarım başı derde girmez. Bu yakın zamanda birinin babamı kızdırıp kızdırmadığına bağlı.”

Yani baba değişmemişti. Kendisiyle karşılaşmaya hiç can atmıyordum. En azından bunu yalnız yapmak zorunda kalmayacaktım. Göz ucuyla Kevin’a baktım. Rufus’un bacağına daha yakından bakmak için yanıma diz çöktü.

“Neyse ki yalın ayakmış,” dedi. “Ayakkabı giyseydi şimdi çıkarmak için kesmek gerekirdi.”

“Sen kimsin?” diye sordu Rufus.

“Adım Kevin – Kevin Franklin.”

“Dana şimdi sana mı ait?”

“Bir anlamda,” dedi Kevin. “Dana benim karım.”

“Karın mı?” diye ciyakladı Rufus.

İç çektim. “Kevin, sanırım rütbemi düşürsek iyi olur. Bu zamanda...”

“Zenciler beyaz insanlarla evlenemez!” dedi Rufus.

Her ne söyleyecektiye, tam zamanında elimle koluna dokunup Kevin’i durdurdum. Yüzündeki ifade susması gerektiğini anlamama yetmişti.

Yumuşak bir sesle, “Oğlan öyle konuşmayı annesinden öğrendi,” dedim. “Ve babasından hatta muhtemelen kölelerin kendilerinden.”

“Ne şekilde konuşmayı öğrenmişim?” diye sordu Rufus.

“Zenciler hakkında,” dedim. “O sözcük hoşuma gitmiyor, hatırlıyor musun? Bana siyah ya da siyah ya da hiç olmadı koyuderili demeye çalış.”

“Bunları demek ne işe yarayacak ki? Hem nasıl oluyor da onunla evli olabiliyorsun?”

“Rufi, insanlar seninle konuşurken sana beyaz pislik deseler hoşuna gider miydi?”

“Ne?” Bacağını unutup sinirli bir şekilde kalkmaya çalıştı, sonra da geri düştü. “Pislik değilim ben!” diye fısıldadı. “Seni lanet olası siyah...”

“Sakin ol, Rufi.” Onu yatıştırmak için elimi omzuna koydum. Belli ki hedeflediğim gibi damarına basmıştım. “Sana pisliksin demedim. Sana pislik denilmesi hoşuna gider miydi, dedim. Görüyorum ki gitmedi. Ben de bana zenci denmesinden hoşlanmıyorum.”

Sanki yabancı bir dil konuşuyormuşum gibi bana surat asıp konuşmadan yattı. Belki de konuşuyordum.

“Bizim geldiğimiz yerde,” dedim, “beyazların siyahlara

zenci demesi, kaba ve aşığalayıcı görülür. Ayrıca bizim geldiğimiz yerde, beyazlarla siyahlar evlenebiliyor.”

“Ama bu yasaya aykırı.”

“Burada öyle. Ama bizim geldiğimiz yerde değil.”

“Nereden geliyorsunuz ki?”

Kevin’a baktım.

“Sen kaşındın,” dedi.

“Ona açıklamayı sen denemek ister misin?”

Başını sağa sola salladı. “Bir anlamı yok.”

“Belki senin için yok. Ama benim için...” Doğru sözcükleri bulmaya çalışırken bir an düşündüm. “Hoşumuza gitse de gitmese de, bu oğlanla ben uzun sürecek bir ortaklığa maruz kalmış durumdayız. Bilmesini istiyorum.”

“Bol şans.”

“Nereden geliyorsun?” diye tekrarladı Rufus. “Daha önce duyduğum biri gibi konuşmadığın kesin.”

Kaşlarımı çattım, düşündüm ve sonunda başımı salladım. “Rufi, sana söylemek istiyorum ama muhtemelen anlamayacaksın. Gerçekten biz kendimiz de anlamıyoruz.”

“Ben zaten anlamıyorum,” dedi. “Sen burada değilken seni nasıl görebildiğimi ya da buraya nasıl geldiğini, hiçbir şeyi anlamıyorum. Bacağım o kadar acıyor ki bunu düşünemiyorum bile.”

“O zaman bekleyelim. Kendini daha iyi hissettiğinde...”

“Kendimi daha iyi hissettiğimde belki de sen gitmiş olacaksın. Dana, anlat bana!”

“Peki tamam, deneyeceğim. California diye bir yer duydu mu hiç?”

“Evet. Annemin kuzeni gemiyle oraya gitti.”

Şans. “İşte biz oralıyız. California. Ama... kuzeninin gittiği California değil. Biz henüz var olmayan bir California’dan geliyoruz, Rufus. 1976’daki California’dan.”

“O ne?”

“Yani hem farklı bir yerden, hem de farklı bir zamandan geliyoruz. Sana anlatması zor demiştim.”

“İyi de 1976 ne?”

“Yılın adı. Kendi evimizde yaşadığımızda içinde bulunduğumuz yıl o.”

“Ama 1819 yılındayız. Her yerde 1819. Saçma konuşuyorsun.”

“Ona ne şüphe. Bu başımıza gelen saçma bir şey. Ama sana doğruyu söylüyorum. Gelecekte olan bir zaman ve yerden geliyoruz. Buraya nasıl geldiğimizi bilmiyorum. Gelmek de istemiyoruz. Buraya ait değiliz. Ama senin başın derde girdiğinde, bir şekilde bana ulaşp beni çağırıyorsun, ben de geliyorum – gerçi şu anda gördüğün gibi sana her zaman yardım edemiyorum.” Ona aramızdaki kan bağından söz edebilirdim. Yaşı daha büyük olduğunda onu yine görürsem belki söylerdim. Ama şimdilik kafasını yeterince karıştırmıştım.

“Saçmalık bu,” diye tekrarlardı. Kevin’a baktı. “Sen söyle. California’lı mısın?”

Kevin başıyla onayladı. “Evet.”

“O zaman, İspanyol musun? California İspanyolların.”

“Şu anda öyle, ama sonunda, aynı Maryland ve Pennsylvania gibi, Amerika Birleşik Devletleri’nin bir parçası olacak.”

“Ne zaman?”

“1850’de eyalet olacak.”

“Ama henüz 1819’dayız. Nasıl bilebiliyorsun...” Birdenbire durdu, kafası karışmış halde bir Kevin’a, bir bana baktı. “Bu gerçek değil,” dedi. “Bütün bunları uyduruyorsunuz.”

“Gerçek,” dedi Kevin sessizce.

“Ama nasıl olabilir?”

“Bilmiyoruz. Ama öyle.”

Bir bana, bir Kevin’a bakarak düşündü. “Size inanmıyorum,” dedi.

Kevin tam olarak kakhaha denilemeyecek bir ses çıkardı. “Seni suçlayamam.”

Omuz silktim. “Peki, Rufi. Senin doğruyu bilmeni istedim ama gerçeği kabul edemediğin için de seni suçlayamam.”

Oğlan ağır ağır, “1976,” dedi. Başını salladı ve gözlerini yumdu. Onu ikna etmeyi denemek için ne diye zahmete gir-

diğimi merak ettim. Sonuçta, 1819 yılından –ya da 2019’dan, fark etmez– geldiğini iddia eden bir adamla karşılaşsam ben ne kadar anlayışlı olurum ki. Zaman yolculuğu 1976’da bilimkurguydu. 1819’da ise –Rufus haklıydı– düpedüz delilikti. Bir çocuktan başka hiç kimse Kevin’la benim bu konudaki konuşmamızı dinlemezdi bile.

“California’nın eyalet olacağını biliyorsanız,” dedi Rufus, “gerçekleşecek başka şeyler de biliyor olmalısınız.”

“Biliyoruz,” diye kabul ettim. “Bazı şeyler. Çok değil. Tarihçi değiliz.”

“Ama sizin zamanınızda çoktan olduysa her şeyi bilmeniz gerekir.”

“1719 hakkında ne kadar şey biliyorsun, Rufi?”

Boş boş yüzüme baktı.

“İnsanlar kendilerinden önceki zamanlar hakkında her şeyi öğrenmezler,” dedim. “Niye öğrensinler ki?”

İç çekti. “Bana bir şey söyle, Dana. Sana inanmaya çalışıyorum.”

Hem okulda, hem okul dışında öğrendiğim Amerikan tarihi bilgilerini kafamda kazmaya başladım. “Peki, yıl 1819’sa, başkan James Monroe, değil mi?”

“Evet.”

“Bir sonraki başkan John Quincy Adams olacak.”

“Ne zaman?”

Kaşlarımı çatarak okulda hiç nedensiz ezberlediğim başkanlar listesini daha iyi hatırlamaya çalıştım. “1824’te. Monroe iki dönem başkanlık yaptı – yapacak.”

“Başka?”

Kevin’a baktım.

Omuz silkti. “Tek düşünebildiğim dün gece göz gezdirdiğimiz kitaplardan aklımda kalan bir şey. 1820’de imzalanan Missouri Uzlaşması, Missouri eyaletinin köle eyaleti olarak, Maine eyaletinin de özgür bir eyalet olarak Birlik’e girmesinin yolunu açtı. Neden bahsettiğim konusunda herhangi bir fikrin var mı, Rufus?”

“Hayır, efendim.”

“Ben de sanmıyordum. Yanında para var mı?”

“Para mı? Bende mi? Yok.”

“Peki ama para gördün, değil mi?”

“Evet, efendim.”

“Bozuk paraların üzerine üretildikleri yıl damgalanmak zorunda, şimdi bile.”

“Damgalanıyor.”

Kevin elini cebine sokup bir avuç bozuk para çıkardı. Rufus’a uzattı ve Rufus birkaç tane bozuk para seçti. “1965,” diye okudu, “1967, 1971, 1970. Hiçbiri 1976 demiyor.”

“Hiçbiri bin sekiz yüz bir şey de demiyor,” dedi Kevin. “Ama bak.” Bir tane 200. yıl çeyrekliği seçip Rufus’a uzattı.

“1776, 1976,” diye okudu oğlan. “İki tarihli.”

“Ülke, 1976’da 200 yaşına girdi,” dedi Kevin. “Paralardan bazıları yıldönümünü kutlamak için değiştirildi. İkna oldun mu?”

“Yani, bunları kendin yapmış da olabilirsin bence.”

Kevin parasını geri aldı. “Missouri’yi bilmiyor olabilirsin, velet,” dedi bıkkınlıkla. “Ama senden iyi bir Missouri’li olurdu.”

“Ne?”

“Şaka yaptım. Henüz moda olmadı.”

Rufus tedirgin görünüyordu. “Sana inanıyorum. Dana’nın da dediği gibi, anlamıyorum ama sanırım inanıyorum.”

Kevin iç çekti. “Çok şükür.”

Rufus kafasını kaldırıp Kevin’a baktı ve sırtıtmayı becerdi. “Tahmin ettiğim kadar kötü değilsin.”

“Kötü mü?” Kevin suçlar gözlerle bana baktı.

“Ona senin hakkında hiçbir şey söylemedim,” dedim.

“Seni gördüm,” dedi Rufus. “Tam buraya gelmeden önce Dana’yla kavga ediyordun ya da... kavga gibi görünüyordu. Onun suratındaki bütün o izleri sen mi yaptın?”

“Hayır, o yapmadı,” dedim çabucak. “Hem biz kavga etmiyorduk.”

“Bir dakika,” dedi Kevin. “Bunu nasıl bilebiliyor?”

“Dediği gibi,” diye omuz silktim. “Buraya gelmeden önce

bizi görmüş. Nasıl yapıyor bilmiyorum ama daha önce de yaptı.” Başımı eğip Rufus’a baktım. “Beni gördüğünü başka kimseye söyledin mi?”

“Sadece Nigel’a. Başka kimse bana inanmazdı.”

“Güzel. En iyisi şimdi bizimle ilgili başka kimseye bir şey söylememen. California’yla ya da 1976’yla ilgili hiçbir şey söyleme.” Kevin’in elini yakalayıp tuttum. “Burada kaldığımız sürece, buradaki insanlara elimizden geldiğince en iyi şekilde ayak uydurmak zorundayız. Bu da, bize verdiği rolleri oynamak zorunda kalacağınız anlamına geliyor.”

“Ona ait olduğunu mu söyleyeceksin?”

“Evet. Birileri sana sorarsa senin de öyle söylemeni istiyorum.”

“Karısı olduğunu söylemenden daha iyi. Buna kimse inanmaz.”

Kevin bir iğrenme sesi çıkardı. “Burada ne kadar tıklı kalacağımızı merak ediyorum,” diye mırıldandı. “Sanırım şimdiden evimi özledim.”

“Bilmiyorum,” dedim. “Ama yakınımnda dur. Buraya bana tutunduğun için geldin. Korkarım eve gidebilmenin tek yolu da bu.”

3

Rufus’un babası düz yataklı bir at arabasıyla geldi, tanıdık uzun tüfeği yanındaydı – eski bir ağızdan dolına olduğunu fark ettim. Yanında Nigel ve uzun boylu, iri cüsseli siyah bir adam vardı. Tom Weylin de uzun boyluydu ama iri yarı kölesi kadar etkileyici olamayacak kadar zayıftı. Weylin bilhassa korkunç ya da fesat görünmüyordu. Şimdilik sadece sinirli görünüyordu. Biz ayağa kalkarken o da arabadan inip yanımıza geldi ve karşımıza dikildi.

Şüphe içinde, “Ne oldu burada?” diye sordu.

“Oğlan bacağını kırmış,” dedi Kevin. “Babası mısınız?”

“Evet. Sen kimsin?”

“Adım Kevin Franklin.” Kevin bana baktı ama anında vazgeçip beni tanıştırmadı. “Bu iki oğlana kazanın hemen sonrasında rastladık ve sen gelene kadar oğlunun yanında kalmamız gerektiğini düşündüm.”

Weylin homurdanıp Rufus’un bacağına bakmak için dizlerinin üzerine çöktü. “Öyle, bildiğin kırılmış. Kimbilir bana ne kadara patlayacak.”

Siyah adam Weylin’e öyle bir tiksintiyle baktı ki Weylin görseydi kesin sinirlenirdi.

Weylin, “Lanet ağaca ne diye tırmanıyordun?” diye Rufus’tan açıklama istedi.

Rufus konuşmadan yüzüne baktı.

Weylin duyamadığım bir şeyler mırıldandı. Ayağa kalkıp hızla siyah adama el etti. Adam ileri çıktı, Rufus’u yavaşça kucağına alıp kaldırdı ve onu arabaya yerleştirdi. Adam onu kaldırırken Rufus acıyla yüzünü burdu ve arabaya indirilirken çığlık attı. Kevin’la o bacağına bir tahta bağlamalıydık, diye sonradan akıl ettim. Siyah adamın peşinden arabaya gittim.

Rufus kolumu yakalayıp tuttu; belli ki ağlamamaya çalışıyordu. Sesi boğuk bir fısıltıydı.

“Dana, gitme.”

Gitmek istemiyordum. Oğlanı seviyordum ve 19. yüzyıl başlarındaki tıp hakkında duyduklarım doğruysa, oğlana biraz viski içirip bacağıyla halat çekme oyunu oynayacaklardı. Ve acı hakkında yepyeni şeyler öğrenecekti. Yanında kalarak onu biraz da olsa teselli edebileceksem kalmak istiyordum.

Ama kalamadım.

Babası Kevin’la özel bir şeyler konuştu, sonra da at arabasının oturma yerine geri çıktı. Weylin gitmeye hazırdı ve Kevin’la ben davetli değildik. Weylin’in misafirperverliği hakkında söylenecek pek bir şey yoktu. Birbirinden uzağa dağılmış plantasyonların ve birbirinden daha da uzağa yayılmış hanların olduğu bu zamanda, insanlar evlerinde yabancıları ağırlamakla ünlüydü. Ama öte yandan, yaralı oğluna bakıp doktor faturasının ne kadar tutacağından başka bir

şey düşünemeyen bir adamın, yabancılar için endişelenmesi olacak şey değildi.

“Bizimle gelin,” diye yalvardı Rufus. “Baba, bırak gelsinler.”

Weylin sinirli sinirli arkasına bir göz attı, ben de Rufus’un koluma yapışmış elini yavaşça gevşetmeye çalıştım. Hemen sonra Weylin’in bana baktığını –dik dik yüzüme baktığını– fark ettim. Belki de Alice’in annesine olan benzerliğimi görüyordu. Bir zamanlar nehirde az kalsın kurşun sıktığı kadın olduğumu anlayabilmesine yetecek kadar beni net bir şekilde ya da uzun uzadıya görmüş olamazdı. Önce ben de gözlerimi ona diktim. Sonra, köle olmam gerektiğini hatırlayınca gözlerimi kaçırdım. Köleler saygılı bir şekilde yere bakarlardı. Geri bakıp gözlerini dikmek küstahlıktı. Ya da en azından benim kitaplar öyle diyordu.

Kevin’a, “Gel bizimle akşam yemeği ye,” dedi Weylin. “Sen de gelebilirsin. Hem bu gece nerede kalacaktınız ki?”

“Gerekirse ağaçların altında,” dedi Kevin. İkimiz de arabaya çıkıp sessizce bekleyen Nigel’in yanına oturduk. “Sana dediğim gibi, fazla seçenek yok.”

Weylin’e ne dediğini merak ederek Kevin’a baktım. Sonra siyah adam ilerlesinler diye atları dürtünce vazgeçtim.

“Sen,” dedi Weylin bana. “Adın ne?”

“Dana, efendim.”

Dönüp yine dik dik suratıma baktı ama bu defa sanki yanlış bir şey söylemişim gibiydi. “Nereden geldin sen?”

Kevin’a göz attım; onun söylediğiyle çelişen bir şey demek istemiyordum. Başıyla hafifçe onayladı ve istediğim yalanı uydurmakta özgür olduğumu düşündüm. “New York’luyum.”

Şimdi bana gerçekten çirkin bir bakış atıyordu ve acaba yakın zamanda New York aksanı duydu da benimkini yeterince denk bulmadı mı, diye merak ettim. Yoksa yanlış bir şey mi söylüyordum? Ona on kelime bile etmemiştim. Ne yanlış olabilirdi ki?

Weylin hızla Kevin’a baktı; sonra da önüne dönüp yolculuğun geri kalanında bizi görmezden geldi.

Ormanın içinden giden bir yola girdik ve yol boyunca altın sarısı uzun buğdayların kapladığı bir tarlanın yanından geçtik. Tarlada çoğu erkek olan köleler, kesilen buğdayı düzgün yığınlar halinde yakalayan tahta ızgaralı tırpanları sallayarak istikrarlı bir şekilde çalışıyordu. Çoğu kadın olan diğer köleler de onların peşinden buğdayları demetler halinde bağlıyordu. Bize hiç dikkat etmiyor gibilerdi. Beyaz bir köle denetçisi görmek için etrafa bakındım ve göremeyince şaşırdım. Güneşin altında görünce, Weylin'in evi de beni şaşırttı. Beyaz değildi. Sütunları, bahse degecek bir verandası yoktu. Neredeyse hayal kırıklığına uğramıştım. Kırmızı tuğlalı, Georgia'ya özgü sömürge mimarisi tarzında yapılmış bir evdi; kutu gibiydi ama gösterişsiz bir güzelliği vardı; iki buçuk kat yüksekliğindeydi ve çatı pencerelerinin yanı sıra iki ucunda birer baca vardı. Malikâne denecek kadar büyük ya da heybetli değildi. Los Angeles'ta, kendi zamanımızda, Kevin'la benim gücümüz bunu satın almaya yeterdi.

Araba bizi ön merdivenlere götürdüğünde bir tarafta akan nehri ve birkaç saat –birkaç yıl– önce koşarak geçtiğim arazinin bir kısmını görebiliyordum. Dağınık duran ağaçlar, yamuk yumuk kesilmiş çimler, epey uzakta ağaçların, tarlaların ve ormanın neredeyse sakladığı sıra sıra kulübeler vardı. Evin yanında ve arkasında, köle kulübelerinin karşısında sıralanmış başka binalar bulunuyordu. Durduğumuzda az kalsın o köle kulübelerinden birine gönderiliyordum.

Siyah adama, “Luke,” dedi Weylin, “Dana'yı arka tarafa götür ve ona yiyecek bir şeyler ver.”

Yumuşak bir sesle, “Tamam, efendim,” dedi siyah adam. “Önce Sahip Rufus'u yukarı çıkarayım mı?”

“Sana denileni yap. Ben yukarı götürürüm onu.”

Rufus'un diş biletiğini gördüm. “Sonra görüşürüz,” diye fısıldadım ama ben babasıyla konuşana kadar elimi bırakmadı.

“Weylin Bey, onunla kalmam benim için sorun olmaz. Kalmamı istiyor gibi.”

Weylin bezmiş görünüyordu. “Peki, gel bakalım. Doktor

gelene kadar onunla bekleyebilirsin.” Belli bir özen göstermeden Rufus’u kucağına alıp kaldırdı ve hızlı adımlarla evin basamaklarını çıktı. Kevin onu takip etti.

Peşlerine koyuluyordum ki siyah adam yumuşak bir sesle, “Dikkat et,” dedi.

Şaşırmış bir halde ona baktım, benimle konuştuğundan emin değildim. Benimle konuşuyordu.

“Sahip Tom çok çabuk zalimleşebilir,” dedi. “Artık büyüdüğüne göre, oğlan da öyle. Yüzüne bakılırsa, sanki beyazların zalimliğinden yeterince nasibini almış gibisin.”

Başımı salladım. “Aynen öyle, aldım. Uyarın için teşekkürler.”

Nigel gelip adamın yanında durmuştu ve konuşurken ikisinin çok benzediğini fark ettim; oğlan adamın daha küçük bir kopyası gibiydi. Muhtemelen babayla oğul. Birbirlerine, Rufus’la Tom Weylin’den daha çok benziyorlardı. Hızla merdivenleri çıkıp eve girerken, Rufus’la babasını, Rufus’un babasına dönüşmesini düşündüm. Öyle ya da böyle bir gün olacaktı bu. Bir gün Rufus bu plantasyonun sahibi olacaktı. Bir gün, o yarı gizli kulübelerde yaşayan insanların başına gelenden kendi başına sorumlu olan köle sahibi olacaktı. Oğlan resmen gözlerimin önünde büyüyordu – ben izlediğim ve güvende olmasına yardım ettiğim için büyüyordu. Onun için olabilecek en kötü bekçiydim – siyahların insan olmadığını düşünen bir toplumda ona göz kulak olan bir siyahtım; kadınların her daim çocuk olduğunu düşünen bir toplumda ona göz kulak olan bir kadındım. Kendime iyi bakabilmek için elimdeki her fırsatı değerlendirecektim. Ama ona da elimden geldiğince yardım edecektim. Ve onunla arkadaş kalmaya çalışacaktım; belki kafasına, hem bana hem de gelecek yıllarda kölesi olacak insanlara faydası dokunacak birkaç fikir sokabilirdim. Hatta Alice için işleri daha kolay hale bile getirebilirdim.

Hemen Weylin’in peşinden üst kattaki yatak odasına gittim – son gelişimde Rufus’un kaldığı oda değildi. Buradaki yatak daha büyüktü; yatağı tamamıyla çevreleyen sineklik ve

yatak örtüsü de yeşil değil maviydi. Oda da daha büyüktü. Weylin, oğlanın acıdan bağırmasına aldırmadan Rufus'u hızla yatağa bıraktı. Rufus'un canını yakmaya çalışıyor gibi görünmüyordu. Sadece oğlanı nasıl tuttuğuna dikkat etmiyor gibiydi – sanki umurunda değildi.

Daha sonra, Weylin, Kevin'ı odadan çıkarırken kızıl saçlı bir kadın telaşla içeri girdi.

Nefes nefese, “Nerede o?” diye sordu. “Ne oldu?”

Rufus'un annesi. Onu hatırladım. Ben tam Rufus'un başının altına bir yastık koyuyordum ki itiş kakış ilerleyip yanımıza geldi.

“Ne yapıyorsun?” diye bağırdı. “Rahat bırak onu!” Beni çekip oğlundan uzaklaştırmaya çalıştı. Rufus'un başı deritte olduğunda sadece tek bir tepki veriyordu. Yanlış bir tepki.

Neyse ki ikimizin de iyiliği için, ben kendimi kaybederek onu itip kendimden uzaklaştırmadan önce Weylin ona ulaştı. Kadını yakalayıp tuttu ve sessizce ona bir şeyler söyledi.

“Margaret, bir dinle. Oğlanın bacağı kırılmış, o kadar. Kırık bir bacak için yapabileceğin hiçbir şey yok. Doktoru çağırttım bile.”

Margaret Weylin biraz sakinlemiş göründü. Gözlerini bana dikti. “Bunun ne işi var burada?”

“Bu Kevin Franklin Bey'e ait.” Weylin elini sallayıp Kevin'ı takdim ederken, Kevin beni şaşırtarak başını hafifçe eğip kadını selamladı. “Rufus'u yaralı halde bulan kişi, Franklin Bey,” diye devam etti Weylin. Omuz silkti. “Rufus kızın yanında kalmasını istedi. Zararı olmaz.” Arkasını dönüp uzaklaştı. Kevin da isteksizce peşinden gitti.

Kadın kocası konuşurken onu dinlemiş olabilirdi ama öyle görünmüyordu. Hâlâ kaşlarını çatmış dik dik bana bakıyordu; sanki beni daha önce nerede gördüğünü hatırlamaya çalışıyor gibiydi. Yıllar onu pek değiştirmemişti ve beni tabii ki hiç değiştirmemişti. Yine de hatırlamasını beklemiyordum. Beni çok kısa bir süre görmüştü ve o an aklı başka şeylerdeydi.

“Seni daha önce gördüm,” dedi.

Margaret Weylin yanında Rufus için su, benim için de nedenini anlayamadığım kadar bolca düşmanlık getirerek odaya daldı.

Ben yolundan çekilirken bana, "Dışarıdaki mutfakevine gidip akşam yemeği ye!" dedi. Ama bunu sanki "Cehennemin dibine git!" der gibi söylemişti. Bende bu insanların hoşuna gitmeyen bir şey vardı – Rufus dışında. Konu sadece ırk değildi. Siyahlara alışkındılar. Belki Kevin'ın, bunun ne olduğunu öğrenmesini sağlayabilirdim.

"Anne, burada kalabilir mi?" diye sordu Rufus.

Kadın bana pis bir bakış attı, sonra da daha yumuşak gözlerle oğluna baktı. "Sonra geri gelebilir," dedi Rufus'a. "Baban şu anda alt katta olmasını istiyor."

Şu anda alt katta olmamı isteyen büyük ihtimalle anneydi ve muhtemelen bunun, oğlunun beni sevmesinden başka elle tutulur bir nedeni yoktu. Bana bir kez daha baktı; ben de odadan çıktım. Bu kadın beni sevmiş olsaydı bile beni huzursuz ederdi. Küçücük bir kaba sığıdırılmış fazla miktarda gergin enerjydi. Patladığında yanında olmak istemezdim. Ama en azından Rufus'u seviyordu. Rufus da kadının böyle üstüne titremesine alışmış olmalıydı. Aldırıyor gibi görünmüyordu.

Kendimi geniş bir holde buldum. Birkaç adım ötede basamakları görebiliyordum ve o tarafa yöneldim. Tam o sırada, mavi uzun bir elbise giymiş genç, siyah bir kız, holün öbür ucunda bir kapıdan çıktı. Merakını gizlemeyen gözlerini üstüme dikerek bana doğru geldi. Yaklaşırken başına bağladığı mavi eşarbin uçlarını çekti.

Yeterince yaklaştığında, "Bana mutfakevinin nerede olduğunu söyler misiniz, lütfen?" dedim. Soru sormak için Margaret Weylin'den daha güvenli biri gibi gelmişti.

Gözlerini biraz daha açıp bana bakmaya devam etti. Görüntümün olduğu kadar konuşmamın da ona tuhaf geldiğine şüphe yok.

"Mutfakevi?" dedim.

Beni bir daha süzdü, sonra tek kelime etmeden merdivenlerden aşağıya inmeye başladı. Önce tereddüt ettim, sonunda onu takip ettim çünkü başka ne yapacağımı bilmiyordum. Ten rengi açık bir kızdı; on dört ya da on beş yaşından büyük

olamazdı. Arkasına dönüp dönüp kaşları çatık halde bana bakıyordu. Bir anda durdu ve dönüp yüzüme baktı; dalgınlıkla eşarbını çekiştiren eli sonra ağzını kapamak için aşağıya doğru hareket etti ve sonunda yana düştü. O kadar gergin görünüyordu ki bir terslik olduğunu anladım.

“Konuşabiliyor musun?” diye sordum.

İç çekip başını sağa sola salladı.

“Ama duyup anlayabiliyorsun.”

Başıyla onayladı, sonra da bluzumu ve pantolonumu çekiştirdi. Somurtarak bana baktı. Sorun bu muydu yani – hem onun sorunu, hem Weylin’lerin sorunu?

“Şimdilik tek kıyafetim bunlar,” dedim. “Er ya da geç sahibim bana daha iyilerini alacak.” “Erkek gibi giyinmiş” olmam varsın Kevin’in hatası olsun. Buradaki insanların, bir sahibin bana doğru düzgün kıyafet almayacak kadar yoksul ya da cimri olmasını anlaması muhtemelen, kadınların pantolon giymesinin normal olduğu bir yerden geldiğimi hayal etmelerinden daha kolaydı.

Kız, doğru cevabı verdiğimi onaylar gibi acıyan gözlerle bana baktı; sonra da elimden tutup beni mutfakevine götürdü.

Giderken, evi öncekinden daha dikkatli inceledim – yani en azından alt kattaki salonu inceledim. Duvarları soluk yeşildi ve evin yüksekliğindeydi. Salonun ön tarafı genişti ve yanlarda ve kapının üstündeki pencerelerden gelen ışık sayesinde aydınlıktı. Yerlere farklı boylarda şark halıları serilmişti. Ön kapının yakınında ahşap bir bank, bir sandalye ve iki küçük sehpa vardı. Sandalyelerden sonra salon darlaşıyordu ve salonun sonunda, geçtiğimiz arka kapı vardı.

Mutfakevi dışarıdaydı; ana evin hemen arkasında, beyaz ahşaptan yapılmış küçük bir kulübeydi. O zamanlarda dışarıya inşa edilen mutfak ve tuvaletler hakkında bir şeyler okumuştum. İkisine de can atmıyordum. Ama şimdi mutfakevi, geldiğimden beri gördüğüm en dostane yer gibi görünüyordu gözüme. Luke ve Nigel içeride tahta kaşık gibi görünen şeylerle tahta taslardan yemek yiyorlardı. Bir de yerde otur-

muş parmaklarıyla yemek yiyen iki küçük çocuk vardı, bir kız bir erkek. Onları orada gördüğüme sevindim çünkü onların yaşlarındaki çocukların toplanıp domuzlar gibi teknelerden beslendiğini okumuştum. Belli ki her yerde öyle yapılmıyordu. En azından burada değil.

Ocaktaki ateşin üstünde asılı duran kazanı karıştıran, tıknaz, orta yaşlı bir kadın vardı. Ocak tek başına bütün bir duvarı kaplamıştı. Tuğladan yapılmıştı ve tepesinde, üstünde birkaç kap kacağın asılı durduğu kocaman bir kalas vardı. Yan tarafta, duvardaki çengellere asılı duran daha fazla kap kakak vardı. Bunlara gözlerimi dikmiş bakarken hiçbirinin adını bilmediğimi fark ettim. Öyle sıradan şeylerin bile. Bambaşka bir dünyadaydım.

Aşçı kazanı karıştırmayı bitirdi ve dönüp bana baktı. Dilsiz kılavuzum kadar açık tenliydi – güzel, orta yaşlı bir kadındı, uzun boylu, iri cüsseli. Suratındaki ifade katıydı, ağzı köşelerinde aşağıya doğru kıvrılıyordu ama sesi yumuşak ve alçaktı.

“Carrie,” dedi. “Bu kim?”

Kılavuzum bana baktı.

“Adım Dana,” dedim. “Sahibim burada misafir. Weylin Hanım akşam yemeği için buraya gelmesini söyledi.”

“Weylin Hanım?” Kadın kaşlarını çatarak bana baktı.

“Kızıl saçlı kadın – Rufus’un annesi.” Kendimi “Beyefendi Rufus” diyecek kadar vaktinde durduramamıştım. Neden bir açıklama yapmak zorunda kaldığımı da gerçekten anlamıyordum. Böyle bir yerde kaç tane Weylin Hanım vardı ki zaten?

“Margaret Hanım,” dedi kadın ve fısıldayarak ekledi, “kaltak!”

Şaşkınlık içinde beni kastettiğini düşünerek kadına baktım.

“Sarah!” Luke’un ses tonu ikaz ediciydi. Oturduğu yerden aşçının söylediğini duymuş olamazdı. Ya kadın bunu sık sık söylüyordu ya da adam dudaklarını okumuştur. Ama en azından artık kaltak olması gereken kişinin Weylin Hanım –Margaret Hanım– olduğunu biliyordum.

Aşçı başka bir şey demedi. Benim için tahta bir tas alıp ateşin yanındaki tencereden bir şeyle doldurdu ve tahta bir kaşıkla bana uzattı.

Akşam yemeği mısır irmiği lapasıydı. Aşçı, lapayı yemek yerine tasa baktığımı gördü ve suratımdaki ifadeyi yanlış anladı.

“Yetmez mi?” diye sordu.

“Yo, çok bile!” Tasımı koruyucu bir tavırla tuttum; o şeyden daha çok koymasından korkuyordum. “Teşekkürler.”

Uzun ve ağır masanın başına, Nigel’la Luke’un karşısına oturdum. Onların da aynı lapayı yediğini, ama onlarınkinin üstünde süt olduğunu gördüm. Benimkine de süt istemeyi düşündüm ama bir işe yaracağını sanmıyordum.

Kazanda kaynayan her neydiyse bana kahvaltı etmediğimi, önceki gece de akşam yemeğinde birkaç lokmadan fazlasını yemediğimi hatırlatacak kadar güzel kokuyordu. Açlıktan ölüyordum ve Sarah et pişiriyordu – muhtemelen yahni. Lapadan bir lokma aldım ve tatmadan yuttum.

“Daha sonra, beyaz ev ahalisi yedikten sonra, daha iyi yemekler yiyoruz,” dedi Luke. “Ne bırakırlarsa bize kalıyor.”

Acı acı, masada kalanlar diye düşündüm. Başka birinin artıkları. Hiç şüphesiz, burada yeterince uzun süre kalsaydım, onları yer, bulduğuma da memnum olurum. Kaynamış mısır irmiğinden daha iyi olurlardı. Birkaç iri sineği elimi sallayıp hızlıca savarken lapayı kaşıklayıp ağzıma tıktım. Sinekler. Bu, hastalıkların kol gezdiği bir dönemdi. Bize ulaştığında artıkların ne kadar temiz olacağını merak ettim.

“New York’lu muyum demiştin?” diye sordu Luke.

“Evet.”

“Özgür eyalet?”

“Evet,” diye tekrarladım. “O yüzden buraya getirildim.”

Bu sözler, sorular bana Alice’le annesini hatırlattı. Onların durumunu sormamın bir zararı olup olmayacağını merak ederken Luke’un geniş suratına baktım. Ama buraya yeni gelmiş olmam icap ediyorken onları tanıdığımı – yıllar önce tanıdığımı – nasıl itiraf edebilirdim? Nigel buraya daha

önce geldiğimi biliyordu ama Sarah ve Luke bilmiyor olabilir. Beklemek –soruları Rufus’a saklamak– daha güvenli olacaktı.

“New York’taki insanlar senin gibi mi konuşur?” diye sordu Nigel.

“Bazıları. Hepsi değil.”

“Senin gibi mi giyinirler?” diye sordu Luke.

“Hayır. Sahip Kevin bana ne verirse onu giyiyorum.” Keşke soru sormayı bıraksalardı. Beni, daha sonra unutabileceğim yalanlar söylemeye zorlamalarını istemiyordum. En iyisi, özgeçmişimi mümkün olduğunca basit tutmaktı.

Aşçı yanıma gelip bana, pantolonuma baktı. Kumaşın birazını kavrayıp eliyle yokladı. “Ne kumaşı bu?” diye sordu.

Çift örgü polyester diye düşündüm. Ama omuz silktim. “Bilmem.”

Başını sağa sola sallayıp tenceresine geri döndü.

“Biliyor musun,” dedim arkasından, “sanırım Margaret Hanım konusunda seninle aynı fikirdeyim.”

Hiçbir şey demedi. Anlaşılan o ki odaya girdiğimde hissettiğim sıcaklık, ateşin ısısından başka bir şey değildi.

“Ne diye beyazlar gibi konuşmaya çalışıyorsun?” diye sordu Nigel.

“Çalışmıyorum,” dedim şaşırarak. “Yani, benim konuşma şeklim gerçekten böyle.”

“Bazı beyazlardan daha çok beyazlara benziyor.”

Omuz silkip zihnimde makul bir açıklama aradım. “Annem okulda öğretmendi,” dedim, “ve...”

“Zenci bir öğretmen?”

İrkilip başımla onayladım. “Özgür siyahların okulları olabiliyor. Annem de benim gibi konuşurdu. Beni o eğitti.”

“Başın belaya girecek,” dedi. “Sahip Tom zaten seni sevmiyor. Fazla eğitilmiş konuşuyorsun ve özgür bir eyaletten geliyorsun.”

“Bunlar ne diye onun için önemli olsun ki? Onun değilim.”

Oğlan gülümsedi. “Ortalıkta ondan daha iyi konuşan ve

kafamıza özgürlük fikirleri sokan zenciler olmasını istemiyor.”

“Hani biz de o kadar salağız ki özgürlük hakkında düşünmek için bir yabancıya ihtiyacımız var sanki,” diye söylendi Luke.

Başımı sallayıp onayladım ama yanılmış olduklarını umuyordum. Weylin’e, o tür bir yargıya varmasına neden olacak kadar çok laf ettiğimi sanmıyordum. O tür bir yargıya varmayacağını umuyordum. Aksanlar konusunda becerikli değildim. Bir aksan taklit etmeyi denememeye bilerek karar vermiştim. Ama bu, ağzımı her açtığımda başımın belaya gireceği anlamına geliyorsa, buradaki hayatım hayal ettiğimden daha da kötü olacaktı.

“Sahip Rufi sen buraya gelmeden önce seni nasıl görebiliyor?” diye sordu Nigel.

Yuttuğum lapa genzime kaçtı. “Bilmiyorum,” dedim. “Ama keşke hiç göremeseydi!”

4

Yemeğimi bitirince mutfakevinde kaldım çünkü ana evin yakınındaydı ve çünkü –hani olur da– başımın dönmeye başladığını hissedersen mutfakevinden salona zamanında gidebileceğimi düşündüm. Kevin evin neresinde olursa olsun holden seslendiğimde beni duyardı.

Luke ve Nigel yemeklerini bitirip Sarah’ya özel bir şey söylemek için ocağın yanına gittiler. O sırada, Carrie, dilsiz kız, elime gizlice bir ekmek ve iri bir jambon parçası tıktırdı. Yiyeceklere bakıp minnetle kızı gülümsedim. Luke ve Nigel, Sarah’ı yanlarına katıp odadan çıkınca şekilsiz sandviçe yumuldum. Yarısına gelmişim ki kendimi jambonu hayal ederken buldum; ne kadar iyi pişirildiğini merak ediyordum. Başka bir şey düşünmeye çalıştım ama aklım, bu dönemde ortalığı kasıp kavuran hastalıklara dair hayal meyal hatırladığım korku hikâyeleriyle doluydu. Tıp, büyücülükten belki

biraz daha iyiydi. Sıtma pis havadan kaynaklanıyordu. Ameliyatlar tamamen uyanık olan, çırpınan hastalar üzerinde yapılıyordu. Mikroplar birçok doktorun kafasında bile soru işaretiydi. İnsanlar da alışkanlıktan, bilmeyerek, kendilerini hasta edebilecek ya da öldürebilecek her türlü iyi pişirilme-
miş ve kötü muhafaza edilmiş yiyeceği yiyordu.

Korku hikâyeleri.

Ancak bunlar gerçektir ve burada kaldığım sürece o gerçeklerle yaşayacaktım. Belki de jambonu yememeliydim ama yemeseydim bu defa da seçenek, sonra masadan artanlar olacaktı. Bazı riskleri göze almam gerekecekti.

Sarah Nigel’la birlikte döndü ve ona ayıklaması için bir kap bezelye verdi. Hayat, ben orada değilmişim gibi etrafımda sürdü. İnsanlar –hep siyah insanlar– mutfakevine geldiler, Sarah’yla konuştular, vakit öldürdüler, Sarah bağırıp onları kovalayana kadar ellerine geçirebildiklerini yediler. Tam Sarah’ya, yardım etmek için yapabileceğim bir şey olup olmadığını soruyordum ki Rufus çığlık atmaya başladı. Belli ki 19. yüzyıl tıbbi iş başındaydı.

Ana evin duvarları kalındı ve ses epey uzaktan geliyor gibiydi – ince, tiz sesli çığlıklar. O sırada mutfakevinde olmayan Carrie koşarak içeri girdi ve elleriyle kulaklarını kapayıp yanıma oturdu.

Bir anda çığlıklar kesildi ve yavaşça Carrie’nin ellerini çektim. Hassaslığı beni şaşırtmıştı. İnsanların acıyla bağırmasına alışmış olmasını beklerdim. Bir an dinledi, hiçbir şey duymadı, sonra da bana baktı.

“Muhtemelen bayıldı,” dedim. “En iyisi. Acıyı bir süre hissetmeyecek.”

Hafifçe başıyla onayladı ve her ne yapıyorduyorsa işine geri döndü.

Sarah sessizliğin ortasında, “Rufus’u hep sevmiştir,” dedi. “Carrie küçükken, çocukların onu rahatsız etmesine izin vermezdi.”

Şaşırdım. “Carrie, Rufus’tan birkaç yaş daha büyük değil mi?”

“Şimdi iyiyim.”

Elime doğru uzandı ama ona bakarak elimi çektim. Eli yana düştü. “Hadi,” dedi bıkkınca. “Konuşabileceğimiz bir yere gidelim.”

Kevin önümde, ana evi arkada bırakıp köle kulübelerinden ve diğer binalardan uzağa, birbirlerini kovalayıp bağırان ve köle olduklarını henüz anlamayan küçük köle çocuklardan uzağa gittik.

Dalları ayrı birer ağaç kadar kalın olan ve geniş bir alanı gölgelendirecek kadar etrafa yayılmış olan kocaman bir meşe ağacı bulduk. Güzel, yalnız, yaşlı bir ağaç. Ağacı evle aramıza alarak dibine oturduk. Kevin’a yakın oturdum ve neredeyse farkında bile olmadığım gerginliğimden kurtularak rahatladım. Bir süre hiçbir şey söylemedik; Kevin arkaya yaslandı; o da kendi gerginliğinden kurtuluyor gibiydi.

Sonunda, “Geçmişte ziyaret edebileceğimiz gerçekten büyüleyici olabilecek bir sürü zaman dilimi vardı,” dedi.

İçten gülmedim. “Geçmişte gitmek istediğim herhangi bir zaman düşünemiyorum. Ama hepsinin içinde, bu en tehlikelisi olmalı – en azından benim için.”

“Ben seninleyken değil.”

Minnetle ona baktım.

“Niye gelmemi engellemeye çalıştın?”

“Senin için korktum.”

“Benim için mi!”

“İlk başta niye yaptığımı bilmiyordum. Sadece benimle gelmeye çalışırken yaralanabileceğin hissine kapılmıştım. Sonra sen buraya gelince, muhtemelen bensiz geri döneceğini anladım. Yani eğer ayrılırsak, sen yıllarca, belki temelli burada mahsur kalırsın.”

Derin bir nefes aldı ve başını sağa sola salladı. “Bu hiç ama hiç iyi olmaz.”

“Yakınımda kal. Seslenirsem çabuk gel.”

Başıyla onayladı ve bir süre sonra,” dedi.

“Yine de burada sağ kalabilirim, eğer kalmam gerekirse. Yani eğer...”

“Kevin, eğer falan yok. Lütfen.”

“Sadece, seninki gibi bir tehlikede olmazdım demeye çalışıyorum.”

“Doğru.” Ama başka tür bir tehlikede olurdu. Böyle bir yer onu, dillendirmek istemediğim bir şekilde tehlikeye sokardı. Burada yıllarca mahsur kalırsa, bu yerin bir kısmı ona bulaşır. Büyük bir kısmı olmazdı bu, biliyordum. Ama burada sağ kalırsa, buradaki hayata göz yumabildiği için olurdu bu. Müdahil olmak zorunda değildi ama sessiz kalmak zorundaydı. Konuşma ve basın özgürlüğü, İç Savaş öncesinin Güney’inde pek tutulmuyordu. Kevin da pek tutulmazdı. Bu yer, bu zaman ya onu hemen öldürür ya da bir şekilde onda bir iz bırakırdı. İki olasılığı da sevmemiştim.

“Dana.”

Ona baktım.

“Endişelenme. Beraber geldik, beraber döneceğiz.”

Endişelenmeyi bırakmadım ama gülümseyip konuyu değiştirdim. “Rufus nasıl? Çıglıklarını duydum.”

“Zavallı çocuk. Bayıldığında sevindim. Doktor ona bir tür afyon verdi ama ona rağmen bütün acıyı hissediyordu. Onu tutmak zorunda kaldım.”

“Afyon... iyi olacak mı?”

“Doktor öyle dedi. Gerçi bu zamanda bir doktorun lafına ne kadar güvenilir bilmiyorum.”

“Umarım haklıdır. Umarım Rufus, katlanmak zorunda kaldığı bu anne-baba ikilisini edinmesiyle başlayan kötü şansını tamamen tüketmiştir.”

Kevin bir kolunu kaldırdı ve kolundaki bir dizi uzun kanyan çizdiği göstermek için bana doğru çevirdi.

“Margaret Weylin,” dedim yavaşça.

“Orada olmamalıydı,” dedi. “Benimle işi bitince, doktora sataştı. ‘Bebeğimin canını yakmayı kes!’”

Başımı sağa sola salladım. “Ne yapacağız, Kevin? Bu insanların akli başlarında olsaydı bile, burada onların arasında kalamazdık.”

“Evet kalabiliriz.”

Dönüp gözlerimi ona diktim.

“Weylin’e neden burada olduğumuzu –ve neden parasız olduğumuzu– açıklayan bir hikâye uydurdum. Bana bir iş teklif etti.”

“Ne işi?”

“Küçük arkadaşına özel ders verme işi. Belli ki ağaca tırmanmakta olduğu gibi okuma yazmada da iyi değil.”

“Ama... okula gitmiyor mu?”

“Bacağı iyileşirken gitmiyor. Babası da, zaten olduğundan daha da geride kalmasını istemiyor.”

“Yaşıtlarından geride mi?”

“Weylin öyle düşünüyor gibiydi. Pat diye çıkıp böyle söylemedi ama sanırım oğlanın çok parlak zekâlı olmadığından endişe duyuyor.”

“Öyle ya da böyle önemsemesine şaşırdım ve bence yanlış düşünüyor. Ama bir defalığına Rufus’un kötü şansı bizim şansımızın yaver gitmesini sağladı. Burada maaşını alabileceğin kadar uzun süre kalacağımızdan şüpheliyim ama en azından buradayken yiyecek yemeğimiz ve kalacak bir yerimiz olacak.”

“Ben de teklifi kabul ederken böyle düşündüm.”

“Peki ya ben?”

“Sen?”

“Weylin benim hakkımda bir şey demedi mi?”

“Hayır. Niye desin ki? Ben burada kalıyorsam, senin de kalacağını biliyor.”

“Evet.” Gülümsedim. “Haklısın. Sen pazarlık ederken beni hatırlamadıysan, o niye hatırlasın ki? Ama eminim yapılması gereken bir iş olduğunda beni unutmaz.”

“Dur bir dakika, onun için çalışmak zorunda değilsin. Ona ait olman gerekmiyor.”

“Hayır ama buradayım. Ve köle olmam gerekiyor. Köle çalışmaktan başka ne işe yarar? İnan bana, bana yapacak bir iş bulur – daha doğrusu, o bir fırsatını bulup icabıma bakmadan önce, ben kendime yapacak bir iş bulmayı planlamazsam bulur.”

Suratını astı. “Çalışmak mı istiyorsun?”

“İstedğim... Burada kendime bir yer edinmek istiyorum. Bu da çalışmak demek. Çalışmazsam bence buradaki herkes, siyah ve beyaz, buna içerler. Bir de bana arkadaş lazım. Kevin, burada edinebildiğim kadar çok arkadaş edinmem lazım. Buraya yine geldiğimde benimle olmayabilirsin. Buraya yine gelirsem.”

“O velet çok daha dikkatli olmadığı sürece de buraya yine geleceksin.”

İç çektim. “Öyle görünüyor.”

“Senin bu insanlar için çalıştığını düşünmek sinirimi bozuyor.” Başını sağa sola salladı. “Bir köle rolünü oynadığını düşünmek dahi sinirimi bozuyor.”

“Bunu yapmak zorunda kalacağımı biliyorduk.”

Hiçbir şey demedi.

“Ara sıra beni yanına çağırıp onlardan uzaklaştı, Kevin. Sırf onlara, ne olursam olayım bana sahip olmadıklarını hatırlatmak için... şimdilik.”

Sanki reddediyormuş gibi sinirli bir şekilde başını yine sağa sola salladı ama yapacağını biliyordum.

“Weylin’e bizimle ilgili ne yalanlar söyledin?” diye sordum. “Buralarda insanların soru sorma şekline bakılırsa, ikimizin de aynı hikâyeyi anlattığından emin olsak iyi olur.”

Birkaç saniye boyunca hiçbir şey söylemedi.

“Kevin?”

Derin bir nefes aldı. “Güya New York’lu bir yazarım,” dedi sonunda. “New York’lu birileriyle karşılaşırsak Tanrı yardımcımız olsun. Bir kitap araştırması yapmak için Güney boyunca seyahat ediyorum. Hiç param yok çünkü birkaç gün önce yanlış adamlarla içtim ve soyuldum. Elimde tek kalan sensin. Seni soyulmadan önce satın aldım çünkü okuma yazma biliyorsun. Hem araştırmamda bana yardım edebileceğini, hem de başka türlü işime yarayabileceğini düşündüm.”

“Buna inandı mı?”

“İnanmış olması muhtemel. Senin okuma yazma bildiğinden zaten bayağı emindi. O kadar kuşkulu ve güvensiz

görünmesinin bir nedeni de oydu. Eğitimli köleler buralarda sevilmiyor.”

Omuz silktilim. “Nigel da öyle dedi.”

“Weylin konuşma tarzını sevmiyor. Kendisinin de fazla eğitimli olduğunu sanmıyorum ve sana içerliyor. Seni rahat-sız edeceğini sanmam – ederse burada kalmam. Ama elinden geldiğince gözünün önünde olma.”

“Memnuniyetle. Becerebilirsem kendimi mutfakevine yerleştirmeyi planlıyorum. Sarah’ya, senin benden yemek yapmayı öğrenmemi istediğini söyleyeceğim.”

Küçük bir kahkaha attı. “Sana, Weylin’e anlattığım hikâyenin geri kalanını anlatsam iyi olur. Sarah hepsini duyarsa, yemeğime nasıl az biraz zehir katacağını da öğretebilir.”

Sanırım sıçradım.

“Weylin Kuzey’e bu kadar yakın bir yerde senin gibi bir köleyi –eğitimli, belki özgür bir eyaletten kaçırılmış– tutmanın ne kadar tehlikeli olduğu konusunda beni uyarıyordu. Sen kaçmadan, ben de yatırımımı kaybetmeden önce seni Georgia’ya ya da Louisiana’ya giden bir tacire satmamı öğütledi. Bu da bana, yolculuğum Louisiana’da bittiği için –ve duyduğuma göre senin üzerinden orada iyi kâr edebileceğim için– seni orada satmayı planladığımı söyleme fikrini verdi.

“Bu onu memnun etmiş gibiydi ve haklı olduğumu söyledi – Louisiana’da fiyatlar daha iyiymiş; oraya götürene kadar seni elimde tutabilirsem tabii. Ben de, eğitimli olsan da olmasan da benden muhtemelen kaçmayacağını çünkü sana, seni New York’a geri götürüp azat edeceğime söz verdiğimi söyledim. Sonra da zaten şimdilik beni gerçekten bırakmak istemediğini söyledim. Ne dediğimi anladı.”

“Kulağa iğrenç geliyorusun.”

“Biliyorum. Sanırım onu sonuna kadar zorladım – sana yaptığım herhangi bir şeyin, beni çocuğunun yakınında bile görmek istemeyeceği biri haline getirip getirmediğini görmeye çalıştım. Sanırım sana özgürlük vaat ettiğimi söyledimde bana karşı biraz soğuklaştı ama bir şey demedi.”

“Ne yapmaya çalışıyordun? Yeni bulduğun işi kaybetmeye mi?”

“Hayır, ama onunla konuşurken tek düşünebildiğim şey, buraya bir gün yalnız gelebilecek olmandı. Onun içindeki insanıyeti bulmaya çalışıp durdum ki iyi olacağın konusunda kendimi temin edebileyim.”

“Doğru, kendisi yeteri kadar insan. Biraz daha yüksek tabakadan olsaydı, övünmenden seni etrafında istemeyecek kadar tiksinebilirdi bile. Ama senin bana ihanet etmeni engellemeye hakkı olmazdı. Sonuçta senin özel mülküm. Buna saygı duyardı.”

“Sen buna insan mı diyorsun? Buraya bir daha asla yalnız gelmediğini görmek için elimden geleni yapacağım.”

Onu izlerken ağaca yaslandım. “Olur da gelirsem, Kevin, bir sigortamız olsun.”

“Ne?”

“Bırak da Rufus konusunda sana elimden geldiğince yardım edeyim. Bakalım, büyüdüğünde babasının kızıl saçlı kopyası olmasını engellemek için ne yapabiliyoruz.”

103

5

Ama üç gün boyunca Rufus'u görmedim. Nihayet eve gideceğimi işaret eden baş dönmesine neden olacak bir şey de olmadı. Elimden geldiğince Sarah'ya yardım ettim. Bana biraz daha ısınmış gibiydi ve yemek pişirme konusundaki cehaletim karşısında sabırlıydı. Bana yemek yapmayı öğretti ve daha iyi beslenmemi sağladı. Sevmediğimi fark ettikten sonra artık bana mısır irmiği lapası vermiyordu. (“Niye bir şey demedin?” diye sordu.) Onun gözetimi altında kimbilir ne kadar uzun süre boyunca, eskimiş bir ağaç kütüğünün üstünde küçük bir baltayla çörek hamuru dövdüm. (“O kadar sert vurma! Çivi çakmıyorsun. Düzgünce, böyle...”) Bir tavuğu temizleyip tüylerini yoldum, sebzeleri hazırladım, ekmek hamuru yoğurdum ve Sarah benden bıktığında, Carrie'ye

ve diğer ev hizmetçilerine işlerinde yardım ettim. Kevin'in odasını temizledim. Ona yıkanması ve tıraş olması için sıcak su getirdim ve odasında yıkandım. Yalnız kalmak için gidebileceğim tek yer orasıydı. Bez çantamı oraya bırakmıştım. Tozsuz mobilyalarda parmaklarını gezdirmeye ve yeni süpürülmüş yerlerdeki halıların altına bakmaya başladığımda Margaret Weylin'den kaçmak için de oraya gidiyordum. Farkları bir kenara bırak, hangi yüzyılda olursak olalım nasıl yer süpürüleceğini ve toz alınacağını biliyordum. Margaret Weylin şikâyet edecek bir konu bulamadığı için şikâyet ediyordu. Avaz avaz bağırarak soğuk servis ettiğimi söylediği kaynar kahveyi üstüme fırlattığı gün, bunu bana acı verecek kadar açıkça gösterdi.

Bu yüzden Kevin'in odasında ondan saklanıyordum. Orası sığnağımdı. Ama uyuduğum yer orası değildi.

Evdeki hizmetçilerin çoğunun yattığı tavanarasında bana da yatacak bir yer verilmişti. Belli ki kimsenin aklına Kevin'in odasında yatmam gerektiği gelmemişti. Weylin, Kevin'in benimle ne tür bir ilişki kurduğunu biliyordu ve bunun umurunda olmadığını açıkça ifade etmişti. Ama ayrı yatma düzenimiz, bizden gizlilik beklediğini gösteriyordu - ya da biz öyle sanmıştık. Üç gün boyunca şartlara uyduk. Dördüncü gün, Kevin, evden çıkmış mutfakevine giderken beni yakaladı ve yine meşe ağacına götürdü.

"Margaret Weylin'le sıkıntı mı yaşıyorsun?" diye sordu.

"Baş edemeyeceğim bir durum yok," dedim şaşırarak. "Neden?"

"Evde bazı hizmetçilerin konuşmasını duydum; üstü kapalı bir şekilde sıkıntı olduğundan bahsediyorlardı."

Omuz silkip "Sanırım Rufus beni sevdiği için bana içerliyor. Muhtemelen oğlunu kimseyle paylaşmak istemiyor. Rufus biraz daha büyüyüp ipleri koparmaya çalıştığında Tanrı oğlanın yardımcısı olsun. Ayrıca bence Margaret Weylin de eğitilmiş kölelerden en az kocası kadar hazzetmiyor," dedim.

"Anlıyorum. Bu arada Rufus konusunda haklıydım. Zar zor okuyup yazabiliyor. Kadının hali de ondan iyi değil."

Doğruca yüzüme bakmak için bana döndü. “Bir demlik sıcak kahveyi üstüne mi fırlattı?”

Gözlerimi kaçırdım. “Önemli değil. Zaten çoğu üstüme gelmedi.”

“Niye bana söylemedin? Seni yaralayabilirdi.”

“Yaralamadı.”

“Bence ona başka bir fırsat vermemeliyiz.”

Ona baktım. “Ne yapmak istiyorsun?”

“Buradan gitmek. Bir dahakine her ne yapmayı planlıyorsa, buna katlanmak zorunda kalmanı gerektirecek kadar paraya sıkışık değiliz.”

“Hayır, Kevin. Sana kahveden bahsetmememin bir nedeni vardı.”

“Bana başka nelerden bahsetmediğini merak ediyorum.”

“Önemli şeyler değil.” Aklıma Margaret’in ufak tefek hakaretleri geldi. “Buradan ayrılmama neden olacak kadar önemli şeyler değil.”

“Ama niye? Hiç sebep yokken...”

“Hayır var. Bunu çok düşündüm, Kevin. Para ya da başımın üstünde bir çatı olması umurumda değil. Bence ne olursa olsun burada birlikte hayatta kalabiliriz. Ama burada tek başıma hayatta kalma şansım olduğunu sanmıyorum. Bunu sana söyledim.”

“Yalnız kalmayacaksın. Ben halledeceğim.”

“Bunu deneyeceksin. Belki yeterli olacak. Umarım olacak. Ama olmazsa, buraya yalnız gelmek zorunda kalırsam, şimdi burada kalır ve konuştuğumuz sigorta üzerinde çalışırsam hayatta kalmak için daha yüksek şansım olur. Rufus. Yine geldiğimde muhtemelen biraz yetki sahibi olacak kadar büyümüş olur. Bana yardım edebilecek kadar büyük. Benden ona bırakabileceğim kadar çok iyi anı kalsın istiyorum.”

“Sen buradan ayrıldıktan sonra adını bile hatırlamayabilir.”

“Hatırlayacak.”

“Yine de işe yaramayabilir. Sonuçta, sen yokken çevresi onu her gün etkiliyor olacak. Ve duyduğuma göre, bu za-

manda sahibin çocuklarının kölelerle neredeyse eşit şartlarda olması sıradan bir şey. Ama erişkinlikte ikisinin de 'yerlerini' bilmesi bekleniyor.”

“Bazen öyle olmuyor. Burada bile, bütün çocuklar anne ve babalarının onlardan istediği kalıba girmeye razı olmuyor.”

“Kumar oynuyorsun. Of, tarihe karşı kumar oynuyorsun.”

“Başka ne yapabilirim? Denemek zorundayım Kevin, ve eğer denemek, sonradan hayatta kalabilmek için şimdi küçük riskler alınam ve küçük aşağılanmalara katlanmam anlamına geliyorsa, deneyeceğim de.”

Derin bir nefes aldı ve neredeyse ısıklık sesi çıkararak nefes verdi. “Evet. Sanırım seni suçlamıyorum. Hoşuma gitmiyor ama seni suçlamıyorum.”

Başımı omzuna dayadım. “Bu benim de hoşuma gitmiyor. Of Tanrım, nefret ediyorum! O kadın kendini bir sinir krizine hazırlıyor. Umarım ben buradayken geçirmez.”

Kevin hafifçe pozisyon değiştirdi; ben de oturduğum yerde doğruldum. “Hadi bir anlığına Margaret’ı unutalım,” dedi. “Seninle şey hakkında konuşmak istiyordum... uyuduğun yer hakkında.”

“Ha.”

“Evet, ha. Sonunda yukarı çıkıp baktım. Yere serilmiş paçavradan bir ot yatak, Dana!”

“Orada başka bir şeyler daha gördün mü?”

“Ne? Başka ne görmem gerekiyordu?”

“Yere serilmiş bir sürü paçavradan ot yatak. Birkaç tane de mısır kabuğundan yapılmış döşek var. Evdeki diğer hizmetçilerden daha kötü bir muamele görmüyorum, Kevin ve tarla işçilerinden çok daha iyi durumdayım. Onların yatakları yerde toprağın üstünde. Kulübelerinin tabanı bile yok ve çoğu pire kaynıyor.”

Uzun bir sessizlik oldu. Sonunda iç çekti. “Ötekiler için bir şey yapamam,” dedi, “ama senin o tavanarasından çıkmanı istiyorum. Yanımda kalmanı istiyorum.”

Oturduğum yerde doğruldum, gözlerimi ellerime diktim.

“Seninle kalmayı ne kadar istediğimi bilemezsin. Sürekli kendimi bir sabah evde uyanmış hayal ediyorum – tek başıma.”

“Bu pek mümkün değil. Tabii gecenin bir yarısı bir şey seni tehdit etmez ya da tehlikeye sokmazsa.”

“Bundan emin olamazsın. Teorin yanlış olabilir. Belki burada ne kadar kalabileceğimin bir tür limiti vardır. Belki kötü bir rüya, beni eve göndermeye yetecektir. Belki herhangi bir şey yetecektir.”

“Belki teorimi test etmeliyimdir.”

Bu beni duraksattı. Beni kendisinin tehlikeye sokmasından ya da en azından beni hayatımın tehlikede olduğuna inandırmaktan –ödümü koparmaktan– bahsettiğini fark ettim. Beni korkutup eve göndermekten. Belki.

Yutkundum. “Bu iyi bir fikir olabilir ama bence bundan bana bahsetmemeliydin – beni uyarmamalıydın. Ayrıca... beni yeteri kadar korkutabileceğinden emin değilim. Sana güveniyorum.”

Bir eliyle ellerimden birini tuttu. “Bana güvenmeye devam edebilirsin. Sana zarar vermeyeceğim.”

“Ama...”

“Sana zarar vermek zorunda değilim. Düşünmeye fırsatın olmadan seni korkutacak bir şey ayarlayabilirim. Halledebilirim.”

Bunu kabul ettim; belki bizi gerçekten eve götürebileceğini düşünmeye başlamıştım. “Kevin, Rufus’un bacağı iyileşene kadar bekle.”

“O kadar süre?” diye itiraz etti. “Altı hafta, belki daha bile fazla. Of ya, bu kadar geri kalmış bir toplumda acaba o bacak hiç iyileşecek mi?”

“Ne olursa olsun, oğlan yaşayacak. Hâlâ bir çocuk yapması lazım. Bu da, senle ya da sensiz, muhtemelen beni yine buraya çağırmaya zamanı olacak demek oluyor. Bana onu etkilemem ve burada kendime bir sığınak yaratmam için gereken şans tanı, Kevin.”

İç çekerek, “Peki,” dedi. “Biraz bekleyeceğiz. Ama bekler-

ken o tavanarasında kalmayacaksın. Bu gece benim odama taşınıyorsun.”

Bunu bir düşündüm. “Peki. Benim için, Rufus’la kalmaktan daha önemli olan bir şey varsa, o da seni yanımda eve götürmek. Bunun için plantasyondan kovulmaya değer.”

“O konuda endişelenme. Ne yaptığımız Weylin’in umurunda değil.”

“Ama Margaret’in umurunda. O kısıtlı okuma kabiliyetini Kitabı Mukaddes’inde kullandığını gördüm. Kendi çapında epey ahlaklı bir kadın olduğunu zannediyorum.”

“Ne kadar ahlaklı olduğunu öğrenmek ister misin?”

Ses tonu kaşlarımı çattırdı. “Ne demeye çalışıyorsun?”

“Peşimden biraz daha çok koşarsa, sonunda o okuduğu Kitabı Mukaddes’ten bir sahne canlandırmak zorunda kalacağız. Potifar’ın karısıyla Yusuf arasında geçen sahne.”

Yutkundum. *Bu kadın!* Ama onu zihnimde canlandırabiliyordum. Başının tepesinde topladığı uzun gür kızıl saçları, pürüzsüz güzel cildi. Duygusal sorunları neyse neydi ama çirkin değildi.

“Bu gece taşınıyorum, peki,” dedim.

Gülümsedi. “Bundan kimseye bahsetmezsek, fark etme zahmetine bile girmeyebilirler. Of, arka tarafta toprakla oynayan üç küçük çocuk gördüm; Weylin’e Rufus’tan daha çok benziyorlardı. Margaret fark etmeme konusunda çok tecrübeli.”

Hangi çocukları kastettiğini biliyordum. Anneleri farklıydı ama aralarında bariz bir aile benzerliği vardı. Margaret Weylin’in çocuklardan birinin suratına sert bir tokat attığını görmüştüm. Çocuk öylesine tıpış tıpış yürürken kadının önüne çıkmaktan başka bir şey yapmamıştı. Kocasının günahları için bir çocuğu cezalandırmaya gönüllüyse, Kevin’la olmak istediği yerde benim olduğumu öğrenirse beni cezalandırmak için de öyle gönüllü olmaz mıydı? Bunu düşünmemeye çalıştım.

“Yine de gitmek zorunda kalabiliriz,” dedim. “Bu insanlar birbirlerinin her neyini kabullenmek zorunda kalırlarsa

kalsınlar, bizden gelen 'ahlaksızlığa' göz yummaya gönüllü olmayabilirler."

Omuz silkti. "Gitmek zorunda kalırsak, gideriz. Oğlanla bir şans elde etmek için bile olsa, katlanmak zorunda olduğun şeylerin bir sınırı var. Kuzey'e doğru çıkar Baltimore'a gideriz. Orada bir iş bulabilirim."

"Bir şehre gideceksek, Philadelphia olmaz mı?"

"Philadelphia mı?"

"Çünkü Pennsylvania'da. Buradan gideceksek en azından özgür bir eyalet olsun."

"Ha. Evet, bunu düşünmem lazımdı. Bak... Dana, zaten özgür eyaletlerden birine gitmek zorunda kalabiliriz." Tereddüt etti. "Yani sonunda düşündüğümüz şekilde eve gidemeysek. Rufus'un bacağı iyileştiğinde muhtemelen Weylin için gereksiz bir harcama haline geleceğim. O zaman bir yerlerde kendimize bir ev kurmak zorunda kalacağız. Bu muhtemelen olmayacak ama öyle bir olasılık var."

Başımınla onayladım.

"Hadi şimdi gidelim de sana ait ne varsa o tavanarasından alalım." Ayağa kalktı. "Ve Dana, Rufus annesinin bugün birilerini ziyaret etmek için dışarı çıkacağını söylüyordu. Annesi yokken seni görmek istiyormuş."

"Niye daha önce söylemedin? Nihayet bir başlangıç!"

Daha sonra o gün ben Sarah için mısır ekmeği hamuru karıştırırken, Carrie beni çağırmaya geldi. Sarah'ya anlamını çoktan öğrendiğim bir işaret yaptı. Sanki temizliyormuş gibi bir eliyle yüzünün yan tarafını sildi. Sonra da beni işaret etti.

Sarah omzunun üstünden, "Dana" dedi, "evdeki beyazlardan biri seni istiyor. Carrie'yle git."

Gittim. Carrie beni Rufus'un odasına çıkardı, kapıyı çaldı ve beni orada bırakıp gitti. İçeri girdim ve Rufus'u yatakta gördüm; bacağı bir tahta maşanın iki çitası arasında sıkıştırılmıştı, ip ve ipin ucuna bağlı dökme demirden oluşan bir aletle havada düz tutuluyordu. Demir ağırlık, sanki Sarah'nın mutfağından ödünç alınmış bir şeymiş gibi geldi - bir defasında Sarah'nın fırınlamak için üzerine et astığını gördüğüm

küçük ve ağır çengelli bir şey. Ama belli ki Rufus'un bacağıni çekili halde tutmak için de bir o kadar işe yarıyordu.

Yatağının yanındaki sandalyeye otururken, "Nasıl hissediyorsun?" diye sordum.

"Önceki kadar çok acıtmıyor," dedi. "Sanırım iyileşiyor. Kevin dedi ki... Ona Kevin dememde bir sakınca var mı?"

"Hayır, sanırım öyle demeni istiyor."

"Annem buradayken ona Franklin Bey demek zorundayım. Her neyse, senin Sarah Teyze'yle çalıştığını söyledi."

Sarah Teyze? Yani bu herhalde Sarah Dadi'dan* daha iyiydi. "Onun gibi yemek yapmayı öğreniyorum."

"İyi bir aşçı ama... seni dövüyor mu?"

"Tabii ki hayır." Güldüm.

"Bir ara orada bir kız çalıştırıyordu ve onu döverdi. Kız sonunda babamdan onu yine tarlalara göndermesini istemişti. Gerçi, bu, babam Sarah Teyze'nin oğullarını sattıktan hemen sonraydı. Sarah Teyze o zamanlar herkese kızgındı."

"Onu suçlayamam," dedim.

Rufus kapıya göz attı, sonra da alçak sesle, "Ben de. Oğlu Jim arkadaşımı. Küçükken bana at binmeyi öğretmişti. Ama babam onu yine de sattı." Yine kapıya göz attı ve konuyu değiştirdi. "Dana, okuyabiliyor musun?"

"Evet."

"Kevin da öyle dedi. Anneme söyledim ama o okuyamadığını söyledi."

Omuz silktim. "Sence?"

Yastığının altından deri kaplı bir kitap çıkardı. "Kevin bunu bana alt kattan getirdi. Bana okur musun?"

Kevin'a yeniden âşık oldum. İşte bu, oğlanla bolca zaman geçirmem için mükemmel bir bahaneydi. Kitap, *Robinson Crusoe*'ydu. Küçükken okumuştum ve aslında sevmediğimi ama elimden de pek bırakamadığımı hatırladım. Sonuçta gemisi battığında Crusoe bir köle ticareti seferindeydi.

* İngilizcesi "Mammy" olan bu sözcük, kendini beyaz ailelere ve onların çocuklarına bakmaya adanmış siyah kadın anlamına gelen, klişeleşmiş, edebiyat ve sinemada sıkça karikatürleştirilmiş ırkçı bir ifadedir. -çn

Biraz tereddüt ederek kitabı açtım; ne kadar eski bir yazım ve noktalama tarzıyla karşılaşacağımı merak ediyordum. Beklediğim gibi “s” harfi yerine kullanılan “f” harflerini ve o kadar sık olmasa da başka birkaç şey daha gördüm ama bunlara çabucak alıştım. Ve *Robinson Crusoe* sarmaya başladı. Bizzat ben de bir tür kazazede olduğumdan, başka birinin derdini anlatan kurmaca dünyaya kaçıktan memnumdum.

Okudum, okudum ve Rufus’un annesinin ona bıraktığı sudan biraz içtim ve biraz daha okudum. Rufus’un hoşuna gitmiş gibiydi. Uykuya daldığını düşünene kadar durmadım. Ama o zaman bile, kitabı elimden bıraktığımda gözlerini açıp gülümsedi.

“Nigel annenin öğretmen olduğunu söyledi.”

“Öyleydi.”

“Okuma tarzını sevdim. Hani neredeyse oradaymışım da her şeyi olurken izliyormuşum gibi.”

“Teşekkürler.”

“Alt katta daha çok kitap var.”

“Gördüm.” Onları ben de merak etmiştim. Weylin’ler kütüphane sahibi olacak türden insanlar gibi görünmüyorlardı.

Rufus kibarca, “Hannah Hanım’a aitlerdi,” diye açıkladı. “Babam annemle evlenmeden önce onunla evliymiş ama ölmüş. Bu yer de önceden onunmuş. Babamın dediğine göre o kadar çok okurmuş ki annemle evlenmeden önce okumayı sevmediğinden iyice emin olmuş.”

“Peki ya sen?”

Sıkıntıyla kıpırdandı. “Okumak fazla zahmetli. Zaten Jennings Bey de öğrenemeyecek kadar aptal olduğumu söyledi.”

“Jennings Bey kim?”

“Okulun öğretmeni.”

“Öyle mi?” Tiksinerek başımı sağa sola salladım. “Öğretmen olmamalı. Dinle, sence aptal mısın?”

“Hayır.” Zayıf tereddütlü bir hayırdı. “Ama şimdiden babam kadar iyi okuyorum. Niye daha fazlasını yapmam gereksin ki?”

“Gerekmiyor. Olduğun gibi kalabilirsin. Tabii bu da Jennings Bey’e senin hakkında haklı olduğunu düşünme zevkini yaşatır. Onu seviyor musun?”

“Onu kimse sevmez.”

“O zaman onu memnun etmeye bu kadar hevesli olma. Ya birlikte okula gittiğin oğlanlar? Sadece oğlanlar, değil mi – kızlar yok?”

“Evet.”

“Büyüdüğünde sana karşı nasıl bir üstünlükleri olacağını düşün. Senden daha fazla şey bilecekler. İsterlerse sana kazık atabilecekler. Ayrıca,” *Robinson Crusoe*’yu kaldırıp gösterdim, “kaçıracağın zevki düşün.”

Sırıttı. “Sen buradaysan öyle bir şey olmaz. Biraz daha oku.”

“Sanırım okumasam iyi ederim. Geç oluyor. Annen yanında eve döner.”

“Hayır, dönmez. Oku.”

İç çektim. “Rufi, annen beni sevmiyor. Sanırım bunu biliyorsun.”

Gözlerini kaçırdı. “Az biraz daha zamanımız var,” dedi. “Ama belki de okumasan iyi edersin. Sen okurken ona kulak vermeyi unutuyorum.”

Kitabı ona uzattım. “Sen bana birkaç satır oku.”

Aldı, sanki düşmanıymış gibi kitaba baktı. Sonra duraksayarak okumaya başladı. Bazı sözcükler onu tamamıyla durdurdu ve yardım etmek zorunda kaldım. İki ıstırap dolu paragraftan sonra durdu ve tiksinierek kitabı kapadı. “Ben okurken hiç aynı kitap demezsin,” dedi.

“Bırak Kevin sana öğretsin,” dedim. “O senin aptal olduğuna inanmıyor, ben de inanmıyorum. Pekâlâ öğrenirsin.” Tabii gerçekten bir sorunu yoksa – bozuk gözler ya da bu çağda insanların inatçılık veya aptallık diye gördüğü bir tür öğrenme güçlüğü. Yoksa. Ben çocuklara ders vermekten ne anlardım ki? Yapabildiğim tek şey oğlanın düşündüğüm kadar potansiyeli olduğunu ummaktı.

Gitmek üzere ayağa kalktım – sonra cevaplanmamış

başka bir soru olduğunu hatırlayınca geri oturdum. “Rufi, Alice’e ne oldu?”

“Hiçbir şey.” Şaşırmış görünüyordu.

“Yani... onu son gördüğümde, onu ve annesini görmeye gitti diye babasını daha yeni dövmüşlerdi.”

“Ha. İşte babam kaçacağından korkuyordu, o yüzden onu bir tacire sattı.”

“Onu sattı... hâlâ buralarda mı yaşıyor?”

“Hayır, tacir güneye gidiyordu. Georgia’ya sanırım.”

“Aman Tanrım.” İç çektim. “Alice’le annesi hâlâ buradalar mı?”

“Tabii. Onları hâlâ görüyorum – yürüyebildiğimde.”

“O gece onlarla olduğum için başları derde girdi mi?” Beni az kaldı kölesi edecek adama ne olduğunu sormaya ancak bu kadar yaklaşmaya cesaret edebilmişim.

“Sanmıyorum. Alice geldiğini ve çabucak gittiğini söyledi.”

“Evime gittim. Bunu ne zaman yapacağımı sana söyleyemem. Bir anda oluveriyor.”

“Geri, California’ya mı?”

“Evet.”

“Alice gittiğini görmemiş. Ağaçlığa gittiğini ve geri gelmediğini söyledi.”

“İyi olmuş. Benim ortadan kaybolduğumu görmek onu korkuturdu.” Yani Alice de çenesini kapalı tutuyordu – ya da annesi. Alice ne olduğunu bilmiyor olabilir. Belli ki dostane bir beyaza bile söylenemeyecek şeyler vardı. Öte yandan, devriye benimle ilgili haberi etrafa yaymadıysa ya da Alice’le annesinden öç almadıysa, belki de ölmüştü. Darbem onu öldürmüş olabilir ya da ben eve gittikten sonra biri işini bitirmişti. İşini bitirdilerse, bunu bilmek istemiyordum.

Yine ayağa kalktım. “Gitmem lazım, Rufi. Gelebildiğimde yine görüşürüz.”

“Dana?”

Başımı eğip ona baktım.

“Anneme senin kim olduğunu söyledim. Yani beni nehir-
den kurtaranın sen olduğunu söyledim. Bunun doğru olma-

diğini söyledi ama sanırım aslında bana inandı. Ona söyledim çünkü seni biraz sevmesini sağlayabilir diye düşündüm.”

“Gördüğüm kadarıyla sağlamadı.”

“Biliyorum.” Kaşlarını çatı. “Seni niye sevmiyor? Ona bir şey mi yaptın?”

“Hiç de bile! Sonuçta, ona bir şey yapmış olsaydım başıma neler gelirdi?”

“Evet. Ama seni niye sevmiyor?”

“Bunu ona sorman lazım.”

“Bana söylemez ki.” Başını kaldırıp ciddiyetle bana baktı. “Eve gideceğini düşünüp duruyorum – biri yanıma gelip bana Kevin’la senin gittiğini söyleyecek. Gitmeni istemiyorum. Ama burada sana zarar gelsin de istemiyorum.”

Hiçbir şey demedim.

“Dikkatli ol,” dedi yumuşak bir sesle.

Başımla onaylayıp odadan çıktım. Tam merdivenlere gelmiştim ki Tom Weylin yatak odasından çıktı.

“Bu katta ne işin var senin?” diye buyurdu.

“Beyefendi Rufus’u ziyaret ediyordum,” dedim. “Beni görmek istemişti.”

“Ona kitap okuyordun!”

Nasıl tam zamanında odadan çıkıp beni yakaladığını şimdi anlamıştım. Tanrım, demek ki bizi dinliyormuş. Ne duymayı bekliyordu ki? Daha doğrusu, duymaması gereken ne duymuştu? Alice hakkındakileri belki. Bundan ne anlam çıkarırdı? Bir an zihnim bahaneler, açıklamalar bulmaya çalışırken hızlandı. Sonra bunlara ihtiyacım olmadığını fark ettim. Alice konusunu duyacak kadar uzun süre orada kalmış olsaydı, onunla Rufus’un kapısının önünde karşılaşmıştım. Duysa duysa Rufus’a biraz fazla samimi bir şekilde hitap ettiğimi duymuştur. Daha kötüsünü değil. Margaret hakkında özellikle zedeleyici bir şey söylememiştim çünkü kadının kendi tavırları, oğlunun gözünde onun değerini benim söyleyeceğim herhangi bir şeyden daha çok düşürürdü. Kendimi Weylin’i sakince yüz yüze gelmeye zorladım.

“Evet, ona kitap okuyordum,” diye itiraf ettim. “Bunu

yapmamı o istedi. Orada öylece bir şey yapmadan yatmaktan sıkıldığını düşünüyorum.”

“Sana ne düşündüğünü soran olmadı?”

Hiçbir şey demedim.

Beni Rufus’un kapısından uzaklaştırdı; sonra durdu ve doğrudan yüzüme bakmak için bana döndü. Gözleri, bir adamın bir kadını seks için süzmesi gibi üstümden geçti ama ondan hiçbir şehvet mesajı almadım. Gözlerinin neredeyse Kevin’inkiler kadar soluk olduğunu fark ettim ki bu ilk kez olmuyordu. Rufus’la annesinin gözleri parlak yeşildi. Her nedense, yeşil olanları tercih ederdim.

“Kaç yaşındasın?” diye sordu.

“26, efendim.”

“Bunu eminmiş gibi söylüyorsun.”

“Evet, efendim. Eminim.”

“Kaç yılında doğdun?”

“1793.” Bunu birkaç gün önce, biri sorduğu takdirde kişisel geçmişimin tereddüt etmeden söylemem gereken bir parçası olduğunu düşünerek hesaplamıştım. Benim geldiğim yerde, doğum günü konusunda tereddüt eden biri muhtemelen yalan söylüyordur. Ama Weylin’le konuşurken, burada, birinin doğum günü konusunda gerçekten bilmediği için tereddüt edebileceğini fark ettim. Sarah kendininkini bilmiyordu.

“O halde, 26,” dedi Weylin. “Kaç çocuğun oldu?”

“Hiç olmadı.” Yüzüme boş bir ifade takındım ama kendimi bu soruların beni nereye götürdüğünü merak etmekten alıkoyamadım.

“Şu âna kadar hiç çocuğun olmadı?” Kaşlarını çattı. “O zaman kısır olmalısın.”

Hiçbir şey demedim. Ona açıklama yapacak değildim. Zaten benim doğurganlığım da onu ilgilendirmezdi.

Beni kızdırıp huzursuz ederek yüzüme biraz daha uzun baktı ama hislerimi elimden geldiğince sakladım.

“Ama çocukları seviyorsun, değil mi?” diye sordu. “Oğlumu seviyorsun.”

“Evet, efendim; seviyorum.”

“Hesap da yapabiliyor musun – okuma yazmanın yanı sıra?”

“Evet, efendim.”

“Dersleri senin vermene ne dersin?”

“Ben mi?” Kaşlarımı çatmayı becerdim... o iç rahatlama-sıyla yüksek sesle gülmemeyi becerdim. Tom Weylin beni satın almak istiyordu. Kevin’a, eğitilmiş, Kuzey’de doğmuş kölelere sahip olmanın tehlikelerine karşı yaptığı bütün uyarılara rağmen, beni satın almak istiyordu. Anlamazdan geldim. “Ama bu Franklin Bey’in işi.”

“Senin işin olabilir.”

“Olabilir mi?”

“Seni satın alabilirim. O zaman, yeterince yiyeceğin ya da yatacak bir yerin olmadan ülkeyi dolaşmak yerine burada yaşarsın.”

Yere baktım. “Buna Franklin Bey karar verir.”

“Öyle olduğunu biliyorum ama sen bu konuda nasıl hissediyorsun?”

“Yani... kusura bakmayın, Weylin Bey, burada durakladığımız için memnunum ve dediğim gibi, oğlunuzu seviyorum. Ama Franklin Bey’le kalmayı tercih ederim.”

Bana bariz acıyan bir bakış attı. “Öyle yaparsan, sonunda pişman olursun.” Arkasını dönüp gitti.

Kendime rağmen, benim için gerçekten üzülmesine inanarak arkasından bakakaldım.

O gece Kevin’a neler olduğunu anlattım ve o da merak etti.

Farkında olmadan Rufus’un kelimelerini kullanarak, “Dikkatli ol, Dana,” dedi. “Olabildiğinçe dikkatli ol.”

6

Dikkatliydim. Günler geçtikçe dikkatli olmayı alışkanlık haline getirdim. Köle rolünü oynadım; terbiyemi muhtemelen gerektiğinden daha fazla takındım çünkü neyden yırtabile-

ceğimden emin değildim. Ortaya çıktı ki fazla bir şeyden kaçamayacaktım.

Bir gün, köle kulübelerinin oraya –koğuşa– çağrıldım; sırf kendisine karşılık verdiği için Weylin’in tarla işçilerinden birini cezalandırmasını izleyeyim diye. Weylin adamı soyup ölü bir ağacın gövdesine bağlamalarını emretti. Bu yapılırken –öteki köleler tarafından– Weylin ayakta dikilmiş kırbacını sallayıp ince dudaklarını ısırıyordu. Birden kırbacı kölenin sırtına indirdi. Kölenin bedeni sarsıldı ve iplere karşı gerildi. Bir an dikkatle kırbaça baktım ve yıllar önce Weylin’in Rufus’un üzerinde kullandığı kırbaç gibi bir kırbaç olup olmadığını merak ettim. Öyleyse, Margaret Weylin’in neden oğlanı alıp kaçtığını tamamen anlardım. Kırbaç ağırdı, en az bir buçuk metre uzunluğundaydı ve onu hiçbir canlının üstünde kullanamazdım. Her darbede kan ve çığlık çıkarıyordu. İzledim, dinledim ve canı gönülden uzakta olmayı diledim. Ama Weylin, adamı ibret olsun diye cezalandırıyordu. Hepimizin –bütün kölelerin– kırbaçlamayı izlemesini emretmişti. Kevin, ana evde bir yerlerdeydi; muhtemelen olan bitenden haberi bile yoktu.

Söz konusu olan bensem, kırbaçlama işe yaradı. Beni korkuttu, bir hata yapıp birine beni kırbaçlaması için bir sebep vermem ne kadar sürecektir diye düşündürdü. Yoksa o hatayı çoktan yapmış mıydım?

Sonuçta Kevin’in odasına taşınmıştım. Ve bu Kevin’in kararı olarak görülse bile, acısı benden çıkarılabiliirdi. Weylin’lerin taşınmamı fark etmemiş gibi görünmesi içimi hiç de rahatlatmıyordu. Onların hayatlarıyla benimki o kadar ayrıydı ki tavanarasındaki yerimi boşalttığımı fark etmeleri birkaç gün sürebilirdi. Mutfakeviden su ve Kevin’in şöminesini yakacak közü getirmek için hep onlardan önce kalkıyordum. Belli ki kibrit henüz icat edilmemişti. Ne Sarah ne de Rufus öyle bir şey duymuştu.

O âna kadar, Weylin’in Kevin’a tahsis ettiği erkek hizmetçi, onu tamamıyla görmezden gelmiş, Kevin’la odası da bana kalmıştı. Bir ateşi yakmamız iki katı daha uzun zamanımızı

alıyordu ve benim merdivenlerden bir aşağı bir yukarı su taşımam daha uzun sürüyordu ama umurumda değildi. Kendime tahsis ettiğim işler bana her saat Kevin'ın odasına girip çıkmak için geçerli bir neden sağlıyordu ve hoşuma gitmeyen işlere koşulmamı önlüyordu. Gerçi benim için en önemli olan şey, bu işlerin, kölelerle ve köle sahipleriyle dolu bu dünyada, 1976'dan kendime küçük bir parça saklama şansı tanımış olmasıydı.

Yıkandıktan ve Kevin'ın Weylin'den ödünç aldığı usturayla suratını kana bulamasını izledikten sonra, Sarah'ya kahvaltıda yardım etmek için alt kata iniyordum. Sabahlar, iki Weylin'i de görmeden geçiyordu. Geceleri akşam yemeğinden sonra sofrayı toplamaya ve ertesi güne hazırlığa yardım ediyordum. Yani, Sarah ve Carrie gibi, Weylin'lerden önce yataktan kalkıyor, onlardan sonra yatağa giriyordum. Bu sayede, Margaret Weylin beni sevmemek için yeni bir neden bulana kadar huzur dolu birkaç gün geçirdim.

Bir gün kütüphaneyi süpürürken Margaret beni köşeye sıkıştırdı. İçeri iki dakika önce girseydi, beni kitap okurken yakalardı. Kölelere has kullandığı o cırlak, suçlayıcı ses tonuyla, "Sen dün gece nerede uyudun?" diye buyurdu.

Yüzüne bakmak için doğruldum, ellerimi süpürgeye dayadım. *Sana ne be, kaltak!* diyebilmek ne hoş olurdu. Onun yerine, yumuşak, saygılı bir tavırla konuştum. "Franklin Bey'in odasında, efendim." Yalan söyleme zahmetine bile girmedim çünkü evin bütün hizmetçileri biliyordu. Margaret'ı uyandıran onlardan biri bile olabilirdi. Peki şimdi ne olacaktı?

Margaret suratıma bir tokat attı.

Hiç kıpırdamadan durdum; buz gibi bir sükûnetle başımı eğip dik dik yüzüne baktım. Benden sekiz on santim kısaydı ve bana oranla daha ufak tefekti. Tokadı çok acıtmamıştı bile. Sadece içimde onun canını yakma isteği uyandırmıştı. Ancak kırbacın anısı, kıpırdamadan durmamı sağladı.

"Seni pislik siyah orospu!" diye bağırırdı. "Burası bir Hristiyan evi!"

Hiçbir şey demedim.

“Senin ait olduğun o koğuşa gönderildiğini göreceğim!”

Yine bir şey demedim. Ona baktım.

“Seni evimde istemiyorum!” Benden bir adım geri attı.

“Bana öyle bakmayı kes!” Bir adım daha geri attı.

Benden biraz korktuğunu anladım. Sonuçta bir bilinmezdim – ne yapacağı belli olmayan yeni bir köle. Belki biraz da fazla sessizdim. Yavaşça, kasten, ona sırtımı döndüm ve süpürmeye devam ettim.

Ama göstermesem de bir gözüm ondaydı. Sonuçta benim kadar onun da ne yapacağı belli olmazdı. Bir şamdanı ya da vazoyu kapıp kafama indirebilirdi. E ben de, kırbaç olsun ya da olmasın, orada öylece durup beni gerçekten yaralamasına izin vermeyecektim.

Ama bana karşı bir hamle yapmadı. Onun yerine arkasını dönüp aceleyle gitti. Sıcak bir gündü; hava nemli ve bunalıcıydı. Sinekleri kovalamak dışında, kimse çok hızlı hareket etmiyordu. Ama Margaret Weylin hâlâ her yere aceleyle gidiyordu. Ya yapacak çok az işi vardı ya da hiç işi yoktu. Evi temiz tutma işini, dikiş nakış işlerinin çoğunu, yemekle çamaşırın hepsini köleler yapıyordu. Carrie onun giyinip soyunmasına bile yardım ediyordu. Yani Margaret denetliyordu – zaten çalışan insanlara çalışmalarını emrediyor, hızlı ve çalışkan olduklarında bile yavaşlıklarını ve tembelliklerini eleştiriyor, genel olarak sorun çıkarıyordu. Weylin, hanımefendi diye hayal ettiği türde biri olmaya kararlı olan, yoksul, eğitimsiz, asabi, şaşırtıcı derece güzel, genç bir kadınla evlenmişti. Bu da Margaret’ın “hizmetçi işi” yapmadığı hatta görünüşe bakılırsa hiçbir iş yapmadığı anlamına geliyordu. Ziyaretçileri dışında onunla mukayese edeceğim kimse gelmiyordu aklıma; onlar da en azından daha sakın görünüyorlardı. Ama, kendilerini “hanımefendi” sansınlar ya da sanmasınlar, onun zamanındaki kadınların çoğunun rahatlarını bozmadan kendilerini meşgul etmeye yetecek kadar iş bulduklarını zannediyordum. Kendi can sıkıntısının elinde, Margaret da öylece oradan oraya koşturup tam bir baş belası oluyordu.

Durmadan Margaret'in beni kocasına yetiştirip yetiştirmediğini merak ederek kütüphanedeki işimi bitirdim. Kocasını beni korkutuyordu. O tarla işçisini döverken yüzündeki ifadeyi hatırladım. Neşeli ya da sinirli değildi hatta yakından ilgili bile değildi. Pekâlâ odun kesiyor da olabilirdi. Sadist değildi ama plantasyonun sahibi olarak "görevlerinden" kaytaracak da değildi. Geçerli bir nedeni olduğunu düşünürse beni de kan çıkarana kadar döverdi ve Kevin bunu çok geç olana kadar fark bile etmeyebilirdi.

Kevin'in odasına gittim ama orada değildi. Rufus'un odasının yakınından geçerken sesini duydum ve tam içeri girecektim ki Margaret'in sesini duydum. Gına gelmiş bir halde aşağı döndüm ve dışarı çıkıp mutfakevine gittim.

İçeri girdiğimde Sarahyla Carrie yalnızlardı ve buna sevindim. Bazen yaşlı insanlar ve çocuklar mutfakta vakit öldürürdü ya da evin hizmetçileri ve hatta tarla işçileri, birkaç dakika dinlenmek için vakit alıyor olurdu. Bazen onların konuşmalarını dinlemek ve kölelikten nasıl sağ çıktıklarını daha iyi öğrenmek için, aksanlarını zar zor anlamaya çalışmak hoşuma giderdi. Ama şu anda sadece Sarah ve Carrie'yi istiyordum. Onların yanında, iki Weylin'e de yetiştirilmeyeceğini bilerek ne hissettiğimi söyleyebilirdim.

Sarah beni, "Dana," diye karşıladı, "dikkatli ol. Bugün seni methettim. Beni yalancı çıkarmanı istemiyorum!"

Kaşlarımla çattım. "Beni mi methettin? Margaret Hanım' mı?"

Sarah kısa ve sert bir kahkaha attı. "Hayır! Ona mecbur olduğumdan fazla tek laf etmediğimi biliyorsun. Orası onun evi, burası da benim mutfağım."

Gülümsedim ve kendi derdim biraz uzaklaştı. Sarah haklıydı. Margaret Weylin onun yoluna çıkmıyordu. Aralarında geçen konuşmalar kısaydı ve genelde yemek planlamasıyla sınırlıydı.

"Seni rahatsız etmiyorsa ondan niye hiç hoşlanmıyorsun?" diye sordum.

Plantasyondaki ilk günümünden beri yüzünde görmediğim

o sessiz öfkeyle bana baktı. “Yavrularımı satma fikri kimden çıktı sanıyorsun?”

“Ah.” O ilk günden beri kayıp çocuklarından da bahsetmemişti.

“Yeni mobilyalar, yeni porselen tabaklar, şimdi o evde gördüğün lüks şeyleri istiyordu. Hannah Hanım için elindekiler yeterince iyiydi ve Hannah Hanım gerçek bir hanımefendiydi. Kaliteliydi. Ama beyaz pisliği Margaret için yeterince iyi değillerdi. İhtiyacı bile olmayan şeyleri satın alacak parayı çıkarmak için Sahip Tom’a üç oğlumu sattırdı!”

“Ah.” Başka söyleyecek bir şey düşünemedim. Kendi derdim küçülmüş, lafını etmeye değmez bir hal almış gibiydi. Sarah bir süre sessiz kaldı; elleri ekmek hamurunu kendiliğinden, belki gerektiğinden biraz daha fazla kuvvetle yoğuruyordu. Sonunda yine konuştu.

“Seni Sahip Tom’a methettim.”

Sıçradım. “Başım dertte mi?”

“Benim söylediğim bir şey yüzünden olamaz. Sadece nasıl çalıştığını ve tembel olup olmadığını bilmek istedi. Ona bazı şeyleri yapmayı bilmediğini söyledim – ki yani sen de buraya geldiğinde hiçbir halt yapmayı bilmiyordun ama bunu ona demedim. Ona, bir şeyi yapmayı bilmiyorsan öğrendiğini söyledim. Ve çalıştığını. Sana bir şey yap dediğimde yapılacağını biliyorum. Sahip Tom seni satın alabileceğini söylüyor.”

“Franklin Bey beni satmaz.”

Başını hafifçe kaldırdı ve kelimenin tam anlamıyla bana tepeden baktı. “Hayır. Herhalde satmaz. Her neyse, zaten Margaret Hanım seni burada istemiyor.”

Omuz silktim.

Yavan bir tonla, “Kaltak,” diye söylendi. Sonra da, “Yani, açgözlü ve zalim de olsa, en azından Carrie’ye çok bulaşmıyor.”

Beyazların masasından artakalan yahniyi ve mısır ekmeğini yiyen dilsiz kıza baktım. “Bulaşmıyor mu, Carrie?”

Carrie hayır dercesine başını salladı ve yemeye devam etti.

Sarah, “Tabii,” deyip ekmek hamuruna arkasını döndü, “Carrie’de Margaret Hanım’ın istediği hiçbir şey yok.”

Sadece yüzüne baktım.

“Sen arada kaldın,” dedi. “Bunu biliyorsun, değil mi?”

“Ona bir adam yetmeli.”

“Önemli olan ne olması gerektiği değil. Ne olduğu. Yine tavanarasında uyumana izin vermesini sağla.”

“Sağlamak mı!”

“Bak...” Hafif gülümsedi. “Bazen, kimsenin bakmadığını sandığınızda, ikinizi birlikte görüyorum. Ona neredeyse her istediğini yaptırabilirsin.”

Gülümsemesi beni şaşırttı. Benden –ya da Kevin’dan– öğrenmesini beklerdim.

“Aslında,” diye devam etti, “azıcık aklın varsa, hazır sen hâlâ onun seni dinlemesini sağlayacak kadar genç ve güzelken, seni şimdi azat etmesi için uğraşırsın.”

Yüzünü inceleyerek ona baktım – benimkinden birkaç ton daha açık renkte olan, kırışksız, dolgun yüzüne oturmuş iri koyu gözler. Kısa zaman önce o da güzelmış. Hâlâ çekici bir kadındı. Ona yumuşak bir sesle sordum. “Senin aklın başında mıydı, Sarah? Daha gençken sen uğraştın mı?”

İri gözlerini aniden kısarak, dik dik, sertçe yüzüme baktı. Sonunda cevap vermeden çıkıp gitti.

7

Koğuşa taşınmadım. Bir defasında Luke’un Nigel’a söylerken duyduğum bazı mutfak öğütlerini dikkate aldım. “Beyazlarla tartışma,” demişti Luke. “Onlara ‘hayır’ deme. Onlara sinirlendiğini gösterme. Sadece ‘evet, efendim’ de. Sonra kendi yoluna git ve yapmak istediğin neyse onu yap. Bunun için daha sonra kırbaç yemek zorunda kalabilirsin ama yeterince çok istiyorsan, kırbaç çok koymayacaktır.”

Luke’un sırtında birkaç kırbaç izi vardı ve Tom Weylin’in onlara yenilerini ekleyeceğine ant içtiğini iki kere duymuştum. Ama yapmamıştı. Luke neredeyse hep canının istedi-

ğini yaparak kendi işine bakmaya devam etmişti. İşi, tarla işçilerini hizada tutmaktı. Sürücü adı altında, bir nevi siyah köle gözetçisiydi. nispeten yüksek olan mevkiisini, o tavrına rağmen elinde tutuyordu. Ben de benzer bir tavır almaya karar verdim – ama bunun benim için daha az riskli olduğunu düşündüm. Kaçınabileceğim bir kırbaç dayağı yemeye hiç niyetim yoktu ve ihtiyacım olduğunda yakınımıdaysa Kevin’ın beni koruyabileceğinden emindim.

Her neyse, Margaret’in deli saçması laflarını duymazdan geldim ve onun Hristiyan evini rezil etmeye devam ettim.

Ve hiçbir şey olmadı.

Tom Weylin bir sabah erken kalkmıştı ve beni uyur uyanık halde sendeleyerek Kevin’ın odasından çıkarken yakaladı. Dondum kaldım; sonra kendimi gevşettim.

“Günaydın, Weylin Bey.”

Neredeyse gülümsedi – gülümsemeye hiç o kadar yaklaştığını görmemiştim. Ve göz kırptı.

O kadar. O zaman Margaret bir gün beni kovdurursa, bunun sahibimle yatmak gibi normal bir şeyden dolayı olmayacağını anladım. Ve nedense, bu beni rahatsız etti. Güya sahibim olan adama mutlu orospu rolünü oynayarak, sanki neredeyse gerçekten utanılacak bir şey yapıyormuşum gibi hissettim. Rahatsız olmuş bir halde, belli belirsiz utanarak oradan uzaklaştım.

Zaman geçti. Kevin’la ben gitgide ev halkının bir parçası olduk; tanıdık, kabul görmüş ve kabul eden. Düşündüğümde bu da beni rahatsız ediyordu. Ne kadar kolay uyum sağlamış gibiydik. Sıkıntı yaşayalım istemiyordum ama bu özel tarih dilimine ayak uydurmakta –bir köle sahibinin evindeki rollemimize ayak uydurmakta– biraz daha zorlanmamız gerekirdi sanki. Yaptığım iş ağır olabilirdi ama benim için genelde fiziksel olarak yorucu olmasından ziyade aşırı sıkıcıydı. Kevin da sıkılmaktan ve düzenli olarak Weylin evini ziyaret eden cahil ve kendini beğenmiş misafir silsilesiyle sosyalleşmek zorunda kalmaktan şikâyetçiydi. Ama başka bir yüzyıldan

gelen habersiz misafirler olarak, zamanımızı inanılmaz kolay geçirdiğimizi düşünüyordum. Ben de bu kolaylıktan rahatsızlık duyacak kadar anormaldim.

Kevin bir defasında, “Bu yaşamak için harika bir zaman olabilir,” dedi, “Bu zamanda kalmak – Batı’ya gidip ülkenin kuruluşunu seyretmek, Vahşi Batı mitolojisinin ne kadarının doğru olduğunu görmek nasıl bir deneyim olurdu, diye düşünüp duruyorum.”

“Batı,” dedim sertçe. “Bu muameleyi siyahlar yerine Kızılderililere yaptıkları yer!”

Tuhaf bir şekilde bana baktı. Son zamanlarda bunu sık sık yapıyordu.

Bir gün, Tom Weylin beni kütüphanesinde kitap okurken yakaladı. Yerleri süpürüp toz alıyor olmam gerekirdi. Başımı kaldırdım, onu beni izlerken buldum, kitabı kapadım, yerine koydum ve toz bezini aldım. Elim titriyordu.

“Oğluma kitap okuyorsun,” dedi. “Onu yapmana izin veriyorum. Ama o kadar okuma sana yeter.”

Uzun bir sessizlik oldu ve geç de olsa, “Evet, efendim,” dedim.

“Aslında, senin burada olmana bile gerek yok. Carrie’ye söyle bu odayı o temizlesin.”

“Evet, efendim.”

“Kitaplardan uzak dur!”

“Evet, efendim.”

Saatler sonra mutfakevinde, Nigel benden ona okumayı öğretmemi istedi.

Bu istek beni şaşırttı; sonra şaşırmamdan utandım. Gayet doğal bir istek gibi görünüyordu. Yıllar önce Nigel, Rufus’un refakatçisi olarak seçilmişti. Rufus daha iyi bir öğrenci olsaydı, Nigel belki de çoktan okumayı öğrenmiş olurdu. Öyle olunca da, Nigel başka şeyler yapmayı öğrenmişti. Daha on üç yaşında, bir ata nal çakabiliyor, dolap yapabiliyor ve günün birinde Pennsylvania’ya kaçınayı planlayabiliyordu. O bana sormadan çok önce, ben ona okumayı öğretmeyi teklif etmeliydim.

“Eğer yakalanırsak ikimize de ne olacağını biliyorsun, değil mi?” diye sordum ona.

“Korkuyor musun?” diye sordu.

“Evet. Ama bunun bir önemi yok. Sana öğreteceğim. Sadece nasıl bir şeye bulaştığını bildiğinden emin olmak istedim.”

Bana arkasını döndü; yara izlerini görebilmem için gömleğini yukarı sıyırdı. Sonra bana geri döndü. “Biliyorum,” dedi.

Aynı gün, bir kitap çalıp ona okumayı öğretmeye başladım.

Ve Kevin’la nasıl bu zamana o kadar kolay uyum sağladığımızı anlamaya başladım. Aslında bir parçası değildik. Bir gösteriyi izleyen gözlemcilerdik. Tarihin etrafımızda olup bitmesini izliyorduk. Biz de rol yapan oyunculardık. Eve gitmeyi beklerken etrafımızdaki insanlar gibi olma numarası yaparak onları hoş tutuyorduk. Ama kötü oyunculardık. Rollerimizi gerçekten hiç benimsememiştik. Rol yaptığımızı hiç unutmamıştık.

O çocukların rolümü kırıp geçtiği gün, Kevin’a açıklamaya çalıştığım şey de buydu. Birden bunu anlaması büyük önem kazanmıştı.

O gün hava berbat derecede nemli ve bunaltıcıydı; kara sinekler, sivrisinekler ve sabun yapımından, dışarıdaki tuvaletlerden, birinin tuttuğu balıklardan, yıkanmamış bedenlerden gelen kötü kokular ortalığı sarmıştı. Siyah ve beyaz, herkes kokuyordu. Kimse yeterince yıkanmıyor ya da yeteri kadar sıklıkta kıyafet değiştirmiyordu. Köleler kan ter içinde çalışıyor, beyazlar da çalışmadan terliyordu. Kevin’la benim yeterince kıyafetimiz yoktu, deodorantımız hiç yoktu; o yüzden çoğu zaman biz de kokuyorduk. Şaşırtıcı bir şekilde buna alışmaya başlamıştık.

Şimdi yürüyerek evden ve koğuştan uzaklaşıyorduk. Meşe ağacımıza doğru gitmiyorduk çünkü artık Margaret Weylin bizi orada gördüğünde, bir iş bulup beni çağırması için birini yanıma gönderiyordu. Kocasını evden atmasını

engellemiş olabilirdi ama daha da beter bir baş belası haline gelmesini engelleyememişti. Bazen Kevin, bana yaptıracak işi olduğunu ileri sürerek onun emirlerini feshediyordu. Ancak o zaman biraz rahat buluyor ve Nigel'a biraz fazladan ders veriyordum. Ama şimdi, birlikte biraz zaman geçirmek için ağaçlığa doğru gidiyorduk.

Ama binalardan uzaklaşmamıştık ki bir grup köle çocuğun bir ağaç kütüğünün etrafında toplandığını gördük. Bunlar tarla işçilerinin çocuklarıydı, tarlada fazla işe yaramayacak kadar küçük olan çocuklar. İki tanesi, geniş düz kütüğün üstünde ayakta dururken, ötekiler de etraflarında dikilmiş onları dinliyordu.

“Ne yapıyorlar?” diye sordum.

“Oyun oynuyorlar, herhalde,” diye omuz silkti Kevin.

“Sanki şey gibi...”

“Ne?”

“Yakına gidelim. Ne dediklerini duymak istiyorum.”

Ne ağacın üstündeki çocukların ne de yerdekilerin yüzü bizi dönük olsun diye onlara yan taraftan yaklaştık. Biz izleyip dinlerken onlar oyunlarına devam ettiler.

Kütüğün üstündeki oğlan, “İşte size güzel bir hizmetçi,” diye bağırdı. Eliyle hemen arkasında duran kızı işaret etti. “Yemek pişirir, çamaşır yıkar ve ütü yapar. Kız, buraya gel de millet seni bir görsün.” Oğlan kızı yanına doğru çekti. “Genç ve güçlü,” diye devam etti. “Çok para eder. İki yüz dolar. Kim iki yüz dolar teklif ediyor?”

Küçük kız oğlana dönüp kaşlarını çatdı. “Ben iki yüz dolardan daha çok ederim, Sammy!” diye itiraz etti. “Martha'yı beş yüz dolara sattın!”

“Kapa o çeneni,” dedi oğlan. “Senin tek kelime etmemen lazım. Sahip Tom, annemle beni satın aldığı anda biz tek kelime etmedik.”

Arkamı dönüp kavga eden çocuklardan uzaklaştım; kendimi yorgun ve bıkkın hissediyordum. Konuşana kadar Kevin'ın beni takip ettiğinin farkında bile değildim.

“Oynadıkları oyunun o olduğunu tahmin ediyordum,”

dedi. "Daha önce de oynadıklarımı gördüm. Tarlada da oynuyorlar."

Başımı sağa sola salladım. "Tanrım, niye eve gidemiyoruz? Burası hastalıklı bir yer."

Elimi tuttu. "Çocuklar sadece yetişkinlerden gördükleri şeyleri taklit ediyorlar," dedi. "Anlamıyorlar..."

"Anlamaları gerekmiyor. Oynadıkları oyunlar bile onları geleceklerine hazırlıyor – ve anlasalar da anlamasalar da o gelecek gerçekleşecek."

"Şüphesiz."

Dönüp ters ters ona baktım ve bana sakince geri baktı. Bunun da ne yapabilirim ki tarzında bir bakıştı. Bir şey söylemedim çünkü tabii ki bu konuda yapabileceği hiçbir şey yoktu.

Başımı sağa sola sallayıp elimle alnımı sildim. "Ne olacağını bilmenin bile bir faydası olmuyor," dedim. "O çocukların bazılarının özgürlüğü görecektir kadar yaşayacağını biliyorum – hayatlarının en güzel yıllarını köle olarak harcadıktan sonra. Ama özgürlük onlara geldiğinde çok geç olacak. Belki şimdiden çok geçtir."

"Dana, bir çocuk oyununa çok fazla anlam yüklüyorsun."

"Sen de çok az anlam yüklüyorsun. Her neyse... her neyse, bu onların oyunu değil."

"Hayır." Bana bir bakış attı. "Bak, bu konuda nasıl hissettiğini anlıyorum demeyeceğim çünkü belki benim anlayamayacağım bir şeydir. Ama senin de dediğin gibi, ne olacağını biliyorsun. Çoktan oldu bile. Tarihin tam ortasındayız. Elbette değiştiremeyiz. Bir şeyler ters giderse, elimizden gelen ancak hayatta kalmamıza yetecek kadar olabilir. Şu âna kadar şansımız yaver gitti."

"Belki." Derin bir iç çektim ve yavaş nefes verdim. "Ama gözlerimi kapatamıyorum."

Kevin düşünceli bir şekilde kaşlarını çatı. "Görecektir bu kadar az şey olması beni şaşırtıyor. Weylin, insanların ne yaptığıyla pek ilgilenmiyor gibi ama işler yapıyor."

"İlgilenmediğini mi düşünüyorsun? Kimse kırbaçlamaları gör diye seni dışarı çağırıyor."

“Kaç tane kırbaçlama oldu?”

“Benim gördüğüm kadarıyla bir. O lanet olası bir bile fazla!”

“Evet, bir bile fazla ama yine de hayal ettiğim şey burası gibi olmazdı. Köle denetçisi yok. İnsanların baş edebildiğinden fazla iş yok...”

“... doğru düzgün ev yok,” diye araya girdim. “Üstünde uyunan toprak zeminler var; verilen yiyecek o kadar yetersiz ki boş zamanları olması gereken zamanlarda bahçeleriyle ilgilenmeseler ve Sarah izin verdiğinde mutfakevinden yiyecek çalmasalar hepsi hasta olurdu. Ayrıca hiçbir hakları yok ve kötü muamele görme ya da herhangi bir nedenden dolayı –ya da ortada hiçbir neden yokken– ailelerinden koparılıp satılma olasılıkları var. Kevin, insanlara zorbalık etmek için onları dövmen gerekmiyor.”

“Bir dakika,” dedi. “Burada yapılan zulmü azımsamıyorum. Sadece...”

“Evet, öyle yapıyorsun. İsteyerek yapmıyorsun ama yapıyorsun.” Oturup sırtımı yüksek bir çam ağacına dayadım; onu da yanıma çektim. Ağaçlıktaydık. Weylin’in kölelerinden bir grup adam, az uzağımızda ağaç kesiyordu. Onları duyabiliyor ama göremiyorduk. Bunun onların da bizi göremeyeceği –ya da aradaki mesafe yüzünden ya da çıkardıkları sestten dolayı bizi duyamayacağı– anlamına geldiğini varsaydım. Yine Kevin’a dönüp konuştum.

“Belki sen bütün bu deneyimi bir gözetmen gibi yaşayabilirsin,” dedim. “Bunu anlayabilirim çünkü çoğu zaman ben de gözetmenim. Bu, koruma sağlıyor. 1976, benim için 1819’a karşı bir kalkan ve tampon görevi görüyor. Ama zaman zaman, çocukların oyununda olduğu gibi, mesafemi koruyamıyorum. 1819’un tam içine sürükleniyorum ve ne yapacağımı bilmiyorum. Ama bir şey yapıyor olmam lazım. Onu biliyorum.”

“Eninde sonunda kendini kırbaçlatmadan ya da öldürtmeden yapabileceğin hiçbir şey yok!”

Omuz silktim.

“Zaten... zaten bir şey yapmadın, değil mi?”

“Sadece Nigel’a okuma yazma öğretmeye başladım,” dedim. “Düzeni yıkacak başka bir şey yapmadım.”

“Weylin seni yakalarsa ve ben ortalıkta değilsem...”

“Biliyorum. O yüzden yakınlarda ol. Oğlan öğrenmek istiyor; ben de öğreteceğim.”

Bir bacağını göğsüne doğru çekti ve bana doğru eğilip yüzüme baktı. “Nigel’ın bir gün kendine bir geçiş izni yazıp Kuzey’e gideceğini düşünüyorsun, değil mi?”

“En azından yapabiliyor olacak.”

“Weylin’in eğitimli köleler konusunda haklı olduğunu görüyorum.”

Ona bakmak için yüzümü döndüm.

“Nigel’la iyi iş çıkarın,” dedi sessizce. “Belki sen gittiğinde ötekilere öğretebilir.”

Ciddiyetle başımı sallayıp onayladım.

“O evde insanlar kapı dinlemede bu kadar iyi olmasalardı, Rufus’a ders verirken onu da yanımıza alırdım. Bir de Margaret sürekli odaya girip çıkıyor.”

“Biliyorum. O yüzden senden istemedim.” Gözlerimi yumdum ve yine oyun oynayan çocukları gördüm. “O kolaylık ürkütücü geldi,” dedim. “Şimdi neden olduğunu biliyorum.”

“Ne?”

“O kolaylık. Biz, çocuklar... İnsanların köleliği kabullenmeleri için bu kadar kolay eğitilebildiklerini hiç fark etmemiştim.”

8

Ders vermemin başımı nihayet belaya soktuğu gün Rufus’a hoşçakal dedim. Elbette, hoşçakal dediğimi bilmiyordum – birazdan Nigel’la buluşacağım mutfakevinde beni nasıl bir belanın beklediğini bilmiyordum. Rufus’un odasında yeterince bela yaşadığımı düşünmüştüm.

Odada ona kitap okuyordum. Babasının beni ilkinde yakalamasından sonra ona düzenli olarak okuyordum. Tom Weylin benim kendi başıma okumamı istemiyordu ama oğluna okumamı emretmişti. Bir defasında benim yanımda Rufus'a, "Kendinden utanman lazım! Bir zenci bile senden daha iyi okuyor!" demişti.

Rufus, "Senden de daha iyi okuyor," diye cevap vermişti.

Babası buz gibi gözlerle ona bakmış, sonra da odadan çıkmamı emretmişti. Bir an Rufus için korkmuştum ama Tom Weylin de benimle birlikte odadan çıkmıştı.

Bana, "Ben gidebileceğini söyleyene kadar bir daha yanına gitme," dedi.

Gidebileceğimi söyleyene kadar dört gün geçti. Ve benim önümde yine Rufus'u haşladı.

"Öğretmen falan değilim," dedi, "ama öğrenecek kafan varsa sana öğreteceğim. Sana saygıyı öğreteceğim."

Rufus hiçbir şey demedi.

"Sana kitap okumasını istiyor musun?"

"Evet, efendim."

"O zaman bana söyleyecek bir sözün var."

"Ben... Ben özür dilerim, baba."

"Oku," dedi Weylin bana. Arkasını dönüp odadan çıktı.

Weylin gidince, "Tam olarak ne için özür dilemen gerekiyordu?" diye sordum. Çok yumuşak bir şekilde konuştum.

"Karşılık verdiğim için," dedi Rufus. "Ona göre, her söylediğim karşılık vermek oluyor. O yüzden ben de ona çok bir şey söylemiyorum."

"Anladım." Kitabı açıp okumaya başladım.

Robinson Crusoe'yu bitireli çok olmuştu. Kevin da kütüphaneden birkaç tane başka tanıdık kitap seçmişti. Birincisini, *Çarmıh Yolcusu*'nu bitirmiştik bile. Şimdi *Gulliver'in Gezileri*'ni okuyorduk. Kevin'ın dersleri sayesinde Rufus'un okuması da yavaş yavaş ilerliyordu ama hâlâ ona kitap okuması hoşuna gidiyordu.

Ama onunla geçirdiğim son gün, daha önce de birkaç defa olduğu gibi, Margaret ben okurken dinlemeye -ve Rufus'un

saçlarıyla oynayıp onu okşamaya- yanımıza geldi. Her zamanki gibi Rufus başını onun kucağına koydu ve okşama- larına sessizce razı oldu. Ama belli ki bugün, bu yetmiyordu.

Ben okumaya başlayalı daha birkaç dakika olmuştu ki Margaret, Rufus'a, "Rahat mısın?" diye sordu. "Bacağın acı- yor mu?" Bence bacağı iyileşmesi gerektiği gibi iyileşmiyor- du. Neredeyse iki ay geçmesine rağmen hâlâ yürüyemiyordu.

"İyi hissediyorum, anne," dedi Rufus.

Birdenbire, Margaret yüzüme bakmak için iyice geriye doğru büküldü. "Eeee?" diye buyurdu.

Bitirmesine fırsat vermek için okumama ara vermiştim. Başımı eğip yeniden okumaya başladım.

Yaklaşık altmış saniye sonra, "Bebeğim, sıcakladın mı? Sana yelpaze sallaması için Virgie'yi çağırmamı ister misin?" dedi. Virgie yaklaşık on yaşındaydı - çoğunlukla beyazlara yelpaze sallaması, onlar için getir götür işleri yapması, üstü örtülü yiyecek tabaklarını mutfakeviyle ana ev arasında taşı- ması ve beyazlara masada servis yapması için çağrılan küçük ev hizmetçilerinden biriydi.

"İyiyim, anne," dedi Rufus.

Margaret, "Sen niye devam etmiyorsun?" diye bana çıkış- tı. "Madem okumak için buradasın, oku o zaman!"

Sözcükleri hafif tükürerek yine okumaya başladım.

Bir dakika sonra Margaret, "Acıktın mı, tatlım?" diye sordu. "Sarah Teyzen biraz önce kek yaptı. Bir dilim istemez misin?"

Bu defa durmadım. Sadece sesimi biraz alçalttım ve maki- ne gibi, tekdüze bir tonla okumaya devam ettim.

Margaret, "Onu niye dinlemek istediğini anlamıyorum," dedi Rufus'a. "Vızıldayan bir sinek gibi sesi var."

"Kek mek istemiyorum, anne."

"Emin misin? Sarah'nın üstüne sürdüğü nefis beyaz kre- mayı görmem lazım."

"Dana'nın okumasını dinlemek istiyorum. O kadar."

"E işte, orada okuyor. Buna okumak denirse."

Onlar konuştukça sesimi gitgide daha da alçalttım.

"Sen konuşurken onu duyamıyorum," dedi Rufus.

“Canım, ben sadece diyorum ki...”

“Hiçbir şey deme!” Rufus başını kucağından kaldırdı. “Git ve beni rahatsız etmeyi kes!”

“Rufus!” Kadının sesinde öfke değil, kırgınlık vardı. Duruma rağmen, Rufus’un bu yaptığı bana gerçekten saygısızlık gibi gelmişti. Okumayı bıraktım ve patlamayı bekledim. Patlayan Rufus oldu.

“Anne, git!” diye bağırdı. “Beni rahat bırak ya!”

“Rahat dur,” diye fısıldadı Margaret. “Canım, kendini hasta edeceksin.”

Rufus başını çevirip ona baktı. Yüzündeki ifade beni şaşırttı. Oğlan ilk kez babasının küçük bir kopyası gibi görünüyordu. Ağzı ince ve düz bir çizgi gibi kısılmıştı, gözleri soğukkanlı bir düşman gibi bakıyordu. Bazen Weylin’in sinirliyen yaptığı gibi sessizce konuşuyordu. “Beni sen hasta ediyorsun, anne. Git yanımdan!”

Margaret ayağa kalkıp ve gözlerini sildi. “Benimle nasıl böyle konuşabildiğini anlamıyorum,” dedi. “Sırf zencinin teki yüzünden...”

Rufus öylece ona baktı ve kadın sonunda odadan çıktı.

Rahatlamış bir şekilde yastığına gömüldü ve gözlerini yumdu. “Bazen ondan o kadar sıkılıyorum ki...” dedi.

“Rufi...”

Bıkkın, dostça bakan gözlerini açtı ve bana baktı. Öfkesi gitmişti.

“Dikkatli olsan iyi edersin,” dedim. “Ya annen onunla bu şekilde konuştuğunu babana söylerse?”

“Asla söylemez.” Sırttı. “Biraz sonra bana o nefis beyaz kremalı kekten bir dilim getirmek için geri gelecek.”

“Ağlıyordu.”

“Hep ağlar. Oku, Dana.”

“Onunla sık sık böyle konuşur musun?”

“Yapmak zorundayım, yoksa beni rahat bırakmıyor. Babam da aynısını yapıyor.”

Derin bir nefes aldım, başımı salladım ve *Gulliver’in Gezileri*’ne geri döndüm.

Daha sonra, tam Rufus'un odasından çıkmıştım ki Margaret'in Rufus'un odasına doğru gittiğini gördüm. Sahiden de, bir tabakta büyük bir dilim kek götürüyordu.

Aşağı inip Nigel'a okuma dersini vermek için mutfakevine gittim.

Nigel beni bekliyordu. Kitabımızı çoktan gizli yerinden çıkarmış, Carrie'ye sözcüklerdeki harfleri söylüyordu. Bu beni şaşırttı çünkü Carrie'ye de Nigel'la birlikte öğrenme fırsatı teklif etmişim ama geri çevirmişti. Ama şimdi, ikisi birlikte mutfakevinde, bir başlarına yaptıkları şeye o kadar gömülmüşlerdi ki ben kapıyı kapayana kadar geldiğimi fark etmediler bile. Ancak o zaman, gözleri korkudan faltaşı gibi açılmış bir halde başlarını kaldırdılar. Ama benim geldiğimi görünce rahatladılar. Yanlarına gittim.

“Öğrenmek istiyor musun?” diye sordum Carrie'ye.

Kızın korkusu geri gelmiş gibiydi ve kapıya doğru bir bakış attı.

“Sarah Teyze onun öğrenmesinden korkuyor,” dedi Nigel. “Öğrenirse yakalanmasından ve sonra da kırbaçlanmasından ya da satılmasından korkuyor.”

Başımı önüme eğdim, iç çektim. Kız konuşamıyordu; kendi icadı olan yetersiz işaret dili –annesinin bile anca yarım yamalak anladığı işaret dili– dışında hiçbir yolla iletişim kuramıyordu. Daha akli başında bir toplumda, yazma becerisi onun çok işine yarardı. Ama burada, yazdıklarını sadece, onu yazabildiği için cezalandırabilecek olan insanlar okuyabilirdi. Ve Nigel. Ve Nigel.

Önce oğlana, sonra da kıza baktım. “Sana öğreteyim mi, Carrie?” Öğretirsem ve annesi beni yakalarsa, bu başımı, Tom Weylin'in beni yakalamasından daha büyük bir belaya sokabilirdi. Hem onun iyiliği hem kendi iyiliğim için, ona öğretmekten korkuyordum. Annesi, kızdırmak ya da kalbini kırmak isteyeceğim bir kadın değildi ama öğrenmek istiyorsa da vicdanım onu geri çevirmeye el vermezdi.

Carrie başıyla onayladı. Pekâlâ öğrenmek istiyordu. Bir an bize arkasını döndü, elbisesine bir şey yaptı, elinde küçük bir

kitapla bize geri döndü. O da kütüphaneden kitap çalmıştı. Onunkisi, eliyle bana işaret ettiği bazı çizimlerle resimlendirilmiş, İngiliz tarihi serisinden bir kitaptı.

Başımı sağa sola salladım. “Onu ya sakla ya da yerine geri koy,” dedim. “Senin gibi yeni başlayanlar için fazla zor. Nigel’la benim kullandığımız kitap, okumayı yeni öğrenenler için yazılmış.” Bizimki, eski bir heceleme kitabıydı – muhtemelen Weylin’in ilk karısının okuma yazma öğrendiği kitaptı.

Carrie’nin parmakları bir an kitaptaki çizimlerden birini okşadı. Sonra kitabı geri elbisesinin içine soktu.

“Şimdi,” dedim, “olur da annen içeri girerse diye kendine yapacak bir iş bul. Sana burada ders veremem. Buluşacak başka bir yer bulmamız gerekecek.”

Başıyla onayladı; rahatlamış görünüyordu ve odanın öteki tarafını süpürmeye gitti.

O gittiğinde yumuşak bir sesle, “Nigel,” dedim, “Buraya girdiğimde seni şaşırttım, değil mi?”

“Sen olduğunu bilmiyordum.”

“Evet. Sarah da olabilirdi, değil mi?”

Bir şey demedi.

“Sana burada ders veriyorum çünkü Sarah yapabileceğimi söyledi ve Weylin’ler buraya pek gelmiyor gibi.”

“Gelmezler. Sarah’ya ne istediklerini söylememiz için bizi gönderirler. Ya da ona yanlarına gitmesini söylememiz için.”

“Yani sen burada öğrenebilirsin ama Carrie öğrenemez. Ne kadar dikkatli olursak olalım başımız belaya girebilir ve bunun için kaşınmamıza hiç de gerek yok.”

Başıyla onayladı.

“Bu arada baban sana ders vermem hakkında ne düşünüyor?”

“Bilmem. Ders verdiğini ona söylemedim.”

Aman Tanrım. Titrek bir nefes aldım. “Ama biliyor, değil mi?”

“Sarah Teyze muhtemelen söylemiştir. Ama babam bana bir şey demedi.”

Bir şeyler ters giderse, beyazlar icabıma baktıktan sonra

sırada benden öçlerini almak isteyen siyahlar olacaktı. Bir daha ne zaman evime gidecektim? Evime hiç *gidecek miydim*? Ya da burada kalmak zorunda kalacaksam, neden bu iki çocuğa hayır diyemiyor, vicdanımı susturup güvende ve rahatı yerinde bir ödlele olamıyordum?

Kitabı Nigel'dan aldım, ona kendi kurşun kalemimi ve not defterimden bir sayfa uzattım. Sessizce, "Heceleme sınavı," dedim.

Sınavı geçti. Bütün sözcükler doğruydu. Kendimi de onu da şaşırtarak ona sarıldım. Biraz utanmış, biraz memnun bir halde sıırttı. Sonra ayağa kalktım ve sınav kâğıdını ocaktaki közlerin içine koydum. Kâğıt alev alıp tamamen yandı. Bu konuda hep dikkatliydim ve dikkatli olmaktan hep nefret etmişimdir. Nigel'ın dersleriyle Rufus'unkileri karşılaştırmadan edemedim. Ve aralarındaki zıtlık gücüme gitti.

Nigel'ın beni beklediğı masaya gitmek için arkamı döndüm. Tam o anda Tom Weylin kapıyı açıp içeri daldı.

Böyle olmaması gerekiyordu. O plantasyonda geçirdiğim bütün zaman boyunca bu hiç olmamıştı – hiçbir beyaz mutfakevine gelmemişti. Kevin bile. Nigel da biraz önce, bunun olmadığı konusunda benimle hemfikir olmuştu.

Ama işte Tom Weylin orada ayakta durmuş, dik dik bana bakıyordu. Başını biraz öne eğdi ve kaşlarını çatı. Eski heceleme kitabını hâlâ elimde tuttuğumu fark ettim. Kitap elimdeyken ayağa kalkmış ve onu masaya bırakmamıştım. Hatta bir parmağımla kitapta kaldığım yeri tutuyordum.

Parmağımla geri çektim ki kitap kapansın. Şimdi dayak yiyeceğim gün gibi ortadaydı. Kevin neredeydi? Muhtemelen, evde bir yerlerde. Çığlık atarsam belki beni duyardı – ki zaten birazdan çığlık atıyor olacaktım. Ama Weylin'i geçip eve koşabilsem daha iyi olurdu.

Weylin dimdik kapıda dikilmiş ters ters bana bakıyordu. "Sana okumanı istemediğimi söylemedim mi!"

Hiçbir şey demedim. Belli ki ne desem faydası olmayacaktı. Titrediğimi hissettim ve kıpırdamadan durmaya çalıştım. Weylin'in görmediğini umuyordum. Ve Nigel'ın kalemi

masadan kaldırmayı akıl etmiş olduğunu umuyordum. Şimdilik, başı belada olan sadece bendim. Öyle de kalırsa...

Sessizce, "Sana iyi muamele ettim," dedi Weylin, "ve karşılığını benden çalarak ödüyorsun! Kitaplarımı çalarak! Okuyarak!"

Kitabı benden çekip aldı ve yere fırlattı. Sonra beni kolumdan yakalayıp kapıya doğru çekti. Arkaya doğru kıvrılıp Nigel'in yüzüne bakmayı ve ses çıkarmadan, "Kevin'ı çağır," demeyi becerdim. Nigel'in ayağa kalktığını gördüm.

Sonra mutfakevinin dışındaydım. Weylin beni birkaç metre çekti, sonra da sertçe itti. Yere düştüm; çarpmadan nefesim kesildi. Kırbacın nereden çıktığını hiç görmedim, ilk darbenin geldiğini bile hiç görmedim. Ama geldi - ince gömleğimin üstünden tenimi dağlayıp etimi yakarak kızgın demir gibi sırtımdan geçti...

Çığlık attım; bedenim sarsıldı. Weylin bir daha vurdu ve ben, başıma silah bile dayasalar ayağa kalkamayacak hale gelene kadar vurmaya devam etti.

Darbelerden sürünerek kaçmaya çalışıp durdum ama uzaklaşmaya yetecek ne gücüm ne de dengem vardı. Hâlâ çığlık atıyor da olabilirdim, hafifçe inliyor da olabilirdim; ayırt edemiyordum. Gerçekten farkında olduğum tek şey acıydı. Weylin'in beni öldürmek istediğini düşündüm. Beyaz bir adam bana küfür eşliğinde nutuk atıp beni döverken oracıkta yerde, ağzıma toprak ve kan dolmuş bir halde öleceğimi düşündüm. Ama sonra neredeyse ölmek istedim. Acıyı durdurmak için ne gerekiyorsa.

Kustum. Sonra yine kustum çünkü yüzümü yana çevirememiştim.

Kevin'ı gördüm; belli belirsizdi ama yine de bir şekilde tanıyabilmişim. Ağır çekimde bana doğru koştuğunu gördüm, koştuğunu. Bacakları çırpınıyor, kolları aşağı yukarı sallanıyordu ama sanki hiç yaklaşmıyor gibiydi.

Birden ne olduğunu fark ettim ve çığlık attım - sanırım çığlık attım. Bana ulaşmak zorundaydı. Zorundaydı!

Sonra kendimden geçtim.

Kavga

1

137

Aslında Kevin'la hiç birlikte eve çıkmadık. Benim Crenshaw Bulvarı'nda sardalye kutusu büyüklüğünde bir apartman dairem, onun da fazla uzakta olmayan Olympic'te daha büyük bir dairesi vardı. İkimizin de raflara dizilmiş, üst üste yığılmış, kutulara tıkılmış halde duran, mobilyaya yer bırakmayacak kadar çok kitabı vardı. Birlikte ikimizin dairesinden birine sığamazdık. Kevin bir defasında, onun dairesine sığabilmem için benim kitaplarımdan bazılarını elden çıkarmamı önerdi.

“Aklını kaçırmışsın!” dedim ona.

“Sadece o okumadığın kitap kulübü şeylerinden bazılarını.”

O sırada benim dairemdeydik; o yüzden, “O zaman hadi senin dairene gidelim de kitaplarından hangilerini okumadığına karar vermene yardım edeyim. Hatta atmana bile yardım ederim,” dedim.

Bana bakıp iç çekti ama başka bir şey demedi. İki daire arasında ileri geri bir nevi sürüklenip durduk ve her zamankinden daha da az uyur oldum. Ama bu, canımı önceki kadar çok sıkıyor gibiydi. Hiçbir şey canımı çok sıkıyor gibiydi. Artık ajansı sevmiyordum ama öte yandan artık sabahları mobilyaları da tekmelemiyordum.

“İşi bırak,” dedi Kevin. “Sen daha iyi bir iş bulana kadar sana arka çıkarım.”

O zamana kadar onu zaten sevmiş olmasaydım, bu sevmeme yeterdi. Ama işi bırakmadım. Ajansın bana sağladığı özgürlük sallantılıydı ama gerçektir. İlk romanım bitene ve ben daha zahmetli başka bir şey bulmaya hazır olana kadar ayakta kalmamı sağlardı. O an geldiğinde, kimseye borçlu olmadan ajanstan çıkıp gidebilirdim. Yengemle dayımın hatırası bana, beni seven insanların bile benden verebileceğimden daha çok şey talep edebileceklerini –ve sırf onlara borçlu olduğum için taleplerinin karşılanmasını beklediklerini– söylüyordu.

Kevin’in öyle olmadığını biliyordum. Durum tamamıyla farklıydı. Ama işimde kaldım.

Karşılaşmamızdan yaklaşık dört ay sonra Kevin, “Evlenmemiz konusunda ne düşünürsün?” dedi.

Şaşırmamalıydım ama şaşırdım. “Benimle evlenmek mi istiyorsun?”

“Evet, sen benimle evlenmek istemiyor musun?” Sırıttı. “Bütün el yazılarımı daktiloya geçmene izin veririm.”

O sırada akşam yemeğinin tabaklarını kuruluyordum ve havluyu ona fırlattım. Cidden daha önce üç kere onun için daktilo yazmamı istemişti. İlkinde yapmıştı; gönülsüzce, daktilo yazmaktan ne kadar nefret ettiğimi, öykülerimin son taslakları dışındaki bütün taslaklarını elde yazdığımı söylemeden. Beyaz yakalı işler bulan bir ajansla değil de, mavi yakalı işler bulan bir ajansla çalışmamın nedeni buydu. Ama Kevin bunu ikinci kez istediğinde ona söyledim ve reddettim. Gıcık oldu. Üçüncüde yine reddettiğimde kızdı. İsteddiği zaman ona küçük bir iyilik yapamayacaksam gidebileceğimi söyledi. Ben de eve gittim.

Ertesi gün işten sonra zilini çaldığımda şaşırmış göründü. “Geri geldin.”

“İstemiyor muydun?”

“Yani... tabii. Şimdi benim için o sayfaları daktiloya geçirecek misin?”

“Hayır.”

“Kahretsin, Dana!”

Orada durup ya kapıyı kapamasını ya da beni içeri almasını bekledim.

Ve şimdi benimle evlenmek istiyordu.

Ona baktım. Sadece baktım, uzun bir süre. Sonra başka tarafa baktım çünkü onu izlerken düşünemiyordum. “Senin, şey... benimle ilgili sana zorluk çıkaracak akrabalar falan yok, değil mi?” Konuşurken anladım ki teklifinin beni şaşırtmasının nedenlerinden biri, ailelerimiz hakkında –onunkinin bana benimkinin de ona nasıl tepki vereceği hakkında– hiçbir zaman çok konuşmamış olmamızdı. Bu konuyu geçiştirdiğimizin farkında değildim ama bir şekilde hiç üstünde durmamıştık. Şimdi bile şaşırmış görünüyordu.

“Ailemden kalan tek yakın akrabam ablam,” dedi. “Yıllardır beni evlendirmeye ve ‘düzenimi kurmamı’ sağlamaya çalışıyor. İnan bana, seni sevecek.”

Pek inanmadım. “Umarım sever,” dedim. “Ama korkarım ki yengemle dayım seni sevmeyecek.”

Yüzünü bana döndü. “Hadi ya?”

Omuz silktim. “İkisi de yaşlı. Fikirleri bazen günümüzde olan bitenle pek bağdaşmıyor. Sanırım hâlâ benim aklımı başıma toplayıp eve geri dönmemi ve sekreterlik okuluna gitmemi bekliyorlar.”

“Evlenecek miyiz?”

Yanına gittim. “Bal gibi biliyorsun ki evleneceğiz.”

“Yengenle ve dayınla konuşmaya gittiğinde seninle gelmemi ister misin?”

“Hayır. Sen istiyorsan git ablanla konuş. Ama sıkı dur. Seni şaşırtabilir.”

Öyle de yaptı. Ve sıkı dursa da durmasa da Kevin kız kardeşinin tepkisine hazır değildi.

Sonrasında bana, “Onu tanıdığımı sanıyordum,” dedi. “Yani, onu tanıyordum. Ama sanırım birbirimizden düşündüğümüzden daha da fazla kopmuşuz.”

“Ne dedi?”

“Seninle tanışmak istemediğini, seni –hatta seninle evlenirsem beni de– evinde istemediğini.” Benim dairemle birlikte gelen eski püskü mor koltuğa yaslandı ve başını kaldırıp bana baktı. “Başka bir sürü şey daha söyledi. Duymak istemezsin.”

“Sana inanıyorum.”

Başını sağa sola salladı. “Konu şu ki, bu şekilde tepki vermesini gerektirecek hiçbir neden yok. Bana söylediği saçmalığa inanmıyordu bile – ya da eskiden öyleydi. Sanki başka birinden alıntı yapıyor gibiydi. Kocasından muhtemelen. Kendini beğenmiş adi pislik. Ablamın hatırı için onu sevmeye çalışırdım.”

“Kocası ırkçı mı?”

“Kocasından iyi bir Nazi olurdu. Kardeşim bununla dalga geçerdi – ama asla kocasının onu duyabileceği zamanlarda değil.”

“Ama onunla evlendi.”

“Çaresizlik. Karşısına neredeyse kim çıksa evlenebilirdi.” Hafifçe gülümsedi. “Lisedeyken ablamla bir arkadaşı bütün zamanlarını birlikte geçirirdi çünkü ikisi de erkek arkadaş bulamazdı. Öteki kız siyah, şişman ve gösterişsizdi, Carol ise beyaz, şişman ve gösterişsizdi. Bazen o mu kızın evinde yaşıyor, kız mı bizimle yaşıyor bilemiyorduk. Arkadaşlarımız ikisini de tanırdı ama onlar için fazla küçüklerdi – Carol benden üç yaş büyük. Her neyse, ablam ve bu kız bir şekilde birbirlerini teselli ediyordu; rejimlerini beraber bozuyor ve ortaklıklarını bitirmek zorunda kalmasınlar diye aynı üniversiteye gitmeyi planlıyorlardı. Öteki kız gerçekten de gitti ama Carol fikrini değiştirdi ve diş hekimi asistanlığı eğitimi aldı. Sonunda da yanında çalıştığı ilk diş hekimiyle evlendi – kendisinden yirmi yaş büyük, ukala ve tutucu herifin teki. Şimdi La Canada’da büyük bir evde yaşıyor ve seninle evlenmek istediğim için bana klişe yobazlıklar alıntılıyor.”

Ne diyeceğimi bilmeyerek omuz silktim. Ben-sana-demiştim? Pek sayılmaz. “Bir defasında annemin arabası La Canada’da bozuldu,” dedim ona. “Dayımın gelip onu alma-

sını beklerken üç kişi polisi arayıp annemi şikâyet etmişti. Şüpheli şahıs. 1.60 boyundaydı annem. 45 kilo kadar. Gerçekten tehlikeli.”

“Belli ki gerici herif doğru semte taşınmış.”

“Bilmiyorum, bu eskiden, annem tam ölmeden önce, 1960’ta olan bir şey. O zamandan bu yana gidişat düzelmiş olabilir.”

“Yengenle dayın benim hakkımda ne söyledi, Dana?”

Yengemle dayımın bütün söylediklerini düşünüp bıkkın bir şekilde hafifletirken ellerime baktım. “Sanırım yengem seninle evlenmem fikrini kabul ediyor çünkü çocuk yaparsak hepsi açık tenli olacak. En azından benden daha açık tenli. Her zaman benim biraz fazla ‘göze çarptığımı’ söylemiştir.”

Uzun uzun yüzüme baktı.

“Gördün mü? Sana yaşlı olduklarını söylemiştim. Yengem beyaz insanları pek sevmez ama açık tenli siyahları tercih eder. Gel de anla. Her neyse, yengem senin için beni ‘affediyor.’ Ama dayım affetmiyor. Bunu biraz üstüne alındı.”

“Nasıl üstüne alındı?”

“Ya işte... dayım annemin en büyük erkek kardeşi ve annem ölmeden önce bile benim babam gibiydi çünkü babam ben bebekken ölmüş. Şimdi... sanki onu reddetmişim gibi. Ya da en azından o öyle hissediyor. Bu aslında beni rahatsız etti. Kızılmaktan çok kırıldı. Cidden kırıldı. Ondan uzaklaşmak zorunda kaldım.”

“Ama bir gün evleneceğini biliyordu. Bu kadar doğal bir şey nasıl reddetme sayılabilir ki?”

“Seninle evleniyorum.” Yukarıya doğru uzanıp gri düz saçlarından bir tutam alıp parmaklarımın arasında bükтім. “Benim kendisi gibi biriyle evlenmemi istiyor – ona benzeyen biriyle. Siyah bir adamla.”

“Ha.”

“Onunla her zaman çok yakındım. O ve yengem çocuk istediler ama hiç olmadı. Ben onların çocuğu oldum.”

“Peki şimdi?”

“Şimdi... işte, Pasadena taraflarında birkaç tane apart-

manları var – küçük binalar ama hoşlar. Dayımın bana söylediği son şey, onları bana bırakıp beyazların ellerine geçtiğini görmektense kilisesine bağışlamayı tercih ettiği oldu. Sanırım bana yapılacak en kötü şey olarak bu aklına geldi. Ya da gerçekten bunun en kötü şey olduğunu düşündü.”

Kevin “Vay canına,” diye mırıldandı. “Bak, sen hâlâ benimle evlenmek istiyor musun?”

“Evet. Keşke... boşver, sadece evet. Kesinlikle evet.”

“O zaman Las Vegas’a gidip hiç akrabamız yokmuş gibi yapalım.”

Arabaya atlayıp Las Vegas’a gittik, evlendik ve kumarda birkaç dolar kaybettik. Eve, daha büyük olan yeni dairemize döndüğümüzde, en yakın arkadaşımın bir hediye –blender– ve *The Atlantic*’ten gelen bir çeki bizi beklerken bulduk. Öykülerimden biri nihayet yayımlanmıştı.

2

Uyandım.

Yüzü koyun dümdüz yatıyordum; yüzüm rahatsız bir şekilde soğuk ve sert bir şeye yapışmıştı. Vücudumun boynumdan aşağısı biraz daha yumuşak bir şeyin üstünde yatıyordu. Yavaş yavaş güneş ışığıyla gölgelerin, şekillerin farkına varmaya başladım.

Başımı kaldırdım, doğrulup oturmaya başladım ve sırtım bir anda alev aldı. İleriye doğru düştüm, başımı sertçe banyonun çıplak zeminine çarptım. Benim banyom. Evdeydim.

“Kevin?”

Kulak kabarttım. Etrafa bakınabilirdim ama yapmak istemiyordum.

“Kevin?”

Ayağa kalktım; gözlerimden çamurlu gözyaşlarının aktığının, acının farkındaydım. Tanrım, bu acı! Birkaç saniye tek yapabildiğim duvara yaslanıp acıya dayanmak oldu.

Yavaşça zannettiğim kadar güçsüz olmadığımı keşfet-

tim. Aslında bilincim tamamen yerine geldiğinde fark ettim ki hiç de güçsüz değildim. Yavaşça, özenle, üç katım yaşımda bir kadın gibi hareket etmeme neden olan şey sadece acıydı.

Başım banyoda, gövdem yatak odasında duracak şekilde yattığımı şimdi anlayabiliyordum. Hemen banyoya gidip küvetin dolması için suyu açtım. Ilık su. Sıcağa dayanabileceğimi sanmıyordum. Ya da soğuğa.

Bluzum sırtıma yapışmıştı. Aslında parça parça kesilmişti ve parçalar tenime yapışmıştı. Hissedebildiğim kadarıyla sırtım epey kötü doğranmıştı. Köle edilmiş insanların sırtlarını gösteren eski fotoğraflar görmüştüm. Yara izlerini hatırlıyordum, kalın ve çirkin. Kevin her zaman tenimin ne kadar pürüzsüz olduğunu söylerdi...

Pantolonumu ve ayakkabılarımı çıkarıp bluzum hâlâ üstümdeyken küvete girdim. Sırtımdan yavaşça sıyrabilene kadar suyun bluzu yumuşatmasını bekleyecektim.

Uzun süre kıpırdamadan, düşünmeden, evin başka bir yerinde duymayacağımı bildiğim şeyi dinleyerek küvette oturdum. Acı arkadaşımdaydı. Acı daha önce hiç arkadaşım olmamıştı ama şimdi kıpırdamadan durmamı sağlıyordu. Gerçeği yüzüme çarpıyor ve aklımı koruyordu.

Ama Kevin...

İleri doğru uzanıp gözyaşlarını kirli pembe suya akıtarak ağladım. Sırtımın derisi müthiş bir acıyla gerildi ve pembe su daha da pembeleşti.

Ve bütün bunlar faydasızdı. Yapabileceğim hiçbir şey yoktu. Olanlar üzerinde en ufak bir kontrolüm yoktu. Kevin ölmüş bile olabilirdi. 1819'da terk edilmişti; Kevin ölüydü. Öleli uzun yıllar, belki bir yüzyıl olmuştu.

Belki yine geri çağırırdım ve belki Kevin hâlâ orada beni bekliyor olurdu ve belki onun için sadece birkaç yıl geçmiş olurdu ve belki iyi durumda olurdu... Ama bir defasında tarihin gerçekleşmesini seyretmek için Batı'ya gitme konusunda ne demişti?

Yaraların yumuşayıp sırtıma yapışan paçavra halindeki

bluz soyulduğunda bitkin düşmüştüm. Daha önce hissetmediğim güçsüzlüğümü şimdi hissediyordum. Küvetten çıkıp elimden geldiğince kurulandım; sonra da sendeleyerek yatağın ortasına devrildim. Acıya rağmen anında uyuyakaldım.

Uyandıgımda ev karanlıktı ve yatakta benden başka kimse yoktu. Neden böyle olduğunu yeni baştan hatırlamak zorunda kaldım. Kasılmış bir şekilde acıyla ayağa kalktım ve yine çabucak uyumamı sağlayacak bir şey bulmaya gittim. Uyanık olmak istemiyordum. Neredeyse hayatta bile olmak istemiyordum. Kevin bir ara uyku sorunu yaşıyorken reçeteyle bazı haplar almıştı.

Haplardan kalanı buldum. Ecza dolabındaki aynada yüzüme baktığım sırada, iki tanesini içmek üzereydim. Yüzüm şişmiş, kabarık ve yaşlı görünüyordu. Saçlarım çamurdan kahverengiye dönmüş ve kandan keçeleşmiş bir halde parça parça düğüm olmuştu. Uyumadan önce hafiften aklımı yitirmiş haldeyken saçlarımı yıkamayı düşünememiştim.

Hapları bırakıp küvete geri girdim. Bu defa duşu açtım ve bir şekilde saçlarımı yıkamayı becerdim. Kollarımı kaldırmak canımı yakıyordu. İleriye eğilmek canımı yakıyordu. Kesiklerime kaçan şampuan canımı yakıyordu. Ağırdan alarak, yüzüm buruşarak ürkekçe kendimi yıkamaya başladım. Sonunda sinirlendim ve acıya rağmen sertçe giriştim.

Olduğu kadar insana benzediğimde, birkaç tane aspirin aldım. Fazla bir işe yaramadılar ama şimdi, yeniden uyumayı göze almadan önce yapacak bir şeyim olduğunu bilecek kadar aklım başımdaydı.

Kaybolan bez çantamın yerine başka bir tane koymam gerekiyordu. Bir “zencinin” taşıyamayacağı kadar iyi görünmeyen bir şey. Nihayet kendi yaptığım ve lisede kullandığım eski bir kot spor çantasında karar kıldım. Bez çanta gibi sağlam ve genişti, gerektiği gibi salaş görünecek kadar solmuştu.

Uzun bir elbisem olsaydı bu defa onu giyerdim. Ama sadece, dikkatleri üstüme çekecek ve var olan şartlar altında komik görünmeme neden olacak birkaç tane parlak şeffaf

gece elbisem vardı. Erkek gibi giyinen kadın olmaya devam etmek en iyisiydi.

Birkaç kot pantolonu rulo yapıp çantaya tıktım. Sonra da ayakkabı, gömlekler, yün bir kazak, tarak, fırça, diş macunu ve diş fırçası –Kevin ve ben bunları gerçekten özlemiştik – iki büyük kalıp sabun, lif, bir kutu aspirin– eğer Rufus beni sırtım hâlâ acıyorken çağırırsa onlara ihtiyacım olacaktı – ve bıçağım. Bıçak yanımda geri gelmişti çünkü o esnada ayak bileğime takmış olduğum uyduruk deri kılıfta duruyordu. Bıçağı Weylin’e karşı kullanma şansım olmadığına sevinsem mi, sevinmesem mi bilemiyordum. Onu öldürebilirdim. Deneyecek kadar fazlasıyla kızmış, fazlasıyla korkmuş, fazlasıyla aşağılanmıştım. Sonra eğer Rufus beni yine çağırırsa, öldürmemin hesabını vermek zorunda kalırdım. Ya da belki de hesabını Kevin vermek zorunda kalırdı. Birden Weylin’i sağ bıraktığıma çok sevindim. Kevin’in başı yeterince beladaydı. Ayrıca Rufus’u yine gördüğümde –yine görürsem– onun yardımına ihtiyacım olacaktı. Babasını öldürmüş olsaydım –sevmediği bir baba da olsa– ondan bir yardım görmezdim.

Çantaya bir kurşun kalem, tükenmez kalem ve not defteri daha tıktım. Kevin’in masasını yavaşça boşaltıyordum. Benim her şeyim hâlâ kutulardaydı. Bir de Amerika’da köleliğin tarihini anlatan, işe yarayabilecek bir cep kitabı buldum. Farkında olmam gereken tarihleri ve olayları listeliyordu, bir de içinde Maryland eyaletinin haritası vardı.

Her şeyi koyduğumda çanta kapanmayacak kadar dolmuştu ama ince bir halatla bağlayarak kapattım ve halatı koluma bağladım. Belimin etrafına bağlanmış herhangi bir şeye dayanamazdım.

Sonra, saçma bir şekilde acıktım. Mutfığa gittim ve yarım paket kuru üzüm, açılmamış bir kutu karışık kuruyemiş buldum. Kendime şaşıracak ikisini de bitirdim; sonra da kolayca yine uykuya daldım.

Uyandığımda sabah olmuştu ve hâlâ evdeydim. Her kıpırdadığımda sırtım acıyordu. Kevin’in güneş yanığı için kullandığı sprej merhemi sırtıma sıkmayı becerdim. Kırbaç

kesikleri, yanık gibi acıdı. Merhem serinletti ve sanki iyi geldi. Ama daha güçlü bir şey kullanmam gerekiyor gibime geliyordu. Yağ ve kan karışımıyla esnetilen bir kırbaçtan kimbilir nasıl bir enfeksiyon kapılırdı. Tom Weylin kırbaçladığı tarla işçisinin sırtına tuzlu su dökülmesini emretmişti. Solüsyon adama değdikçe adamın çığlık attığını hatırlayabiliyordum. Ama yaraları enfeksiyon kapmadan iyileşmişti.

Tarla işçisini anırırsayınca tuhaf bir şekilde zihnim bulanıldı. Bir anlığına, Rufus'un beni yine çağırdığını sandım. Sonra aslında başımın dönmediğini fark ettim – sadece kafam karışmıştı. Bir anda, kırbaçlanan tarla işçisinin hatırası buraya, benimle bu eve ait değil gibi göründü.

Banyodan çıkıp yatak odasına gittim ve etrafa bakındım. Evim. Yatak –sinekliksiz– elbise dolabı, gömme dolap, lamba, televizyon, radyo, elektronik saat, kitaplar. Evim. Gittiğim yerle en ufak bir alakası yoktu. Gerçektir. Ait olduğum yerdi.

Bol bir elbise giydim ve ön bahçeye çıktım. Yan evde oturan ufak tefek mavi saçlı kadın beni fark etti ve güneydın dedi. Elleriyle dizlerinin üstüne çömelmiş, çiçek bahçesini kazıyor ve belli ki eğleniyordu. Bana Margaret Weylin'i hatırlattı; onun da çiçekleri vardı. Margaret'ın misafirlerinin çiçekleri konusunda ona iltifat ettiğini duymuştum. Ama elbette çiçeklere kendisi bakmıyordu...

Dün ve bugün birbirini tutmuyordu. Kendimi neredeyse, Rufus'un yanına gittiğim ilk geçmişe seyahatimin sonrasında kadar tuhaf hissediyordum – onun eviyle benimki arasında kalmıştım.

Yolun karşısında park edilmiş bir Volvo, yukarısında da elektrik hatları vardı. Palmiye ağaçları ve asfalt kaplı sokaklar vardı. Yeni çıktığım banyo vardı. Girmeden önce nefesini tutmak zorunda kaldığın, yere kazılmış çukurdan bir dış tuvalet değil, bir banyo.

Eve geri girdim ve radyoyu açıp sadece haber veren bir istasyona ayarladım. Nihayet oradan tarihin, 11 Haziran 1976 olduğunu öğrendim. Yaklaşık iki ay geçmişte kalmış ve dün

dönmüştüm – evden ayrıldığı gün. Hiçbir şey gerçek değildi.

Kevin, bugün peşinden gidip bu gece onu geri getirsem bile yıllar boyunca orada kalmış olabilirdi.

Bir radyo kanalı bulup düşüncelerimi bastırmak için radyonun iyice sesini açtım.

Zaman geçti, sıkça ara vererek ve fazlaca aspirin içerek biraz daha kutu açıp yerleştirdim. Kendi çalışma odama bir düzen vermeye başladım. Bir ara daktilomun başına oturup olanlar hakkında yazmaya çalıştım; vazgeçip bütün kâğıtları atmadan önce altı kere denedim. Bir gün bütün bunlar bittiğinde, eğer bir gün biterse, belki olanlar hakkında yazabilirdim.

Pasadena'da yaşayan en sevdiğim kuzenime –babamın kız kardeşinin kızı– telefon edip benim için mutfak alışverişi yapmasını istedim. Hasta olduğumu ve Kevin'ın ortalıkta olmadığını söyledim. Ses tonum bir nedenden dolayı ona dokunmuştu. Hiç soru sormadı.

Yürüyerek ya da arabayla evden ayrılmaya korkuyordum. Araba kullanırken, Rufus beni yanlış zamanda çağırırsa, kendimi kolayca öldürebilirdim ve araba da başka insanları öldürebilirdi. Yürürken, karşıdan karşıya geçerken başım dönebilir ve düşebilirdim. Ya da kaldırımdaya düşüp dikkat çekebilirdim. Biri bana yardım etmeye gelebilirdi – bir polis, herhangi biri. Sonra birini yanımda geçmişe götürüp orada mahsur bırakmaktan suçlu olurdu.

Kuzenim iyi arkadaşımdaydı. Bana bir bakış attı ve tanıdığı bir doktoru önerdi. Kevin'ın peşinden polisi göndermemi de tavsiye etti. Morluklarımın onun eseri olduğunu sanmıştı. Ama hiç kimseye bir şey söylemeyeceğine dair ona yemin ettirdiğimde, sessiz kalacağını biliyordum. Birbirimizin sırlarını tutarak büyümüştük.

“Bir adamın seni dövmesine izin verecek kadar aptal olabileceğini hiç düşünmemişim,” dedi ayrılırken. Sanırım onu hayal kırıklığına uğratmıştım.

“Ben de düşünmezdim,” diye fısıldadım o gittikten sonra.

Kot çantam hep yakınımda, evin içinde bekledim. Günler yavaş geçiyordu ve bazen hiç olmayacak bir şeyi beklediğimi düşünüyordum. Ama beklemeye devam ettim.

Kölelik hakkında kitaplar okudum, kurmaca olan ve olmayan. Evdeki kitaplar arasında konuyla sadece uzaktan alakası olanları bile okudum – *Rüzgâr Gibi Geçti*'yi bile okudum, en azından bir kısmını. Ama şefkatli ve sevgi dolu esaret altında yaşayan mutlu zencileri anlatışı dayanabileceğim gibi değildi.

Sonra nasıl olduysa, Kevin'in II. Dünya Savaşı kitaplarından birine takıldım – toplama kamplarında hayatta kalanlardan toplanmış alıntılardan oluşan bir kitap. Dayak, aç kalma, pislik, hastalık, işkence, olabilecek her türlü aşağılanmayı anlatan hikâyeler. Sanki Amerikalıların yaklaşık iki yüzyıldır üzerinde çalıştığını Almanlar birkaç yılda yapmaya çalışmış gibiydi.

Kitap içimi kararttı, beni korkuttu, Kevin'in uyku haplarını da çantaya koymama neden oldu. Kölelik zamanı beyazları da, Naziler gibi işkence konusunda çok şey biliyordu – öğrenmek isteyeceğimden epey daha fazlasını.

3

Baş dönmesi nihayet tekrar başladığında sekiz gündür evdeydim. Kendi iyiliğim için buna lanet mi etsem, yoksa Kevin'in iyiliği için hoş mu karşılasam bilemedim – ne düşündüğümün bir önemi yoktu.

Rufus'un zamanına tamamıyla giyinik bir halde, kot çantam yanımda, bıçağım üstümde gittim. Baş dönmesi yüzünden oraya dizlerimin üstünde vardım ama ânında kendime geldim ve tetikteydim.

Ya gün bitiminde ya da sabahın erken saatlerinde ormana varmıştım. Güneş gökyüzünde alçaktaydı ve benim gibi ağaçlarla çevriliydi; battığını ya da doğduğunu anlamamı sağlayacak bir dayanak nokta yoktu. Biraz ötemde yüksek

ağaçların arasında akıp giden bir dere görebiliyordum. Karşı tarafımda bir kadın vardı; siyah, genç –aslında bir genç kızdı– ve elbisesinin ön tarafı yırtılmıştı. Kavga etmekte olan siyah bir adamla beyaz bir adamı seyrederken eliyle yırtılan elbisesini bir arada tutuyordu.

Beyaz adamın kızıl saçlarından kim olduğunu anladım. Suratı, kim olduğunu göremeyeceğim kadar çok dağılmıştı. Kavgayı kaybediyordu – çoktan kaybetmişti. Kavga ettiği adam onun boylarındaydı; tıpkı onun gibi zayıftı ama siyah adam, zayıf olmasına rağmen dayanıklı ve güçlü görünüyordu. Muhtemelen yıllarca ağır iş yapmak onu forma sokmuştu. Rufus ona vurduğunda pek etkilenmiş gibi görünmüyordu ama o Rufus’u öldürüyordu.

Sonra gerçekten bunu yapıyor olabileceğini fark ettim – Kevin’i bulmamda bana yardım edebilecek tek kişiyi öldürüyordu. Soyumu öldürüyordu. Burada ne olup bittiği gün gibi ortaydı. Kızın hali, yırtılmış elbisesi. Eğer her şey görüldüğü gibiydiyse, Rufus dayağı ve daha fazlasını hak etmişti. Belki de büyüdüğünde korktuğumdan daha da kötü biri olmuştu. Ama her neye dönüştüyse dönüşsün, ona canlı ihtiyacım vardı – Kevin’in iyiliği ve kendi iyiliğim için.

Düştüğünü, ayağa kalktığını ve yumrukla yine yere serildiğini gördüm. Bu defa ayağa daha yavaş kalktı ama kalktı. Ayağa kalkma işini fazlaca yapmış olduğu hissine kapıldım. Daha fazla yapamayacaktı.

Yakına gittim ve kadın beni gördü. Benim pek anlamadığım bir şekilde seslendi ve adam ona bakmak için kafasını çevirdi. Sonra kadının bakışlarını takip ederek bana döndü. Tam o sırada, Rufus çenesine bir yumruk attı.

Şaşırtıcı bir şekilde siyah adam geriye doğru sendeledi; neredeyse düşüyordu. Ama Rufus, elindeki avantajı değerlendiremeyecek kadar yorgun ve yaralıydı. Siyah adam ona sağlam bir yumruk daha attı ve Rufus yere yığıldı. Bu defa ayağa kalkması ihtimal dahilinde değildi. Bayılmıştı.

Ben yaklaşırken, siyah adam yere eğilip sanki ona yine vuracakmış gibi Rufus’u saçlarından yakaladı. Hızlıca ada-

mın yanına gittim. “Onu öldürürsen sana ne yapacaklar?” dedim.

Adam başını arkaya doğru çevirip ters ters bana baktı.

“Onu öldürürsen kadına ne yapacaklar?” diye sordum.

Bu ona dokunmuş gibiydi. Rufus’u bıraktı ve doğrudan yüzüme bakmak için karşımda dikildi. “Ona bir şey yaptığımı kim söyleyecek ki?” Alçak sesi tehditkârdı ve acaba sonunda kendimi Rufus’la birlikte yerde baygın bir halde yatarken mi bulacağım, diye düşünmeye başladım.

Kendimi omuz silkmeye zorladım. “Doğru şekilde sorarlarsa ne yaptığını sen kendin söyleyeceksin. Kadın da aynını yapacak.”

“Sen ne söyleyeceksin?”

“Elimden gelirse tek kelime etmeyeceğim. Ama... senden onu öldürmemeni istiyorum.”

“Sen ona mi aitsin?”

“Hayır. Ama durum şu ki kocamın nerede olduğunu biliyor olabilir. Ve belki bunu ona söyletebilirim.”

“Kocan mı?” Beni tepeden tırnağa süzdü. “Ne diye erkek gibi giyinmiş bir halde ortalıkta geziyorsun?”

Hiçbir şey demedim. Bu soruya cevap vermekten o kadar sıkılmışım ki keşke uzun bir elbise almak için evden çıkma riskini göze alsaydım diye düşündüm. Yerde yatan Rufus’un kanlar içindeki yüzüne baktım ve “Onu şimdi burada bırakıp gidersen, o peşinden birini gönderene kadar uzun bir süre geçer. Kaçacak zamanın olur,” dedim.

Kadına doğru işaret ederek, “Onun yerinde olsaydın, hayatta kalmasını ister miydin sence?” diye sordu.

“Karın mı?”

“Evet.”

Adam, Sarah gibiydi; kendini tutuyor, tahmin bile edemeyeceğim öfkesine rağmen Rufus’u öldürmüyordu. Ömür boyu şartlandırılmak aşılabilirdi ama bu kolay değildi. Kadına baktım. “Kocanın bu adamı öldürmesini istiyor mu-sun?”

Başını sağa sola salladı ve suratının bir tarafının şiştiğini gördüm. “Biraz önce onu kendim öldürebilirdim,” dedi. “Şimdi... Isaac hadi hemen kaçalım!”

“Kaçıp *bu kadını* burada mı bırakalım?” Şüpheyle, düşmanca bakan gözlerini bana dikti. “Konuşması duyduğum hiçbir zencininkine benzemiyor. Beyaz milletiyle fazla içli dışlı olmuş gibi konuşuyor – uzun zamandır.”

“Öyle konuşuyor çünkü çok uzak bir yerden geliyor,” dedi kız.

Şaşırarak ona baktım. Uzun boylu, zayıf ve koyu tenliydi. Biraz bana benziyordu. Belki çok benziyordu.

“Sen Dana’sın, değil mi?” diye sordu.

“Evet... nereden bildin?”

“Bana senden bahsetti.” Ayağıyla Rufus’u dürttü. “Hep senden bahsederdi. Ben de küçükken seni bir kere gördüm.”

Başım la onayladım. “O zaman sen Alice’sin. Zaten anlamıştım.”

Başıyla onayladı ve şişmiş yüzünü ovaladı. “Alice’im.” Ve gururla siyah adama baktı. “Artık Alice Johnson.”

Onu yine o hatırladığım zayıf, korkmuş çocuk olarak gözümün önüne getirmeye çalıştım – alt tarafı iki ay önce görmüş olduğum çocuk. İmkânsızdı. Ama şimdiye kadar imkânsıza alışmış olmam gerekirdi – tıpkı siyah kadınları avlayan beyaz adamlara alışmış olmam gerektiği gibi. Sonuçta önümde, Weylin gibi bir örnek vardı. Ama nasıl olduysa Rufus’tan daha iyisini ummuştum. Kızın çoktan Hagar’a hamile kalıp kalmadığını merak ettim.

“Beni son gördüğünde soyadım Greenwood’du,” diye devam etti Alice. “Geçen sene Isaac’le evlendim... annem ölmeden hemen önce.”

“Öldü demek?” Kendimi, benim yaşımda bir kadının ölmesini gözümde canlandırırken buldum; bunun doğru olmadığını bilsem de. Ama yine de kadın nispeten genç yaşta ölmüş olmalıydı. “Üzgünüm,” dedim. “Bana yardım etmeye çalışmıştı.”

“Çok kişiye yardım etti,” dedi Isaac. “Bu hayırsız pislige kendi ailesinden daha iyi davranırdı.” Rufus’un boşluğuna sert bir tekme attı.

Suratımı buruşturdum ve keşke Rufus’u, Isaac’in ulaşamayacağı bir yere çekebilseydim, diye düşündüm. “Alice,” dedim, “Rufus senin arkadaşın değil miydi? Yani... büyüdükçe arkadaşlığı bitirdi mi, ne oldu?”

“Öyle bir noktaya geldi ki benim istediğimden daha yakın olmayı istemeye başladı,” dedi. “Onunla evlenemeyeyim diye Yargıç Holman’ı Isaac’i Güney’e satmaya ikna etmeye çalıştı.”

Şaşkınlık içinde Isaac’e, “Sen köle misin?” dedim. “Aman Tanrım, buradan kaçsan iyi edersin.”

Isaac, Alice’e gayet açıkça, *Fazla konuşuyorsun*, diyen bir bakış attı. Alice bakışa sözle cevap verdi.

“Isaac, Dana haklı. Bir zamanlar bir köleye okumayı öğrettiği için kırbaçlanmıştı. Onu kırbaçlayan Tom Weylin’in ta kendisiydi.”

“Biz buradan ayrılınca ne yapacağınızı bilmek istiyorum,” dedi Isaac.

“Rufus’un yanında kalacağım,” dedim. “Kendine gelince eve gitmesine yardım edeceğim – mümkün olduğunca yavaş bir şekilde. Ona nereye gittiğinizi söylemeyeceğim çünkü bilmeyeceğim.”

Isaac, Alice’e baktı; o da Isaac’in kolunu çekiştirdi. “Hadi gidelim!” diye ısrar etti.

“Ama...”

“Herkesi dövemezsin! Gidelim!”

Ben tam, “Isaac, istersen size izin kâğıdı yazabilirim. Gerçekten gittiğiniz yer için yazılmış olması gerekmiyor ama durdurulursanız işinize yarayabilir,” dediğimde gitmek üzere gibiydi.

Hiç güvenmeyerek bana baktı; sonra da cevap vermeden arkasını dönüp uzaklaştı.

Alice tereddüt etti; yumuşak bir sesle bana, “Kocan uzaklara gitti,” dedi. “Seni uzun süre bekledi, sonra da buradan ayrıldı.”

“Nereye gitti?”

“Kuzey’de bir yerlere. Bilmiyorum. Beyefendi Rufi biliyor. Ama dikkatli olmalısın. Beyefendi Rufi bazen çok deliriyor.”

“Teşekkürler.”

Arkasını dönüp Isaac’ın peşinden gitti; beni bilincini kaybetmiş Rufus’la bir başıma bıraktı – bir başıma Isaac’le nereye gideceklerini merak eder halde. Kuzey’e Pennsylvania’ya mı? Umarım öyleydi. Peki Kevin nereye gitmişti? Niye başka bir yere gitmişti ki? Ya Rufus onu bulmama yardım etmezse? Ya bu defa bu zaman diliminde onu bulmama yetecek kadar uzun süre kalmazsam? Niye bekleyememişti ki?

4

Rufus’un yanına çömelip onu sırtüstü çevirdim. Burnu kanıyordu. Dudağı yarılmış kanıyordu. Muhtemelen birkaç diş kaybettiğini düşündüm ama emin olacak kadar yakından bakmadım. Suratı darmaduman dağılmıştı ve bir süre dün-yaya, bir çift morarmış gözle bakacaktı. Sonuçta büyük ihtimalle olduğundan daha kötü görünüyordu. Onu soymadan göremeyeceğim morlukları olduğuna şüphem yoktu ama çok kötü yaralandığını sanmıyordum. Kendine geldiğinde biraz canı yanacaktı ama onu da hak etmişti.

Dizlerimin üstüne oturup onu izledim; önce acele edip kendine gelmesini dileyerek, sonra da Alice ve kocası iyi bir başlangıç yapabilsin diye bilinçsiz kalmasını isteyerek. Biraz soğuk suyun onu daha hızlı kendine getirebileceğini düşünerek dereye baktım. Ama olduğum yerde kaldım. Söz konusu olan Isaac’ın hayatıydı. Eğer Rufus yeterince kinciye, adamı pekâlâ öldürtebilirdi. Bir kölenin hakları yoktu ve beyaz bir adama vurmasının kesinlikle hiçbir özrü yoktu.

Mümkünse, eğer Rufus hâlâ az da olsa benim tanıdığım oğlansa, Isaac’ın peşinden gitmesini engellemeye çalışacaktım. Şimdi 18-19 yaşlarında görünüyordu. Blöf yapıp biraz gözünü korkutabilirdim. Birbirimize ihtiyacımız olduğunu

fark etmesi uzun zaman almayacaktı. Şimdi sırayla birbirimize yardım edecektik. İkimiz de diğerinin tereddüt etmesini istemezdik. Birbirimizle işbirliği yapmayı –ödün vermeyi– öğrenmek zorundaydık.

Rufus birdenbire, “Kim var orada?” dedi. Sesi güçsüzdü, zar zor duyuluyordu.

“Benim, Rufi, Dana.”

“Dana?” Şişmiş gözlerini biraz açtı. “Geri geldin!”

“Kendini öldürtmeye çalışıp duruyorsun. Ben de geri gelip duruyorum.”

“Alice nerede?”

“Bilmiyorum. Nerede olduğumuzu bile bilmiyorum. Ama yolu işaret edersen eve gitmene yardım ederim.”

“Nereye gitti?”

“Bilmiyorum, Rufi.”

Oturmaya çalıştı; inleyerek geri düşmeden önce on beş santim kadar doğrulmayı becerdi. “İsaac nerede?” diye homurdandı. “Orospu çocuğunu yakalamak için can atıyorum.”

“Biraz dinlen,” dedim. “Gücünü topla. Şu anda yanı başında dursaydı bile onu yakalayamazdın.”

İnledi ve yavaşça boşluğuna dokundu. “Bunu ödeyecek!”

Ayağa kalkıp dereye doğru yürüdüm.

“Nereye gidiyorsun?” diye seslendi.

Cevap vermedim.

“Dana? Buraya geri gel! Dana!”

Gitgide artan çaresizliğini duyabiliyordum. Canı yanıyordu ve bensiz yalnızdı. Ayağa bile kalkamıyordu ve görünen o ki ben de onu terk ediyordum. Bu korkuyu biraz yaşamasını istedim.

“Dana!”

Kot çantamdaki lifi bulup çıkardım, ıslattım ve ona geri götürdüm. Yanına diz çöküp suratındaki kanı silmeye başladım.

Huysuzca, “Oraya gittiğini niye bana söylemedin?” dedi. Nefes nefese kalmıştı ve boşluğunu tutuyordu.

Gerçekte ne kadar büyümüş olduğunu merak ederek onu seyrettim.

“Dana, bir şey söyle.”

Gözlerini kısarak bana baktı. “Ne?” Ona doğru eğilmiştim ve konuştuğunda nefesindeki kokuyu fark ettim. İçki içmişti. Sarhoş görünmüyordu ama kesinlikle içki içmişti. Bu beni endişelendirdi ama bu konuda yapabileceğim hiçbir şey yoktu. Tamamıyla ayılmasını beklemeyi göze alamadım.

“Sana saldıran adamları anlatmanı istiyorum,” dedim.

“Adamlar mı? Isaac...”

“Birlikte içki içtiğin adamlar,” diye uydurdum. “Yabancılar – beyaz adamlar. Seni sarhoş ettiler, sonra da soymaya çalıştılar.” Kevin’in eski hikâyesi işe yarıyordu.

“Sen ne saçmalığından bahsediyorsun? Bunu bana Isaac’in yaptığını biliyorsun!” Sözcükler ağzından sert bir fısıltı halinde çıktı.

“Peki tamam, seni Isaac dövdü,” diye onayladım. “Neden?” Cevap vermeden dik dik bana baktı.

“Bir kadına tecavüz ettin –ya da bunu denedin– ve kocası seni dövdü,” dedim. “Seni öldürmediği için şanslısın. Alice ve ben onu vazgeçirmeseydik öldürecekti de. Şimdi hayatını kurtardığımız için bize olan borcunu nasıl ödeyeceksin?”

Yüzündeki şaşkınlık ve öfke silindi, boş boş bana baktı. Bir süre sonra gözlerini yumdu; ben de lifi yıkamak için dereye gittim. Geri geldiğimde ayağa kalkmaya çalışıyordu – ve beceremiyordu. Sonunda nefes nefese, boşluğunu tutarak geri yere yığıldı. Göründüğünden daha kötü yaralanmış –içten yaralanmış– olup olmadığını merak ettim. Belki kaburgaları.

Yine yanına çömeldim, yüzünde kalan kan ve kiri sildim. “Rufi, o kıza tecavüz edebildin mi?”

Suçlu suçlu gözlerini kaçırdı.

“Neden böyle bir şey yaptın? Bir zamanlar senin arkadaşındı.”

“Biz küçükken arkadaştık,” dedi yumuşak bir sesle. “Büyüdük. O öyle bir büyüdü ki benim yerime o yarma zenciye tercih eder oldu!”

“Kocasından mı bahsediyorsun?” diye sordum. Sesimin sakın çıkmasını becerdim.

“Başka hangi boktan bahsedeceğim!”

“Evet.” Başımı öne eğip sertçe ona baktım. Kevin haklıydı. Onu etkileyeceğimi umarak aptallık etmişim. “Evet,” diye tekrarlardım. “O kim oluyor da kendi kocasını seçebiliyor. Özgür bir kadın falan olduğunu sanmış olmalı.”

“Onun bununla ne alakası var?” diye buyurdu. Sonra sesi güçsüzleşerek neredeyse bir fısıltıya dönüştü. “Ben ona herhangi bir tarla işçisinden çok daha iyi bakardım. Sürekli hayır deyip durmasaydı canını yakmazdım.”

“Hayır deme hakkı vardı.”

“Onun haklarını göreceğiz!”

“Ha? Onun daha çok canını yakmayı mı planlıyorsun? Hatırlarsan biraz önce senin hayatını kurtarmaya yardım etti?”

“Layığını bulacak. Ben istesem de istemesem de bulacak.” Gülümsedi. “Isaac’le kaçtıysa bol keseden bulacak.”

“Neden? Ne demek istiyorsun?”

“Isaac’le kaçtı yani?”

“Bilmiyorum. Isaac senin tarafında olduğumu anladı; o yüzden bana nereye gideceklerini söyleyecek kadar güvenmedi.”

“Söylemesine gerek de yok. Isaac beyaz bir adama saldırdı. Bunu yaptıktan sonra Yargıç Holman’ın yanına dönmez. Başka bir zenci dönebilir ama Isaac yapmaz. Şu anda kaçak ve Alice de onunla birlikte, onun kaçmasına yardım ediyor. Ya da en azından Yargıç öyle sanacak.”

“Alice’e ne olacak?”

“Nezaret. Bir güzel kırbaçlanacak. Sonra da onu satacaklar.”

“Köle mi olacak?”

“Kendi suçu.”

Dik dik Rufus’a baktım. Tanrı Alice ve Isaac’e yardım etsin. Tanrı bana yardım etsin. Rufus ömürlük arkadaşına sırtını bu kadar çabuk dönüyorsa, sırtını bana dönmesi ne kadar sürerdi?

“Ama onun Güney’e satılmasını istemiyorum,” diye fısıl-

dadı. “Kendi suçu olsun olmasın, bir pirinç bataklığında ölmesini istemiyorum.”

Sertçe, “Niye ki?” diye sordum. “Senin için ne fark eder ki?”
“Keşke etmeseydi.”

Kaşlarımı çatarak ona baktım. Sesinin tonu birden değişmişti. Yani birazcık insanlık mı sergileyecekti? İçinde sergileyecek kadar insanlık kalmış mıydı?

“Ona senden bahsettim,” dedi.

“Biliyorum. Beni tanıdı.”

“Ona her şeyi anlattım. Kevin’la evli olduğunuzu bile. Özellikle bunu.”

“Onu geri getirirlerse ne yapacaksın, Rufi?”

“Satın alacağım. Biraz param var.”

“İsaac’e ne olacak?”

“İsaac gebersin!” Bunu fazla şiddetli söylemişti; boşluğunu ağrıttı. Yüzü acıyla burkuldu.

“Yani tam da istediğin gibi adamdan kurtulup kadına sahip olacaksın,” dedim tiksintiyle. “Ödüllendirilen tecavüz.”

Bana doğru başını çevirdi, şişmiş gözlerin arasından dik-katle bana baktı. “İsaac’le gitmemesi için ona yalvardım,” dedi sessizce. “Beni duyuyor musun, *ona yalvardım!*”

Hiçbir şey demedim. Kadını sevdiğini fark etmeye başlamıştım – kadının kara talihi. Siyah bir kadına tecavüz etmek-te utanılacak hiçbir şey yoktu ama ona âşık olmakta belki utanılacak bir şey vardı.

“Onu öyle çalılıklara sürüklemek istemedim,” dedi Rufus. “Öyle olmasını hiç istemedim. Ama hayır deyip durdu. Tek istediğim bu olsaydı, yıllar önce ona çalılıklarda sahip olabilirdim.”

“Biliyorum,” dedim.

“Senin zamanında yaşasaydım, onunla evlenirdim. En azından denerdim.” Yine ayağa kalkmaya çalışmaya başladı. Şimdi daha güçlü görünüyordu ama acı içindeydi. Oturup yardım etmeden onu izledim. İyileşip eve gitmesi için can atmıyordum – oraya vardığında hangi hikâyeyi anlatacağından emin olana kadar da etmeyecektim.

Nihayet acıya yenilmiş gibiydi ve yeniden yere uzandı. "O pislik bana ne yaptı?" diye fısıldadı.

"Gidip senin için yardım çağırabilirim," dedim. "Ne tarafa gideceğimi söylersen."

"Bekle." Soluklanıp öksürdü ve öksürmek canını fena yaktı. "Ah Tanrım," diye inledi.

"Sanırım kaburgaların kırık," dedim.

"Şaşırmam. Sanırım gitsen iyi olacak."

"Peki. Ama Rufi... sana beyaz adamlar saldırdı. Duydun mu?"

Hiçbir şey demedi.

"Başkalarının zaten Isaac'ın peşinden gideceğini söyledin. O zaman tamam, bırak öyle olsun. Ama ona -ve Alice'e- bir şans ver. Onlar sana bir şans tanıdı."

"Benim söyleyip söylememem bir şeyi değiştirmez. Isaac bir kaçak. Ne olursa olsun bunun hesabını vermek zorunda kalacaklar."

"O zaman senin sessiz kalmanın bir önemi yok."

"Onlara vermek istediğin mühlet dışında."

Başım la onayladım. "Bir mühlet tanımak istiyorum."

"O halde bana güveneceksin?" Beni büyük bir dikkatle izliyordu. "Söylemeyeceğim dersem bana inanacak mısın?"

"Evet." Bir an duraksadım. "Sen ve ben, birbirimize asla yalan söylememeliyiz. Değmez. İkimizin de misilleme yapmak için fazla fırsatı var."

Yüzünü öbür tarafa çevirdi. "Lanet olası bir kitap gibi konuşuyorsun."

"O zaman umarım Kevin sana okumayı iyi öğretmiştir."

"Seni..." Kolumu yakalayıp kurtulabileceğim bir şekilde kavradı ama tutunmasına izin verdim. "Sen beni tehdit edersen, ben de seni tehdit ederim. Bensiz Kevin'ı asla bulamazsın."

"Bunu biliyorum."

"O zaman beni tehdit etme!"

"Birbirimiz için tehlikeli olduğumuzu söyledim. Bu tehditten çok, bir hatırlatma." Aslında daha çok bir blöftü.

“Senin hatırlatmalarına ya da tehditlerine ihtiyacım yok.”

Hiçbir şey demedim.

“Yani? Benim için yardım getirmeye gidecek misin?”

Yine bir şey demedim. Kıpırdamadım.

“Şu ağaçların oradan git,” dedi işaret ederek. “İleride bir yol var, çok uzakta değil. Yolun sol tarafına sap, sonra da bizim eve gelene kadar yolu öylece takip et.”

Eninde sonunda kullanacağımı bildiğim için yol tarifini dinledim. Ama önce birbirimizi anlamamız gerekiyordu, o ve ben. Anladığını itiraf etmesi gerekmiyordu. Söz konusu olanın gururu olduğunu düşünüyorduysa gururu ona kalabilirdi. Ama beni anlamış gibi davranmak zorundaydı. Reddederse, şimdi çok daha fazla acı çekecekti. Ama belki sonra, Kevin güvende olunca ve Hagar’ın en azından doğma şansı olunca –bunu hiçbir zaman öğrenemeyebilirdim– Rufus’u bırakacak ve kendi dertlerini kendisi çözsün diyerek onu terk edecektim.

“Dana!”

Ona baktım. Dikkatimin dağılmasına izin vermiştim.

“Diyorum ki Alice... onlar zaman kazanacak. Bana beyaz adamlar saldırdı.”

“Güzel, Rufi.” Bir elimi omzuna koydum. “Bak, baban beni dinler, değil mi? En son evime döndüğümde ne gördüğünü bilmiyorum.”

“Ne gördüğünü o da bilmiyor. Her neydiyse daha önce de görmüştü –ırmağın oradayken– ve o zaman da inanmamıştı. Ama seni dinler. Senden biraz korkabilir bile.”

“Öbür türlü olmasından iyidir. Dönebildiğim kadar çabuk döneceğim.”

5

Yol beklediğimden daha uzaktaydı. Hava karardıkça –güneş doğmuyor, batıyordu– yolumu işaretlemek için ara sıra not defterimden sayfalar yırtıp ağaçların üzerine tutturuyor-

dum. Buna rağmen Rufus'a geri giden yolu bulabileceğimden endişe ediyordum.

Yola vardığımda biraz çalılık söküp beyaz kâğıt parçacıklarıyla süslenmiş bir çeşit barikat yaptım. Geri geldiğimde bu beni doğru yerde durdururdu – o sırada kimse yerini değiştirmezse.

Ormanın içinden, tarlaların içinden, Weylin'inkinden çok daha güzel, büyük bir evin yanından geçerek hava kararana kadar yolu takip ettim. Hiç kimse beni rahatsız etmedi. Bir kere, iki beyaz adam yoldan atlarıyla geçip giderken bir ağacın arkasına saklandım. Bana aldırış etmeyebilirlerdi ama riske girmek istemedim. Bir de başlarının üstünde dengeledikleri büyük bohçalarla yürüyen üç siyah kadın vardı.

Ben yanlarından geçerken, "İyi akşamlar," dediler.

Başım la selamlayıp iyi akşamlar dedim. Ve yılların Luke'la Sarah'yı, Nigel'la Carrie'yi ne kadar değiştirdiğini merak ederek daha hızlı yürüdüm. Birbirlerini satma oyunu oynayan çocuklar şimdiye çoktan tarlalarda çalışıyor olabilirdi. Peki ya zaman, Margaret Weylin'i nasıl değiştirmişti? Onu birlikte yaşaması daha kolay bir insan haline getirdiğinden şüpheliydim.

Daha fazla ağaçlık ve tarla geçtikten sonra nihayet, sade, dikdörtgen ev karşıma çıktı; alt katın pencereleri sarı ışıkla donatılmıştı. Kendimi bikkınlıkla, "Nihayet evdeyim" derken yakalayınca irkildim.

Bir an tarlalarla ev arasında durup kendime, düşmanca bir yerde olduğumu hatırlattım. Ev artık yabancı görünmüyordu ama bu onu sadece daha tehlikeli yapıyordu; gevşeyip bir hata yapma olasılığını artırıyordu.

Kendime hata yapma lüksüm olmadığını hatırlatmak için sırtımı ovaladım; kabuk tutmuş uzun yaralara dokundum. Ve kabuklar beni, bu yerden sadece birkaç gündür uzak olduğumu hatırlamaya zorladı. Gerçi unutmuş da değildim – tamamıyla. Ama sanki yürüyüşüm esnasında, bu insanlar için, onları son gördüğümünden bu yana yıllar geçtiği fikrine alışmıştım. Benim için de epey uzun bir zaman geçmiş gibi

hissetmeye –düşünmeye değil, hissetmeye– başlamıştım. Bu belirsiz bir histi ama doğru ve rahatlatıcı geliyordu. Gerçekte neler olduğunu aklımda tutmaya çalışmaktan daha rahatlatıcıydı. Belli ki bir tarafım, zamanın çarpıttığı gerçeklikten vazgeçip kafamda bazı şeyleri düzeltmişti. Öyle fazla ileri gitmediği sürece, bunda bir sorun yoktu.

Zihinsel olarak Tom Weylin’le karşılaşmaya hazır bir vaziyette –öyle olduğumu umuyordum– eve doğru devam ettim. Ama ben yaklaştıkça, beyaz bir adamın uzun ve zayıf gölgesi, köle koğuştan yönünden bana doğru geldi.

“Selam,” dedi. “Burada ne işin var?” Uzun adımlarıyla aramızdaki mesafeyi çabucak kapattı ve bir anda önümde durmuş, tepeden dik dik bana bakıyordu. “Buraya ait değilsin,” dedi. “Sahibin kim?”

“Beyefendi Rufus’a yardım çağırmaya geldim,” dedim. Sonra, yabancı biri olduğu için bir anda şüpheye kapılarak, “Hâlâ burada yaşıyor, değil mi?” diye sordum.

Adam cevap vermedi. Dik dik bana bakmaya devam etti. Anlamaya çalıştığı şey cinsiyetimin miydi, yoksa aksanının mıydı, merak ettim. Ya da belki de ona beyefendi ya da sahip diye hitap etmememdi. Bu aşağılayıcı saçmalığa yine başlamak zorunda kalacaktım. Peki ama bu adam da kimin nesiydi?

“Burada yaşıyor.” Bir cevap, nihayet. “Ne oldu ona?”

“Bazı adamlar dövmüş. Yürüyemiyor.”

“Sarhoş mu?”

“Aa... hayır, efendim, pek değil.”

“İşe yaramaz pislik.”

Yerimde hafifçe sıçradım. Adam yumuşak bir sesle konuşmuştu ama söylediğinde yanlış anlaşılacak bir şey yoktu. Hiçbir şey söylemedim.

“Gel,” diye emir verdi ve peşinden eve girdim. Giriş holünde beni ayakta bırakıp Weylin’in bulunduğunu düşündüğüm kütüphaneye girdi. Benden birkaç adım ötedeki ahşap banka, kanepeye baktım ama yorgun olmama rağmen oturmam. Margaret Weylin bir defasında beni orada oturmuş, ayakkabımı bağlarken yakalamıştı. Sanki beni mücevherle-

rini çalarken yakalamış gibi çılgılık atmış ve öfkeden deliye dönmüştü. Tanışıklığımızı yine öyle bir sahnede tazelemek istemezdim. Tanışıklığımızı hiç tazelemek istemezdim ama bu kaçınılmaz görünüyordu.

Arkamdan bir ses geldi ve hızla fark ederek döndüm. Genç bir köle kadın ayakta durmuş, bana bakıyordu. Açık tenli, mavi başörtülü ve epey hamileydi.

“Carrie?” diye sordum.

Koşup bir an beni omuzlarımdan yakaladı ve yüzüme baktı. Sonra da bana sarıldı.

Beyaz yabancı adam, Tom Weylin’le birlikte kütüphaneden çıkmak için tam o ânı seçti.

“Burada ne oluyor?” diye buyurdu yabancı.

Carrie başı önde hızla benden uzaklaştı ve ben, “Biz eski arkadaşız, efendim,” dedim.

Saçları daha da beyazlamış, zayıflamış, her zamankinden çok daha gaddar görünen Tom Weylin yanıma geldi. Bir an bana baktı; sonra da yabancıya döndü. “Atı ne zaman geldi dedin, Jake?”

“Bir saat kadar önce.”

“O kadar süre... bana söylemeliydin.”

“Dönmesi daha önce de o kadar, daha bile uzun sürmüştü.”

Weylin iç çekti; bana bir bakış attı. “Evet. Ama sanırım bu defa daha ciddi bir durum olabilir. Carrie!”

Dilsiz kadın arka kapıya doğru yürüyerek uzaklaşıyordu. Hemen Weylin’e bakmak için döndü.

“Nigel’a söyle, at arabasını ön tarafa getirsin.”

Carrie beyazlara sakladığı o yarı-baş-sallama, yarı-reverans hareketini yapıp aceleyle gitti.

O giderken aklıma bir şey geldi ve Weylin’e söyledim. “Beyefendi Rufus’un kaburgaları kırık olabilir. Öksürdüğünde kan gelmiyordu; o yüzden ciğerleri muhtemelen iyi ama siz onu kıpırdatmadan önce onu biraz sarsam iyi olabilir.” Hayatım boyunca kesik bir parmaktan daha kötü bir şeyi sarğıya almamıştım ama okulda öğrendiğim ilk yardımı biraz

hatırlıyordum. Rufus bacağını kırdığında harekete geçmeyi akıl edememiştim ama şimdi belki yardım edebilirdim.

“Onu buraya getirdiğimizde sargıya alabilirsin,” dedi Weylin. Ve yabancıya, “Jake, sen birini doktora gönder,” dedi.

Jake bana son bir onaylamayan bakış attı ve Carrie’nin peşinden arka kapıdan çıkıp gitti.

Weylin bana tek kelime daha etmeden ön kapıdan çıkıp gitti; ben de kırık kaburgaları sarmanın ne kadar önemli olduğunu –yani Weylin’e “karşılık vermeye” degecek kadar önemli olup olmadığını– hatırlamaya çalışarak onu takip ettim. Hak etmesine rağmen Rufus’un ağır yaralanmasını istemiyordum. Her türlü yaralanma tehlikeli olabilirdi. Ama hatırladığım kadarıyla kaburgaları sargıya almak çoğu zaman acıyı azaltmak için yapılıyordu. Bunu doğru olduğu için mi, yoksa Weylin’le her türlü yüzleşmeden kaçınmak istediğim için mi hatırladığımdan emin değildim. Sırtımdaki yaraların farkında olmak için kabuklarına dokunmam gerekmiyordu.

Uzun boylu, iri bir köle, at arabasını bize doğru sürdü ve Weylin sürücünün yanındaki yere otururken ben de arkaya geçtim. Sürücü arkaya dönerek bana bir bakış attı ve yumuşak bir sesle, “Nasılsın Dana?” dedi.

“Nigel?”

“Benim,” dedi sırtarak. “Beni son gördüğünden beri biraz büyüdüm sanırım.”

Büyümüş, bir başka Luke olmuştu – hatırladığım oğlana neredeyse hiç benzemeyen, iri ve yakışıklı bir adam.

“Çeneni kapa da yola bak,” dedi Weylin. Sonra da bana, “Nereye gideceğimizi söylemen lazım,” dedi.

Ona nereye gideceğini söylemekten zevk duyardım ama medeni bir şekilde konuştum. “Buradan epey uzakta,” dedim. “Size gelirken başka birinin evinin yanından ve tarlalardan geçmek zorunda kaldım.”

“Yargıcın evi. Oradan yardım isteyebilirdin.”

“Bilmiyordum.” Ve bilseydim de denemezdim. Yine de bahsettiğimiz kişinin, yakında Isaac’in peşine adamlarını

takacak olan Yargıç Holman olup olmadığını merak ettim. Mümkündü.

“Rufus’u yolun kenarında mı bıraktın?” diye sordu Weylin.

“Hayır efendim. Ağaçlıkta.”

“Ağaçlığın nerede olduğunu bildiğine emin misin?”

“Evet efendim.”

“Bilsen iyi olur.”

Başka bir şey söylemedi.

Rufus’u ciddi bir zorluk yaşamadan buldum ve Nigel onu, Luke’un bir zamanlar yaptığı gibi yavaş yavaş, zorlanmadan kaldırdı. Rufus arabada boşluğunu tuttu; sonra da elimi tuttu. Bir kez, “Sözümü tutacağım,” dedi.

Başımla onayladım ve başımı salladığımı göremediyse diye alnına dokundum. Alnı sıcak ve kuruydu.

“Hangi konuda sözünü tutacak?” diye sordu Weylin.

Arkaya dönmüş, bana bakıyordu, o yüzden kaşlarımı çat-tım, şaşırılmış göründüm ve “Sanırım hem ateşi var hem kaburgaları kırık efendim,” dedim.

Weylin bir iğrenme sesi çıkardı. “Dün hastaydı, her yere kusuyordu. Ama bugün ayağa kalkıp dışarı çıkıyor. Aptal herif!”

Ama eve varana kadar yine sessizliğe büründü. Sonra Nigel, Rufus’u içeriye, merdivenlerden yukarı taşırken, Weylin beni yasak kütüphanesine doğru yönlendirdi. Beni, bir balina yağı lambasının yakınına itti ve orada, parlak sarı ışıktaki, ben kapıya doğru bakana kadar, sessiz ve ciddi bir tavırla, uzun uzun bana baktı.

“Pekâlâ aynısısın,” dedi sonunda. “İnanmak istemedim.”

Hiçbir şey demedim.

“Kimsin sen?” diye buyurdu. “Nesin sen?”

Neye cevap vereceğimi bilmeyerek tereddüt ettim çünkü ne kadar şey bildiğini bilmiyordum. Gerçeği duyması, aklımı kaçırdığıma karar vermesine neden olabilirdi ama yalan söylerken yakalanmak da istemiyordum.

“Eeee?”

“Ne söylememi istediğinizi bilmiyorum,” dedim ona. “Benim, Dana. Beni tanıyorsunuz.”

“Bana zaten bildiğimi söyleme!”

Sessiz, kafam karışmış, korkmuş bir halde ayakta durdum. Kevin artık burada değildi. Yardıma ihtiyacım olursa, çağırabileceğim hiç kimse yoktu.

Yumuşak bir sesle, “Bugün oğlunuzun hayatını kurtarmış olabilecek biriyim,” dedim. “Orada hasta, yaralı ve yalnız halde ölebilirdi.”

“Minnettar olmam gerektiğini mi düşünüyorsun?”

Sesi niye bu kadar öfkeli geliyordu? Neden minnettar olmasındı ki? “Size nasıl hissetmeniz gerektiğini söyleyemem, Weylin Bey.”

“Aynen öyle. Söyleyemezsin.”

Benim doldurmanı bekliyormuş gibi gelen kısa bir sessizlik oldu. Hevesle konuyu değiştirdim. “Weylin Bey, Franklin Bey’in nereye gittiğini biliyor musunuz?”

Tuhaf bir şekilde, bu ona dokundu sanırım. Yüzündeki ifade biraz yumuşadı. “O,” dedi. “Aptal herif.”

“Nereye gitti?”

“Kuzey’de bir yerlere. Bilmiyorum. Rufus’ta ondan gelen birkaç mektup var.” Yine uzun uzun bana baktı. “Sanırım burada kalmak istiyorsun.”

Sanki bana bir seçenek veriyor gibiydi, ki bu şaşırtıcıydı çünkü bunu yapmak zorunda değildi. Belki de her şeye rağmen, minnettarlık onun için bir şey ifade ediyordu.

“Bir süre kalmak isterim,” dedim. Kuzey’de bir şehirde onu bulmaya çalışarak dolanmaktansa, Kevin’a buradan ulaşmaya çalışmak en iyisiydi. Hele de hiç param yokken ve bu zaman dilimi konusundaki cehaletim hâlâ bu kadar büyükken.

“Geçimin için çalışmak zorundasın,” dedi Weylin. “Daha önce yaptığın gibi.”

“Evet efendim.”

“O Franklin geri gelirse, burada mola verecek. Bir kere geri geldi – seni bulacağını umarak, sanırım.”

“Ne zaman?”

“Geçen sene bir ara. Sen yukarı çıkıp doktor gelene kadar Rufus’la kal. Ona iyi bak.”

“Evet efendim.” Gitmek üzere arkamı döndüm.

“Zaten belli ki bunun için buradasın,” diye söylendi.

Ondan uzaklaştığıma sevinerek yürümeye devam ettim. Benim hakkımda, konuşmak istediğinden fazlasını biliyordu. Bu, sormadığı sorulardan belliydi. Şu âna kadar iki kere ortadan kaybolduğumu görmüştü. Kevin ve Rufus, muhtemelen ona benim hakkımda bir şeyler anlatmıştı. Olanların ne kadarını anlattıklarını merak ettim. Kevin’in, “aptal herif” olmak için ne söylediğini ya da yaptığını merak ettim.

Her neydiyse, bunu Rufus’tan öğrenecektim. Weylin sorguya çekilemeyecek kadar tehlikeliydi.

6

Rufus’u elimden geldiğince iyi bir şekilde süngerle yıkadım ve Nigel’in getirdiği kumaş parçalarıyla kaburgalarını sardım. Sol taraftaki kaburgaları çok hassastı. Ama Rufus sargıdan sonra nefes almanın biraz daha az acıttığını söyledi ve buna sevindim. Ama hâlâ hastaydı. Ateşi hâlâ yüksekti. Ve doktor gelmedi. Rufus ara ara öksürük nöbetleri geçiriyordu ve kaburgaları yüzünden bu canını müthiş yakıyor gibiydi. Sarah onu görmeye –ve bana sarılmaya– geldi ve kaburgaları ya da ateşinden çok dayak izlerine panikledi. Yara bere içindeki yüzü, yumru yumru şişkinlikler yüzünden şekilsiz görünüyordu.

Şüphyle, “Kavga ediyor,” dedi. Rufus şişmiş gözlerini araladı ve ona baktı ama Sarah yine de devam etti. “Sırf pişliğine kavga çıkardığını gördüm,” dedi. “Kendini öldürtmeye çalışıyor!”

Öfkeyle endişe arasında sıkışıp kalmış ve hangisini ifade edeceğini bilmez bu haliyle, Rufus’un annesine benziyordu. Nigel’in bana getirdiği leğeni alıp götürdü ve temiz, soğuk suyla doldurup geri getirdi.

Giderken elimden geldiğince yumuşak bir sesle, “Annesi nerede?” diye sordum.

Benden hafif uzaklaştı. “Göçtü.”

“Öldü mü?”

“Henüz değil.” Dinleyip dinlemediğini görmek için göz ucuyla Rufus’a baktı. Rufus’un yüzü bize dönük değildi. “Baltimore’a gitti,” diye fısıldadı. “Yarın sana anlatırım.”

Onu daha fazla sorgulamadan gitmesine izin verdim. Bir anda saldırıya uğramayacağımı bilmek yeterliydi. Bu defa, Rufus’u benden koruyacak bir Margaret olmayacaktı.

Rufus’un yanına dündüğümde, güçsüzce kıvranıyordu. Acıya küfretti, bana küfretti, sonra yeterince kendine gelip öyle demek istemediğini söyledi. Yanıyordu.

“Rufi?”

Başını sağa sola çevirdi ama beni duymuyor gibiydi. Kot çantamı karıştırıp plastik aspirin kutusunu buldum – neredeyse ağzına kadar dolu, büyük bir kutuydu. Paylaşacak kadar vardı.

“Rufi!”

Gözlerini kısarak bana baktı.

“Dinle, yanımda kendi zamanımdan getirdiğim bir ilaç var.” Yatağının yanındaki sürahidenden onun için bir bardak su doldurdum ve kutuyu sallayıp iki tane aspirin çıkardım. “Bunlar ateşini düşürebilir,” dedim. “Acını da hafifletebilir. İçer misin?”

“Ne ki onlar?”

“Aspirin deniyor. Benim zamanımda, insanlar bunları baş ağrısı, ateş, başka türlü ağrılar için kullanıyor.”

Elimdeki iki hapa, sonra da bana baktı. “Ver şunları.”

Hapları yutmakta zorlandı ve biraz çiğnemek zorunda kaldı.

“Tanrım,” diye söylendi. “Tadı bu kadar kötü olan bir şey kesin işe yarar.”

Güldüm ve yüzünü yıkamak için leğende bir kumaşı ıslattım. Nigel bir battaniyeyle geri geldi ve doktorun zor bir

doğumdan dolayı gecikeceğini söyledi. Geceyi Rufus'la geçirecektim.

Aldırmadım. Rufus'un benimle ilgilenecek hali yoktu. Ama bana kalsa, Nigel'in kalması daha doğal olurdu. Bunu ona sordum.

Nigel yumuşak bir sesle, "Sahip Tom senin ne olduğunu biliyor," dedi. "Sahip Rufi de Kevin da ona söylediler. Biraz doktorluk edecek kadar bir şeyler bildiğinin farkında. Belki doktorluktan da fazlasını biliyordur. Seni eve giderken gördü."

"Biliyorum."

"Ben de gördüm."

Başımı kaldırıp ona baktım -şimdi benden bir baş daha uzundu- ve gözlerinde yalnızca merak vardı. Ortadan kaybolmam ödünü kopardıysa, o korku çoktan küllenmişti. Buna memnun oldum. Arkadaşlığını istiyordum.

"Sahip Tom, Rufus'a bakman gerektiğini ve bunu da iyi yapmanı söyledi. Sarah Teyze de yardıma ihtiyacın olursa onu çağırmanı söyledi."

"Teşekkürler. Ona da benim için teşekkür et."

Başıyla onaylayıp hafif gülümsedi. "Ortaya çıkmam benim için iyi oldu. Şu anda Carrie'nin yanında olmak istiyorum. Doğumuna o kadar az kaldı ki."

Sırıttım. "Senin bebeğin mi, Nigel? Öyle olabileceğini düşünmüştüm."

"Umarım benimdir. Carrie benim karım."

"Tebrikler."

"Sahip Rufi, kasabadan, bağımsız bir vaize, buraya gelip beyazlara ve özgür zencilere söylediği kutsal sözleri bizim için de söylesin diye para verdi. Bir süpürge'nin üstünden atlamak zorunda falan kalmadık."

Kölelerin evlenme törenleri hakkında okuduklarımı hatırlayarak başımla onayladım. Yerel âdetlere göre, kimi zaman geriye doğru, kimi zaman ileriye doğru süpürgelerin üstünden atlıyorlardı; ya da sahiplerinin önünde duruyor ve karı-koca ilan ediliyorlardı; veya parayla bir papaz tutup

Nigel'in yaptığı gibi başka şeyler yaptırarak diğer uygulamaları takip ediyorlardı. Ama yasal olarak hiçbirinin önemi yoktu. Hiçbir köle evliliği, yasal olarak bağlayıcı değildi. Alice'in Isaac'le evliliği bile, Isaac şu anda ya da önceden köle olduğu için, sadece resmi olmayan bir anlaşmaydı. Şu anda Pennsylvania'ya doğru yol alan özgür bir adam olduğunu umdum.

"Dana?"

Başımı kaldırıp Nigel'a baktım. Adımı o kadar yumuşak bir sesle söylemişti ki onu zar zor duyabilmiştim.

"Dana, beyaz adamlar mıydı?"

İrkilerek ikaz eder gibi parmağımı dudaklarıma götürdüm ve elimi sallayarak gitmesini işaret ettim. "Yarın," diye söz verdim.

Ama o bana, benim Sarah'ya razı geldiğim gibi razı gelmedi. "Isaac mıydı?"

Başımla onayladım; bu cevapla yetinip konunun peşini bırakacağını umuyordum.

"Kaçtı mı?"

Yine başımla onayladım.

Rahatlamış görünerek yanımdan ayrıldı.

Uykuya dalana kadar Rufus'un yanında kaldım. Aspirinler işe yaramış gibiydi. Sonra kendimi bir battaniyeyle sardım; odanın iki sandalyesini yan yana şöminenin önüne çekip elimden geldiğince rahat ederek üzerine yerleştim. Fena değildi.

Doktor ertesi sabah geldiğinde, Rufus'un ateşi düşmüştü. Vücudunun geri kalanı hâlâ morluklar içinde ağrıyordu ve kaburgaları yüzünden hâlâ derin nefes alamıyor ve öksürmeye uğraşıyordu ama öyleyken bile, çünkü kadar perişan değildi. Ona Sarah'dan bir kahvaltı tepsisi getirmiştım ve beni Sarah'nın hazırladığı büyük yemeği yemeyi paylaşmaya davet etmişti. Tereyağı ve şeftali reçeliyle birlikte sıcak çörekler yedim, kahvesinin birazını içtim ve biraz soğuk jambon götürdüm. Güzel ve doyurucuydu. O da yumurtaları, jambonun kalanını ve mısır ekmeklerini yedi. Her şeyden

fazlasıyla vardı ve canı çok yemek yemek istemiyordu. Onun yerine sırtına yaslanıp keyifle beni seyretti.

“Babam bu odaya girip de bizi beraber yerken görse epey küfür ederdi,” dedi.

Çöreğimi tepsiye bıraktım ve aklımın hangi parçasını 1976’da unuttuysam onu dizginlemeye çalıştım. Haklıydı.

“O zaman ne yapıyorsun? Bela çıkarmaya mı çalışıyorsun?”

“Hayır. Bizi rahatsız etmez. Ye.”

“Son kez biri bana babanın beni rahatsız etmeyeceğini söylediğinde, odaya girdi ve sırtımdaki deriyi döve döve soydu.”

“Evet. Onu biliyorum. Ama ben Nigel değilim. Senden bir şey yapmanı istersem ve babam bundan hoşlanmazsa, bunu benimle halleder. *Benim* emirlerime uyduğun için seni kırbaçlamaz. Adil bir adamdır.”

Şaşırarak ona baktım.

“Adil dedim,” diye tekrarladı. “Sevimli değil.”

Sessiz kaldım. Babası, köleler üstünde sahip olduğu güç elindeyken, aslında çok daha beter bir canavar olabilirdi. Hiç de canavar değildi. Ara sıra, içinde yaşadığı toplumun yasal ve uygun olduğunu söylediği canavarca şeyleri yapan sıradan bir adamdı. Ama onda dikkate değer bir adalet görmemiştim. Aklına estiği gibi davranıyordu. Ona adil olmadığını söylemeniz, karşılık verdiğiniz için sizi kırbaçlardı. En azından benim tanıdığım Tom Weylin öyle yapardı. Belki yumuşamıştı.

“Kal,” dedi Rufus. “Onun hakkında ne düşünürsen düşün, sana zarar vermesine izin vermeyeceğim. Bir kere de konuşabileceğim biriyle yemek yemek, güzel değişiklik oldu.”

Bu hoştu. Bu sabah, keyfinin niye bu kadar yerinde olduğunu merak ederek yine yemeye başladım. Bir gece önceki öfkesinden –beni Kevin’in nerede olduğunu bana söylememekle tehdit etmesinden– bu yana epey gelişme kaydetmişti.

Düşünceli bir şekilde, “Biliyor musun,” dedi Rufus, “hâlâ epey genç görünüyorsun. Beni o nehirden çekip çıkaralı on üç on dört yıl oluyor ama şu anki yaşına bakılırsa o vakitler olsan olsan bir çocuk olurdun.”

Eyvah. “Sanırım Kevin sana o kısmı açıklamadı.”

“Neyi açıklamadı?”

Başımı sağa sola salladım. “Sadece... sana benim için nasıl olduğunu anlatayım. Olanların neden böyle olduğunu sana anlatamam ama oluş sıralarını anlatabilirim.” Düşüncelerimi toparlarken tereddüt ettim. “Nehirde sana geldiğimde, benim için 9 Haziran 1976’ydi. Eve döndüğümde hâlâ aynı gündü. Kevin sadece birkaç saniyeliğine yok olduğumu söyledi.”

“Saniye?”

“Bekle. Bırak hepsini bir kerede anlatayım. Sonra anlatıklarımı sindirmek ve soru sormak için istemediğin kadar çok zamanın olacak. Sonra, aynı gün, sana yine geldim. Sen üç dört yaş daha büyüktün ve evi yakmaya çalışmakla meşguldün. Eve döndüğümde Kevin sadece birkaç dakika geçtiğini söyledi. Ertesi gün, Haziran’ın 10’unda, sana geldim çünkü ağaçtan düşmüştün.... Kevin’la ben sana geldik. Burada yaklaşık iki ay kaldım. Ama eve gittiğimde Haziran’ın 10’undan sadece birkaç dakika ya da saat kaybettiğimi gördüm.”

“Yani iki aydan sonra, sen...”

“Eve ayrıldığım gün döndüm. Bana bunun nasıl olduğunu sorma. Bilmiyorum. Evde sekiz gün geçirdikten sonra buraya geri geldim.” Bir an sessizce yüzüne baktım. “Ve, Rufi, şimdi burada olduğuma göre, şimdi güvende olduğuna göre, kocamı bulmak istiyorum.”

Yavaşça yutkundü; sanki dediğimi başka bir dilden çeviriyormuş gibi kaşlarını çattı. Sonra belli belirsiz çalışma masasını işaret etti – son ziyaretimde gördüğümünden daha büyük, yeni bir masaydı. Eskisi, küçük bir yemek masasından fazlası değildi. Bunun açılıp kapanan bir kapağı ve çalışma alanının hem üstünde, hem altında bolca çekmecesine vardı.

“Mektupları orada, orta çekmecede. İstersen alabilirsin. Üzerinde adresleri var... Ama Dana, ben büyürken zamanın senin için bir şekilde neredeyse durduğunu söylüyorsun.”

Masanın başında mektupları bulmak için darmadağınık çekmeceyi karıştırıyordum. “Zaman durmadı,” dedim. “Evdeki takvimim ne derse desin, buraya yaptığım son iki ziyaretin beni epey bir yaşlandırdığından eminim.” Mektupları buldum. Üç taneydi – katlanıp balmumuyla mühürlenmiş ve zarfsız postalanmış, büyük kâğıt parçalarına yazılmış kısa notlardı. Birinde Kevin, “İşte Philadelphia’daki adresim,” diyordu. “İyi bir iş bulabilirsem bir süre burada kalacağım.” Adresi saymazsak bu kadardı. Kevin kitaplar yazardı ama mektup yazmayı hiçbir zaman önemsememişti. Evde beni keyifli bir zamanımda yakalamaya ve onun adına mektuplarıyla ilgilenmem için beni ikna etmeye çalışırdı.

“Ben yaşlı bir adam olacağım,” dedi Rufus, “ve sen bana hâlâ tıpkı şimdi görüldüğün gibi görünerek geleceksin.”

Başımı sağa sola salladım. “Rufi, daha dikkatli olmaya başlamazsan, yaşlı bir adam olacak kadar yaşayamayacaksın. Şimdi büyüdüğüne göre, sana fazla yardım edemeyebilirim. Yetişkin bir adam olarak başını soktuğun belalar, sana olduğu kadar bana da fazla gelebilir.”

“Evet. Ama bu zaman şeyi...”

Omuz silktim.

“Kahretsin, ikimizin arasında bayağı delice bir şey olmalı, Dana. Böyle bir şeyin başka birinin başına geldiğini hiç duymadım.”

“Ben de duymadım.” Diğer iki mektuba baktım. Biri New York’tan, biri de Boston’dandı. Boston’dan gelende, Maine’e gitmekten söz ediyordu. Onu gitgide daha da kuzeye neyin çektiğini merak ettim. Batı’ya gitmek ilgisini çekmişti ama Maine...

“Ona yazacağım,” dedi Rufus. “Ona burada olduğunu söyleyeceğim. Koşa koşa geri gelecek.”

“Ben yazarım, Rufi.”

“Mektubu benim postalamam gerekecek.”

“Peki.”

“Umarım çoktan Maine’e doğru yola çıkmamıştır.”

Ben cevap veremeden Weylin kapıyı açtı. Yanında, sonradan doktor olduğunu anladığım bir başka adam getirmişti ve böylece benim boş zamanım sona ermişti. Kevin’in mektuplarını Rufus’un masasına geri koydum –onları saklayacak en iyi yer orası gibi gelmişti– kahvaltı tepsisini aldım, doktora istediği boş leğeni getirdim; doktor, Weylin’e, aklım olup olmadığını ve basit sorulara doğru şekilde cevap vermem konusunda bana güvenilip güvenilmeyeceğini sorarken ayakta bekledim.

Weylin bana bakmadan iki kere evet dedi ve doktor sorularını sordu. Rufus’un ateşi olduğundan emin miydim? Nasıl biliyordum? Hezeyan geçiriyor muydu? Hezeyanın ne anlama geldiğini biliyor muydum? Akıllı bir zenciydim, değil mi?

Adamdan nefret ettim. Kısa boylu ve ufak tefek, siyah saçlı ve siyah gözlüydü; kendini beğenmiş ve küstahtı, tıp konusundaysa neredeyse benim kadar cahildi. Gördüğü kadarıyla ateşi düşmüş gibi olduğundan Rufus’u kanatmayacaktı – kanatmak! Gördüğü kadarıyla birkaç kaburga kırıktı, evet. Uyduruk bir biçimde kaburgaları yeniden sardı. Gördüğü kadarıyla artık gidebilirdim; artık bana ihtiyacı yoktu.

Mutfakevine kaçtım.

Sarah beni görünce, “Neyin var senin?” diye sordu.

Başımı sağa sola salladım. “Önemli bir şey değil. Sadece büyülerin ve muskaların bir adım uzağında, küçük salak bir adam.”

“Ne?”

“Sen bana bakma, Sarah. Burada benim yapabileceğim bir iş var mı? Bir süre evden uzak durmak istiyorum.”

“Burada her zaman yapılacak bir iş var. Bir şeyler yedin mi?”

Başımla onayladım.

Başını kaldırdı ve bana o tepeden bakışlarından birini attı. “Peki; tepsisine yeterince yemek koymuştum. Al. Şu hamuru yoğur.”

Bana bir tas kabarmış ve yoğrulmaya hazır ekmek hamuru verdi. "O iyi mi?" diye sordu.

"İyileşiyor."

"İsaac iyi miydi?"

Ona bir bakış atım. "Evet."

"Nigel, Sahip Rufi'nin olanları anlatmadığını düşündüğünü söyledi."

"Anlatmadı. Onu vazgeçirmeyi becerdim."

Bir an omzuma elini koydu. "Umarım bir süre buralarda kalırsın, kızım. Şu aralar babası bile onu bir şeyden vazgeçtirmiyor."

"İyi, yapabildiğime sevindim. Ama bak, bana annesini anlatacağına söz verdin."

"Anlatacak çok şey yok. İki bebeği daha oldu - ikiz. Küçük, hastalıklı şeyler. Bir süre dayandılar; sonra birbirini ardına öldüler. Kadın da az kaldı ölüyordu. Az buçuk delirdi. Zaten doğum onu bitirmişti - hastaydı, içi acıyordu. Sahip Tom'la kavga ediyordu; öyle bir noktaya geldi ki onu her gördüğünde çılgık çılgıla bağırıyordu - küfür edip çılgıla devam ediyordu. Çoğu zaman ağrısı oluyordu; yataktan çıkamamaya başladı. Sonunda kız kardeşi geldi, onu alıp Baltimore'a götürdü."

"Ve hâlâ orada?"

"Hâlâ orada, hâlâ hasta. Bildiğim kadarıyla, hâlâ deli. Umarım orada kalır. O köle denetçisi, Jake Edwards, onun kuzeni ve buradaki zalim ve aşağılık beyaz pislik ihtiyacımızı tamamen gideriyor."

Jake Edwards denetçiydi yani. Weylin denetçi tutmaya başlamıştı. Neden olduğunu merak ettim. Ama ben soramadan önce, iki ev hizmetçisi içeri girdi ve Sarah kasıtlı olarak bana sırtını dönüp sohbeti bitirdi. Ama Nigel'a Luke'un nerede olduğunu sorunca, daha sonra neler olduğunu anlamaya başladım.

"Satıldı," dedi Nigel sessizce. Başka da kelime etmedi. Gerisini bana Rufus anlattı.

Olaydan bahsettiğimde, "Nigel'a bu konuda bir şey sormamalıydın," dedi bana.

“Bilseydim sormazdım.” Rufus hâlâ yataktaydı. Doktor ona müşhil verip gitmişti. Rufus müşhili lazımlığına dök-müştü ve bana, babasına ilacı içtiğini söylememi emretti. Kevin’a mektubumu yazabileyim diye babasından beni, onun yanına geri göndermesini istemişti. “Luke işini yapı-yordu,” dedim. “Baban onu nasıl satabildi?”

“İşini pekâlâ yapıyordu. Ve tarla işçileri de onun için sıkı çalışıyordu – çoğu zaman kırbaçsız. Ama bazen akılsızlık ediyordu.” Rufus durdu, derin bir nefes almaya başladı, ani-den durdu ve acı içinde suratını buruşturdu. “Bazı açılardan sen de Luke gibisin,” diye devam etti. “O yüzden sen de akılsızlık etmesen iyi edersin, Dana. Bu defa tek başınasın.”

“İyi de neyi yanlış yaptı? Ben neyi yanlış yapıyorum?”

“Luke... dönüp dolaşıp babam ne dediyse desin, yine kendi istediğini yapıyordu. Babam hep Luke’un beyaz oldu-ğunu sandığını söylerdi. Bir gün, sen ayrıldıktan belki iki yıl sonra, babam bundan bıktı. New Orleans’tan tüccar geldi ve babam Luke’u kaçana kadar kırbaçlamaktansa, onu sat-manın daha iyi olacağını söyledi.”

175

Gözlerimi kapayıp o iri adamı hatırladım; beyazlara nasıl kafa tutulması gerektiği konusunda Nigel’a verdiği öğüt hâlâ kulaklarımdaydı. Sonunda o öğüt işini bitirmişti. “Sence tüccar onu New Orleans’a kadar götürdü mü?” diye sordum.

“Evet. Yük topluyordu ki hepsini birden gemiyle oraya, aşağıya göndersin.”

Başımı sağa sola salladım. “Zavallı Luke. Şu anda Louisiana’da şeker kamışı tarlaları var mı?”

“Şeker kamışı, pamuk, pirinç; orada çok yetiştiriyorlar.”

“Babamın annesi ve babası California’ya gitmeden önce orada şeker kamışı tarlalarında çalışmışlar. Luke benim ak-rabam olabilir.”

“Dikkat et de sonun onunki gibi olmasın.”

“Ben hiçbir şey yapmadım.”

“Gidip de başka kimseye okuma yazma öğretme.”

“Öyle mi?”

“Evet, öyle. Seni satmaya karar verirse babamı durduramayabilirim.”

“Beni satmak mı! Benim sahibim bile değil. Buradaki ya-saya göre bile değil. Bana sahip olduğunu söyleyen hiçbir belgesi yok.”

“Dana, salak salak konuşma!”

“Ama...”

“Bir keresinde kasabada bir adamın, arkadaşlarıyla birlik-te özgür bir siyahı yakalayıp belgelerini yırtıp attıktan sonra, adamı nasıl bir tüccara sattıklarını övünerek anlattığını duy-dum.”

Hiçbir şey demedim. Elbette haklıydı. Hiçbir hakkım yoktu – yırtıp atılacak herhangi bir belgem bile yoktu.

Sessizce, “Sadece dikkatli ol,” dedi.

Başım la onayladım. Mecbur kalırsam Maryland’den ka-çabileceğimi düşünüyordum. Kolay olacağını düşünmüyordum ama yapabileceğimi düşünüyordum. Öte yandan, za-manın koşulları konusunda benden daha bilgili birinin bile, suyla ve köle eyaletleriyle çevrili olan Louisiana’dan nasıl ka-çabildiğini bilemiyordum. Pekâlâ dikkatli olmam ve satılma tehlikesiyle karşı karşıya kalır gibi olursam kaçmaya hazır olmam gerekiyordu.

“Nigel’in hâlâ burada olduğuna şaşıyorum,” dedi Rufus. “Ama devriyeler onu geri getirdi; aç ve hasta bir halde. Onu kırbaçlamışlardı, babam da biraz daha kırbaçladı. Sonra Sa-rah Teyze ona doktorluk etti; ben de babamı onu gönder-memeye ikna ettim. Bence benim işim daha zordu. Sanırım babam, Nigel, Carrie’yle evlenene kadar rahatlamadı. Adam evlenir ve çocukları olursa, olduğu yerde kalma ihtimali daha yüksektir.”

“Şimdiden bir köle sahibi gibi konuşuyorsun.”

Omuz silkti.

“Sen Luke’u satar mıydın?”

“Hayır! Onu severdim.”

“Herhangi birini satar mıydın?”

Tereddüt etti. “Bilmiyorum. Sanmam.”

“Umarım satmazsın,” dedim onu izleyerek. “Öyle bir şey yapmak zorunda değilsin. Köle sahiplerinin hepsi yapmıyor.”

Kot çantamı yatağın altında sakladığım yerden çıkarıp mektubu yazmak için masasına oturdum; onun büyük boy kâğıtlarından biriyle kendi kalemimi kullandım. Masasındaki tüy kalemi ve çelik kalemi mürekkebe batırıp çıkarmakla uğraşmak istemedim.

“Sevgili Kevin, geri geldim. Ve ben de Kuzey’e gitmek istiyorum...”

“İşin bittiğinde kalemine bakayım,” dedi Rufus.

“Peki.”

Yazmaya devam ettim; tuhaf bir şekilde kendimi ağlamanın eşiğinde hissediyordum. Sanki gerçekten Kevin’la konuşuyordum. Onu yine göreceğime inanmaya başladım.

“Yanında getirdiğin diğer şeylere de bakayım,” dedi Rufus.

Çantayı yatağına salladım. “Bakabilirsin,” dedim ve yazmaya devam ettim. Ancak mektubu bitirince başımı kaldırıp ne yaptığını gördüm.

Kitabımı okuyordu.

“İşte kalem,” dedim sıradan bir şekilde ve kitabı bırakır bırakmaz kapıp almak için bekledim. Ama kitabı bırakmak yerine kalemi görmezden geldi ve başını kaldırıp bana baktı.

“Bu gördüğüm en büyük kölelik karşıtı zırva yığını.”

“Hayır değil,” dedim. “O kitap köleliğin kaldırılmasının üstünden bir yüzyıl geçene kadar yazılmamıştı bile.”

“O zaman ne bok yemeye hâlâ şikâyet ediyorlar?”

Hangi sayfayı okuduğunu görmek için kitabı aşağı çektim. Sojourner Truth’un bir fotoğrafı ciddi gözlerle bana geri baktı. Resmin altında, onun konuşmalarından birinin metninden bir parça vardı.

“Tarih okuyorsun, Rufi. Birkaç sayfa ileri git ve orada J. D. B. DeBow adında, köleliğin iyi bir şey olduğunu, çünkü yoksul beyazlara, başka şeylerin yanı sıra, hor görecekları birini sunduğunu iddia eden beyaz bir adam bulacaksın. Okuduğun şey tarih. Gücüne gitse de gitmese de bunlar oldu. Epey bir kısmı benim de gücüne gidiyor ama bu konuda yapabi-

178 leceğim bir şey yok.” Ve Rufus’un okumaması gereken başka bir tarih de vardı. Çok büyük bir kısmı henüz olmamıştı. Mesela, Sojourner Truth hâlâ bir köleydi. Eğer biri Kuzey’in yasaları onu özgürleştirmeden önce, onu New York’taki sahiplerinden satın alıp Güney’e getirirse, hayatının geri kalanını pamuk toplayarak geçirebilirdi. Ve tam burada, Maryland’de, iki önemli köle çocuk yaşıyordu. Bulunduğumuz Talbot Bölgesi’nde yaşayan daha büyük olanı, birkaç isim değişikliğinden sonra Frederick Douglas olarak bilinecekti. Buraya birkaç kilometre uzaklıktaki Dorchester Bölgesi’nde büyüyen ikincisi de, Harriet Ross’tu; sonunda Harriet Tubman olacaktı. İleride bir gün, Doğu Kıyısı plantasyonu sahiplerine müthiş zarar ettirecekti çünkü onlara ait 300 kaçak köleye kılavuzluk ederek onları özgürlüğe götürecekti. Ve daha aşağıda Southampton, Virginia’da Nat Turner adında bir adam doğru zamanı bekliyordu. Daha başkaları da vardı. Tarihi değiştirmek için hiçbir şey yapamayacağını söylemiştim. Ama eğer tarih değiştirilebiliyorsa, beyaz bir adamın –sempatizan denilebilecek bir beyaz adamın bile– elinde bu kitap, onu değiştirecek şey olabilirdi.

“Bunun gibi bir tarih seni aşağıya, Luke’un yanına gönderebilir,” dedi Rufus. “Sana dikkatli olmanı söylemedim mi!”

“Bunu kimsenin görmesine izin vermem.” Kitabı elinden aldım ve daha yumuşak bir sesle konuştum. “Yoksa sana da mı güvenmemem gerektiğini söylüyorsun?”

Şaşırmış göründü. “Kahretsin Dana, birbirimize güvenmek zorundayız. Bunu kendin söyledin. Ama ya babam çantayı karıştırsaydı. İsteseydi yapabilirdi. Onu durduramazdın.”

Hiçbir şey demedim.

“O kitabı bulursa, sana atacağı kırbaç dayacağı gibisini ömründe hiç yememiştir. Bu kitabın bazı yerleri... Senin başka bir Denmark Vesey olduğunu sanırdı. Vesey’nin kim olduğunu biliyorsun?”

“Evet.” Şiddet kullanarak başka köleleri özgürlüğe kavuşturmayı planlayan azat edilmiş bir eski köle.

“Ona ne yaptıklarını biliyorsun?”

“Evet.”

“O zaman o kitabı ateşe at.”

Kitabı bir an elimde tuttum, sonra da Maryland haritasının olduğu sayfayı açtım. Haritayı yırtıp aldım.

“Bakayım,” dedi Rufus.

Haritayı ona uzattım. Haritaya bakıp arkasını çevirdi. Arkasında Virginia eyaletinin haritasından başka bir şey olmadığı için sayfayı bana geri uzattı. “Bunu saklaması daha kolay,” dedi. “Ama biliyorsun ki beyaz bir adam bu haritayı görürse, onu kaçmak için kullanmak istediğini anlayacak.”

“Riski göze alıyorum.”

Tiksinerek başını sağa sola salladı.

Kitabı yırtıp birkaç parçaya böldüm ve şöminesindeki közlerin üstüne attım. Ateş alevlenip kuru kâğıtları yuttu ve düşüncelerimin, Nazilerin kitap yakmalarına kaydığını fark ettim. Baskıcı toplumlar, “yanlış” fikirlerin yarattığı tehlikeyi hep iyi anlıyor gibiydi.

“Mektubunu mühürle,” dedi Rufus. “Orada masada balmumu ve bir mum var. Kasabaya gidebildiğim zaman mektubu gönderirim.”

Acemi bir şekilde parmaklarıma sıcak balmumu damlatarak dediğini yaptım.

“Dana?”

Ona bir bakış attım ve beklenmedik yoğunlukta bir dikkatle beni seyrettiğini fark ettim. “Evet?”

Gözleri benimkilerden kaçıp uzaklaştı gibime geldi. “O harita hâlâ canımı sıkıyor. Dinle, o mektubu bir an önce kasabaya götürmemi istiyorsan, haritayı da ateşe at.”

Kaygılanmış bir halde ona bakmak için yüzümü döndüm. Daha fazla şantaj. Bunun aramızda son bulduğunu sanmıştım. Son bulduğunu ümit etmiştim; ona güvenmeye o kadar ihtiyacım vardı ki. Ona güvenemezsem yanında kalmayı göze alamazdım.

“Keşke bunu söylemeseydin, Rufi,” dedim sessizce. Öfke ve hayal kırıklığı bastırmaya çalışarak yanına gittim ve ortalığa saçtığı şeyleri çantama geri koymaya başladım.

“Bekle bir saniye.” Elimi yakaladı. “Kızdığında öyle buz gibi oluyorsun ki. Bekle!”

“Ne için?”

“Bana niye kızdığını söyle.”

Cidden, niyeydi? Neden onun şantajının benimkinden daha kötü olduğunu düşündüğümü anlamasını sağlayabilir miydim? Öyleydi. Kaprisine boyun eğip özgür olmamda işime yarayabilecek bir kâğıt parçasını yok etmezsem, beni kocamdan uzak tutmakla tehdit etmişti. Ben çaresizlikten parlamıştım. O kapristen ya da öfkeden parlamıştı. Ya da bana öyle gelmişti.

“Rufi, pazarlık konusu yapamayacağımız bazı şeyler var. Bu da onlardan biri.”

“Neyi pazarlık konusu edemeyecekmişiz?” Sesi öfkeli değil, daha çok şaşırılmış gibiydi.

“Peki madem, söyleyeyim.” Çok yumuşak bir sesle konuştum. “Kocamı ya da özgürlüğümü pazarlık konusu etmem.”

“İkisine de sahip değilsin ki pazarlığını edesin.”

“Sen de sahipleri değilsin.”

Öfkeli olmanın yanı sıra en az bir o kadar da kafası karışmış halde bana baktı ve bu ümit vericiydi. Sinirinin aniden parlamasına izin verebilir ve benim plantasyondan çabucak gitmeme neden olabilirdi. “Bak,” dedi dişlerini sıkarak, “ben sana yardım etmeye çalışıyorum!”

“Öyle mi?”

“Sence ne yapıyorum? Dinle, Kevin’ın sana yardım etmeye çalıştığını biliyorum. Seni yanında tutarak senin için işleri kolaylaştırdı. Ama seni gerçekten koruyamadı. Nasıl yapacağını bilmiyordu. Kendini bile koruyamadı. Sen ortadan kaybolduğunda, babam onu az kalsın vuruyordu. Kavga çıkarıp küfür ediyordu... babam önce niye olduğunu anlamadı bile. Kevin’ın buraya geri dönmesi için ona yardım eden bendim.”

“Sen?”

“Kevin’la yeniden görüşmesi için babamı ikna ettim – ve bu kolay olmadı. O haritayı görürse onu, senin için herhangi bir şey yapmaya ikna edemeyebilirim.”

“Anladım.”

Beni seyrederek bekledi. Haritayı yakmazsam mektubumu ne yapacağını sormak istedim. Sormak istedim ama buradan gitmeme ve yine bir devriyeyle yüz yüze gelmeme ya da yine kırbaçlanmama neden olabilecek bir cevap duymak istemiyordum. İşleri elimden geldiğince kolay yoldan halletmek istiyordum. Burada kalıp mektubun Boston’a gitmesini beklemek ve Kevin’ı bana geri getirmek istiyordum.

O yüzden kendi kendime, haritanın zaten ihtiyaçtan çok bir sembol olduğunu söyledim. Gitmek zorunda kalırsam, geceleri kutup yıldızını nasıl takip edeceğimi biliyordum. Öğrenmeyi ihmal etmemiştim. Gün içinde de, yükselen güneşi sağıma, batan güneşi de soluma alacağını biliyordum.

Haritayı Rufus’un masasından alıp şömineye attım. Karardı, sonra da alev aldı.

“Bil ki onsuz da başımın çaresine bakabilirim,” dedim sessizce.

“Gerek duymayacaksın,” dedi Rufus. “Burada rahat edeceksin. Evindesin.”

7

Isaac ve Alice birlikte dört gün özgür yaşayabildiler. Beşinci gün yakalandılar. Ben durumu yedinci gün öğrendim. Aynı gün, Rufus ve Nigel mektubumu postalamak ve kendi işlerini halletmek için at arabasını alıp kasabaya gittiler. Kaçaklarla ilgili hiçbir haber duymamıştım ve Rufus da onları unutmuş gibiydi. Kendini daha iyi hissediyor, daha iyi görünüyordu. Bu onun için yeterli gibiydi. Tam gitmeden önce yanıma gelip “Aspirinlerinden biraz versene. Nigel’in araba kullanımını düşünürsek onlara ihtiyacım olabilir,” dedi.

Nigel bunu duyup seslendi; “Sahip Rufi, siz kullanabilirsiniz. Siz yamuk yumuk yolda sarsılmadan nasıl gidileceğini bana gösterirken, ben de arkama yaslanıp dinlenirim.”

Rufus ona bir toprak parçası attı ve Nigel toprağı yakala-

yıp geri Rufus'a attı ama onu iskaladı. Rufus bana, "Görüyor musun?" dedi. "Benim burada elim ayağım tutmuyor, o ise bundan faydalaniyor."

Güldüm ve aspirinleri aldım. Rufus bana sormadan çantamdan hiçbir zaman bir şey almadı – ki bunu kolayca yapabiliirdi.

Hapları ona verirken, "Kendini kasabaya gidecek kadar iyi hissettiğinden emin misin?" diye sordum.

"Hayır," dedi, "ama gidiyorum." Sonradan öğrendim ki bir ziyaretçi ona, Alice'le Isaac'ın yakalandığı haberini getirmişti. Alice'i almaya gidiyordu.

Ben de çamaşır avlusuna gittim ve Tess adında genç bir kölenin, bir dünya ağır kokan kıyafetin kirini döve kaynata çıkarmasına yardım ettim. Hastalanmıştı ve ona yardım edeceğime söz vermiştim. İşim genelde, ben ne olmasını istersem o oluyordu. Bu konuda kendimi biraz suçlu hissediyordum. Başka hiçbir kölenin –evde ya da tarlada– o kadar özgürlüğü yoktu. Nerede canım isterse orada, ya da nerede birilerinin yardımı ihtiyacı olduğunu görürsem orada çalışıyordum. Bazen Sarah, beni şu ya da bu işi yapayım diye gönderiyordu ve buna aldırımıyordum. Margaret'in yokluğunda evi –ve ev hizmetçilerini– Sarah idare ediyordu. İşleri adil dağıtıyor ve evi, Margaret kadar verimli, ama Margaret'in yarattığı gerginlik ve didişme olmadan çekip çeviriyordu. Sevmedikleri işlerden kaçınmak için her türlü çabayı gösteren köleler, elbette ona içerliyorlardı. Ama aynı zamanda ona itaat ediyorlardı.

Birini fırçalaması gerektiğinde Sarah, "Tembel zenciler!" diye söyleniyordu.

Bunu söylediğini ilk duyduğumda şaşkın bir halde ona bakakalmıştım. "Niye sıkı çalışsınlar ki?" diye sordum. "Onlara ne faydası olacak?"

"Çalışmazlarsa kırbacı elime alacağım," diye tersledi. "Onların yapmadığı şey için suçu üstüme alacak değilim. Sen?"

"Yani, hayır ama..."

"Ben çalışıyorum. Sen çalışıyorsun. Çalışalım diye sürekli arkamızda birinin durmasına gerek yok."

“Çalışmayı bırakıp buradan gitme zamanım geldiğinde, bunu yapacağım.”

Sıçrayıp hızla etrafına bakındı. “Bazen kafan hiç çalışmıyor! Ağzından çıkanı kulağın duymuyor!”

“Yalnızız.”

“Göründüğü kadar yalnız olmayabiliriz. Burada insanlar kapı dinler. Ve konuşurlar da.”

Hiçbir şey demedim.

“Sen ne yapmak istiyorsan –ya da ne yapmak istediğini düşünüyorsan– onu yap. Ama bunu kendine sakla.”

Başımla onayladım. “Anlaşıldı.”

Sesini alçaltarak fısıldadı. “Yakalayıp geri getirdikleri zencilerin bazalarına bakman lazım,” dedi. “Onları görmem lazım – açlıktan ölmek üzere, çıtırçıplak, kırbaçlanmış, sürüklenmiş, köpekler tarafından ısırılmış... Onları görmem lazım.”

“Diğerlerini görmeyi tercih ederim.”

“Hangi diğerleri?”

“Kaçabilenleri. Şu anda özgür yaşayanları.”

“Varlarsa.”

“Varlar.”

“Oldukları söyleniyor. Ama ölüp cennete gitmek gibi. Kimse geri gelip sana nasıl olduğunu anlatmıyor.”

“Geri gelip yeniden mi köleleştirilsinler?”

“Evet. Ama yine de... Bu konuşma tehlikeli! Zaten bir anlamı da yok.”

“Sarah, kaçıp Kuzey’de yaşayan kölelerin yazdığı kitaplar gördüm.”

“Kitaplar!” Bunu küçümser gibi söylemeye çalışmıştı ama onun yerine, sesi emin değilmiş gibi çıkmıştı. Okuyamıyordu. Onun gözünde kitaplar, muhteşem gizemler ya da zaman kaybı olan tehlikeli saçmalıklar olabilirdi. Ruh haline bağlıydı. Şimdi ruh hali, merakla korku arasında gidip geliyor gibiydi. Korku kazandı. “Aptallık!” dedi. “Kitap yazan zenciler!”

“Ama doğru. Gördüm...”

“Bu konuda daha fazla şey duymak istemiyorum!” Sesini keskin bir tonda yükseltmişti. Bu olağandışıydı ve beni şa-

şırttığı kadar onu da şaşırtmışa benziyordu. Daha yumuşak bir sesle, “Artık duymak istemiyorum,” diye tekrarladı. “Burada işler kötü değil. İdare edebilirim.”

Güvenli olanı yapmıştı – kölelik hayatını kabullenmişti çünkü korkuyordu. Başka bir evde, “dadı” diye çağrılacak türden bir kadındı. 1960’larda militanların hakir göreceği türden bir kadındı. Ev-zencisi, mendil-kafalı, dişi Tom Amca – dayanabileceği kadar kaybı çoktan yaşamış ve Kuzey’in özgürlüğü hakkında öteki dünya hakkındaki kadar az şey bilen, korkak ve güçsüz kadın.

Bir süre ben de ona tepeden baktım. Ahlaki üstünlük. Gözümün önünde benden de az cesur olan biri vardı. Bu, bir şekilde beni rahatlatmıştı. Daha doğrusu, Rufus ve Nigel kasa-baya gidip Alice’ten geri kalanla birlikte eve dönene kadar rahatlatmıştı.

Eve geldiklerinde saat geçti – hava neredeyse kararmıştı. Rufus, ben daha döndüğünü fark etmeden adımı bağırarak koşa koşa eve girdi. “Dana! Dana, aşağı gel!”

Odasından –o orada değilken yeni sığınağımdı– çıktım ve aceleyle merdivenlerden indim.

“Hadi, hadi,” diye üsteledi.

Hiçbir şey demedim; ne göreceğimi bilmeyerek onu takip edip ön kapıdan çıktım. Beni, Alice’in kan ve pislik içinde, neredeyse cansız yattığı at arabasına götürdü.

“Aman Tanrım,” diye fısıldadım.

“Ona yardım et!” diye buyurdu Rufus.

Alice’in neden yardıma ihtiyacı olduğunu hatırlayıp ona baktım. Hiçbir şey söylemedim ve suratımda nasıl bir ifade vardı bilmiyorum ama benden bir adım öteye geriledi.

“Sadece ona yardım et!” dedi. “İstersen beni suçla ama ona yardım et!”

Alice’e döndüm; yavaşça vücudunu düzelterip kırığı var mı diye yokladım. Mucizevi bir şekilde hiç kırığı yok gibiydi. Alice inleyip zayıf bir sesle haykırdı. Gözleri açtı ama beni görmüyor gibiydi.

“Onu nereye yatıracaksın?” diye sordum Rufus’a. “Çatı katına?”

Alice’i yavaşça, dikkat ederek kucağına alıp kendi yatak odasına taşıdı.

Nigel’la ben de peşinden yukarı çıktık ve kızı yatağına yerleştirdiğini gördük. Sonra başını kaldırıp sorgulayan gözlerle bana baktı.

Nigel’a, “Sarah’ya söyle biraz su kaynatsın,” dedim. “Bir de ona söyle, sargı için biraz temiz kumaş göndersin. Temiz kumaş.” Ne kadar temiz olacaktı ki? Steril olmayacaktı elbette ama daha yeni, bütün günümü sodalı sabunlu suda kıyafet pişirerek geçirmiştım. Bu onları kesin temizlemiştir.

“Rufi, şu yırtık pırtık kıyafetleri üstünden kesip çıkarmak için bir şey getir.”

Rufus aceleyle çıktı ve annesinin makaslarından biriyle geri döndü.

Alice’in yaralarının çoğu tazeydi ve üzerlerine yapışmış kumaşlar kolaylıkla. Kuruyup yaraya yapışanları bıraktım. Ilık su onları yumuşatırdı.

“Rufi, sende hiç antiseptik var mı?”

“Anti-ne?”

Ona baktım. “Hiç duymadın mı?”

“Hayır. Ne ki?”

“Boşver. Tuz solüsyonu kullanabilirim, sanırım.”

“Tuzlu su? Alice’in sırtında mı kullanmak istiyorsun?”

“Neresi yaralıysa orada kullanmak istiyorum.”

“Çantanda ondan daha iyi bir şey yok mu?”

“Sadece sabun var; onu da zaten kullanmayı düşünüyorum. Benim için sabunu bulur musun? Sonra da... of ya, bunu benim yapmamam lazım. Niye onu bir doktora götürmüyorsun?”

Başını sağa sola salladı. “Yargıç onun Güney’e satılmasını istedi – gazezinden, sanırım. Onu almak için ederinin neredeyse iki katını ödemek zorunda kaldım. Elimdeki bütün para oydu ve babam da zencileri iyi etmek için doktora para vermez. Doktor da bunu biliyor.”

“Yani babanın, belki de yardım edilebilecek durumdayken insanların öylece ölmesine izin verdiğini mi söylüyorsun?”

“Öl ya da iyileş. Mary Teyze – biliyorsun, hani çocuklara bakan kadın?”

“Evet.” Mary Teyze çocuklara bakmıyordu. Yaşlı ve sakat bir halde, elinde bir değnekle gölgede oturup olur da gözü-nün önünde yaramazlık yaparlarsa, çocukları kanlı bir şekilde katletmekle tehdit ediyordu. Onun dışında çocukları umursamıyor ve halinden memnun bir bunak olarak, zamanını dikiş dikip kendi kendine mırıldanmakla geçiriyordu. Çocuklar birbirlerine bakıyorlardı.

“Mary Teyze doktorluktan biraz anlıyor,” dedi Rufus. “Şifalı otları biliyor. Ama senin daha çok şey bildiğini sanmış-tım.”

Duyduklarıma inanamayarak dönüp ona baktım. Bazen zavallı kadın, kendi adını bile zar zor hatırlıyordu. Sonunda omuz silktim. “Bana biraz tuzlu su getir.”

“Ama... babam tuzlu suyu tarla işçilerinde kullanıyor,” dedi. “Bazen canlarını kırbaçtan daha çok yakıyor.”

“Sonra enfeksiyon kaparsa, canı tuzlu suyun yakacağından daha çok yanar.”

Kaşlarını çattı; koruyucu bir tavırla kızın yanında dikildi. “Senin sırtını kim iyileştirdi?”

“Ben yaptım. Etrafta başka kimse yoktu.”

“Ne yaptın?”

“Bol sabun ve suyla yıkadım, üzerine ilaç sürdüm. Burada ilacım tuzlu su olacak. İlaç kadar faydalı olacaktır.” Lütfen, Tanrım, o kadar faydalı olsun. Ne yaptığımı ancak yarım yamalak biliyordum. Belki de yaşlı Mary ve şifalı otları çok da kötü bir fikir değildi – onu, daha akli başında olduğu bir anında yakalayabileceğimden emin olabilseydim. Ama hayır. Ne kadar cahil olursam olayım kendime, ona güvendiğimden daha çok güveniyordum. Onun yapabileceğinden daha iyisini yapamasam bile, en azından zarar verme ihtimalim daha düşüktü.

“Sırtını görmeme izin ver,” dedi Rufus.

Tereddüt ettim; birkaç öfkeli sözcüğü yuttum. Kıza olan aşkımdan böyle konuşuyordu – yıkıcı bir aşktı ama yine de aşktı. Onun canını daha çok acıtmanın gerekli olduğunu ve ne yaptığım konusunda biraz fikrim olduğunu anlaması gerekiyordu. Ona sırtımı döndüm ve gömleğimi biraz yukarı sıyırdım. Kesiklerim iyileşmişti ya da neredeyse iyileşmişti.

Ne konuştu ne de bana dokundu. Sonra gömleğimi indirdim.

“Tarla işçilerinden bazılarında olan büyük kalın yaralar olmamış sende,” diye gözlem yaptı.

“Keloidler. Tanrıya şükür ki hayır, onlara maruz kalmadım. Bendekiler yeterince kötü zaten.”

“Onda olacaklar kadar kötü değil.”

“Tuzu getir, Rufi.”

Başıyla onaylayıp gitti.

8

187

Alice için elimden gelenin en iyisini yaptım, canını mümkün olduğunca az acıttım, onu temizledim ve en kötü yaralarını –köpek ısırıklarını– sardım.

Rufus öfkeyle, “Öyle görünüyor ki öylece köpeklerin onu çiğnemesine izin vermişler,” dedi. Ben ısırıkları temizleyip onlara özenle bakım yaparken Alice’i benim için tutmak zorunda kaldı. Ben ona daha fazla acı çektirmek zorunda olmaktan neredeyse tiksiniene kadar debelendi, ağladı ve Isaac’ın adını çağırdı. Hissettiğim mide bulantısı tehlikesine karşı yutkundum ve dişlerimi sıktım. Rufus’la konuşmam, ondan bilgi almaktan çok, kendimi sakinleştirmek içindi.

“Rufi, Isaac’e ne yaptılar? Yargıca iade mi ettiler?”

“Bir tüccara sattılar – kara yolundan Mississippi’ye köle götüren bir herife.”

“Aman Tanrım.”

“Açık açık konuşsaydım ölürdü.”

Başımı sağa sola salladım; bir ısırık daha buldum. Kevin’i

istiyordum. Eve gidip bundan kurtulmayı deli gibi istiyordum. “Mektubumu postaladın mı, Rufi?”

“Evet.”

İyi. Şimdi geriye Kevin’in çabucak gelmesi kalmıştı.

Alice’in bakımını bitirip ona bolca uyku hapi verdim; aspirin değil. Günlerce süren kaçışın ardından, köpeklerin ve kırbacın ardından dinlenmesi gerekiyordu. Isaac’in ardından.

Rufus, Alice’i yatağından kaldırmadı. Öylece yanına uzanıverdi.

“Tanrı aşkına Rufi!”

Önce bana, sonra da Alice’e baktı. “Aptal aptal konuşma. Yerde yatırmayacağım herhalde.”

“Ama...”

“Ve böylesine yaralanmışken tabii ki onu rahatsız etmeyeceğim.”

Ona inanarak rahatlamış bir şekilde, “İyi,” dedim. “Elin-den geliyorsa ona dokunma bile.”

“Peki.”

Çıkardığım pisliği temizleyip yanlarından ayrıldım. Sonunda çatı katındaki döşeğime vardığımda, bıkkınlıkla üzerine uzandım.

O kadar yorgun olmama rağmen uyuyamadım. Alice’i, sonra da Rufus’u düşündüm ve Rufus’un yapacağını tahmin ettiğim şeyi aynen yaptığını fark ettim: Kocasıyla hiç uğraşmak zorunda kalmadan kadının sahibi olmuştu. Şimdi, bir şekilde, Alice sadece kocasının kaybını değil, kendi köleliğini de kabullenmek zorunda kalacaktı. Rufus onun başını belaya sokmuş, sonra da bunun için ödüllendirilmişti. Bunun hiçbir anlamı yoktu. Şimdi ona ne kadar iyi davranırsa davranırsın, onu mahvettikten sonra hiçbir anlamı yoktu.

Gözlerimi kapatıp önce düşünmeye, sonra da düşünmemeye çalışarak yatakta bir o yana, bir bu yana dönüp durdum. Biraz rahatlayabilmek için uyku haplarımdan ikisini daha israf etme fikri cezbediyordu.

Sonra Sarah içeri girdi. Pencereden sızan ay ışığında, vü-

cut hatlarını belli belirsiz görebiliyordum. Kimseyi uyandır-
mamaya çalışarak adını fısıldadım.

En yakınımda uyuyan iki çocuğun üstünden sekerek be-
nim olduğum köşeye geldi. Yumuşak bir sesle, “Alice nasıl?”
diye sordu.

“Bilmiyorum. Muhtemelen iyi olacak. En azından vücudu.”

Sarah döşeğimin ucuna oturdu. “Alice’i görmeye gelecek-
tim,” dedi, “ama o zaman Sahip Rufi’yi de görmek zorunda
kalacaktım. Onu bir süre görmek istemiyorum.”

“Evet.”

“Oğlanın kulaklarını kesmişler.”

Sıçradım. “İsaac’ın?”

“Evet. İkisini de kesmişler. Mücadele etmiş. Aklını çok
kullanmasa da güçlü oğlan. Yargıcın oğlu Isaac’e vurmuş, o
da karşılık vermiş. Söylememesi gereken bazı şeyler de söy-
lemiş.”

“Rufus onu bir Mississippi tüccarına sattıklarını söyledi.”

“Öyle. Onunla hesaplarını gördükten sonra satmışlar. Ni-
gel anlattı bana – onu nasıl kesip dövdüklerini. Mississippi’ye
ya da başka bir yere gidebilmesi için biraz iyileşmesi gereke-
cek.”

“Aman Tanrım. Bütün bunlar, bizim küçük beyinsiz, içki-
yi fazla kaçırıp birine tecavüz etmeye karar verdiği için oldu!”

Keskin bir sesle, şşşşş diyerek beni susturdu. “O çeneni
tutmayı öğrenmen lazım! Bu evde laf taşımaya bayılan in-
sanlar olduğunu bilmiyor musun?”

İç çektim. “Evet.”

“Tarla zencisi değilsin ama yine de zencisin. Sahip Rufi
kızarsa, durumunu bayağı zorlaştırabilir.”

“Biliyorum. Tamam.” Luke’un satılması onu çok korkut-
muş olmalıydı. Bir zamanlar Sarah’yı susturan Luke olurdu.

“Sahip Rufi, Alice’i odasında mı tutuyor?”

“Evet.”

“Tanrım, umarım onu rahat bırakır. En azından bu gece.”

“Bırakır bence. Kahretsin, artık onun sahibi olduğuna
göre, bundan sonra sanırım ona karşı nazik ve sabırlı olur.”

“lyyy!” Tiksinme sesi. “Şimdi sen ne yapacaksın?”

“Ben? İyileşene kadar kızı temiz tutup rahat ettirmeye çalışacağım.”

“Onu demiyorum.”

Kaşlarımı çattım. “Ne demek istiyorsun?”

“Alice geldi. Senin işin bitecek.”

Suratındaki ifadeyi görmeye çalışarak uzun uzun ona baktım. Göremedim ama ciddi olduğuna karar verdim. “Bildiğin gibi değil, Sarah. Rufus’un tek istediği o. Ben de kocamdan memnunum.”

Uzun bir sessizlik oldu. “Kocan... Beyefendi Kevin miydi?”

“Evet.”

“Nigel sizin evli olduğunuzu söylemişti. Ona inanmamıştım.”

“Bunu kendimize sakladık çünkü burada yasal değil.”

“Yasal mı!” Bir tiksinme sesi daha. “Sahip Rufi’nin kızı yaptığı yasal olsa gerek.”

Omuz silktim.

“Kocan... siyahla beyaz arasındaki farkı bilemediği için ara sıra başını derde sokuyordu. Sanırım şimdi niye olduğunu anlıyorum.”

Sırıttım. “Sebebi ben değilim. Onunla evlendiğimde zaten öyleydi – yoksa onunla evlenmezdim. Rufus bugün ona, geri gelip beni almasını söyleyen bir mektup gönderdi.”

Tereddüt etti. “Sahip Rufi’nin mektubu gönderdiğinden emin misin?”

“Gönderdim dedi.”

“Nigel’a sor.” Sesini alçalttı. “Sahip Rufi bazen doğru olanı değil, sana kendini ne iyi hissettirecekse onu söyler.”

“Ama... bu konuda yalan söylemesi için hiçbir sebep yok.”

“Yalan söylüyor demedim. Sadece Nigel’a sor.”

“Peki.”

Bir an sessiz durdu; sonra, “Dana, senin için geri geleceğini düşünüyorsun... kocanın?”

“Geleceğini biliyorum.” Gelecekti. Elbette gelecekti.

“Seni hiç dövdü mü?”

“Hayır! Tabii ki dövmedi!”

“Benimki döverdi. Bana hayatta sadece beni önemseydiğini söylerdi. Sonra bir bakmışım, başka bir adama baktığını söyleyip bana vurmaya girişmiş.”

“Carrie’rin babası?”

“Hayır... en büyük oğlumun babası. Hannah Hanım’ın babası. Vasiyetinde hep beni azat edeceğini söylerdi ama yapmadı. Başka bir yalan daha.” Eklemleri ktırdarken ayağa kalktı. “Biraz dinlenmeye çalış.” Tam gidiyordu ki, “Bak unutma, Dana. Nigel’a sor,” dedi.

“Tamam.”

9

Ertesi gün Nigel’a sordum ama bilmiyordu. Rufus onu bir iş görmeye göndermişti. Nigel, Rufus’u sonra yine, Rufus’un Alice’i yeni satın aldığı nezarethanede görmüştü.

“Alice o zaman ayakta duruyordu,” dedi hatırlayarak. “Nasıl duruyordu bilmiyorum. Sahip Rufi gitmeye hazır olduğunda, onu kolundan tuttu, Alice düştü ve etraftaki herkes güldü. Onun için çok fazla para ödemişti ve canlıdan çok ölü olduğunu herkes görebiliyordu. Millet, Sahip Rufi’nin fazla akıllı olmadığını düşündü.”

“Nigel, bir mektubun Boston’a gitmesi ne kadar sürer, biliyor musun?” diye sordum.

Parlattığı gümüşten kafasını kaldırıp baktı. “Nereden bileyim bunu?” Yine ovmaya başladı. “Bilmek isterdim ama – peşinden gidip kendim görmeyi isterdim.” Çok yumuşak bir sesle konuşmuştu.

Weylin ona kök söktürdüğünde ya da köle denetçisi, Jake Edwards ona emirler yağdırdığında, ara sıra böyle şeyler söylerdi. Bu defaki nedenin Edwards olduğunu düşündüm. Ben mutfakevine girerken, adam paldır küldür önüme çıkmıştı. Zıplayıp yolundan çekilmeseydim, beni yere sermişti. Nigel

evin hizmetçisiydi ve Edwards'ın onu rahatsız etmemesi gerekiyordu ama ediyordu.

"Ne oldu?" diye sordum.

"Yaşlı pislik beni tarlaya göndereceğine yemin ediyor. Kendimi bir şey sanıyormuşum."

Luke'u hatırlayıp ürperdim. "Belki de yakın zamanda çekip gitsen iyi edersin."

"Carrie."

"Evet."

"Bir kere kaçmaya çalıştım. Yıldızı takip ettim. Sahip Rufi olmasaydı beni yakaladıklarında Güney'e satılmıştım." Başını sağa sola salladı. "Muhtemelen şimdiye ölmüş olurdum."

Kaçmak -ve yakalanmak- konusunda daha fazla şey duymak istemediğim için dışarı çıktım. Bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu ama eve varmadan önce, işçilerin hâlâ tarlada olduklarını, hâlâ mısır çapaladıklarını gördüm.

Rufus'u kütüphanede, babasıyla bazı kâğıtların üzerinden geçerken buldum. Babası odadan ayrılana kadar holü süpürdüm. Sonra Rufus'u görmek için içeri girdim.

Daha ben ağzımı açmadan, "Yukarı çıkıp Alice'e baktın mı?" dedi.

"Birazdan gideceğim. Rufi, bir mektubun buradan Boston'a gitmesi ne kadar sürer?"

Bir kaşını yukarı kaldırdı. "Bir gün bana burada aşağıda Rufi diye sesleneceksin ve babam tam arkanda duruyor olacak."

Bir anda idrak ederek arkama baktım ve Rufus güldü. "Bugün değil," dedi. "Ama hatırlamazsan bir gün olacak."

"Aman be," diye mırıldandım. "Ne kadar sürer?"

Yine güldü. "Bilmiyorum, Dana. Birkaç gün, bir hafta, iki hafta, üç..." Omuz silkti.

"Onun mektuplarında tarih vardı," dedim. "Boston'dan gelen ne zaman eline geçti hatırlıyor musun?"

Bunu bir düşündü; sonunda başını sağa sola salladı. "Hayır Dana, hiç dikkat etmedim. Gidip Alice'e baksan iyi olur."

Sinirlenmişim ama bir şey demeden çıkıp gittim. İste-

seydi, doğru düzgün bir tahminde bulunabilirdi diye düşündüm. Ama aslında önemi yoktu. Kevin mektubu alacak ve beni almak için gelecekti. Rufus'un mektubu gerçekten gönderdiğinden şüphe duyamazdım. Ben onun iyi niyetini kaybetmeyi ne kadar istemiyorsam, o da benimkini kaybetmeyi o kadar istemiyordu. Üstelik bu o kadar küçük bir şeydi ki.

Alice işimin bir parçası –önemli bir parçası– oldu. Rufus kendi odasına, Nigel'la genç bir tarla işçisine, bir yatak daha –Rufus'un yatağının altına itilebilecek küçük ve alçak bir yatak– taşıttı. Alice'i, ikisinin de rahatı için Rufus'un yatağından kaldırdık çünkü Alice bir süreliğine, idrarını tutamayan, canını yakmadığımız ya da onu beslemediğimiz sürece neredeyse hiç farkımızda olmayan küçücük bir çocuk olmuştu yine. Ve onu beslememiz gerekiyordu – kaşık kaşık.

Weylin ona bakmaya bir kere geldi; o sırada onu besliyordum.

“Kahretsin!” dedi Rufus'a. “Ona yapabileceğin en büyük iyilik onu vurmak olurdu.”

Sanırım Rufus'un bakışı onu biraz korkuttu. Başka bir şey demeden gitti.

Alice'in sargılarını değiştirdim; enfeksiyon belirtileri var mı diye sürekli kontrol ediyor, sürekli bulmayacağını umuyordum. Tetanosun –ya da kuduzun– kuluçka süresinin ne olduğunu merak ediyordum. Sonra kendimi merak etmeye zorlamaya çalışıyordum. Kızın vücudu yavaş ama temiz iyileşiyor gibiydi. Onu kesinkes öldürecek hastalıkları düşünmek bile kafamda batıl inançlar tetikliyordu. Ayrıca onu temiz tutup yeni baştan büyümesine yardım etmek gibi yeterince gerçek bir endişem vardı. Bir süre bana anne diye seslendi.

“Anne, acıyor.”

Ama Rufus'u tanıyordu. Beyefendi Rufus. Arkadaşı. Bir gece kızın yatağına gelip yanına kıvrıldığını söyledi.

Bir yandan bu fena değildi. Lazımlığı kullanmaya başlamıştı. Ama öte yandan...

Rufus bunu bana söyledikten sonra, “Bana öyle bakma,”

dedi. “Onu rahatsız etmem. Bir bebeğin canını yakmak gibi olur bu.”

İleride bir kadının canını yakmak gibi olacaktı. Bunun onu hiç rahatsız edeceğini sanmıyordum.

Alice toparladıkça, Rufus’a karşı daha mesafeli davranmaya başladı. Rufus hâlâ onun arkadaşıydı ama Alice bütün geceyi kendi tekerlekli yatağında geçiriyordu. Ve ben de artık “anne” değildim.

Bir sabah ona kahvaltı getirdiğimde, bana bakıp “Kimsin sen?” dedi.

“Dana’yım,” dedim. “Hatırlamıyor musun?” Sorularına her zaman cevap veriyordum.

“Hayır.”

“Kendini nasıl hissediyorsun?”

“Hafif tutulmuş ve ağırlı.” Elini indirip bir köpeğin kelimenin tam anlamıyla ağız dolusu bir ısırık kopardığı bacağının üstüne koydu. “Bacağım acıyor.”

Yaraya baktım. Hayatının geri kalanında orada büyük çirkin bir yara izi kalacaktı ama yine de yara gayet güzel iyileşiyor gibiydi – sıradışı bir kararma ya da şişme yoktu. Sanki bu belirgin acıyı, aynı beni yeni fark ettiği gibi yeni fark etmişti.

“Burası neresi?”

Birçok şeyi gerçekten yeni fark ettiği gibi. “Burası Weylin’lerin evi,” dedim. “Beyefendi Rufus’un odası.”

“Ha.” Hoşnut ve merakından kurtulmuş bir halde rahatlamış görünüyordu. Onu zorlamadım. Bunu yapmamaya zaten karar vermiştim. Gerçeğe, onunla yüzleşecek kadar güçlü olduğunda döneceğini düşünüyordum. Yoğun sessizliğini koruyan Tom Weylin belli ki Alice’in ümitsiz vaka olduğunu düşünmüştü. Ama benim gibi, o da kızı zorlamamıştı.

Rufus bir defasında, “Hatırlamasını neredeyse istemiyorum,” dedi. “İsaac’ten önceki hali gibi olabilir. Sonra belki...” Omuz silkti.

“Her gün daha çok hatırlıyor,” dedim. “Ve sorular soruyor.”

“Ona cevap verme!”

“Ben vermezsem başkası verir. Yakında ayaklanıp dolaşmaya başlayacak.”

Yutkundu. “Bunca zaman, öyle güzel geçti ki...”

“Güzel mi?”

“Benden nefret etmedi!”

10

Alice iyileşmeye ve olgunlaşmaya devam etti. Carrie’nin doğum yaptığı gün, ilk kez benimle aşağıya, mutfakevine geldi.

Alice üç haftadır bizimleydi. Zihinsel olarak şu anda 12-13 yaşında olabilirdi. O sabah Rufus’a, Alice’in benimle birlikte tavanarasında uyumak istediğini söyledim. Rufus beni şaşırtarak razı oldu. İstememişti ama razı olmuştu. Alice, Rufus’tan nefret etmemeyi sürdürmeyi başarırca, Rufus’tan neredeyse her şeyi isteyebileceğini düşündüm, ki bunu ilk kez düşünmüyordum. Eğer başarırca.

Alice şimdi yavaş, temkinli bir şekilde benim peşimden merdivenlerden aşağıya iniyordu. Her zaman olduğundan daha güçsüz ve zayıftı, Margaret Weylin’in eski elbiselerinden birinin içinde bir çocuk gibi görünüyordu. Ama can sıkıntısı onu yatağından çıkarmıştı.

Basamaklardan birinde duraksadığında, “İyileştiğimde buna çok sevineceğim,” diye mırıldandı. “Böyle olmaktan nefret ediyorum.”

“İyileşıyorsun,” dedim. Onun biraz önünde durmuş, sendeleyip sendelemediğini görmek için onu izliyordum. Merdivenlerin başında kolundan tutmuştum ama uzaklaşmaya çalışmıştı.

“Yürüyebiliyorum.”

Yürümesine izin verdim.

Mutfakevine, Nigel’la aynı anda vardık ama onun acelesi daha çoktu. Kenarda dikilip apar topar bizden önce kapıdan geçmesine izin verdik.

O geçerken Alice, “Ay!” dedi. “Pardon ya!”

Nigel ona aldırmadı. "Sarah Teyze," diye seslendi, "Sarah Teyze, Carrie'nin sancısı var."

Yaşlı Mary, yaşına yenik düşene kadar plantasyonun ebesi olmuştu. Şimdi Weylin'ler, onun kölelere doktorluk etmeye devam etmesini bekliyor olabilirlerdi ama kölelerin akılları başlarındaydı. Ellerinden geldiğince birbirlerine yardım ediyorlardı. Sarah'nın daha önce bir doğumayardıma çağrıldığı-
nı görmemiştim ama buna çağrılması doğaldı. Bir tepsi mısır irmiği lapasını bırakıp Nigel'in peşinden dışarı çıktı.

"Yardım edebilir miyim?" diye sordum.

Sarah beni daha yeni fark ediyormuş gibi yüzüme baktı. "Sen akşam yemeğiyle ilgilen," dedi. "Yemeği pişirmeyi bitirmesi için birini gönderecektim ama sen yapabilirsin, değil mi?"

"Evet."

"Güzel." Nigel'la birlikte aceleyle gittiler. Nigel'in koğuş-
tan uzakta olan, ama mutfakevinden çok uzakta olmayan bir kulübesi vardı. Carrie'yle kendisi için yaptığı ahşap zeminli, tuğla bacası olan hoş bir kulübeydi. Bana göstermişti. "Artık tavanarasında paçavralar arasında uyumak zorunda değiliz," demişti. Bir yatak ve iki sandalye yapmıştı. Rufus, kendi yapamadığı şeyleri satın alacak kadar parası olana kadar Nigel'in zamanını başkalarına kiralamasına, bölgedeki başka beyazlar için çalışmasına izin vermişti. Bu Rufus için iyi bir yatırım olmuştu. Nigel'in kazancının bir kısmını almakla kalmamış, aynı zamanda tek değerli mal varlığı olan Nigel'in yakın zamanda büyük olasılıkla yine kaçmayacağını da garanti altına almıştı.

Alice, "Gidip bakabilir miyim?" diye sordu.

"Hayır," dedim isteksizce. Kendim de gitmek istiyordum ama Sarah'nın son ihtiyacı olan şey, ayağının altında dolaşmamızdı. "Hayır, sen ve ben burada çalışmak zorundayız. Patates soyabilir misin?"

"Tabii."

Onu masaya oturtup eline bir bıçak ve soyması için birkaç patates verdim. Bu sahne bana, mutfakevindeki ilk günümü

hatırlattı; Kevin beni çağırana kadar oturup patates soymuştum. Mektubum şimdiye, Kevin'in eline geçmiş olabilirdi. Hemen hemen kesinlikle geçmişti. Kevin, yola çıkmış buraya geliyor bile olabilirdi.

Başımı sağa sola sallayıp bir tavuğu parçalara bölmeye başladım. Kendime işkence etmenin bir anlamı yoktu.

Alice, "Annem bana yemek yaptırdı," dedi. Sanki hatırlamaya çalışır gibi kaşlarını çattı. "Kocam için yemek yapmak zorunda olacağını söylerdi." Yine kaşlarını çattı ve onu izlemeye çalışırken az kalsın kendimi kesiyordum. Ne hatırlıyordu?

"Dana?"

"Evet?"

"Senin bir kocan yok mu? Bir defasında senin... kocan vardı gibi bir şey hatırlıyorum."

"Var. Şu anda Kuzey'de."

"Özgür mü?"

"Evet."

"Özgür bir adamla evlenmek iyi. Annem hep öyle yapmamı söylerdi."

Annesi haklıydı, diye düşündüm. Ama bir şey demedim.

"Babam köleydi ve onu satıp annemden ayırdılar. Bir köleyle evlenmenin, neredeyse köle olmak kadar kötü olduğunu söylerdi." Bana baktı. "Köle olmak nasıl bir şey?"

Şaşkınlığımı göstermemeyi başardım. Kendisinin de köle olduğunu fark etmediğini anlamamıştım. Burada bulunmasını kendine nasıl açıkladığını merak ettim.

"Dana?"

Ona baktım.

"Köle olmak nasıl bir şey dedim?"

"Bilmiyorum." Derin bir nefes aldım. "Carrie nasıl acaba – o kadar acı çekiyor ve bağırıyor bile."

"Köle olmanın nasıl bir şey olduğunu nasıl bilmiyorsun? Kölesin."

"Uzun bir zaman köle değildim."

"Özgür müydün?"

“Evet.”

“Ve seni köle yapmalarına izin verdin? Kaçmalısın.”

Kapıya bir baktım. “Böyle şeyleri nasıl söylediğine dikkat et. Başın belaya girebilir.” Onu uyarırken Sarah gibi hissettim.

“Ama doğru.”

“Bazen doğruyu kendine saklaman en iyisi.”

Endişeyle bana baktı. “Sana ne olacak?”

“Benim için endişelenme, Alice. Kocam özgürlüğüme kavuşmama yardım edecek.” Carrie’nin kulübesine doğru dışarı bakmak için kapıya gittim. Bir şey göreceğimi umduğumdan değil tabii. Sadece Alice’in dikkatini dağıtmak istiyordum. Fazla yaklaşmıştı; fazla hızlı “büyüyordu.” Hatırladığında, hayatı o kadar kötüleşecekti ki. Daha fazla canı yanacaktı ve canını yakan, çoğu zaman Rufus olacaktı. Ben de bunu seyretmek zorunda kalıp hiçbir şey yapmayacaktım.

“Annem köle olmaktansa ölmeyi yeğlediğini söylerdi,” dedi.

“Hayatta kalmak daha iyi,” dedim. “En azından özgür olma şansı varken.” Çantamdaki uyku haplarını hatırladım ve ne muhteşem bir ikiyeüzlü olduğumu düşündüm. Başka insanlara acılarıyla yaşamalarını öğütlemek öyle kolaydı ki.

Bir anda soyduğu patatesleri ateşe fırlattı.

Sıçrayıp ona baktım. “Bunu niye yaptın?”

“Söylemediğin şeyler var.”

İç çektim.

“Ben de buradayım,” dedi. “Uzun zamandır buradayım.” Gözlerini kıstı. “Ben de mi köleyim?”

Cevap vermedim.

“Ben de mi köleyim dedim?”

“Evet.”

Oturduğu banktan hafif kalkmıştı; bütün vücudu ona cevap vermeme istiyordu. Cevabını aldıktan sonra bütün ağırlığını bırakarak yine oturdu; sırtı ve omuzları büzülmüş, kolları karnının üstünde çapraz bir halde kendine sarılıyordu. “Ama benim özgür olmam lazım. Özgürdüm. Özgür doğdum!”

“Evet.”

“Dana, bana neyi hatırlamadığımı söyle. Söyle!”

“Kendin hatırlayacaksın.”

“Hayır, sen söyle–”

“Of, sessiz olur musun!”

Şaşkınlık içinde hafif geri çekildi. Ona bağırmıştım. Muhtemelen kızdığımı sanınıştı – ve kızmıştım. Ama ona değil. Onu uçurumun kenarından geri çekmek istiyordum. Ama artık çok geçti. Kendi düşüşünü yaşamak zorundaydı.

Bıkkınlıkla, “Ne bilmek istiyorsan sana anlatacağım,” dedim. “Ama inan bana, sandığın kadar çok bilmek istemezsin.”

“Evet istiyorum!”

İç çektim. “Peki. Ne bilmek istiyorsun?”

Ağzını açtı, sonra kaşlarını çatıp ağzını geri kapadı. Sonunda, “O kadar çok şey var ki... Her şeyi bilmek istiyorum ama nereden başlayacağımı bilmiyorum. Neden köleyim?”

“Bir suç işledin.”

“Suç mu? Ne yaptım?”

“Bir kölenin kaçmasına yardım ettin.” Duraksadım. “Burada olduğun bütün süre boyunca, bana hiç nasıl yaralandığını sormadığının farkında mısın?”

Bu, içinde bir şeye dokunmuş gibiydi. Birkaç saniye yüzünde boş bir ifadeyle oturdu; sonra da kaşlarını çatıp ayağa kalktı. Dikkatlice onu izliyordum. Sinir krizi geçirecekse, Weylin’lerin gözünün önünde değil, olduğu yerde geçirmesini istiyordum. Bilhassa Tom Weylin’in ağırlına gidecek çok fazla şey söyleyebilirdi.

“Beni dövdüler,” diye fısıldadı. “Hatırlıyorum. Köpekler, ip... Beni bir atın arkasına bağladılar, koşmak zorunda kaldım ama yapamadım... Sonra beni dövdüler... Ama... ama...”

Yanına gidip önünde durdum ama beni görmüyor gibiydi. Yüzündeki acı ve kafa karışıklığı ifadesinin aynısını, Rufus onu kasabadan getirdiğinde de görmüştüm.

“Alice?”

Beni duymuyor gibiydi. “İsaac?” diye fısıldadı. Ama bu, bir fısıltıdan çok, dudaklarının sessizce kıpırdamasıydı. Sonra,

“Isaac!” Bir ses patlaması. Kapıya doğru fırladı. Onu yakalamadan önce, önümde üç adım kadar gitmesine izin verdim.

“Bırak beni! Isaac! Isaac!”

“Alice, dur. Canın yanacak.” Cılız da olsa bütün gücüyle benimle boğuşuyordu.

“Onu kestiler! Kulaklarını kestiler!”

Bunu görmediğini ümit ediyordum. “Alice!” Onu omuzlarından tutup sarstım.

“Kaçmam lazım,” diye ağladı. “Isaac’i bulmalıyım.”

“Belki öyle. Ama yorulmadan on adımdan fazla yol yürüyebildiğin zaman.”

Çırpınmaları kesildi; yüzünden akan gözyaşlarının arasından bana baktı. “Onu nereye gönderdiler?”

“Mississippi.”

“Aman Tanrım...” Bana dayanarak ağlarken yığıldı. Onu tutmasaydım ve yarı sürüyüp yarı taşıyarak banka geri oturtmasaydım yere düşmüştü. Onu bıraktığım yere çöktü; ağlıyor, dua ediyor, küfrediyordu. Bir süre onunla oturdum ama yorulmadı ya da yorulduysa bile durmadı. Akşam yemeğini bitirmek için onu bırakmak zorundaydım. Bitirmezsem, Weylin’i sinirlendirip Sarah’nın başını derde sokmaktan korkuyordum. Artık Alice’in hafızası geri geldiğine göre, evde yeterince dert olacaktı ve nasıl olduysa, bu dertleri –önce Rufus’unkileri, sonra da Alice’inkileri– elimden geldiğince halletmek benim işim olmuştu.

Aklım mutfakta olmasa da yemeği bir şekilde bitirdim. Sofraya gidecekler arasında, Sarah’nın hafif ateşte pişmeye bıraktığı çorba, kızartılacak balık, Sarah’nın suda bekletip sonra kaynatmasından önce taş gibi sert olan jambon, kızartılacak tavuk ve pişirilecek mısır ekmeğiyle et suyu sosu, Alice’in unuttuğu ve bitirilmesi gereken patatesler, ocağın yanındaki küçük taş fırında pişirilecek ekmek; salata da dahil olmak üzere hazırlanacak sebzeler, şekerli bir şeftali tatlısı – Weylin şeftali yetiştiriyordu; Tanrı’ya şükür Sarah’nın çoktan yaptığı pasta; ve hem kahve hem çay vardı. Masada bütün bunların yenmesine yardımcı olacak misafir olacaktı.

Genelde olurdu. Ve hepsi de fazla yerdi. Tevekkeli değil, bu dönemin ana ilaçlarından biri müshildi.

Yemeği neredeyse zamanında hazırladım; sonra da işleri yemeği mutfakevinden masaya taşıyıp servis etmek olan iki küçük oğlanı arayıp bulmak zorunda kaldım. Onları bulduğumda önce, sessiz duran Alice'i izlemekle boşa zaman harcadılar, sonra da ellerini yıkattırdığım için homurdandılar. Sonunda, ana evde de çalışan çamaşırhane arkadaşım Tess dışarı çıkıp bize seslendi "Sahip Tom masaya yemek getirin, dedi!"

"Sofra kuruldu mu?"

"Kuruldu! Sen bir şey dememiş olsan da."

Ay! "Affedersin Tess. Gelip şunu alsana." Üstü kapalı çorba kabını eline tutuşturdum. "Carrie şu anda doğum yapıyor ve Sarah ona yardım etmeye gitti. Çorbayı içeri götür, olur mu?"

"Diğer şeyler için de geri geleyim?"

"Lütfen."

Aceleyle gitti. Çamaşırdaki ona defalarca yardım etmiştim - son zamanlarda bunu elimden geldiğince tek başıma yapmıştım çünkü Weylin düzenli olarak onu yatağına almaya başlamış ve canını acıtmıştı. Belli ki Tess bana borcunu ödüyordu.

Dışarı kuyuya gidip oğlanları tam bir su kavgasına giriştikleri sırada buldum.

"İkiniz de o yiyecekleri alıp eve götürmezseniz..."

"Aynı Sarah gibi konuşuyorsun."

"Hiç de değil. O ne derdi, iyi biliyorsunuz. Ne yapardı, onu da biliyorsunuz. Hadi kıpırdayın! Yoksa elime bir değnek alır gerçekten onun gibi olurum."

Akşam yemeği servis edildi. Bir şekilde. Ve yenilebilir bir yemektir. Yemeği Sarah yapsaydı belki masada daha fazla yiyecek olabilirdi ama daha lezzetli olmazdı. Sarah benim güvensizliğimi, açık ocakta yemek yapma konusundaki cehaletimi alt edip bana epey şey öğretmişti.

Yemek devam ederken artık gelmeye başlayınca,

Alice'in yemesini sağlamaya çalıştım. Ona bir tabak hazırladım ama eliyle itip bana sırtını döndü.

Ya boşluğa bakarak ya da başını masaya koyarak saatlerce oturmuştu. Şimdi, sonunda, konuştu.

Sertçe, "Niye bana söylemedin?" diye sordu. "Bir şey söyleyebilirdin, beni odasından çıkarabilirdin, yatağı... Aman Tanrım yatağı! Isaac'imin kulaklarını kendi elleriyle kesmiş kadar oldu."

"Isaac'in onu dövdüğünü kimseye söylemedi."

"Saçmalık!"

"Doğru. Kimseye söylemedi çünkü senin zarar görmeni istemiyordu. Biliyorum çünkü ayağa kalkana kadar onun yanındaydım. Ona ben baktım."

"Azıcık aklın olsaydı ölmesine izin verirdin."

"Öyle yapsaydım, bu, Isaac'le senin yakalanmanızı önlemezdi. Ama birileri, bunu Isaac'in yaptığını tahmin ederse, ikinizin de öldürülmesine yol açardı."

"Doktor-zenci," dedi aşağılayarak. "Çok bildiğini sanıyorsun. Okur-yazar-zenci. *Beyaz-zenci!* Niye ölmeme izin verecek kadar şey öğrenmedin?"

Hiçbir şey demedim. Bana bağırдықça gitgide daha da öfkeleniyordu. Kendi kendime, duygularını başkasına değil de bana boşaltmasının, onun için daha iyi, daha güvenli olduğunu söyleyerek üzüntüyle yanından uzaklaştım.

Şimdi Alice'in bağırmasının yanı sıra, bir bebeğin uzaktan gelen, cılız ağlamasını da duyabiliyordum.

11

Carrie'yle Nigel, zayıf, buruşuk, kahverengi oğullarının adını Jude koydular. Weylin ona çenesini kapatıp evle mutfakevini birbirine bağlaması gereken, üstü kapalı koridoru inşa etme işine dönmesini söyleyene kadar, Nigel bolca fiyaka yapıp mutluluk saçtı. Ama bebeğin doğumundan birkaç gün sonra, Weylin onu kütüphaneye çağırıp ona Carrie için yeni bir

elbise, yeni bir battaniye ve kendisi için de yeni bir takım elbise verdi.

Sonradan hafif kızgın bir sesle, “Bak,” dedi Nigel bana. “Carrie’yle benim sayemde, artık bir zenciye daha sahip.” Ama Weylin’lerin önünde gerektiği gibi minnettardı.

“Teşekkürler, Sahip Tom. Evet efendim. Elbette, teşekkür ediyorum. Evet efendim, güzel kıyafetler...”

Sonunda üstü kapalı koridora geri kaçtı.

O sırada kütüphanede Weylin’in Rufus’a, “O beş para etmez kız için bütün parayı çarçur etmek yerine Nigel’a senin bir şey vermen gerekirdi,” dediğini duydum.

“İyi o!” diye cevap verdi Rufus. “Dana onu iyileştirdi. Niye beş para etmez diyorsun?”

“Çünkü ondan istediğini alabilmek için onu yine hasta edene kadar kırbaçlamak zorunda kalacaksın!”

Sessizlik.

“Dana sana yetmeliydi. Onun biraz akli var.” Duraksadı. “Bana kalırsa, kendine iyiliği dokunmayacak kadar fazla akli var ama en azından başına bela olmazdı. O Franklin herifi ona bir şeyler öğretmişti.”

Rufus ona cevap vermeden odadan çıktı. Geldiğini duyunca, gizlice onları dinlediğim kütüphanenin kapısından hızla uzaklaşmak zorunda kaldım. Yemek odasına dalıp tam o geçerken geri çıktım.

“Rufi.”

Bana rahatsız edilmek istemediğini söyleyen bir bakış attı ama yine de durdu.

“Bir mektup daha yazmak istiyorum.”

Kaşlarını çattı. “Sabırlı olman lazım, Dana. O kadar uzun zaman olmadı.”

“Bir ayı geçti.”

“Yani... bilmiyorum. Kevin yine taşınmış olabilir; başka bir şey yapmış olabilir. Bence cevap vermesi için ona biraz daha zaman vermelisin.”

“Neye cevap vermesi için?” diye sordu Weylin. Rufus’un

tahmin ettiği şeyi yapmıştı – arkamızdan o kadar sessiz gelmişti ki onu fark etmemiştim.

Rufus suratını ekşiterek babasına baktı. “Kevin Franklin’e, Dana’nın burada olduğunu söyleyen mektup.”

“Mektup mu yazdı?”

“Ona yazmasını ben söyledim. Kendi yazabiliyorken ben niye yapayım?”

“Ulan, sende azıcık akıl olsaydı–” Birdenbire cümleyi yarıda kesti. “Dana, sen git işini yap!”

Rufus’un mektubu kendisi yazmak yerine benim yazmama izin vererek ya da mektubu göndererek akılsızlık edip etmediğini merak ederek yanlarından ayrıldım. Sonuçta Kevin benim için asla geri gelmezse, Weylin’in mal varlığı bir köle artacaktı. Beceriksiz çıksam bile beni her zaman satabilirdi.

Ürperdim. Bir mektup daha yazmama izin vermesi için Rufus’u ikna etmek zorundaydım. İlki kaybolmuş ya da imha edilmiş veya yanlış adrese gönderilmiş olabilirdi. Böyle şeyler 1976’da bile hâlâ oluyordu. Bu atlı araba devrinde işler çok daha kötü durumda olamaz mıydı? Ve yine onsuz eve dönersem –onu burada daha uzun yıllar boyunca bırakırsam– Kevin benden kesin vazgeçerdi. Tabii çoktan vazgeçmediyse.

Bu fikri kafamdan atmaya çalıştım. İnsanların bana söylediği her şey, Kevin’in beni beklediğini gösterse de, ara sıra aklıma düşüyordu. Hâlâ bekliyordu.

Tess’e yardım etmek için çamaşır avlusuna gittim. Ağır işi neredeyse memnuniyetle karşılar olmuştum. Beni düşünmekten alıkoyuyordu. Beyazlar benim çalışkan olduğumu düşünüyordu. Siyahların çoğuysa ya salak olduğumu ya da beyazları memnun etmeye fazla hevesli olduğumu düşünüyordu. Korku ve şüphelerimi elimden geldiğince uzak tuttuğumu ve nispeten akli başında kalmayı becerdiğimi düşünüyordum.

Ertesi gün Rufus’u yine yalnız yakaladım – bu defa, muhtemelen lafımıza kimsenin karışmayacağı odasında. Ama mektup konusunu açtığım da dinlemedi. Akli Alice’teydi. Alice şimdi daha güçlüydü ve Rufus’un ona karşı sabrı kal-

mamıştı. Sonunda ona yine –sonra yine– tecavüz edeceğini düşünmüştüm. Aslında, bunu çoktan yapmamasına şaşırıyordum. Bu tecavüze beni de karıştırmayı planladığının farkında değildim. Öyleydi; yaptı da.

Benim mektup konusunu duymazdan geldikten sonra, “Onunla konuş, Dana,” dedi. “Sen ondan büyüksün. Senin çok şey bildiğini düşünüyor. Onunla konuş!”

Yatağında oturmuş, soğuk şömineye bakıyordu. Masasına oturup ona ödünç verdiğim, şeffaf plastik tükenmez kaleme baktım. Mürekkebinin yarısını kullanmıştı bile. “Bununla ne halt yazıyorsun?” diye sordum.

“Dana, dinle beni!”

Dönüp yüzüne baktım. “Seni duydum.”

“Yani?”

“Bir kadına tecavüz etmeni engelleyemem, Rufi, ama bunu yapmana da yardım etmeyeceğim.”

“Canı yansın mı istiyorsun?”

“Tabii ki hayır. Ama sen onun canını yakmaya zaten karar vermişsin, öyle değil mi?”

Cevap vermedi.

“Bırak gitsin, Rufi. Senin yüzünden yeterince acı çekmedi mi?” Bırakmayacaktı. Bırakmayacağını biliyordum.

Yeşil gözleri parladı. “Bir daha benden kaçamayacak. Asla!” Derin bir nefes aldı, sonra yavaşça geri bıraktı. “Şunu bil ki babam onu tarlaya gönderip seni almamı istiyor.”

“Öyle mi?”

“Tek istediğimin bir kadın olduğunu sanıyor. Herhangi bir kadın. Yani, o halde sen. Senin bela çıkarma ihtimalinin daha düşük olduğunu söylüyor.”

“Ona inanıyor musun?”

Tereddüt etti, hafifçe gülümsemeyi becerdi. “Hayır.”

Başımla onayladım. “İyi.”

“Seni tanıyorum, Dana. Benim Alice’i istediğim gibi, sen de Kevin’i istiyorsun. Ve sen benden daha şanslıydın çünkü, artık ne olursa olsun, bir süre o da seni istedi. Ben belki de buna –karşılıklı istemek, karşılıklı sevmek– hiç sahip olama-

yacağım. Ama sahip olabileceğim kadarından da vazgeçmeyeceğim.”

“Artık ne olursa olsun’ derken ne demek istiyorsun?”

“Sence ne halt demek istiyorum? Beş yıl oldu! Bir mektup daha yazmak istiyorsun. İlk mektubu çöpe atmış olabileceği hiç aklına geldi mi? Belki Alice gibi olmuştur – kendi türünden biriyle birlikte olmak istemiştir.”

Hiçbir şey demedim. Ne yaptığını biliyordum – acısını paylaşmaya, kendi canının yandığı gibi benimkini de yakmaya çalışıyordu. Tabii ki hassas noktayı iyi biliyordu. Suratıma belirsiz bir ifade takınmaya çalıştım ama o devam etti.

“Bana bir defasında dört yıldır evli olduğunuzu söylemişti. Bu da demek oluyor ki birlikte olduğunuz süreden daha uzun süreyi senden ayrı geçirdi. Onu kendi zamanına geri götürebilecek tek kişi sen olmasaydın, seni o kadar uzun zaman bekler miydi emin değilim. Ama şimdi... kimbilir. Doğru bir kadın, bu zamanı onun için epey güzel bir hale getirebilir.”

“Rufi, söyleyeceğın hiçbir şey, Alice’le işini kolaylaştırmayacak.”

“Öyle mi? Buna ne dersin: Onunla konuş –aklını biraz başına getir– yoksa Jake Edwards döve döve onun aklını başına getirirken sen de izlersin!”

İğrenerek ona baktım. “Senin sevmek dediğın şey bu mu?”

Ben bir nefes daha alamadan ayaklanıp odanın öbür ucuna, yanıma gelmişti. Olduğum yere oturdum; korkarak ve birdenbire bıçağımın, istersem ona ne kadar hızla erişebileceğimin fazlasıyla farkına vararak onu izledim. Beni dövmeyecekti. O yapamayacaktı, hiçbir zaman.

“Kalk!” diye emretti. Bana fazla emir yağdırmazdı ve hiçbir zaman bu ses tonuyla emir vermemişti. “Kalk dedim!”

Kıpırdamadım.

“Sana fazla yumuşak davrandım,” dedi. Sesi aniden kısık ve çirkin bir hal almıştı. “Sana sıradan zencilerden daha iyiymişsin gibi davrandım. Görüyorum ki hata etmişim!”

“Olabilir,” dedim. “Benim de hata yaptığımı bana göstermeni bekliyorum.”

Birkaç saniye kıpırdamadan, sanki bana vuracaktı gibi öfkeyle bakarak tepemde dikildi. Ama sonunda gevşeyip masasına yaslandı. “Beyaz olduğunu sanıyorsun!” diye homurdandı. “Vahşi bir hayvan gibi yerini bilmiyorsun.”

Hiçbir şey demedim.

“Hayatımı kurtardığın için bana sahip olduğunu sanıyorsun!”

Kurtardığım canı almak zorunda kalmadığıma sevinerek –kendiminki de dahil başka canları riske atmak zorunda kalmadığıma sevinerek– ben de gevşedim.

“Bir kere bile olsun, onu istediğim gibi seni istediğimi fark etseydim boğazımı keserdim,” dedi.

Bu sorunun asla baş göstermeyeceğini umuyordum. Baş gösterirse, birimizin bir kesme-doğrama işine gireceği kesindi.

“Bana yardım et, Dana.”

“Yapamam.”

“Yapabilirsin! Başkası değil ama sen yapabilirsin. Ona git. Onu bana gönder. Sen yardım etsen de etmesen de ona sahip olacağım. Senden tek istediğim, bunu ayarla ki onu dövmek zorunda kalmayayım. Bu kadarını yapmazsan onun arkadaşı falan değilsin!”

Arkadaş mı! Sınıfının bütün aşağılık kurnazlığını kullanıyordu. Hayır, kızı yardım etmeyi –en azından acı çekmesini biraz önlemeye yardım etmeyi– reddedemezdim. Ama ona böyle yardım edersem, Alice hakkımda iyi düşünmezdi. Ben de hakkımda iyi düşünmezdim.

“Yap şunu!” diye tısladı Rufus.

Ayağa kalkıp Alice’i bulmaya gittim.

Alice artık bir tuhaftı, dengesizdi; bazen arkadaşlığıma ihtiyaç duyuyor, tehlikeli özgürlük özlemlerini ve yeniden kaçmaya dair uçuk planlarını benimle paylaşacak kadar bana güveniyordu; bazen de benden nefret ediyor, başına gelenler için beni suçluyordu.

Bir gece, tavanarasında sessizce ağlarken bana Isaac’i an-

latıyordu. Birden durup bana, "Kocandan haber aldın mı, Dana?" diye sordu.

"Henüz değil."

"Bir mektup daha yaz. Gizli yapmak zorunda olsan bile."

"Uğraşıyorum."

"Senin de kocanı kaybetmenin manası yok."

Ama dakikalar sonra ortada görebildiğim hiçbir sebep yokken bana saldırdı, "Böylesine siyahken, beyaz pisliği bir adamın arkasından ağlayıp zırladığın için kendinden utanmalısın. Her zaman o kadar beyaz davranmaya çalışıyorsun ki. Kendi insanlarına sırtını dönen beyaz zenci!"

Gerçekte onun bu ani yön değiştirmelerine, saldırılarına hiç alışmadım ama hepsini sineye çektim. Onu iyileşmenin diğer bütün aşamalarından geçirmiştım ve nedense şimdi onu bırakamıyordum. Çoğu zaman kızamıyordum bile. Rufus gibiydi. Canı yandığında acısını başkalarından çıkarıyordu. Ama günler geçtikçe daha az canı yanıyor, acısını başkalarından daha az çıkarıyordu. Fiziksel olduğu kadar duygusal olarak da iyileşiyordu. İyileşmesine yardım etmişim. Şimdi Rufus'un onun yaralarını yeniden açıp kanatmasına yardım etmek zorundaydım.

Alice, Carrie'nin kulübesinde Jude'a ve birilerinin ona bıraktığı daha büyük iki bebeğe bakıyordu. Henüz düzenli bir görevi yoktu ama benim gibi, o da kendi işini bulmuştu. Çocukları seviyordu ve dikiş dikmeyi seviyordu. Küçük çocuklar dizlerinin dibinde oynarken, Weylin'in köleler için aldığı o adi mavi kumaşı alıp ondan düzgün dayanıklı kıyafetler yapıyordu. Weylin onun yaşlı Mary gibi çocuklarla ve dikişle uğraşmasından şikâyet ediyor ama tamir etmesi için ona kendi kıyafetlerini getiriyordu. Alice, yaşlı Mary'nin dikiş işlerinin çoğunu üstlenen köle kadından daha iyi ve daha hızlı iş yapıyordu - ve plantasyonda bir düşmanı varsa o da, şimdi daha zahmetli bir işe gönderilme tehlikesi olan o kadındı, Liza.

Kulübeye girip soğuk şöminenin önünde Alice'in yanında oturdum. Jude yanı başında, Nigel'in onun için yaptığı beşikte uyuyordu. Diğer iki bebek uyanıklardı; yere serilmiş bat-

taniyelerin üzerinde ses çıkarmadan ayaklarıyla oynayarak yatıyorlardı.

Alice başını kaldırıp bana baktı; sonra da uzun mavi elbiseyi kaldırıp gösterdi. “Bu senin için,” dedi. “Seni o pantolonun içinde görmekten bıktım.”

Başımı eğip kot pantolonuma baktım. “Böyle giyinmeye o kadar alışkınım ki bazen unutuyorum. En azından beni masada servis yapmak zorunda kalmaktan kurtarıyor.”

“Servis yapmak kötü değil.” Kendisi birkaç kere yapmıştı. “Beyefendi Tom o kadar cimri olmasaydı, uzun zaman önce bir elbisen olurdu. Adam bir doları İsa’dan çok seviyor.”

Buna kesinlikle inanıyordum. Weylin’in bankalarla bağlantıları vardı. Bunu biliyordum çünkü onlardan yana şikâyet ediyordu. Ama kiliselerle herhangi bir bağlantısı olduğunu ya da evinde dua meclisleri ağırladığını hiç görmemiştim. Köleler, herhangi bir dini buluşmaya gitmek için, geceleyin sıvışıp devriye tehlikesini göze almak zorunda kalıyordu.

“Kocan senin için geri geldiğinde en azından bir kadın gibi görünürsün,” dedi Alice.

209

Derin bir nefes aldım. “Teşekkürler.”

“İyi. Şimdi bana buraya ne söylemeye geldiysen onu söyle... söylemek istemediğin şeyi.”

Şaşkın bir halde ona baktım.

“Bunca zamandır seni tanımadığımı mı sanıyorsun? Burada olmak istemediğini söyleyen bir halin var.”

“Öyle. Rufus beni seninle konuşmam için gönderdi.” Te reddüt ettim. “Seni bu gece istiyor.”

Yüzündeki ifade sertleşti. “Bana bunu söylemek için seni mi gönderdi?”

“Hayır.”

Öfkeyle bana bakarak, ona daha fazlasını söylememi sessizce talep ederek bekledi.

Hiçbir şey demedim.

“Peki! O zaman seni niye gönderdi?”

“Yanına sessizce gitmen için seni ikna edeyim ve direnirsen bu defa seni kırbaçlatacağını sana söyleyeyim diye.”

“Çüş! İyi, pekâlâ, söyledin. Şimdi ben bu elbiseyi şömineye atıp yakmadan çık git buradan.”

“O elbiseyle ne yaparsan yap, umurumda değil.”

Şaşıрма sırası şimdi ondaydı. Genelde, hak ettiğinde bile onunla böyle konuşmazdım.

Nigel’in ev yapımı sandalyesine yaslanıp rahatça yerleştim. “Haber iletildi,” dedim. “İstedliğini yap.”

“Niyetim o.”

“Biraz ileriye bakabilirsin ama. İleriye doğru ve üç ayrı yönden.”

“Neden bahsediyorsun?”

“Yani, sanki üç seçeneğin var gibi görünüyor. Emrettiği gibi ona gidebilirsin, reddedip kırbaçlandıktan sonra seni zorla almasına katlanırsın ya da yine kaçabilirsin.”

Hiçbir şey söylemedi; dikişine eğildi ve ellerinin titremesine rağmen iğneyle hızlı ve düzgün minik teyeller atmaya devam etti. Bebeklerden biriyle oynamak için yere eğildim – biri ayaklarını unutmuş, ayakkabımı incelemek için yanıma kadar emeklemişti. Kucağıma alır almaz bluzumun düğmelerini çekip koparmaya çalışan birkaç aylık, şişman ve meraklı küçük bir oğlandı.

“Birazdan üstüne başına işer,” dedi Alice. “Tam biri onu tutarken salmaya bayılıyor.”

Bebegi hızla yere bıraktım – belli oldu ki tam zamanında.

“Dana?”

Ona baktım.

“Ne yapacağım ben?”

Tereddüt edip başımı sağa sola salladım. “Sana tavsiye veremem. Senin bedenin.”

“Benim değil.” Sesi alçalıp bir fısıltıya dönüştü. “Benim değil, onun. Parasını o verdi, değil mi?”

“Parasını kime verdi? Sana mı?”

“Parasını bana vermediğini biliyorsun! Of, ne fark eder? Doğru da olsa yanlış da olsa, yasa şimdi onun sahibim olduğunu söylüyor. Şimdiye kadar derimi yüzene kadar beni niye kırbaçlamadı bilmiyorum. Ona ettiğim laflar...”

“Neden olduğunu biliyorsun.”

Ağlamaya başladı. “Oraya yanımda bir bıçak götürüp lanet boğazını kesmeliyim.” Öfkeyle bana baktı. “Şimdi git, ona bunu söyle! Onu öldürmekten bahsettiğimi söyle!”

“Kendin söyle.”

“İşini yap! Git söyle! Bunun için buradasın – beyazların zencileri zapt etmesine yardım etmek için. O yüzden seni gönderdi. Birkaç yıla seni ‘dadi’ diye çağırırlar. Yaşlı adam öldüğünde, bütün evi sen çekip çevirirsin.”

Ürperdim ve meraklı bebeğin ayakkabısının bağcını emmesini durdurdum.

“Git, beni gammazla, Dana. Ona ihtiyacı olan türden kadının, ben değil, sen olduğunu göster.”

Hiçbir şey demedim.

“Ha bir beyaz adam, ha iki beyaz adam, ne fark eder?”

“Ha bir siyah adam, ha iki siyah adam, o ne fark eder?”

“Kendime ihanet etmeden on tane siyah adamla olabilirim.”

Yine omuz silkip onunla tartışmayı reddettim. Ne kazanacaktım ki?

Anlamsız bir ses çıkardı ve elleriyle yüzünü kapadı. Bıkkınlıkla, “Derdin ne senin?” dedi. “Niye seni bu şekilde aşağılamama izin veriyorsun? Benim için yapabileceğin her şeyi yaptın hatta belki hayatımı kurtardın. İnsanların benimkinden çok daha az yarası varken kazıklılıhumma kapıp öldüklerini gördüm. Niye senin hakkında bu kadar kötü konuşmama izin veriyorsun?”

“Sen niye yapıyorsun?”

İç çekip vücudunu “c” şeklinde bükerek sandalyeye çömeldi. “Çünkü o kadar öfkeleniyorum ki... o kadar öfkeleniyorum ki öfkemi ağzımda tadabiliyorum. Bunu tek çıkarabileceğim kişi de sensin – canım yanımdan canını yakabileceğim tek kişisin.”

“Yapmaya devam etme,” dedim. “Senin gibi benim de duygularım var.”

“Ona gitmemi istiyor musun?”

“Sana böyle bir şey söyleyemem. Kararı sen vermek zorundasın.”

“Sen ona gider miydin?”

Yere baktım. “Farklı durumlardayız. Ben ne yapardım, bunun bir önemi yok.”

“*Sen ona gider miydin?*”

“Hayır.”

“Tıpkı kocan gibi olsa da?”

“Değil.”

“Ama... Peki, sen şey olsan bile... benim gibi ondan nefret etmiyor olsan da?”

“O zaman bile.”

“O zaman ben de gitmiyorum.”

“Ne yapacaksın?”

“Bilmiyorum. Kaçarım?”

Gitmek üzere ayağa kalktım.

Hızla, “Nereye gidiyorsun?” diye sordu.

“Rufus’u oyalamaya. Bunun için cidden uğraşırsam, sanırım bu gecelik seni salmasını sağlayabilirim. Bu sana biraz zaman verir.”

Elbiseyi yere düşürdü ve beni yakalamak için sandalyesinden kalkıp yanıma geldi. “Hayır, Dana! Gitme.” Derin bir nefes aldı, sonra da, “Yalan söyledim. Yine kaçamam. Yapamam. Orada, dışarıda açsın, üşüyüp hasta oluyorsun ve yürüyemeyecek kadar çok yoruluyorsun. Sonra seni buluyorlar ve üzerine köpekleri salıyorlar... Tanrım, köpekler...” Bir an sessiz kaldı. “Ona gideceğim. Eninde sonunda gideceğimi biliyordu. Ama onu öldürecek cesaretim olmasını ne kadar isterdim, bilmiyor!”

12

Alice, Rufus’a gitti. Uyum gösterdi; daha sessiz, daha yumuşakbaşlı biri oldu. Öldürmedi ama sanki kendi biraz öldü.

Kevin bana gelmedi, yazmadı. Rufus, sonunda bir mek-

tup daha yazmama izin verdi –hizmetlerimin karşılığı ödenmiş oldu sanırım– ve benim için mektubu postaladı. Ama bir ay daha geçti ve Kevin cevap yazmadı.

Rufus, “Endişelenme o kadar,” dedi. “Muhtemelen yine taşınmıştır. Bugün yarın, Maine’den bize bir mektup gönderir.”

Hiçbir şey demedim. Rufus konuşkan ve mutluydu; kendisine sessizce tahammül eden Alice’e karşı sevgisini açıkça gösterir olmuştı. Bazen gerektiğinden fazla içiyordu ve bir sabah içkiyi gerçekten çok kaçırdığında, Alice bütün yüzü şişmiş ve morarmış bir halde aşağı indi.

Rufus’tan, Kevin’ı bulmak için Kuzey’e gitmeme yardım etmesini istesem mi, istemesem mi, diye düşünmeyi o sabah bıraktım. Bana para vermesini beklemiyordum ama bana, resmi görünen lanet özgürlük belgelerinden bulabilirdi. Benimle bile gelebilirdi, en azından Pennsylvania eyalet sınırına kadar. Ya da beni daha gitmeden durdururdu.

Beni kontrol altında tutmanın yolunu çoktan bulmuştu – başkalarını tehdit ederek. Bu doğrudan beni tehdit etmekten daha güvenliydi ve işe yarıyordu. Şüphesiz babasından öğrendiği bir dersti. Mesela Weylin, Sarah’ı tam olarak nereye kadar zorlayacağını biliyordu. Çocuklarının sadece üçünü satmıştı – ona uğruna yaşayıp koruyacağı bir çocuk bırakmıştı. Ne kadar özürlü olursa olsun, isteseydi Carrie’ye bir alıcı bulabileceğinden artık şüphem yoktu. Ama Carrie işe yarayan genç bir kadındı. Sadece iyi ve sıkı çalışan bir köle olmakla ve sağlıklı, yeni bir köle üretmekle kalmamıştı, aynı zamanda önce annesini, şimdi de kocasını, Weylin’in hiçbir çaba sarf etmesine gerek kalmadan hizada tutuyordu. Rufus’un, babasının Sarah’ı idare etmesinden ne kadar şey öğrendiğini bilmek istemiyordum.

Şimdi haritarnı özlüyordum. Kendim için geçiş izni yazabileceğim kasabaların isimlerini veriyordu. Haritadaki kasabaların bazıları, şüphesiz henüz kurulmarnıştı ama en azından ileride beni neyin beklediği konusunda bana daha iyi bir fikir verirdi. Şansımı haritasız denemek zorundaydım.

En azından Easten'in birkaç kilometre kuzeyde olduğunu ve Weylin evinden geçen yolun beni oraya götüreceğini biliyordum. Maalesef o yol beni çok sayıda açık araziden de geçirecekti – saklanmanın neredeyse imkânsız olduğu yerler. Ve geçiş iznim olsun ya da olmasın, beyazlardan elimden geldiğince saklanacaktım.

Yiyecek –mısır ekmeği, füme et, meyve kurusu, bir şişe su– taşımak zorunda olacaktım. İhtiyacım olan şeylere erişimim vardı. Kaçak kölelerin, özgürlüğe erişemeden açlıktan öldüğünü ya da hangi yabancı otların yenilebilir olduğu konusunda en az benim kadar cahil oldukları için kendilerini zehirlediğini duymuştum.

Aslında, kaçakların akıbeti hakkında, Weylin'lerin yanında düşündüğümünden birkaç gün daha fazla kalmamı sağlayacak kadar çok korku hikâyesi okuyup duymuştum. Bunlara inanmayabilirdim ama önümde, Alice'le Isaac örneği vardı. Haliyle, bu durumda, ihtiyacım olan teşvik Alice'ten geldi.

Çamaşırdaki Tess'e yardım ediyordum –büyük demir kazanda kaynayan kirli kıyafetleri buharda pişirip karıştırıyordum– ki Alice gelip sessizce yanıma sokuldu ve omzunun üstünden arkasına baktı; faltaşı gibi açılmış gözlerinde korku okunuyordu.

Bizi izlemek için Weylin'in pantolonlarından birini dövmeyi bırakan Tess'e göz ucuyla bile bakmayarak, “Şuna bir bak,” dedi. Tess'e güveniyordu. “Gördün mü,” dedi. “Bakmam gereken bir yere bakıyordum – Beyefendi Rufi'nin yatağının ucundaki sandığa. Ama bulduğum şey, orada olması gereken bir şeye benzemiyor.”

Önlüğünün cebinden iki tane mektup çıkardı. Mührü kırılmış, üzeri el yazımla kaplı iki mektup.

“Aman Tanrım,” diye fısıldadım.

“Senin mi?”

“Evet.”

“Ben de öyle düşündüm. Bazı kelimeleri okuyabiliyorum. Şimdi bunları geri götürmem lazım.”

“Tamam.”

Gitmek üzere arkasını döndü.

“Alice.”

“Evet?”

“Teşekkür ederim. Onları geri koyarken dikkatli ol.”

“Sen de dikkatli ol,” dedi. Gözlerimiz kesişti ve ikimiz de neden bahsettiğini anladık.

O gece oradan ayrıldım.

Yiyecekleri toparlayıp saçlarımı saklamak için –neyse ki çok uzun değildi– Nigel’in eski şapkalarından birini “ödünç aldım.” Nigel’dan o şapkayı istediğimde bana uzun uzun bakmış, sonra da getirmişti. Hiç soru sormadan. Şapkayı bir daha göreceğini düşündüğünü sanmıyordum.

Rufus’un eski pantolonlarından birini ve eskimiş bir gömleğini çaldım. Rufus’un komşuları, kot pantolonumla gömleklerimi fazla iyi tanıyordu ve Alice’in bana diktiği elbise oradaki diğer bütün köle kadınların giydiği elbiselere fazla benziyordu. Ayrıca oğlan olmaya karar vermiştim. Seçtiğim bol, eski püskü ama bariz erkek kıyafeti olan giysilerin içinde, boyum ve kalın sesim sayesinde idare edebilirdim. Öyle umuyordum.

Sığdırabildiğim her şeyi kot çantama koydum ve normalde yastık olarak kullandığım çantayı, her zamanki yerinde, döşegimin üstünde bıraktım. Hareket özgürlüğüm şu anda hiç olmadığı kadar çok işime yarıyordu. İstediğim yere gidebiliyordum; kimse de dönüp “Burada ne işin var? Niye çalışmıyorsun?” demiyordu. Herkes çalıştığımı farz ediyordu. Ben sürekli iş gören o çalışkan salak değil miydim?

Yani beni kendi halime bırakıyor, hazırlık yapmama imkân veriyorlardı. Weylin’in kütüphanesini gizlice kolaçan etme fırsatım bile oldu. Nihayet, günün sonunda, diğer ev hizmetçileriyle birlikte tavanarasına gittim ve onlar yatıp uyuyana kadar bekledim. Hatayı orada yaptım.

Diğerlerinin o gece yatmaya gittiğini gördüklerini söylemesini istiyordum. Rufus’la Tom Weylin’in, ertesi gün beni bir süredir görmediklerini fark edince, plantasyonda beni arayarak zaman kaybetmelerini istiyordum. Evdeki hizmet-

çilerden biri –muhtemelen çocuklardan biri– “Dün gece yatmaya gelmedi,” derse, bunu yapmazlardı.

Fazla planlama.

Diğerleri bir süre sessiz kaldıktan sonra kalktım. Gece yarısı civarıydı ve sabah olmadan Easton’ı geçebileceğimi biliyordum. O mesafeyi yürüyenlerle konuşmuştum. Ama güneş doğmadan önce saklanıp uyuyabileceğim bir yer bulmak zorundaydım. Sonrasında, isimlerini Weylin’in kütüphanesinde öğrendiğim diğer yerlerden biri için kendime bir geçiş izni yazabilirdim. Bölge sınırı yakınlarında Wye Mills diye bir yer vardı. Ondan sonra yön değiştirip kuzeydoğuya dönecek, yarımadanın en üst noktasına gitmek için Weylin’in kuzenlerinden birinin plantasyonuna ve Delaware eyaletine doğru sapacaktım. Bu şekilde nehirlerin çoğundan kaçınacağımı umuyordum. İçimden bir ses, yolculuğumu uzun ve zor hale sokacak şeylerin onlar olduğunu söylüyordu.

Weylin’in evinden gizlice sıvışıp aylar önce Alice’in evine kaçarken hissettiğimden daha az bir özgüvenle, karanlığın içinde yürüdüm. Yıllar öncesinde. O zamanlar neden korkmam gerektiğini böylesine iyi bilmiyordum. Hiç Alice gibi yakalanmış bir kaçak görmemiştim. Hiç sırtımda bir kırbaç hissetmemiştim. Bir adamın yumruklarını hiç hissetmemiştim.

Korkudan midem neredeyse ağzıma geliyordu ama yürümeye devam ettim. Ayağım yolun ortasında duran bir sopaya takıldı; önce sopaya küfrettim, sonra da eğilip yerden aldım. Elimde tutmak iyi geldi, sağlamdı. Böyle bir sopa, bir defasında hayatımı kurtarmıştı. Şimdi korkumu biraz dindiriyor, bana güven veriyordu. Daha hızlı yürümeye başladım; Weylin’in tarlalarını geçer gezmez, ormana girip yolun kenarından ilerledim.

Yol, Alice’in eski kulübesine doğru, Holman plantasyonuna, etrafından dolaşmak zorunda kalacağım Easton’a doğru kuzeye gidiyordu. En azından yürümek kolaydı. Burası, sadece zar zor seçilebilen birkaç inişli çıkışlı tepenin tekdüzeliği bozduğu, düz bir bölgeydi. Yol, muhtemelen saklanacak gü-

zel yerlerle dolu olan, karanlık ve sık bir ormandan geçiyordu. Gördüğüm tek su, ayaklarımı ıslatamayacak kadar küçük derelerde akıyordu. Ama bu böyle sürmeyecekti. Nehirler gelecekti.

Bir katırın çektiği arabayı süren, yaşlı, siyah bir adamdan saklandım. Detone bir sesle mırıldanarak geçip gitti; belli ki ne devriyelerden ne de gecenin diğer tehlikelerinden korkuyordu. Sakinliğini kıskandım.

At üstünde geçip giden üç beyaz adamdan saklandım. Yanlarında bir köpek vardı ve köpeğin kokumu alıp beni ele vermesinden korktum. Neyse ki rüzgâr benden yanaydı da köpek kendi yoluna gitti. Ama sonra bir başka köpek beni buldu. Havlayıp hırlayarak, tarladan bana doğru koşup geldi ve çitlerin üstünden atladı. Neredeyse düşünmeden ona dönüp tam bana saldırırken, sopayla köpeği aşağı indirdim.

Gerçekten korkmamıştım. Beyaz adamların yanındaki köpekler beni korkutuyordu; bir de sürü halinde olan köpekler – Sarah bana kaçakları avlamak için kullanılan köpek sürülerinin paramparça ettiği köleleri anlatmıştı. Ama bir tane yalnız köpek gözüme çok büyük bir tehdit gibi görünmemişti.

Köpeğin gerçekten de tehdit olmadığını sonra anladım. Ona vurunca yere düştü; sonra ayağa kalkıp sekerek ve acıyla havlayarak uzaklaştı. Daha fazla canını yakmak zorunda kalmadığıma sevinerek gitmesine izin verdim. Normalde köpekleri severdim.

Köpeğin sesi insanların dışarı çıkarıp ortalığı kolaçan etmelerine neden olursa göz önünde olmayayım diye, aceleyle yoluma devam ettim. Ama bu deneyim, kendimi koruma yeteneğim konusunda biraz daha güvenimi artırdı ve gecenin doğal sesleri beni daha az rahatsız etti.

Kasabaya vardım ve görebildiğim kadarından da uzak durdum – belli belirsiz birkaç bina. Yorulmaya ve gün doğumuna çok kalmadığı için endişelenmeye başlayarak yürümeye devam ettim. Endişem yerinde miydi, yoksa dinlenme arzumdan mı kaynaklanıyordu, bilmiyordum. Rufus beni

çağırdığında keşke saat takıyor olsaydım, diye düşündüm, ki bunu ilk kez düşünmüyordum.

Gökyüzünün gerçekten aydınlanmaya başladığını görene kadar kendimi zorladım. Sonra, günü geçirebileceğim bir barınağı nerede bulabileceğimi düşünüp etrafa bakınırken, atları duydum. Yoldan uzaklaşıp çalılık, ot ve fidanlardan oluşan kalabalık bir bitki yığınının içine çömeldim. Artık saklanmaya alışmıştım ve daha önce saklandığım zamanlardaki kadar çok korkmuyordum. Beni henüz kimse fark etmemişti.

Yolda yavaşça bana doğru gelen iki atlı adam vardı. Çok yavaş geliyorlardı. Etrafa bakınıyor, loşluğun içinden dikkatle ağaçların içine bakıyorlardı. Birinin açık renkli bir atı olduğunu görebiliyordum. Gri bir at; yakına geldikçe atı gördüm, bir...

Sıçradım. O anda sesli nefes almamayı başardım ama küçük ve istemsiz hareketimi engelleyemedim. Ve fark etmediğim bir dal altımda çatırdayıverdi.

Atlı adamlar neredeyse önümde durdular; Rufus genellikle sürdüğü gri atın üstünde, Tom Weylin de daha koyu renkli bir hayvanın üstündeydi. Şimdi onları apaçık görebiliyordum. Beni arıyorlardı – çoktan! Henüz gittiğimi bile fark etmemiş olmaları gerekiyordu. Bilemezlerdi – birisi onlara söylemediyse. Birisi, Rufus ya da Tom Weylin dışında biri, beni giderken görmüştü herhalde. Onlar beni hemen durdururdu. Bu, kölelerden biri olmalıydı. Birisi bana ihanet etmişti. Ben de tam şimdi kendime ihanet etmiştim.

“Bir şey duydum,” dedi Tom Weylin.

Rufus da, “Ben de. Burada bir yerlerde,” dedi.

Büzüldüm; daha fazla ses çıkarmama neden olacak kadar kıpırdamadan, kendimi olduğum yerde küçültmeye çalıştım.

Rufus’un, “O lanet olası Franklin,” dediğini duydum.

“Yanlış adama lanet okuyorsun,” dedi Weylin.

Rufus uzatmayıp cevap vermedi.

“Şuraya bak!” Weylin benden uzakta bir yere işaret ediyordu; ileri doğru, önümdeki ağaçlığa işaret ediyordu. Gör-

düğü şeyi incelemek için atını o tarafa sürdü – ve büyük bir kuşun ödünü patlattı.

Rufus'un gözleri daha iyiydi. Babasını önemsemeyip doğrudan yanıma geldi. Beni görmüş olamazdı; muhtemel bir saklanma yerinden başka bir şey görmüş olamazdı. Atını, beni saklayan çalılıkların içine daldırdı; bunu, ya beni çığnemek için ya da beni dışarı çıkarmak için yapmıştı.

Beni dışarı çıkardı. Kendimi atın toynaklarından uzağa bir tarafa attım.

Rufus bir savaş çığlığı attı ve kelimenin tam anlamıyla üstüme atladı. Onun ağırlığıyla yere düştüm ve düşmeden dolayı, sopa bükülerek elimden çıktı ve tam üzerine düşeceğim uygun pozisyonu aldı.

Çaldığım gömleğin yırtıldığını duydum; kırılan tahtanın böğrümü sıyırdığını hissettim...

“Burada!” diye seslendi Rufus. “Onu buldum!”

Bıçağıma erişebilirsem belasını da bulacaktı. O hâlâ üstümdeyken, ayak bileğimdeki kılıfa doğru eğilerek kıvrıldım. Yan tarafım birdenbire acıyla yandı.

Rufus, “Gel de onu tutmama yardım et,” diye seslendi.

Babası koşar adımlarla yanımıza gelip suratımı tekmeledi.

Bu pekâlâ beni tuttu. Uzaktan Rufus'un bağırdığını duyabiliyordum –tuhaf bir şekilde yumuşak bir bağırıştı–, “Bunu yapmana gerek yoktu!”

Bilincimi kaybettiğim için Weylin'in cevabını kaçırdım.

13

Ellerim ve ayaklarım bağlanmış bir halde uyandım; yan tarafım ritmik bir halde zonkluyor, çenemse zonklamıyordu. Oradaki acı kesintisiz bir çığlıktı. Dilimle yokladım ve sağ tarafta iki dişin olmadığını fark ettim.

Tahıl çuvalı gibi, başım ve ayaklarım sallanır halde Rufus'un atının üstüne atılmıştım; ağızımdan, Rufus'un atın-

da olduğumu anlamamı sağlayan o tanıdık botun üstüne kan damlıyordu.

Bir ses, gırtlığımda tikanıp kalmış bir tür inleme sesi çıkardı ve at durdu. Rufus'un kıpırdadığını, sonra da kaldırılıp aşağı indirildiğimi ve yol kenarındaki uzun otların üstüne bırakıldığımı hissettim. Rufus tepemde dikilip bana baktı.

"Seni lanet olası aptal," dedi yumuşak bir sesle. Mendilini alıp yüzümdeki kanı sildi. İrkilip kaçtım; şaşırtıcı bir şekilde çoğalan acı yüzünden gözlerim birdenbire yaşla doldu.

"Aptal!" diye tekrarladı Rufus.

Gözlerimi kapadım ve gözyaşlarımın, saçlarıma doğru yukarı aktığını hissettim.

"Benimle boğuşmayacağına söz ver, ben de seni çözeyim."

Bir süre sonra başımla onayladım. El ve ayak bileklerimde ellerini hissettim.

"Bu ne?"

Bıçağını buldu, diye düşündüm. Şimdi beni yine bağlayacaktı. Onun yerinde olsam, ben öyle yapardım. Ona baktım.

Ayak bileğimdeki boş kılıfı çözüyordu. Özensizce kesilmiş, acemice bağlanmış bir deri parçasından başka bir şey değildi. Belli ki onunla boğuşurken bıçağı kaybetmiştim. Ama kılıfın şekli, ona içinde ne olduğunu açıkça anlatıyordu. Önce kılıfa, sonra bana baktı. Sonunda acımasızca başını aşağı yukarı salladı ve ani bir hareketle kılıfı kenara attı.

"Kalk."

Denedim. Sonunda bana yardım etmek zorunda kaldı. Ayaklarım bağlanmaktan uyuşmuştu ve acı verici bir şekilde yeni yeni hayata dönüyorlardı. Rufus beni atının arkasından koşturmaya karar verdiyse, ölene kadar sürüklenirdim.

Beni atına yarım yamalak taşırken yan tarafımı tuttuğumu fark etti ve elimi itip yaraya bakmak için durdu.

"Sıyırmış," diye bildirdi. "Şanslıydın. Sopayla bana vuracaktın, değil mi? Peki başka ne yapacaktın?"

Hiçbir şey demedim; atını süratle, zar zor zamanında kaçabildiğim yere sürmesini düşündüm.

Ben ata yaslanmış dururken yüzümden biraz daha kan

sildi; irkilip kaçmayayım diye bir eliyle üstten sıkıca başımı tutuyordu. Bir şekilde dayandım.

“Dişlerinin arasında artık bir açıklık var,” diye gözlemledi. “Yani, ağzını çok açarak gülmezsen kimse fark etmez. Tam öndeki dişler değil.”

Kan tükürdüm ve böylesine iyi bir şansım olmasına dair yorum yaptığımı hiç fark etmedi.

“Peki,” dedi, “hadi gidelim.”

Beni atın arkasına bağlamasını ya da tahıl çuvalı gibi yine atın üstüne atmasını bekledim. Onun yerine, beni eyerde önüne oturttu. O âna kadar Weylin’in birkaç adım ileride yolun aşağısında bizi beklediğini görmemiştim.

“Bak,” dedi yaşlı adam. “Eğitimli zenci, akıllı zenci demek anlamına gelmiyormuş, değil mi?” Sanki bir cevap beklemiyormuş gibi uzaklaştı. Almadı da.

Rufus, “Düşmeyi beklemek yerine, bana yaslanacak mısın! Aklından çok gururun var,” diyene kadar, vücudumu düz tutmuş, dimdik ve kaskatı oturuyordum.

Hatalıydı. O sırada gurur düşünecek halim yoktu. Bula-bildiğim herhangi bir desteğe o kadar ihtiyacım vardı ki ona yaslanıp gözlerimi kapadım.

Bir süre başka bir şey demedi – eve yaklaşıp kadar demedi. Sonra,

“Uyanık mısın, Dana?”

Dik oturdum. “Evet.”

“Kırbaç seni bekliyor,” dedi. “Bunu biliyorsun.”

Nasıl olduysa bilmiyordum. Yumuşaklığı beni uyutmuştu. Şimdi canımın yakılacağı fikri beni daha da dehşete düşürüyordu. Kırbaç, yine. “Hayır!”

Düşünmeden ya da niyetlenmeden bir bacağıma atıp atın üstünden kaydım. Yanım acıyordu, ağzım acıyordu, yüzüm hâlâ kanıyordu ama bunların hiçbirisi kırbaç kadar kötü değildi. Uzaktaki ağaçlara doğru koştum.

Rufus beni kolaylıkla yakaladı ve küfredip canımı yakarak beni tuttu. “Uslu uslu kırbacı yiyeceksin!” diye tısladı. “Ne kadar çok boğuşursan, canını o kadar çok yakacak!”

Yakacak? O halde, beni Weylin mi, yoksa denetçi Edwards mı kırbaçlayacaktı?

Ben çırpındıkça Rufus, "Biraz aklın varmış gibi davran!" diye buyurdu.

Vahşi bir kadın gibi davranıyordum. Bıçağım yanımda olsaydı kesin birini öldürürdüm. O durumda, Rufus'ta, babasında ve yardım etsin diye çağırdıkları Edwards'ta çizikler ve morluklar bırakmayı başardım. Aklımı tamamıyla kaybetmiştim. Hayatımda başka bir insanı öldürmeyi hiç o kadar çaresizce istememiştim.

Beni ahıra götürüp ellerimi bağladılar ve ellerimi başımın üstünde neye bağladılarsa, o şeyi havaya kaldırdılar. Ayak parmaklarım yere zar zor değebilecek duruma geldiğinde, Weylin kıyafetlerimi çekip çıkarıp bana vurmaya başladı.

Ben ileri-geri bileklerimden sallanana kadar bana vurdu; acıdan yarı delirmiş halde, ayaklarımı yere basamayarak, asılı olmanın baskısına dayanamayarak, devamlı gelen kesici darbelerden kaçamayarak...

Kendimi, beni öldüreceğine inandırmaya çalışana kadar bana vurdu. Bunu sesli söyledim; çığlık atarak söyledim ve aldığım darbeler sözlerimin altını çiziyor gibiydi. Beni öldürecekti. Beni kesin öldürecekti; kaçmazsam, kendimi kurtarmazsam, *eve gitmezsem!*

İşe yaramadı. Bu sadece bir cezaydı ve öyle olduğunu biliyordum. Nigel dayanmıştı. Alice daha kötüsüne dayanmıştı. İkisi de hayatta ve sağlıklıydı. Ölmeyecektim – ama dayak sürdükçe ölmek istedim. Acıyı durdurmak için ne gerekiyorsa! Ama durduracak hiçbir şey yoktu. Weylin'in beni kırbaçlamayı bitirmesi için bol zamanı vardı.

Rufus'un beni çözdüğünün, kucağında ahırdan çıkarıp Carrie'yle Nigel'in kulübesine taşıdığının farkında değildim. Alice ve Carrie'ye, beni yıkamalarını ve bana, aynı benim Alice'e baktığım şekilde bakmalarını emrettiğinin farkında değildim. Bunu Alice bana sonra anlattı – üzerimde kullanılan her şeyin temiz olmasını nasıl buyurduğunu, böğrüm-

deki derin ve çirkin yaranın –çizigin– dikkatlice temizlenip sarılması için nasıl ısrar ettiğini.

Uyandığımda Rufus gitmişti ama beni Alice’e bırakmıştı. Alice’in görevi, orada beni sakinleştirmek, kendi küt aspirinlerim olduğunu anladığım hapları bana içirmek ve beni cezamın bittiğine, iyi olduğuma inandırmaktı. Yüzüm o kadar şişmişti ki ağzımı yıkamak için neredeyse tuzlu su isteyemeyecek hale gelmişti. Birkaç denemeden sonra, Alice anlayıp suyu getirdi.

“Sadece dinlen,” dedi. “Sen bana ne kadar iyi baktıysan, Carrie’yle ben de sana o kadar iyi bakacağız.”

Cevap vermeye çalışmadım. Ama sözleri içime dokundu ve sessiz sessiz ağlamaya başladım. Alice’le ben, ikimiz de birer başarısızlık örneğiydik. İkimiz de kaçmış ve geri getirilmiştik; o birkaç gün sonra, ben alt tarafı saatler sonra. Doğu Yakası’nın genel yerleşim planı konusunda muhtemelen ondan daha çok şey biliyordum. O sadece içinde doğup büyüdüğü alanı biliyordu ve harita okuyamıyordu. Ben kilometrelerce uzaktaki kasabaları ve nehirleri biliyordum – ve lanet olası şeyler hiçbir işime yaramamıştı! Weylin ne demişti? Eğitimli demek, akıllı demek değil. Haklıydı. Aldığım eğitimde ya da geleceğe dair bildiklerimde, kaçmama yar-dım edecek hiçbir şey yoktu. Ama birkaç yıl sonra Harriet Tubman adında okuma yazma bilmeyen bir kaçak, bu bölgeye 12 defa yolculuk edecek ve 300 kaçak köleyi özgürlüğe götürecekti. Ben nerede hata yapmıştım? Ben neden hâlâ, hayatını kurtarmamın karşılığını beni neredeyse öldürerek ödeyen bir adamın kölesiydim? Neden bir daha dayak yemiştim? Ve neden... neden şimdi bu kadar korkuyordum – eninde sonunda yine kaçmak zorunda kalacağım fikri, korkudan ödümü patlatıyordu?

İnledim ve bunu düşünmemeye çalıştım. Vücudumun acısıyla zar zor başa çıkabiliyordum. Ama şimdi aklımda, cevaplanması gereken bir soru vardı.

Gerçekten yine deneyecek miydim? Deneyebilir miydim?

Kıpırdayıp bir şekilde, karnımın üstünde yatarken yana döndüm. Düşüncelerimden kaçmaya çalıştım ama yine de geldiler.

İnsanları köle yapmak ne kolay, gördün mü? dediler.

Sanki böğrüm acıyormuş gibi haykırdım ve Alice beni daha az acı verecek bir pozisyona geçirmek için yanıma geldi. Soğuk ve nemli bir bezle yüzümü sildi.

“Yine deneyeceğim,” dedim ona. Bunu neden söylediğimi merak ettim; böbürleniyordum, belki yalan söylüyordum.

“Ne?” diye sordu.

Şişmiş suratım ve ağzım hâlâ söylediklerimi çarpıtıyordu. Kelimelerimi tekrarlamak zorundaydım. Belki yeterince söylersem bana cesaret verirlerdi.

“Yine deneyeceğim.” Elimden geldiğince yavaş ve açık konuştum.

“Dinlen!” Sesi birden sertleşmişti ve ne dediğimi anladığını gördüm. “Konuşmak için sonra yeterince zamanın olacak. Uyu.”

Ama uyuyamadım. Acı beni uyanık tuttu; düşüncelerim beni uyanık tuttu. Kendimi, bu defa ya da bir dahaki sefere, oradan geçen bir tüccara satılıp satılmayacağını merak ederken buldum... Uyku haplarımın getirdiği unutma halini özledim ama bir yanımda, hapların yanımda olmamasından biraz memnundu. Şu anda o haplar konusunda kendime pek güvenmiyordum. Kaç tanesini içeceğimden pek emin değildim.

14

Dikişçi kadın Liza düşüp yaralanmış. Alice bana olanları anlattı. Liza yara bere içindeymiş; harap hale gelmiş. Birkaç dişini kaybetmiş. Her tarafı morarmış, simsiyah olmuş. Tom Weylin bile endişelenmiş.

“Bunu sana kim yaptı?” diye buyurmuş. “Söyle de cezalarını vereyim!”

Ayağa kalktığım ilk gün, Rufus beni odasına çağırıp bana bir mektup uzattı – Kevin’den Tom Weylin’e.

“Sevgili Tom,” diyordu, “Bu mektuba gerek kalmayabilir çünkü ondan önce yanınıza varmayı umuyorum. Ancak bir yerlerde takılıp kalırsam, senin ve Dana’nın geldiğimi bilmenizi istiyorum. Lütfen ona geldiğimi söyleyin.”

Kevin’in el yazısıydı – yana yatık, düzgün, açık seçik. Yıllarca kısa notlar alıp el yazısıyla uzun taslaklar yazmasına rağmen yazısı hiç benimki gibi bozulmamıştı. Boş boş Rufus’a baktım.

“Bir zamanlar sana, babamın adil bir adam olduğunu söylemiştim,” dedi. “Neredeyse sesli gülmüştün.”

“Benim hakkımda Kevin’a mektup mu yazmış?”

“Şeyden sonra yazmış... şeyden...”

“Senin, mektuplarımı göndermediğini öğrendikten sonra?”

Gözleri şaşkınlık içinde kocaman açıldı; sonra da yavaşça yerini, durumu anladığını gösteren bir ifadeye bıraktı. “O yüzden kaçtın yani. Nasıl öğrendin?”

“Meraklılık ederek.” Yatağın ucundaki sandığa bir bakış attım. “Merakımı gidererek.”

“Eşyalarımı karıştırdığın için kırbaçlanabilirsin.”

Omuz silktim ve kabuk bağlamış omuzlarıma küçük acılar yayıldı.

“Yerlerinden oynatıldıklarını bile fark etmedim. Bundan sonra seni daha dikkatli izlemem gerekecek.”

“Neden? Benden başka yalanlar saklamayı mı düşünüyorsun?”

Sıçradı; tam ayağa kalkmaya başlamıştı ki kendini geri yatağa bırakıp cilalanmış botlarından birini yatağın üstüne koydu. “Söylediklerine dikkat et, Dana. Senden bile gelse, tahammül etmeyeceğim şeyler var.”

“Yalan söyledin,” diye bilerek tekrarladım. “Bana defalarca yalan söyledin. Neden, Rufi?”

Öfkesinin dağılıp yerini başka bir şeye bırakması saniyeler sürdü. Önce onu seyrettim, sonra da sıkıntıyla başka tarafa baktım. "Burada kalmanı sağlamak istedim," diye fısıldadı. "Kevin buradan nefret ediyor. Seni alıp Kuzey'e götürürdü."

Ona yine baktım ve onu anlamak için kendime izin verdim. Cevap, onun o tek bir amacı olan yıkıcı sevgisiydi. Beni seviyordu. Alice'i sevdiği gibi sevmiyordu, Tanrı'ya şükür. Benimle yatmak istiyormuş gibi görünmüyordu. Ama etrafında olmamı istiyordu – konuşacağı biri, onu dinleyip söylediklerini umursayacak, onu umursayacak biri.

Öyleydi de. Ne kadar mantıksız gelirse gelsin, umurumdaydı. Öyle olmalıydı. Sonuçta onu affedip duruyordum...

Kendimi suçlu hissederek, Alice gibi davranmalıydım diye düşünerek, pencereden dışarı baktım. Alice onu hiçbir şey için affetmemiş, hiçbir şeyi unutmamıştı; Isaac'i ne kadar sevdiyse Rufus'tan da o kadar nefret etmişti. Onu suçlamıyordum. Ama nefreti ne işe yaramıştı ki? Kendini, bir daha kaçmaya ya da Rufus'u öldürüp kendi ölümüyle yüzleşmeye ikna edememişti. Kendini daha da mutsuz etmekten başka hiçbir şey yapamamıştı. "Elleri bana her değdiğinde midem kalkıyor!" demişti. Ama katlanıyordu. Sonunda ona en az bir tane çocuk doğuracaktı. Ama Rufus'u ne kadar seversem seveyim, ben bunu yapmazdım. Yapamazdım. İki defa onu öldürmeye çalışmama yetecek kadar kontrolü kaybetmeme neden olmuştu. Onu öldürmenin sonuçlarını bilsem de, ona böylesine sinirlenebiliyordum. Beni pervasız bir öfkeye sürükleyebiliyordu. Nedense başkalarından geldiğinde tahammül ettiğim istismara, ondan geldiğinde tahammül edemiyordum. Bir gün bana tecavüz ederse, bundan ikimizin de canlı çıkması mümkün değildi.

Belki de bu yüzden birbirimizden nefret etmiyorduk. Nefret duyarsak, birbirimizin canını fazla yakabilir, birbirimizi hızla öldürebilirdik. Rufus benim için küçük kardeş gibiydi. Alice de kız kardeş gibiydi. Rufus'un onun canını yakmasını izlemek o kadar zordu ki – ailemin var olabilmesi için onun canını yakmaya devam etmesi gerektiğini bilmek.

Ve o sırada, bana yapmış olduğu şey konusunda onunla sakın sakın konuşmak da benim için zordu.

“Kuzey,” dedim nihayet. “Evet, en azından orada sırtımdaki deri yerinde kalırdı.”

İç çekti. “Babamın seni kırbaçlamasını hiç istemedim. Ama kahretsin, sen de ucuz yırttığını biliyorsun! Senin canını, başkalarını acıttığının yarısı kadar acıtmadı.”

Hiçbir şey demedim.

“Bir kaçığın cezalandırılmadan dönmesine izin veremezdi. Verseydi, yarın on tanesi daha kaçardı. Ama sana çok yüklenmedi çünkü kaçışının benim suçum olduğunu anladı.”

“Öyleydi.”

“Senin kendi suçundu! Bekleseydin...”

“Ne için! Güvendiğim kişi sendin. Senin nasıl bir yalancı olduğunu öğrenene kadar bekledim!”

Bu defa suçlamayı sinirlenmeden kabul etti. “Of Dana... peki! Mektupları göndermeliydim. Babam bile, sana söz verdikten sonra bunu yapmam gerektiğini söyledi. Sonra da öyle bir söz verdiğim için aptal bir herif olduğumu söyledi.” Duraksadı. “Ama Kevin’a haber göndermesini sağlayan tek şey de o sözdü. Bana yardım ettiğin için sana minnettarlığından yapmadı. Yaptı çünkü sana söz vermiştim. O söz olmasaydı, evine gidene kadar seni burada tutardı. Tabii bu defa eve gideceksen.”

Bir süre sessizlik içinde birlikte oturduk.

“Babam,” dedi yumuşak bir sesle, “hem siyah, hem beyaz birine verdiği sözü eşit derecede önemseydiğini bildiğim tek adam.”

“Bu seni rahatsız ediyor mu?”

“Hayır! Onda saygı duyduğum nadir şeylerden biri.”

“Ondan örnek alman gereken nadir şeylerden biri.”

“Evet.” Ayağını yataktan indirdi. “Birlikte yiyelim diye Carrie buraya bir tepsi getiriyor.”

Bu beni şaşırttı ama öylece başımla onayladım.

“Sırtın çok acımıyor, değil mi?”

“Acıyor.”

Carrie tepsiyle odaya gelene kadar mutsuz mutsuz pence-
reden dışarı baktı.

16

Ertesi gün Sarah'yla Carrie'ye yardım etme işine döndüm. Rufus yapmam gerekmediğini söyledi ama iş ne kadar yorucu olursa olsun, saatler boyunca daha fazla can sıkıntısına katlanmaktan kolaydı. Ve şimdi Kevin'ın geleceğini bildiğim için, sırtım ve yan tarafım o kadar acımıyor gibiydi.

Sonra Jake Edwards, yeni kavuştuğum huzuru mahvetmek için yanıma geldi. Luke'un hiç kimsenin canını yakmadan yapmayı başardığı işin aynısını yaparken bu adamın bu kadar ıstıraba neden olabilmesi inanılmazdı.

"Sen!" dedi bana. Adımı biliyordu. "Git çamaşır yıka. Tess bugün tarlaya gidiyor."

Zavallı Tess. Weylin, yatak arkadaşı olarak ondan sıkılmış ve onu öylece Edwards'a devretmişti. Tess, Edwards'ın onu, hep gözünün önünde olsun diye tarlaya göndermesinden korkuyordu. Alice ve ben evde çalışırken, kendisinin harcanabileceğini biliyordu. Harcanacağı için korkudan ağlamıştı. "Sana her dediklerini yapıyorsun," demişti gözyaşları içinde, "yine de sana yaşlı köpek muamelesi yapıyorlar. Buraya gel, bacaklarını aç; şuraya git, sırtını patlat. Umurlarında mı! Zaten benim duygularım falan yok ki!" Ben karnımın üstünde yatmış terliyor, acı çekiyor ve düşündüğüm kadar kötü durumda olmadığımı biliyorken, yanımda oturup ağlamıştı.

Ama şimdi Edwards'a itaat edersem çok daha kötü durumda olacaktım. Bana emir vermeye hakkı yoktu ve bunu biliyordu. Yetkisi tarla işçilerinin üstündeydi. Ama bugün Rufus'la Tom Weylin kasabaya gitmiş ve Edwards'ı çiftliğin başında bırakıp ne kadar "önemli" biri olduğunu bize kanıtlaması için onu saatlerce tek başına bırakmışlardı. Edwards'ın mutfakevinin yanında Nigel'a zorbalık etmeye çalıştığını duymuştum. Ve Nigel'ın cevap verdiğini duymuştum; önce

alttan alarak – “Sadece Sahip Tom’un bana söylediğini yapıyorum.” Sonunda tehdit ederek – “Sahip Jake, bana elinizi sürerseniz, canınız yanar. İşte o kadar!”

Edwards geri basmıştı. Nigel iri ve güçlüydü ve boş tehditler savuracak biri değildi. Ayrıca, Rufus genelde Nigel’a arka çıkıyordu; Weylin de genelde Rufus’a arka çıkıyordu. Edwards, Nigel’a küfrü basmış, sonra da mutfakevine beni rahatsız etmeye gelmişti. Bende onu korkutacak ne cüsse ne de güç vardı, özellikle şu anda. Ama bütün gün çamaşır yıkamanın sırtıma ve böğrüme ne yapacağını biliyordum. Canım kesinlikle yeterince yanmıştı.

“Edwards Bey, benim çamaşır yıkamamam lazım. Beyefendi Rufus yapmamamı söyledi.” Bu yalandı ama Rufus bana da arka çıkardı. Bazı konularda ona hâlâ güvenebiliyordum.

“Seni yalancı zenci, *ben* sana ne yapmanı söylüyorsam onu yapacaksın!” Edwards tehdit eden cüssesiyle önümde belirdi. “Sen kırbaçlandığını mı sanıyorsun? Gerçekten kırbaçlanmanın ne olduğunu daha görmedin!” Kırbacını belinde taşıyordu. Kolunun bir parçası gibiydi – uzun ve siyahtı, kurşunla ağırlaştırılmış sapı vardı. Sarılı halde duran kırbacı çıkarıp boşluğa saldı.

Ve dışarı çıkıp –Tanrı yardımcım olsun– çamaşırı yıkamaya çalıştım. Bir dayağı daha bu kadar erken göze alamadım. Yapamadım.

Edwards gittiğinde Alice, Carrie’nin kulübesinden çıkıp geldi ve bana yardım etmeye başladı. Yüzümde terin, yılgınlıktan ve öfkeden akan sessiz gözyaşlarına karıştığını hissediyordum. Sırtım çoktan sönük sönük acımaya başlamıştı ve sönük bir utanç duydum. Kölelik, uzun ve yavaş bir sönükleşme süreciydi.

“Şu giysileri dövmeyi bırak, yoksa düşüp kalacaksın,” dedi Alice. “Ben bunu yaparım. Sen mutfakevine dön.”

“Geri gelebilir,” dedim. “Başın derde girebilir.”

“Bana bir şey olmaz,” dedi. “Geceleri nerede uyuduğumu biliyor.”

Başımla onayladım. Haklıydı. Alice, Rufus'un koruması altında olduğu sürece, Edwards ona küfredebilirdi ama ona dokunmazdı. Tıpkı daha önce Tess'e dokunmadığı gibi – Weylin ondan hevesini alana kadar...

“Teşekkürler Alice, ama...”

“O kim?”

Etrafa bakındım. Atının üstünde ana evin yanından geçip bize doğru gelen, sakalı ağarmış, toza bulanmış, beyaz bir adam vardı. Önce Metodist kilisesinin rahibi sandım. Tom Weylin'in dinle alakası olmamasına rağmen rahip onun arkadaşığıydı ve bazen akşam yemeğine misafirlğe gelirdi. Ama atıyla ilerleyen bu adamın etrafında çocuklar toplaşmadı. Çocuklar her zaman rahibin –ve karısı geldiğinde onun da– başına üşüşürdü. Karı-koca çocuklara, şeker ve Kitabı Mukaddes'ten “tehlikesiz” dizeler (“Ey hizmetkârlar, efendilerinize saygıyla bağımlı olun...”) dağıtırdı. Çocuklar, dizeleri tekrar etmelerinin karşılığında şeker alırdı.

İki küçük kızın, sakalı ağarmış yabancıya baktığını gördüm ama yanına yanaşan ya da onunla konuşan kimse olmadı. Adam atını doğrudan bize sürdü, durdu ve tereddüt içinde Alice'le bana bakarak atında oturmaya devam etti.

Ona Weylin'lerin evde olmadığını söylemek için ağzımı açmıştım ki tam o anda dikkatlice yüzüne baktım. Rufus'un kaliteli beyaz gömleklerinden birini çamura düşürüp sendeleyerek çite doğru yürüdüm.

“Dana?” dedi yumuşak bir sesle. Sesindeki soru işareti beni korkuttu. Beni tanımıyor muydu? O kadar mı çok değişmiştim? O, sakallı ya da sakalsız, çok değişmemişti.

“Kevin, in aşağı. Öyle yüksekte sana yetişemiyorum.”

Ama ben bir nefes daha almaya fırsat bulamadan atından çoktan inmiş, çamaşır avlusunun çitinden atlayıp beni kendine çekmişti.

Sırtım ve omuzlarımdaki sönük acı kükreyerek hayata geri döndü. Birdenbire ondan uzaklaşmaya çalıştım. Kafası karışmıştı; beni bıraktı.

“Ne oluyor...”

Yine ona sokuldum çünkü uzak duramıyordum ama tam bana sarılmadan önce kollarını yakaladım. “Yapma. Sırtım acıyor.”

“Niye acıyor?”

“Seni bulmak için kaçtım. Ah Kevin...”

Birkaç saniye boyunca –şimdi yavaşça– bana sarıldı ve tam burada, şu anda evimize gidebilsek her şey iyi olacak, diye düşündüm.

Sonunda Kevin benden biraz çekilip hâlâ kollarımı tutarken bana baktı. Sessizce “Kim dövdü seni?” diye sordu.

“Dedim ya, kaçtım.”

“Kim?” diye üsteledi. “Yine mi Weylin’di?”

“Kevin, boşver.”

“Boşver mi?”

“Evet! Lütfen unut gitsin. Bir gün yine burada yaşamak zorunda kalabilirim.” Başımı sağa sola salladım. “Weylin’den istediğin kadar nefret et. Ama ona bir şey yapma. Hadi hemen buradan gidelim.”

“Oydu yani.”

“Evet!”

Yavaşça dönüp dik dik ana eve baktı. Yüzünün sakalla saklanmamış yerleri çizgilerle dolu ve sertti. Onu gördüğümde beri on yaştan fazla yaşlanmış görünüyordu. Alnının ortasından çentikli bir yara izi geçiyordu – kötü bir yaranın kalıntısı olmalıydı. Bu yer, bu zaman ona da en az bana davrandığı kadar hoyrat davranmıştı. Ama acaba onu neye dönüştürmüştü? Şimdi, daha önce yapmayacağı ne gibi şeyleri yapmaya hazır mıydı?

“Kevin, lütfen, hadi hemen gidelim.”

Aynı sert bakışı bana çevirdi.

Israrla, “Onlara bir şey yaparsan, acısını ben çekerim,” diye fısıldadım. “Hadi gidelim! Hemen!”

Bana bir süre daha baktı, sonra iç çekip eliyle alnını ovdu. Alice’e baktı ve tek kelime konuşmadan bakmaya devam ettiği için ben de dönüp Alice’e baktım.

Bizi izliyordu – gözleri kuru bir halde ama başka hiçbir

insanın yüzünde görmediğim bir acıyla bizi izliyordu. Kocam nihayet bana dönmüştü. Onunki hiç gelmeyecekti. Sonra yüzündeki bakış gitti ve yerine yine o dayanıklı kadın maskesi geldi.

Yumuşak bir sesle Kevin'a, "Onun dediğini yapsan iyi edersin," dedi. "Hazır yapabiliyorken onu buradan götür. Götürmezsen 'iyi sahiplerimizin' ne yapacağını kestirmek güç."

"Sen Alice'sin, değil mi?" diye sordu Kevin.

Weylin ya da Rufus'a yapmayacağı bir şekilde başını salladı. Onlara, sönük ve kuru bir "evet efendim" derdi. "Bazen seni buralarda görürdüm," dedi Alice. "Hayatın anlamlı olduğu o eski zamanlarda."

Kevin pek gülüşe benzemeyen bir ses çıkardı. "Öyle bir zaman hiç oldu mu?" Önce bana, sonra yine Alice'e baktı; ikini karşılaştırıyordu. "Ulu Tanrım," diye kendi kendine mırıldandı. Sonra ona dönüp "Sen burada idare edecek misin; bunca işi kendi başına bitirebilecek misin?"

"Ben iyiyim," dedi. "Hadi götür onu buradan."

Kevin sonunda ikna olmuş gibiydi. "Eşyalarını topla," dedi bana.

Neredeyse eşyaları unutmasını söyleyecektim. Fazladan kıyafet, ilaç, diş fırçası, kalemler, kâğıt vesaire. Ama burada bu şeylerin bazılarının yeri doldurulmazdı. Çitten atlayıp elimden geldiğince hızlı eve gittim ve tavanarasına çıkıp her şeyi çantama tıktım. Nasıl olduysa kimsenin sorularını cevaplamak zorunda kalmadan görünmeden evden geri çıktım.

Kevin çamaşır avlusunun çitlerinde bekleyip kısırağına yiyecek bir şeyler veriyordu. Kısırağa bakıp ne kadar yorgun olduğunu merak ettim. Dinlenmeden iki kişiyi ne kadar uzağa taşıyabilirdi? Kevin dinlenmeden ne kadar mesafe kat edebilirdi? Ona uzanıp baktım; şimdi yüzünün tozlu çizgilerindeki yorgunluğu görebiliyordum. Bana ulaşmak için ne kadar hızlı seyahat ettiğini merak ettim. En son ne zaman uyumuştum?

Bir an birbirimize bakarak öylece durup zaman kaybettik.

Elimizde değildi – en azından benim değildi. Yeni çizgiler ve neyse ne, öylesine güzeldi ki.

“Benim için beş yıl oldu,” dedi.

“Biliyorum,” diye fısıldadım.

Birdenbire arkasını döndü. “Hadi gidelim! Bu yeri tamamen geride bırakalım.”

Tanrım, lütfen. Ama pek mümkün değildi. Hoşçakal demek için Alice’e döndüm ve bir kere adını seslendim. Rufus’un pantolonlarından birini dövüyordu ve beni duyduğunu işaret edecek bir ritim bozukluğu olmadan dövmeye devam etti.

Daha yüksek sesle “Alice!” diye seslendim.

Dönmedi; o pantolonu dövüp durmaktan vazgeçmediği halde şimdi beni duyduğundan emindim. Kevin bir elini omzuma koydu ve önce ona, sonra yine Alice’e baktım. “Hoşçakal, Alice,” dedim, bu defa bir cevap beklemeden. Cevap gelmedi.

Kevin ata bindi ve arkasına binmeme yardım etti. Uzaklaşırken Kevin’in terli sırtına sarıldım ve Alice’in düzenli darbelerinin sesinin yavaş yavaş kaybolmasını bekledim. Ama yolda Rufus’la karşılaştığımızda sesi hâlâ hafif hafif duyabiliyorduk.

Rufus yalnızdı. En azından buna sevinmiştim. Ama kaşlarını çatarak ve kasten yolumuzu keserek birkaç adım ilerimizde durdu.

“Kahretsin,” diye söylendim.

Rufus, Kevin’a, “Öylece ayrılacaktın,” dedi. “Bir teşekkür yok, hiçbir şey yok; öylece onu alıp git.”

Kevin birkaç saniye ona sessizce baktı – Rufus kızgın değil de rahatsız görünmeye başlayana kadar dik dik ona baktı.

“Doğru,” dedi Kevin.

Rufus gözlerini kırptırdı. Daha yumuşak bir sesle, “Bak,” dedi, “bak, niye akşam yemeğine kalmıyorsun? O zamana kadar babam dönmüş olur. Senin kalmanı isterdi.”

“Git babana de ki...”

Ağzından hızla çıkanlar, hem içerik hem ton açısından

hakarete dönüşmeden önce, sözünü kesmek için parmaklarımı Kevin'in omzuna geçirdim. "Babana acelemiz olduğunu söyle," diye bitirdi Kevin.

Rufus yolumuzdan çekilmedi. Bana baktı.

"Hoşçakal Rufi," dedim sessizce.

Hiçbir uyarı yapmadan, halinde belirgin hiçbir değişiklik olmadan, Rufus hafifçe döndü ve tüfeğini bize doğrulttu. Artık silahlar konusunda bir şeyler biliyordum. En güvenilir köleler dışında hiçbir kölenin, silahlara dair en ufak bir ilgi göstermesi bile akıllıca değildi ama ben kaçmadan önce güvenilir olanlardandım. Rufus'un silahı çakmaklı tüfektir; uzun ve ince bir Kentucky tüfeği. Birkaç kere onunla ateş etmeme izin bile vermişti... önceden. Hatta onun hatırına, böyle bir tüfeğin namlusundan içeri bile bakmıştım. Ama bu defaki tüfek Kevin'a hedef alıyordu. Gözlerimi önce tüfeğe, sonra onu tutan genç adama diktim. Onu tanıdığımı düşünüyordum ve o da bana kendisini tanımadığımı kanıtlayıp duruyordu.

"Rufi, ne yapıyorsun?" diye buyurdum.

"Kevin'ı yemeğe davet ediyorum," dedi. Sonra da Kevin'a, "İn aşağı. Sanırım babam seninle konuşmak isteyecektir, dedi."

İnsanlar beni Rufus hakkında uyarıp durmuş, görüldüğünden daha zalim olduğu konusunda bana imalarda bulunmuşlardı. Sarah beni uyarmıştı, ki çoğu zaman Rufus'u, kaybettiği oğullarından biri gibi severdi. Ve zaman zaman Alice'in vücudunda bıraktığı izleri görmüştüm. Ama bana hiç öyle davranmamıştı - bana kızabileceği kadar çok kızdığına bile. Ondan hiç babasından korktuğum gibi korkmamıştım. Şimdi bile muhtemelen korkmam gerektiği kadar korkmuyordum. Kendim için korkmuyordum. O yüzden ona meydan okudum.

"Rufi, birini vuracaksan beni vursan iyi edersin."

"Dana, kapa çeneni!" dedi Kevin.

"Yapmayacağımı mı sanıyorsun?" dedi Rufus.

"Sen yapmazsan, sanırım seni öldüreceğim."

Kevin aceleyle attan inip beni aşığı çekti. Rufus'la benim aramızdaki ilişkiyi –birbirimize ne kadar bağılı olduğumuzu– anlamıyordu. Ama Rufus anlıyordu.

“Öldürmekten bahsetmeye gerek yok,” dedi yumuşak bir sesle – sanki sinirli bir çocuğı sakınleştiriyordu. Sonra daha resmi bir ses tonuyla Kevin’a, “Sadece babamın sana söyleyecek bir şeyleri olabilir diye düşünüyorum,” dedi.

“Ne hakkında?” diye sordu Kevin.

“Yani... belki Dana’nın bakımı hakkında.”

“Bakımım mı!” diye patladım Kevin’dan uzaklaşırken. “Bakımım! Çalıştım ben, baban beni çalışamayacak hale getirecek kadar kötü dövene dek, burada olduğum her gün eşek gibi çalıştım! Asıl siz bana borçlusunuz! Ve sen, kahrolası, bana hiçbir zaman ödeyemeyeceğın kadar çok şey borçlusun!”

Silahını istediğım yöne doğrulttu. Doğrudan bana. Şimdi ya onu beni vurmaya zorlayacaktım ya da utandırıp bizi bırakmasını sağlayacaktım – veya muhtemelen eve gidecektim. Eve yaralı hatta ölü gidebilirdim ama öyle ya da böyle, bu zamandan, bu yerden uzaklaştırdım. Ve ben eve gidersem Kevin da benimle giderdi. Elini yakalayıp tuttum.

“Ne yapacaksın, Rufi? Kevin’ı soyabilmek için bizi burada silah zoruyla mı tutacaksın?”

“Eve geri dönün,” dedi. Sesi sertleşmişti.

Kevin’la birbirimize baktık ve yumuşak bir sesle konuştum.

“Köle olmak konusunda öğrenmek isteyebileceğimden fazlasını öğrendim,” dedim ona. “Oraya geri dönmektense, burada vurulmayı tercih ederim.”

“Seni ellerinde tutmalarına izin vermem,” diye söz verdi Kevin. “Hadi.”

“Hayır!” Öfkeyle ona baktım. “Sen ister kal, ister git. Ben o eve geri gitmiyorum!”

Rufus tiksintiyle küfretti. “Kevin, onu omzuna atıp eve getir.”

Kevin kıpırdamadı. Kıpırdasaydı çok şaşırırdım.

“Pis işlerini hâlâ başkalarına yaptırmaya çalışıyorsun, değil mi Rufi?” dedim acı bir sesle. “Önce babana, şimdi de Kevin’a. Senin beş para etmez hayatını kurtararak boşa harcadığım zamanı düşündükçe!” Kısrağa doğru bir adım atıp sanki yeniden binecekmiş gibi dizginlerini yakaladım. O anda Rufus soğukkanlılığını kaybetti.

“Gitmeyeceksin!” diye bağırdı. Silahın üzerine doğru hafif abandı; belli ki ateş etmenin eşiğindeydi. “Lanet olası, beni terk etmeyeceksin!”

Ateş edecekti. Onu fazla zorlamıştım. Onun gözünde, onu yeni baştan reddeden bir Alice olmuştum. Elimde olmadan dehşete kapılmış bir halde, kısrağın başının arkasına doğru atladım; kendimle tüfek arasına bir şey sokabildiğim sürece nasıl düştüğüm umurumda değildi.

Yere çarptım –çok hızlıca değil– kalkmaya çalıştım ve yapamadığımı gördüm. Dengemi kaybetmiştim. Bağrısmalar duydum – Kevin’ın sesi, Rufus’un sesi... Birden silahı gördüm; bulanıktı ama belli ki başımın birkaç santim uzağındaydı. Silaha doğru bir hamle yaptım ama ıskaladım. Tam olarak görüldüğü yerde değildi. Her şey biçimsizleşip bulanıklaştı.

“Kevin!” diye çığlık attım. Onu yine ardımda bırakamazdım – çığlığım Rufus’un ateş etmesine sebep olsa bile.

Sırtıma ağır bir şey indi ve yine çığlık attım, bu defa acıdan. Her şey karardı.

Fırtına

1

Ev.

Bilincimi en fazla bir dakika kaybetmişimdir. Oturma odasında, yerde kendime geldiğimde, Kevin'ı üstüme eğilmiş halde buldum. Bu defa yanılıyor olamazdım. Oydu ve evdeydi. Evdeydik. Sırtım sanki yine dayak yemişim gibi acıyordu ama önemi yoktu. İkimizden biri vurulmadan bizi eve getirmişt看.

“Üzgünüm,” dedi Kevin.

Dikkatlice ona odaklandım. “Neden üzgünsün?”

“Sırtın acımıyor mu?”

Başımı eğip elimin üstüne dayadım. “Acıyor.”

“Senin üstüne düştüm. Rufus, at ve senin bağırışının ortasında nasıl oldu anlamadım ama...”

“İyi ki oldu. Üzölme Kevin, buradasın. Üstüme düşmeseydin yine orada mahsur kalacaktın.”

İç çekip başıyla onayladı. “Ayağa kalkabilir misin? Seni kaldırırsam canını daha çok yakarım gibime geliyor; kendin yürürsen o kadar acımaz sanki.”

Yavaş yavaş, dikkat ederek kalktığımda ayakta durmanın canımı, yatmaktan daha fazla acıtmadığını fark ettim. Şimdi zihnim açıktı ve sorunsuz yürüyebiliyordum.

“Git yat,” dedi Kevin. “Biraz dinlen.”

“Benimle gel.”

Çamaşır avlusunda karşılaştığımızdaki yüz ifadesi, hafif-ten yüzüne geri geldi ve ellerimi alıp tuttu.

Yumuşak bir sesle, “Benimle gel,” diye tekrarladım.

“Dana, yaralısın. Sırtın...”

“Yaa.”

Durup beni kendine çekti.

“Beş yıl?” diye fısıldadım.

“O kadar uzun. Evet.”

“Canını yaktılar.” Parmağımla alnındaki yara izine dokundum.

“O bir şey değil. Yıllar önce iyileşti. Ama sen...”

“Lütfen benimle gel.”

Geldi. Öylesine dikkatliydi, canımı yakmaktan öylesine korkuyordu ki. Canımı yaktı da, tabii ki. Yakacağını biliyordum ama önemi yoktu. Güvendeydik. Evdeydi. Onu geri getirmiştim. Bu yeterdi.

Sonunda uyuduk.

Uyandığımda odada değildi. Mutfaktaki dolap kapaklarını açıp kapadığını duyana kadar kıpırdamadan yatıp dinledim. Ve küfrettiğini duydum. Hafif aksanlı konuştuğunu fark ettim. Dikkat çekecek kadar değildi ama konuşması biraz Rufus ve Tom Weylin’inkine benziyordu. Sadece biraz.

Başımı sağa sola sallayıp bu benzetmeyi zihnimden uzaklaştırmaya çalıştım. Sesi, sanki bir şey arıyor ve beş yıldan sonra nerede bulacağını bilmiyor gibi geliyordu. Kalkıp yardım etmeye gittim.

Onu ocağı kurcalarken buldum; ocağın gözlerini yakıyor, mavi alevi seyrediyor, hepsini geri kapatıyor, fırını açıp içine bakıyordu. Sırtı bana dönük olduğu için beni görmemiş, geldiğimi duymamıştı. Daha ben bir şey diyemeden fırının kapağını çarpıp başını sallayarak sinirli sinirli yürüyüp gitti. “Tanrım,” diye söylendi, “hâlâ evde değilsem, belki de artık bir evim yoktur.”

Beni fark etmeden oturma odasına gitti. Olanları düşünüp hatırlarken olduğum yerde kaldım.

Weylin'lerin evinden geçen dar toprak yol boyunca yürüdüğümü ve alacakaranlıkta bulanık, kutu gibi ve tanıdık görünen, pencerelerinin bazılarında sarı ışık sızan evi gördüğümü hatırlayabiliyordum – mum ve gazyacağına gelince Weylin şaşırtıcı derecede müsrifti. Başkalarının öyle olmadığını duymuştum. Evi görünce rahatladığımı hissettiğimi, eve geldiğimi hissettiğimi hatırlayabiliyordum. Durup hatamı düzeltmek, kendime yabancı ve tehlikeli bir yerde olduğumu hatırlatmak zorunda kaldığımı. Öyle bir yeri evim olarak görebildiğime şaşırdığımı hatırlayabiliyordum.

Bu, iki aydan fazla bir süre önce, Rufus'a yardım etmek için gittiğim zaman olmuştu. 1976'da eve, bu eve dönmüşüm ve evimdeymişim gibi hissetmemiştim. Şimdi de hissetmiyordum. Öncelikle, Kevin ve ben burada sadece iki gün birlikte yaşamıştık. Burada tek başıma fazladan sekiz gün geçirmiş olmam, pek de bir işe yaramamıştı. Zaman, yıl doğruydu ama işte, ev yeterince tanıdık değildi. Sanki burada kendi zamanımdaki yerimi kaybediyorum gibi hissediyordum. Rufus'un zamanı daha keskin, daha güçlü bir gerçeklikti. İş daha zordu, kokular ve tatlar daha güçlüydü, tehlike daha büyüktü, acı daha kötüydü... Rufus'un zamanı, benden daha önce hiç talep edilmeyen şeyler talep ediyordu ve taleplerini karşılamazsam, beni kolayca öldürebilirdi. Orası, bu evin, şimdi'nin hoş rahatlıklarının ve lükslerinin dokunamayacağı kadar katı, güçlü bir gerçeklikti.

Ben, geçmişte sadece kısa dönemler geçirdikten sonra böyle hissediyorsam, Kevin kimbilir beş yıldan sonra neler hissediyordu. Beyaz teni onu, benim maruz kaldığım belaların çoğundan kurtarmıştı ama yine de rahat yaşamış olamazdı.

Onu oturma odasında, televizyon setinin kontrol düğmeleriyle uğraşırken buldum. Bu ev gibi, televizyon da bizim için yeniydi. Açma-kapama düğmesi, ekranın altında gözden uzak bir yerdeydi ve belli ki Kevin bunu hatırlamıyordu.

Televizyona gidip altına uzandım ve açtım. Ekranda, hamile kadınların doktora görünmelerini ve kendilerine iyi bakmalarını tavsiye eden bir kamu hizmeti duyurusu belirdi.

“Kapat şunu,” dedi Kevin.

Söz dinledim.

“Bir defasında bir kadının doğumda öldüğünü gördüm,” dedi.

Başım la onayladım. “Ben hiç görmedim ama olduğunu çok duydum. Sanırım o zamanlar epey yaygındı bu. Tıbbi bakım kötü olduğu ya da hiç olmadığı için.”

“Hayır, tıbbi bakımın benim gördüğüm durumla hiçbir ilgisi yoktu. Bu kadının sahibi onu el bileklerinden asıp bebek vücudundan dışarı çıkana –yere düşene– kadar onu dövdü.”

Yutkunup gözlerimi kaçırdım; el bileklerimi ovuşturdum. “Anladım.” Weylin, hamile köle kadınlardan birine böyle bir şey yapar mıydı, diye merak ettim. Muhtemelen yapmazdı. Kafası, bunu yapmayacak kadar ticarete basıyordu. Ölü anne, ölü bebek – ölü kayıp. Ama başka köle sahiplerinin böyle şeyleri umursamadıklarına dair hikâyeler duymuştum. Weylin’in plantasyonunda, yazı yazarken yakalandığı için önceki sahibi tarafından sağ elinin üç parmağı kesilmiş bir kadın vardı. Neredeyse her sene bir bebek doğuruyordu, o kadın. Şu âna kadar dokuz tane; yedisi hayatta kalmıştı. Weylin ona iyi besici derdi ve onu hiç kırbaçlamazdı. Çocuklarını satıyordu ama, bir bir.

Kevin televizyonun boş ekranını seyretti, sonra acı bir kahkahayla uzaklaştı. “Sanki başka bir moladaymışım gibi hissediyorum,” dedi. “Belki, diğerlerinden biraz daha az gerçek bir mola.”

“Mola mı?”

“Philadelphia gibi. New York ve Boston gibi. Maine’deki o çiftlik gibi...”

“Maine’e gittin yani?”

“Evet. Orada az kalsın bir çiftlik satın alıyordum. Aptal bir hata olurdu. Sonra Boston’da bir arkadaş bana, Weylin’in mektubunu yolladı. Nihayet ev, diye düşündüm ve sen...”

Bana baktı. "İşte. İstedüğimin yarısını elde ettim. Sen hâlâ sensin."

Beni şaşırtan bir iç rahatlamasıyla yanına gittim. Şimdi bile, "hâlâ ben" olmayabilirim diye, onun endişelendiği kadar çok endişelendiğimi fark etmemiştim.

"Burada her şey o kadar yumuşak ki," dedi, "o kadar kolay ki..."

"Biliyorum."

"Bu iyi. Of, yaşadığım batakhanelerden bazılarına üstüne para verseler bile dönmem. Ama yine de..."

Yürüyerek yemek odasından, antreden geçtik. Benim çalışma odamın kapısında durduk ve duvara astığım Birleşik Devletler haritasına bakmak için içeri girdi. "Doğu Yakası boyunca sürekli yukarıya doğru gidip durdum," dedi. "Herhalde Maine'den sonra kendimi Kanada'da bulurdum. Ama bütün bu seyahat boyunca, sadece tek bir yere giderken kendimi rahatlamış ve hevesli hissettim; neresi biliyor musun?"

"Sanırım," dedim sessizce.

"Gittiğim yer..." Ne dediğimi fark edip durdu ve bana bakarak kaşlarını çatı.

"Maryland'e geri gittiğinde," dedim. "Orada olup olmadığımı görmek için Weylin'leri ziyaret ettiğinde."

Şaşırmış ama tuhaf bir şekilde memnun olmuş görünüyordu. "Bunu nereden biliyorsun?"

"Doğru, değil mi?"

"Doğru."

"Rufus beni son çağırdığında ben de öyle hissettim. O yere karşı hiçbir sevgi beslemiyorum ama yemin ediyorum, orayı yeniden gördüğümde, öylesine eve dönmüş gibi hissettim ki bu beni korkuttu."

Kevin sakalını sıvazladı. "Bunu geri dönebilmek için uzattım."

"Neden?"

"Kendimi saklamak için. Denmark Vesey adında bir adamı duydun mu hiç?"

“Güney Carolina eyaletinde isyan planlayan, azat edilmiş eski köle.”

“Evet. Yani, Vesey planlamanın ötesine geçemedi ama bir sürü beyazın ödünü bokuna karıştırdı. Ve bir sürü siyah insan bunun cezasını çekti. O dönem, ben de kölelerin kaçmasına yardım etmekle suçlandım. Kalabalığın elinden zor kaçıp kurtuldum.”

“O zaman Weylin’lerde miydin?”

“Hayır, bir okulda öğretmenlik yapıyordum.” Alnındaki yara izini ovdu. “Sana hepsini anlatacağım Dana, ama başka bir zaman. Şimdi, bir şekilde kendimi, 1976’ya geri alıştır-
mam lazım. Yapabilirsem.”

“Yapabilirsin.”

Omuz silkti.

“Son bir şey daha. Sadece tek bir şey.”

Soru sorar gözlerle bana baktı.

“Kölelerin kaçmasına yardım ediyor muydun?”

“Tabii ki ediyordum! Onları doyurdum, gündüzleri sakladım ve gece çöktüğünde onları doyurup ertesi gün saklayacak özgür siyah bir aileye yönlendirdim.”

Gülümsedim ve hiçbir şey demedim. Sesi öfkeli, yaptığı şey konusunda neredeyse savunmaya geçmiş gibiydi.

“Sanırım bunu, böyle şeyleri anlayan insanlara söylemeye alışkın değilim,” dedi.

Yine başını ovdu. “Beş yıl kulağa geldiğinden daha uzun bir zaman. Çok daha uzun.”

Onun çalışma odasına gittik. İkimizin çalışma odası da satın aldığımız bu sağlam ahşap evin eski yatak odalarıydı. Bana biraz, Weylin evindeki odaları anımsatan, büyük ve rahat odalardı.

Hayır. Bu izlenimi inkâr ederek, başımı sağa sola salladım. Bu ev Weylin evine hiç benzemiyordu. Kevin’in odasını karıştırmasını izledim. Odada bir tur atarken, çalışma masasının, dosya dolaplarının, kitaplıkların önünde durdu. Bir süre, en başarılı romanı olan – bize bu evi satın alan roman

– *Meriva Sulari*’nın kopyalarıyla dolu rafa baktı. Sanki raftan alacakmış gibi kopyalardan birine dokundu; sonra bırakıp daktilosuna geri döndü. Bir an daktiloyla cebelleşti, nasıl açıldığını hatırladı, sonra yanındaki boş kâğıt tomarına baktı ve geri kapadı. Aniden sertçe yumruğunu daktilonun üstüne indiriverdi.

Bir anda çıkan sese sıçradım. “Kıracaksın, Kevin.”

“Ne fark eder ki?”

İrkildim ve en son eve geldiğimde yaşadığım kendi yazma denemelerimi hatırladım. Denemiş, denemiş ve anca çöp kutusunu doldurmayı becermiştim.

Sırtını daktiloya dönüp “Ne yapacağım ben?” dedi Kevin. “Tanrım, burada bile bir şey hissedemiyorsam...”

“Hissedeceksin. Kendine zaman tanı.”

Elektrikli kalem açacağını eline alıp sanki ne olduğunu bilmiyormuş gibi inceledi ve hatırlar gibi oldu. Geri bıraktı; masanın üstündeki porselen kupadan bir kurşun kalem aldı ve açacağa taktı. Küçük alet itaatkâr bir edayla kalemi çekip ucunu inceltti. Kevin bir an kalemin ucuna, sonra da açacağa baktı.

“Bir oyuncak,” dedi. “Alt tarafı lanet olası bir oyuncak.”

“Sen satın alırken ben de öyle demiştim,” dedim. Gülümseyip şakaya vurmaya çalıştım ama sesinin tonunda beni korkutan bir şey vardı.

Ani bir el darbesiyle hem açacağı, hem porselen kupayı masadan uçurdu. Kalemler ortalığa saçıldı ve kupa kırıldı. Açacak, kilimin az ötesine düşüp sertçe yerde zıpladı. Hızla fişini çektim.

“Kevin...” Ben lafımı bitirmeden sinirle odadan çıkıp gitti. Arkasından koşup kolundan yakaladım. “Kevin!”

Durdu ve bana, sanki ona dokunmaya cüret etmiş bir yabancımıymış gibi baktı.

“Kevin, bir anda gidemediğin gibi, bir anda geri de döne-mezsın. Bu zaman alıyor. Ama bir süre sonra her şey yerli yerine oturacak.”

Yüzündeki ifade değişmedi.

Yüzünü ellerimin arasına aldım ve şimdi gerçekten buz gibi olan gözlerine baktım. “O kadar uzun zaman gitmiş olmak,” dedim, “geri dönüşün üzerinde neredeyse hiç kontrolünün olmaması senin için nasıldı, bilmiyorum. Gerçekten bilemem de sanırım. Ama şunu biliyorum... seni sonsuza dek geride bıraktığımı düşündüğümde, neredeyse hayatta kalmak istemedim. Ama artık geri geldiğine göre...”

Benden uzaklaştı ve odadan çıkıp gitti. Yüzündeki ifade daha önce gördüğüm bir şeye benziyordu; Tom Weylin’in yüzünde görmeye alışkın olduğum bir şeye. Kapalı ve çirkin bir şeye.

Çalışma odasından çıktığımda peşinden gitmedim. Ona yardım etmek için ne yapacağımı bilmiyordum ve ona bakıp bana Tom Weylin’i hatırlatan şeyler görmek istemiyordum. Ama yatak odasına gittiğimde onu orada buldum.

Şifonyerin yanında durmuş, kendi fotoğrafına bakıyordu - eskiden olduğu kendisinin. Fotoğrafının çekilmesinden her zaman nefret etmişti ama bunun için onu ikna etmiştim; beyazlamış gür saçlarla kaplı kafasının, koyu renk kaşlarının, soluk gözlerinin altında gizlenmiş genç yüzünün yakın bir çekimi...

Kalem açacağını parçalamaya çalışması gibi resmi de fırlatıp parçalayacak diye korkuyordum. Elinden aldım. Zorlamadan bıraktı ve kendine bakmak için şifonyerin aynasına döndü. Elini, hâlâ gür ve beyaz olan saçlarının arasından geçirdi. Muhtemelen hiçbir zaman kelleşmeyecekti. Ama şimdi yaşlı görünüyordu; genç yüzü, yüzündeki yeni çizgilerle ya da sakalla açıklanamayacak kadar çok değişmişti.

“Kevin?”

Gözlerini yumdu. “Beni biraz yalnız bırak, Dana,” dedi yumuşak bir sesle. “Sadece kendimle baş başa kalıp... bir şeylere yeniden alışmam lazım.”

Birdenbire evi sallayan güçlü bir sonik patlama sesi duyuldu ve Kevin çıldırmış gözlerle etrafa bakarak arkaya, şifonyere doğru zıpladı.

“Sadece üstümüzden geçen bir uçak,” dedim.

Neredeyse nefret dolu gibi görünen bir bakışla yüzüme baktı; sonra da bana değerek, yanımdan geçip çalışma odasına gitti ve kapıyı kapadı.

Onu yalnız bıraktım. Başka ne yapacağımı bilmiyordum – yapabileceğim başka bir şey olup olmadığını bile bilmiyordum. Belki bu, onun kendi başına halletmesi bir şeydi. Belki bu, sadece zamanın çözebileceği bir şeydi. Belki herhangi bir şeydi. Ama koridorun sonundaki kapalı kapısına bakarken, lanet olsun, kendimi öylesine çaresiz hissediyordum ki. Sonunda banyo yapmaya gittim ve bu, bir süre dikkatimi dağıtacak kadar canımı yaktı. Sonra kot çantama baktım; içine bir kutu antiseptik, Kevin'ın büyük Excedrin kutusunu ve sustalı çakının yerine eski bir cep bıçağı koydum. Bıçak büyüktü ve en az kaybettiğim çakı kadar ölümcüldü ama bıçağı, çakı kadar hızlı kullanamayacaktım ve onunla karşı tarafı şaşırtmam daha zor olacaktı. Onun yerine, bir mutfak bıçağı almayı düşündüm ama işe yarayacak kadar büyük bir bıçağı saklamanın fazla zor olacağını düşündüm. Hoş, şu âna kadar herhangi bir bıçak çok da işime yaramamıştı. Sadece yanımda bir bıçağın olması, kendimi daha güvende hissetrmi sağlıyordu.

Bıçağı çantaya bırakıp sabunu, diş macununu ve birkaç şeyi daha yeniledim. Aklım yine Kevin'a gitti. Kaybettiği beş yıl için beni mi suçluyordu, diye merak ettim. Ya da şimdi suçlamıyorsa bile, yeniden yazmayı denediğinde suçlar mıydı? Deneyecekti. Yazmak onun mesleği idi. Beş yıl boyunca hiç yazabilmiş miydi; daha doğrusu bir şey yayımlatabilmiş miydi, diye merak ettim. Yazdığından emindim. İkimizin de yazmadan beş yıl geçirebileceğini hayal edemiyordum. Belki günlük falan tutmuştu. Değişmişti – beş yılda değişmeden edemezdi. Bir süre, zamanı sinir bozucu geçecekti. Ve beni suçlayabilirdi.

Onu yeniden görmek, onu sevmek, sürgünlüğünün bittiğini bilmek öyle güzel gelmişti ki. Her şeyin yoluna gireceğini düşünmüştüm. Şimdi, herhangi bir şeyin yoluna girip girmeyeceğini merak ediyordum.

Bol bir elbise giydim ve yemek yapabileceğim bir şey olup olmadığını görmek için mutfağa gittim – Kevin’i yemek yemeye ikna edebilirsem tabii. İki aydan uzun bir süre önce çözülsün diye dolaptan çıkardığım pirzola hâlâ buzluymuştu. Ne kadar zaman buradan uzak kalmıştık acaba? Günlerden neydi? Nedense ikimiz de, bunu öğrenme zahmetine girmemiştik.

Radyoyu açıp bir haber kanalı buldum – Lübnan’daki savaş hakkında bir haberin tam ortasında açmıştım. Oradaki savaş daha kötüydü. Başkan, resmi görevde olmayan Amerikalıların bölgeyi terk etmesini emrediyordu. Bu, Rufus’un beni çağırdığı gün verilen emrin aynısı gibiydi. Hemen ardından spiker tarihi anımsatarak düşündüğümü doğruladı. Buradan sadece birkaç saatliğine uzak kalmıştım. Kevin sekiz gün uzak kalmıştı. 1976 bizsiz devam etmemişti.

Program, Güney Afrika’yla ilgili bir habere geçti – ülkede beyaz ırkın üstünlüğüne inanan hükümetin politikaları yüzünden ayaklanan ve polisle çatışmalarda topluca ölen siyahların haberi.

247

Radyoyu kapadım ve huzur içinde yemeği pişirmeye çalıştım. Her zaman, Güney Afrikalı beyazların on dokuzuncu ya da on sekizinci yüzyılda yaşasalardı daha mutlu insanlar olacaklarını düşünmüştümdür. Aslına bakılırsa, ülkedeki ırk ilişkileri söz konusu olduğunda, zaten geçmişte yaşıyorlardı. Yoksulluğa mahkûm edip hor gördükleri muazzam sayıda siyahın, kendilerine sağladığı huzur ve konfor içinde yaşıyorlardı. Tom Weylin orada kendini bayağı evinde hissedirdi.

Bir süre sonra yemeğin kokusu Kevin’i çalışma odasından çıkardı ama yemeğini sessizce yedi.

Sonunda, “Yardım edebilir miyim?” diye sordum.

“Neye yardım edeceksin?”

Sesinde beni temkinli olmaya iten bir gerginlik vardı. Cevap vermedim.

“İyiymi ben,” dedi gönülsüzce.

“Hayır, değilsin.”

Çatalını bıraktı. “Sen bu defa ne kadar uzak kaldın?”

“Birkaç saat. Ya da iki aydan biraz daha uzun bir süre. Sen seç.”

“Odamda bir gazete vardı. Onu okuyordum. Ne kadar eski bilmiyorum ama...”

“Bugünün gazetesi. Rufus’un beni son çağırdığı günün sabahında geldi. Takvime inanmak istersen bugün yani Haziran’ın on sekizi.”

“Önemi yok. Gazeteyi okuyarak zamanımı boşuna harcadım. Çoğu zaman ne boktan bahsettiğini bilmiyordum.”

“Dediğim gibi. Kafa karışıklığı bir anda kaybolmuyor. Benim için de öyle.”

“İlk başta eve dönmek öyle güzeldi ki.”

“Güzeldi. Hâlâ öyle.”

“Bilmiyorum. Hiçbir şey bilmiyorum.”

“Fazla acele ediyorsun. Sen...” Sandalyemde biraz sallandığımı fark edip durdum. “Aman Tanrım, hayır!” diye fısıldadım.

“Sanırım öyle yapıyorum,” dedi Kevin. “Hapishaneden yeni çıkan insanların yeniden uyum sağlamayı nasıl becerdiklerini merak ediyorum.”

“Kevin, git çantamı getir. Yatak odasında bıraktım.”

“Ne? Neden...?”

“Git, Kevin!”

Sonunda anlayıp gitti. Kıpırdamadan oturup zamanında geri gelmesi için dua ettim. Yüzümden akan gözyaşlarını hissedebiliyordum. Öylesine çabuk, öylesine çabuk olmuştu ki... Neden onunla hiç değilse birkaç gün – evimde huzur dolu birkaç gün – geçiremiyordum?

Ellerime bir şey tutuşturulduğunu hissettim ve sıkı sıkı ona yapıştım. Çantam. Gözlerimi açtığımda çantanın bula-nık karaltısını ve yakınımda duran Kevin’in daha büyük karaltısını gördüm. Bir anda yapabileceği şeyden korktum.

“Uzak dur, Kevin!”

Bir şey söyledi ama aniden –hâlâ oradaydıysa bile– onu duyamayacağım kadar büyük bir gürültü oldu.

Her yerde su vardı; üzerime bardaktan boşalırcasına yağmur yağıyordu. Sıkıca çantamı tutmuş, çamurun içinde otuyordum.

Sonradan üzerimi değiştirecek kuru bir şeylerim olsun diye, çantamı mümkün olduğunca korumaya çalışarak ayağa kalktım. Sinirim bozuk bir halde, Rufus'u bulmak için etrafıma bakındım.

Onu bulamadım. Loş, gri aydınlıkta etrafıma bakındım; nerede olduğumu anlayana kadar baktım. İleride, bir penceresinden sarı ışık sızan, tanıdık, kutu gibi Weylin evini görebiliyordum. En azından bu defa, beni uzun bir yürüyüş beklemiyordu. Böyle bir fırtınada bu, şükran duyulacak bir şeydi. Peki ama Rufus neredeydi? Eğer başını evin içinde belaya soktuysa, buraya neden dışarıdayken varmıştım?

Omuz silkip eve doğru yürümeye başladım. Rufus evdeyse, dışarıda vakit kaybederek aptallık etmiş olurum. Daha fazla ıslanmam mümkün değildi ya neyse.

249

Yürürken ona takıldım.

İçinde yüzüstü yattığı su birikintisi o kadar derindi ki başını neredeyse tamamen kaplıyordu. Yüzüstü.

Onu yakaladığım gibi sudan kaldırdım ve çeke çeke, bizi biraz da olsa yağmurdan koruyacak bir ağacın altına götürdüm. Hemen sonrasında gök gürledi, bir şimşek çaktı ve onu tekrar ağaçtan uzağa sürükledim. Onda böylesine bir talih-sizlik çekme yeteneği varken riske giremezdim.

Hayattaydı. Onu kıpırdattıkça kendi üstüne ve biraz da benim üstüme kustu. Neredeyse ben de ona katılıyordum. Öksürmeye ve homurdanmaya başladı, sarhoş ya da hasta olduğunu anladım. Sarhoş olması daha mümkün. Ayrıca ağırdı. Onu son gördüğümdekinden daha iri görünmüyordu ama şu anda sıırıslıklamdı ve halsizce debelenmeye başlamıştı.

Kıpırdamadan durduğunda onu eve doğru sürükleyebili-

yordum. Ama sonunda iğrenerek onu yere bıraktım ve eve tek başıma gittim. Yolun geri kalanında onu, benden daha güçlü, daha sabırlı olan biri sürüyebilir ya da taşıyabilirdi.

Kapıyı Nigel açtı; durup tepeden bana baktı. “Kim bu lanet olası...?”

“Benim Nigel, Dana.”

“Dana?” Birden uyandı. “Ne oldu? Sahip Rufi nerede?”

“Dışarıda. Taşıyamayacağım kadar ağırdı.”

“Nerede?”

Arkamı dönüp yüzümü geldiğim yöne çevirdiğimde Rufus’u göremedim. Yine kendini yüzüstü döndürdüye...

“Lanet olsun!” diye mırıldandım. “Hadi.” Nigel’i, Rufus ismindeki gri kütleye doğru yönlendirdim – hâlâ sırtüstü yatıyordu. “Dikkat et,” dedim, “Üstüme kustu.”

Nigel, Rufus’u bir tahıl çuvalı gibi kaldırdı, omzuna attı ve öylesine hızlı ve uzun adımlarla eve yürümeye başladı ki ona yetişmek için koşmak zorunda kaldım. Rufus, Nigel’in sırtından aşağı yine kustu ama Nigel umursamadı. Biz eve varana kadar yağmur ikisini de yıkayıp iyice temizlemişti.

İçeride, merdivenlerden inen Weylin’le karşılaştık. Bizi görünce aniden durdu. “Sen!” dedi bana dik dik bakarak.

“Merhaba Weylin Bey,” dedim bıkkınlıkla. Beli bükülmüş ve yaşlanmış görünüyordu – hiç olmadığı kadar zayıftı. Bir baston yardımıyla yürüyordu.

“Rufus iyi mi? Rufus...?”

“Yaşıyor,” dedim. “Onu baygın buldum; bir hendeğin içinde yüzükoyun yatarken. Biraz daha kalsaydı boğulmuş olurdu.”

“Sen burada olduğuna göre, herhalde öyle olurdu.” Yaşlı adam Nigel’a baktı. “Rufus’u odasına götürüp yatağına yatır. Dana, sen...” Durdu; sırlıslıkla halde üstüme yapışan ve – ona göre– edepsiz denecek kadar kısa olan elbiseme baktı. Henüz çalışacak yaşa gelmemiş kız ve oğlan çocuklarının giydiği gecelik türünde, bol bir elbiseydi. Belli ki Weylin’i pantolon giymemden çok daha fazla rahatsız etmişti. “Giyecek daha usturuplu bir şeyin yok mu?” diye sordu.

Islak çantama baktım. “Usturlu belki ama muhtemelen kuru değil.”

“Neyin varsa git giy; sonra da geri aşağı kütüphaneye gel.”

Benimle konuşmak istiyor, diye düşündüm. Uzun, karmakarışık bir günün sonunda tam da ihtiyacım olan şey. Weylin, emir vermek dışında, normalde benimle konuşmazdı. Konuştuğunda da bu, her zaman işkence gibi olurdu. Söyleyemediğim o kadar çok şey vardı ki; o kadar kolay alınıyordu ki.

Nigel’in peşinden gidip yukarı çıktım; sonra da tavanarasının dar merdivenlerinden çıktım. Eski köşem boştu; o yüzden çantamı bırakıp içinde ne var ne yok diye bakmak için köşeye gittim. Neredeyse kuru olan bir gömlek ve sadece paçaları ıslak olan bir Levi’s kot pantolon buldum. Kendimi kuruladım, üstümü değiştirdim, saçımı taradım ve en ıslak kıyafetlerimin bazılarını kurusun diye serdim. Sonra aşağıya, Weylin’in yanına gittim. Eşyalarımı tavanarasında bırakmak konusunda endişelenmemeyi öğrenmiştim. Evin diğer hizmetçileri eşyalarımı karıştırıyordu. Bunu biliyordum çünkü birkaç defa onları yakalamıştım. Ama hiçbir zaman hiçbir şeyim kaybolmamıştı.

Kaygılı bir halde kütüphanenin kapısından girdim.

Beni gördüğünde Weylin yüzünü ekşiterek, “Hep olduğun gibi genç görünüyorsun,” diye sızlandı.

“Evet efendim.” Ondan daha çabuk kurtulmamı sağlayacaksa, söylediği her şeyi onaylamaya hazırdım.

“Ne oldu sana öyle? Yüzüne.”

Yaraya dokundum. “Bana tekme attığınız yer, Weylin Bey.”

Eski yıpranmış bir koltukta oturuyordu ama bir anda genç bir adam gibi koltuktan fırladı; bastonu önünde, kör bir tahta kılıç gibi duruyordu. “Sen neden bahsediyorsun! Seni en son altı yıl önce gördüm.”

“Evet efendim.”

“Yani!”

“Benim için sadece birkaç saat önceydi.” İnansa da inan-

masa da, Rufus'la Kevin'in muhtemelen ona durumu anlamasını sağlayacak kadar açıklama yaptığını düşündüm. Belki anlıyordu da. Kızgınlığı artıyor gibiydi.

"Canı cehenneme, kim demiş eğitilmiş bir zencisin diye? Doğru dürüst yalan bile söyleyemiyorsun. Benim için altı yıl neyse, senin için de o!"

"Evet efendim." Niye bana soru sorma zahmetine giriyordu ki? Ben niye cevap verme zahmetine giriyordum ki?

Yine oturdu ve bir elini bastonunun üstüne koyup ileri doğru eğildi. Ama konuştuğunda sesi daha yumuşak geldi. "O Franklin sağ salim evine döndü mü?"

"Evet efendim." O evin nerede olduğunu düşündüğünü ona sorsam ne olurdu acaba? Ama hayır, adam ne olursa olsun, Kevin ve benim için en azından iyi bir şey yapmıştı. Bir an gözlerine baktım. "Teşekkürler."

"Senin için yapmadım."

Öfkem bir anda parladı. "Neden yaptığınız zerre kadar umurumda değil! Sadece size, bir insan evladından ötekine, müteşekkir olduğumu söylüyorum! Neden bunu olduğu gibi kabul etmiyorsunuz!"

Yaşlı adamın beti benzi attı. "Sen iyi bir dayak istiyorsun!" dedi. "Belli ki bir süredir kırbaça yemedin."

Hiçbir şey demedim. Ama o anda fark ettim ki bir daha bana vurmaya kalkarsa o sıska boynunu kırardım. Buna bir daha katlanmayacaktım.

Weylin koltuğuna geri yaslandı. "Rufus her zaman senin vahşi bir hayvan gibi yerini bilmediğini söylerdi," diye söylendi. "Ben her zaman senin kaçık bir zenciden başka bir şey olmadığını söyledim."

Ayakta onu seyretmeye devam ettim.

"Niye oğluma yine yardım ettin ki?" diye sordu.

Biraz yatışıp omuz silktim. "Kimse o şekilde ölmemeli – bir hendekte yatarken, çamur, viski ve kendi kusmuğu içinde boğularak."

"Kes şunu!" diye bağırdı Weylin. "Seni kendi ellerimle kırbaçlarım! Seni..." Sustu; nefes nefese kalmıştı. Yüzü bembe-

yaz kesildi. Eski kontrolünü biraz da olsa geri kazanmazsa, kendini gerçekten hasta edecekti.

Tekrar eski kayıtsız halime döndüm. “Evet efendim.”

Bir süre sonra kendini kontrol altına aldı. Hatta sesi yine tamamıyla sakindi. “Rufus’u son gördüğünde, aranızda bir tatsızlık olmuş.”

“Evet efendim.” Rufus’un beni vurmaya çalışması tatsız olmuştu.

“Ona yardım etmeye devam etmeni umuyordum. Eder-sen burada her zaman bir evin olacağını biliyorsun.”

Kendime rağmen biraz gülümsedim. “Benim gibi kötü bir zenci, ha?”

“Sen kendini öyle mi görüyorsun?”

Acı acı güldüm. “Hayır. Kendimi fazla kandırmıyorum. Oğlunuz hâlâ hayatta, değil mi?”

“Yeterince kötüsün. Seni sineye çekecek başka bir beyaz adam daha tanımıyorum.”

“Beni biraz daha insani bir şekilde sineye çekmeyi bece-rebilirseniz, Rufus Beyefendi için elimden geleni yapmaya devam ederim.”

Kaşlarını çattı. “Şimdi neden bahsediyorsun?”

“Diyorum ki bir kere bile daha dayak yersem, o gün oğlu-nuz tek başına kalır.”

Belki de şaşkınlıktan, gözleri faltaşı gibi açıldı. Sonra tit-remeye başladı. Daha önce bir adamın öfkeden gerçekten titrediğini hiç görmemiştim. “Onu tehdit ediyorsun!” diye kekeledi. “Tanrım, sen delisin!”

“Deli ya da akıllı, söylediğimde ciddiylim.” Sırtım ve yan tarafım, sanki beni uyarmaya çalışır gibi ağrıyordu ama şim-dilik korkmuyordum. Oğluna nasıl davranırsa davran-sın, onu seviyordu ve tehdit ettiğim şeyi yapabileceğimi biliyor-du. “Beyefendi Rufus’un kaza geçirmeye olan yatkınlığını düşünürsek,” dedim, “bensiz bir altı ya da yedi yıl daha yaşar. Ben olsam daha fazlasını beklemezdim.”

“Seni lanet olası siyah orospu!” Bastonunu, sanki işaret parmağının bir uzantısıymış gibi bana doğru salladı. “Böyle

tehditler savurmak... emirler yağdırmak yanına kalır sanıyorsan..." Nefesi kesildi ve yine güçlkle solumaya başladı. Haline üzülmenden izledim ve çoktan hastalanmış olup olmadığını merak ettim. Güçlkle soluyarak, "Çık dışarı!" dedi. "Rufus'un yanına git. Onunla ilgilen. Ona bir şey olursa, senin diri diri derini yüzerim!"

Ben küçükken yengem, onu sinirlendirecek bir şey yaptığımda, bana böyle şeyler söylerdi - "Kız, senin o derini diri diri yüzerim!" Ve dayımın kemerini alıp beni onunla döverdi. Ama birinin böyle bir tehdit savurup Weylin'in şimdi yaptığı gibi, bunu gerçekten kastedebileceği hiç aklıma gelmemişti. Weylin cesaretimin tükendiğini göremeden, arkamı dönüp odadan çıktım. Komşularından, devriyelerden hatta muhtemelen bölgenin var olan polis görevlilerinden bile yardım alabilirdi. Bana ne yapmak istiyorsa yapabilirdi ve yürürlükte hiçbir hakkım yoktu. Hem de hiç.

3

Rufus yine hastaydı. Odasına vardığımda onu yatakta yatmış, ölesiye titrerken buldum; Nigel onu battaniyelere sarılı halde tutmaya çalışıyordu.

"Nesi var?" diye sordum.

"Bir şey değil," dedi Nigel. "Herhalde yine sıtmaya tutuldu."

"Sıtma mı?"

"Evet, daha önce de geçirdi. Gececek."

Bana pek geçecekmiş gibi görünmüyordu. "Doktor çağırmaya giden oldu mu?"

"Sahip Tom sıtma için Doktor West'i pek çağırılmaz. Doktorun tek bildiği, kan akıtmak, yakı yapmak, bağırsakları boşaltmak ve insanları kusturup öncesine göre daha çok hasta etmek, diyor."

Yutkundum ve fena halde gıcık olduğum o kendini beğenmiş, ufak tefek adamı hatırladım. "Doktor o kadar kötü mü, Nigel?"

“Bir defasında bana bir şeyler verdi; az kaldı beni öldürüyordu. Ondan sonra hasta olduğumda, sadece Sarah’nın bana doktorluk etmesine izin verdim. O en azından zencileri, at ya da katırmışız gibi ilaca boğmuyor.”

Başımı sağa sola salladım ve Rufus’un yatağına yaklaştım. Perişan görünüyordu; acı çekiyor gibiydi. Sıtmanın ne olabileceğini düşünmeye çalıştım; sözcük tanıdıkta ama bu konuda ne duyduğumu ya da okuduğumu hatırlayamıyordum.

Rufus kızarmış gözleriyle yukarı doğru, bana baktı ve gülümsemeye çalıştı ama elinden gelen yüz buruşturması hiç de iç açıcı değildi. Beni şaşırtsa da, çabalaması içime dokundu. Kendimin ve ailemin iyiliği dışında onu hâlâ umursayacağımı tahmin etmemiştim. Umursamak istemiyordum.

“Aptal,” diye söylendim tepeden ona bakarken.

Alınmış gibi görünmeyi becerdi.

Nigel’a baktım; hastalığın onun düşündüğü kadar önemsiz olup olmadığını merak ettim. Sırtüstü titreyerek yatan kendisi olsaydı; önemli olduğunu düşünür müydü?

Nigel üstüne yapışmış ıslak gömleği çekiştirmekle meşguldü. Fark ettim ki kimse ona üstünü değiştirme fırsatı vermemişti.

“Nigel, gidip kurulanmak istiyorsan ben burada kalacağım,” dedim.

Başını kaldırıp bana gülümsedi. “Altı yıl ortadan kayboluyorsun,” dedi, “sonra gelip hemen ortama ayak uyduruyorsun. Sanki hiç gitmemişsin gibi.”

“Her gittiğimde bir daha asla geri gelmeyeceğimi umuyorum.”

Başıyla onayladı. “Ama en azından özgürlüğü biraz da olsa yaşıyorsun.”

Tuhaf bir şekilde suçlu hissederek gözlerimi kaçırdım; çünkü evet, özgürlüğü biraz da olsa yaşıyordum. Yeterince değildi ama muhtemelen Nigel’in hiçbir zaman bilemeyeceği kadardı. Bu konuda suçlu hissetmek hoşuma gitmedi. Sonra bir şey kulağımı ısırdı ve suçluluğumu unuttum. Kulağıma tokadı yapıştırırken nihayet sıtmanın ne olduğunu hatırladım.

Malarya.

Aptal gibi, beni demin ısırın sivrisineğin hastalığı taşıyıp taşımadığını merak ettim. Okumalarım sırasında, malar-ya konusunda bir sürü bilgiye rastlamıştım ve hiçbiri beni, bunun Nigel'in düşündüğü gibi zararsız bir hastalık olduğuna ikna etmiyordu. Öldürmeyebilirdi ama zayıf düşürürdü, nüksederdi ve insanın diğer hastalıklara karşı direncini kırabilirdi. Ayrıca, Rufus yeni sivrisinek saldırılarına karşı böylesine korumasızca yatıyorken, hastalık bütün plantasyona ve dışarıya yayılabilirdi.

"Nigel, sivrisinekleri ondan uzak tutmak için, yatağın üstüne asabileceğimiz bir şey var mı?"

"Sivrisinek mi! Şu anda onu yirmi sinek birden ısırsa, yine de bir şey hissetmez."

"Hayır ama sonunda, onun dışındaki herkes hisseder."

"Ne demek istiyorsun?"

"Hasta olan başka kimse var mı?"

"Sanmam. Çocukların bazıları hasta, ama galiba suratla-
rıyla ilgili bir sorun var – suratlarının bir tarafı tamamen şiş."

Kabakulak? Boşver. "Peki, bakalım bu hastalığın yayılma-sını durdurabilecek miyiz. Bir cibinlik var mı – ya da artık insanlar burada ne kullanıyorsa?"

"Tabii, beyazlar için. Ama..."

"Getirir misin? Sinekliğin yardımıyla Rufus'un etrafını ta-mamıyla sarabiliriz."

"Dana, dinle!"

Ona baktım.

"Sivrisineklerin sıtmayla ne ilgisi var?"

Gözlerimi kırıştırdım ve şaşkınlık içinde ona baktım. Bilmiyordu. Tabii ki bilmiyordu. Bu zamanın doktorları da bilmiyordu. Bu da muhtemelen demek oluyordu ki Nigel, ona açıkladığımda bana inanamayacaktı. Sonuçta sivrisinek kadar ufak bir şey nasıl olur da birini hasta edebilirdi ki? "Nigel, benim nereden geldiğimi biliyorsun, değil mi?"

Pek gülümsemeye benzemeyen bir ifadeyle yüzüme baktı. "New York'tan değil."

“Değil.”

“Sahip Rufi’nin söylediği kadarını biliyorum.”

“Ona inanmak senin için çok zor olmamalı. En az bir kere eve gittiğimi gördün.”

“İki kere.”

“Yani?”

Omuz silkti. “Emin değilim. Nasıl eve gittiğini... görmemiş olsaydım, senin kaçık bir zenci olduğunu düşünürdüm. Ama senin yaptığın şeyi yapan başka kimse görmedim. Sana inanmak istemiyorum ama galiba inanıyorum.”

“İyi.” Derin bir nefes aldım. “Benim geldiğim yerde insanlar, sivrisineklerin sıtma taşıdığını buldular. Sinekler önce, sıtma hastalığı olan birini ısırıyor; sonra da sağlıklı insanları ısırıp hastalığı onlara bulaştırıyor.”

“Nasıl?”

“Sinekler, hasta olan insanların kanını emiyor ve... sağlıklı birini ısırınca, o kanın birazını o kişiye aktarıyor. Delirmiş bir köpeğin bir adamı ısırınca adamı da delirtmesi gibi.” Mikroorganizmalardan bahsetmek yok. Nigel bana inanmamakla kalmaz, gerçekten kaçık olduğuma karar verebilirdi.

“Doktor, havadaki bir şeylerin sıtmayı yaydığını söylüyor – kötü sudan ve çöpten çıkan bir şeylerin. Miazma deniyor-muş.”

“Hata yapıyor. Kan akıtma ve bağırsak temizleme ve vesaire konusunda da hatalı; sana ilaç verirken de hatalıydı, şimdi de hatalı. Hastalarının herhangi birinin hayatta kalmış olması bir mucize.”

“İş, bacakları ya da kolları kesmeye geldiğinde, iyi ve hızlı olduğunu duydum.”

Tüyler ürpertici bir şaka yapıp yapmadığını anlamak için yüzüne bakmak zorunda kaldım. Şaka yapmıyordu. “Git, cebinliği getir,” dedim bıkkınlıkla. “Kasabı buradan uzak tutmak için elimizden geleni yapalım.”

Başıyla onaylayıp gitti. Bana inanıp inanmadığını merak ettim ama bunun aslında bir önemi yoktu. Bu küçük önlemi almanın kimseye bir zararı olmazdı.

Dönüp Rufus'a baktığımda, titremesinin geçtiğini ve gözlerinin kapalı olduğunu gördüm. Düzenli nefes alıp veriyordu ve uyuduğunu düşündüm.

"Neden kendini öldürmeye çalışıp duruyorsun?" dedim yumuşak bir sesle.

Cevap vermesini beklemediğim için, sessizce konuştuğunda şaşırdım. "Çoğu zaman yaşamak zahmete girmeye hiç değmiyor."

Yatağının yanına oturdum. "Gerçekten ölmek isteyeceğin hiç aklıma gelmemişti."

"İstemiyorum." Gözlerini açıp bana baktı; sonra gözlerini yine yumdu ve elleriyle kapadı. "Ama gözlerin, başın ve bacağın benimkiler gibi ağrıyorsa, ölüm gözüne iyi görünmeye başlayabilir."

"Gözlerin mi ağrıyor?"

"Etrafa baktığımda."

"Sıtmaya tutulmadan önce de ağırıyorlar mıydı?"

"Hayır. Bu sıtma değil. Sıtma yeterince fenaydı. Şimdi bacağım kopuyormuş gibi ağrıyor ve başım...!"

Beni korkuttu. Ağrısı artıyor gibiydi ve bedeni, sanki kendinden kaçmaya çalışır gibi iki büklüm kasılıyor, sonra kasılması bir anda geçince nefes nefese kalıyordu.

"Rufi, gidip babanı çağıracağım. Ne kadar hasta olduğunu görürse, doktoru çağırır."

Bana cevap veremeyecek kadar acısına gömülmüş gibiydi. Nigel geri gelene kadar onu yalnız bırakmak istemiyordum ama onun için ne yapabileceğim konusunda da en ufak fikrim yoktu. Weylin, Nigel'la birlikte geldiğinde sorunum halloldu.

"Sivrisineklerin insanlara sıtma bulaştırması da nereden çıktı?" diye buyurdu.

"Bunu unutabiliriz," dedim. "Bu, malaryaya benzemiyor. Yani, sıtmaya. Çok ağrısı var. Bence birinin gidip doktor çağırması lazım."

"Senin doktorluğun ona yeter."

"Ama..." Durup derin bir nefes aldım ve kendimi yatıştırdım.

dım. Rufus arkamda inliyordu. "Weylin Bey, ben doktor deği-
lim. Onun nesi olduğu konusunda en ufak bir fikrim yok. Ya-
kınılarda herhangi bir uzman varsa, yardıma çağırmanız."

"Şimdi mi?"

"Hayatı tehlikede olabilir."

Weylin'in ağızı, düz ve sert bir çizgi olmuştu. "O ölürsen sen
de öölürsün; ölümün de kolay olmaz."

"Bunu zaten söylediniz. Ama bana ne yaparsanız yapın,
oğlunuz yine de ölmüş olur. İstediğiniz bu mu?"

"Sen işini yapacaksın," dedi inatla, "o da yaşayacak. Sen
değişik bir şeysin. Ne olduğunu bilmiyorum – cadı, şeytan,
urnurumda değil. Her neysen, buraya son geldiğinde bir kızı
neredeyse dirilttin; üstelik buraya yardım etmeye geldiğin
kişi o bile değildi. Durup dururken ortaya çıkıveriyorsun ve
sonra bir anda yok oluyorsun. Yıllar önce senin gibi birinin
olamayacağına yemin ederdim. Doğal değilsin! Ama acı his-
sedebiliyorsun – ve ölebilirsin. Bunu hatırla ve işini yap. Sa-
hibine iyi bak."

"Ama size dediğim gibi..."

Odadan çıkıp kapıyı arkasından kapattı.

259

4

Sinekliği bulup her ihtimale karşı kullandık. Nigel, Weylin'in
aslında sinekliği almamıza aldırmadığını söyledi. Sadece siv-
risinekler hakkındaki o lanet olası saçmalıkla ilgili tek keli-
me daha duymak istemiyordu. Aptal yerine konmaktan hoş-
lanmıyordu.

"Daha önce herhangi bir şeyden korktuysa, senden de
o kadar korkmasına ramak kaldı," dedi Nigel. "Ama ben-
ce bunu itiraf etmektense, seni öldürmeye çalışmayı tercih
eder."

"Onda hiçbir korku belirtisi görmüyorum."

"Onu benim tanıdığım gibi tanıımıyorsun." Nigel durak-
sadı. "Seni öldürebilir mi, Dana?"

“Bilmiyorum. Yapabilir.”

“O zaman Sahip Rufi’yi iyileştirsek iyi ederiz. Sarah’nın sıtmaya iyi gelen bir çayı var. Sahip Rufi’nin şimdi nesi varsa, belki ona da iyi gelir.”

“Bir demlik kaynatmasını ister misin?”

Başıyla onaylayıp dışarı çıktı.

Sarah, Rufus’a çayı getirmek ve beni görmek için Nigel’la yukarı geldi. Şimdi yaşlı görünüyordu. Saçlarında beyaz hatlar belirmiş ve yüzü buruşmuştu. Sekerek yürüyordu.

“Ayağıma güğüm düşürdüm,” dedi. “Bir süre hiç yürüyemedim.” Bu, herkesin yaşlandığı, gözümün önümden geçip gittiği hissine kapılmama neden oldu. Yemem için bana biftek ve ekmek getirmişti.

Rufus’un ateşi çıkmıştı. Çayı istemedi ama yutana kadar önce tatlı dil döktüm, sonra gözünü korkuttum. Sonra hepimiz bekledik ama değişen tek şey, Rufus’un öteki bacağının da ağrımaya başlaması oldu. Onu en çok, gözleri rahatsız ediyordu çünkü gözlerini kıpırdatınca canı yanıyordu ama benim ya da Nigel’in odada gezinmelerimizi takip etmeden de duramıyordu. Sonunda gözlerini nemli bir bezle kapadım. Bu işe yaradı sanki. Eklemlerinde –kollarında, bacaklarında, her yerinde– hâlâ çok ağrısı vardı. Bunu dindirebilirim diye düşündüm ve odasındaki mumu alıp tavanarasına, çantamı almaya gittim. Excedrin kutusunun kapağını çıkarmaya çalışan küçük bir kızı tam zamanında yakaladım. Bu beni korkuttu. Aynı kolaylıkla uyku haplarını seçmiş de olabilirdi. Tavanarası zannettiğim kadar güvenli bir yer değildi.

“Hayır canım, onları bana ver.”

“Seninler mi?”

“Evet.”

“Şeker mi bunlar?”

Yüce Tanrım. “Hayır, ilaç onlar. Pis ilaçlar.”

“Iyy!” dedi ve hapları bana geri verdi. Başka bir çocuğunun yanında duran kendi döşğine geri gitti. Bunlar yeni çocuklardı. Onlardan önceki iki küçük oğlan satıldı mı, yoksa tarlaya mı gönderildi, merak ettim.

Excedrin'i, aspirinlerden kalanı ve uyku haplarını alıp geri aşağı indim. Onları Rufus'un odasında bir yerlerde saklamam gerekiyordu, yoksa sonunda çocuklardan biri güvenli kapakların nasıl açıldığını çözerdi.

Odaya döndüğümde Rufus nemli bezi atmış, acı içinde iki büklüm halde yan dönmüş yatıyordu. Nigel şöminenin önünde yere uzanmış ve uyuyakalmıştı. Kulübesine geri gidebilirdi ama bu ilk gecem olduğu için kalmasını isteyip istemediğimi sormuştu; ben de evet demiştim.

Suda üç tane aspirini erittim ve Rufus'a içirmeye çalıştım. Ağzını açmıyordu bile. O yüzden Nigel'ı uyandırdım ve Nigel onu tutarken ben de burnunu tutup tadı kötü olan karışımı nefes almaya çalışan ağzına döktüm. İkimize de küfretti ama bir süre sonra kendini biraz daha iyi hissetmeye başladı. Geçici bir süreliğine.

Kötü bir geceydi. Fazla uyumadım. Sonraki altı gün ve gece boyunca da fazla uyumadım. Rufus'un hastalığı her neydiyse korkunçtu. Sürekli acı içindeydi, ateşi vardı – bir defasında, kendine zarar vermesini önlemek için onu bağlamaya karar verdim ve tutsun diye Nigel'ı çağırmak zorunda kaldım. Ona aspirin verdim – fazlasıyla ama onun istediği kadar çok değil. Et suyu, çorba, meyve ve sebze suyu içmesini sağladım. Hiçbirini istemiyordu. Hiçbir şey yemek istemiyordu ama Nigel'ın onu tutmasını da istemiyordu. Yedi.

Ara sıra Alice beni rahatlatmaya geldi. Sarah gibi, o da daha yaşlı görünüyordu. Ayrıca daha katı görünüyordu. Bir zamanlar tanıdığım kızın, soğuk ve sert ablasıydı.

"İnsanlar, Sahip Rufi yüzünden ona kötü davranıyor," dedi Nigel bana. "Onunla bu kadar zamandır birlikteyse, bu hoşuna gidiyor olmalı diye düşünüyorlar."

Alice de küçümseyen bir edayla, "Bir grup zencinin ne düşündüğü kimin umurunda!" dedi.

"İki bebek kaybetti," dedi Nigel bana. "Elinde kalan da hastalıklı."

"Beyaz bebekler," dedi Alice. "Benden çok ona benziyorlar. Hatta Joe kızıl saçlı." Joe, tek hayatta kalandı. Bunu

duyduğumda az kalsın ağlıyordum. Henüz Hagar yoktu. Bu gidip gelmelerden o kadar yorulmuştum, bitmesini öyle çok istiyordum ki. Yaralandığımda benim için didinen ve bana bakan arkadaşım için üzülemiyordum bile. Kendime üzmekle fazlasıyla meşguldüm.

Hastalığının üçüncü gününde, Rufus'un ateşi düştü. Güçsüzdü ve olduğundan birkaç kilo daha hafıftı ama ateşten ve ağrılardan kurtulduğu için o kadar rahatlamıştı ki başka hiçbir şeyin önemi yoktu. İyileştiğini düşünüyordu. İyileşmemiştir.

Ateş ve ağrılar geri geldi ve üç gün devam etti; Rufus, önce kaşınan ve sonunda soyulan bir döküntü çıkardı...

Nihayet iyileşti ve öyle de kaldı. Hastalığı her neydiyse bana da bulaşmasın, bunu geçiren başka birine daha bakmak zorunda kalmayayım diye dua ettim. En kötü belirtileri kaybolduktan birkaç gün sonra, tavanarasında uyumama izin verildi. Sarah'nın orada bana hazırladığı döşeğe minnetle yığıldım ve dünyanın en yumuşak yatağı gibi geldi. Uzun saatler süren derin, kesintisiz bir uykudan sonra, ertesi sabah geç saate kadar uyanmadım. Alice merdivenden koşarak yukarı gelip beni götürmek için tavanarasına geldiğinde hâlâ hafif uykuya sersemiydim.

"Sahip Tom hasta," dedi. "Sahip Rufi gelmeni istiyor."

"Ay hayır," diye söylendim. "Söyle doktor çağırsın."

"Çoktan çağırdı. Ama Sahip Tom'un göğsü fena ağrıyor."

Bunun önemini yavaş yavaş idrak ettim. "Göğsü mü ağrıyor?"

"Evet. Hadi. Küçük salondalar."

"Tanrım, kulağa kalp krizi gibi geliyor. Benim yapabileceğim hiçbir şey yok."

"Sadece gel. Seni istiyorlar."

Bir pantolon giyip koşarken sırtıma gömleğimi geçirdim. Bu insanlar benden ne istiyordu? Sihir mi? Eğer Weylin kalp krizi geçiriyorduyorsa, benim yardımım olmadan iyileşecek ya da ölecekti.

Merdivenlerden aşağı koşup Weylin'in koltukta hayra ala-

met olamayacak kadar kıpırtısız ve sessiz yattığı salona girdim.

“Bir şey yap!” diye yalvardı Rufus. “Ona yardım et!” Sesi, görüldüğü kadar ince ve zayıf çıkıyordu. Hastalığı onda izler bırakmıştı. Alt kata nasıl indiğini merak ettim.

Weylin nefes almıyordu ve nabzını alamadım. Bir an kararsızca, tiksinererek, ağzına üflemei bırak, ona yine dokunmak bile istemeyerek ona baktım. Sonra iğrenmemi bastırarak ağızdan ağıza teneffüse ve dışarıdan kalp masajına başladım – ne diyorlardı buna? Kardiyopulmoner canlandırma. Adını biliyordum ve televizyonda birini yaparken görmüştüm. Onun dışında tamamıyla bilgisizdim. Weylin’i niye kurtarmaya çalıştığımı bile bilmiyordum. Buna değmezdi. Ve çağırarak bir ambulansın bile olmadığı, ben Weylin’in kalbini yeniden çalıştırsam bile –ki bunu beklemiyordum– benden sonra görevi devralacak birinin olmadığı bir dönemde, kalp masajının bir işe yarayıp yaramayacağını da bilmiyordum.

Çalıştıramadım da.

Sonunda pes ettim. Etrafa bakınınca Rufus’un yakınımda yerde olduğunu gördüm. Oturmuş muydu, yoksa düşmüş müydü, bilmiyorum ama şu anda oturuyor olmasına sevinmiştim.

“Üzgünüm Rufi. Öldü.”

“Ölmesine izin mi verdin?”

“Ben buraya geldiğimde zaten ölmüştü. Sen boğulduğunda sana yaptığım gibi onu geri getirmeye çalıştım. Beceremedim.”

“Ölmesine izin verdin.”

Sesi ağlamak üzere olan bir çocuğunki gibiydi. Hastalığı onu o kadar güçsüzleştirmişti ki ağlayabileceğini düşündüm. Sağlıklı insanlar bile anne ve babaları öldüğünde ağlayıp mantıksız şeyler söylerdi.

“Elimden geleni yaptım, Rufi. Üzgünüm.”

“Cehenneme kadar yolun var, ölmesine izin verdin!” Üzerime saldırmaya çalıştı ama sadece düştüğüyle kaldı. Ayağa

kalkmasına yardım etmek için davrandım ama beni itmeye çalışınca durdum.

“Bana Nigel’ı gönder,” diye fısıldadı. “Nigel’ı çağır.”

Kalkıp Nigel’ı bulmaya gittim. Arkamdan Rufus’un bir kez daha, “Öylece ölmesine izin verdin,” dediğini duydum.

5

Benim için her şey fazla hızlı geliyordu. Rufus beni görmezden gelirken yeniden Sarah ve Carrie’yle birlikte işe koşmuş olduğuma neredeyse sevinmişim. Kendime yetişmek için –ve plantasyondaki hayata yetişmek için– zamana ihtiyacım vardı. Carrie’yle Nigel’ın şimdi üç tane oğulları vardı ve Nigel bundan bana hiç bahsetmemişti çünkü en küçüğü iki yaşındaydı. Bilmediğimi unutmuştu. Bir defasında, çocukların oyun oynamasını seyrederken onun yanındaydım. “Çocuk sahibi olmak güzel,” dedi yumuşak bir sesle. “Oğlan sahibi olmak güzel. Ama köle olduklarını görmek o kadar zor ki.”

Alice’in soluk benizli, zayıf oğluyla karşılaştım ve ettiği laflara rağmen çocuğu besbelli sevdiğini görünce içim rahatladı.

Bir gün mutfakevinde, “Sürekli bir gün uyanıp onu da diğerleri gibi soğuk halde bulacağımı düşünüyorum,” dedi.

“Neden öldüler?” diye sordum.

“Ateş. Doktor geldi, kanlarını akıttı ve bağırsaklarını boşalttı ama yine de öldüler.”

“Bebeklerin kanını akıtıp bağırsaklarını mı boşalttı?”

“İki ve üç yaşındalardı. Ateşi düşüreceğini söyledi. Düşürdü de. Ama... yine de öldüler.”

“Alice ben senin yerinde olsaydım o adamı Joe’nun yanına asla yaklaştırmazdım.”

Mutfakevinde yerde oturmuş sütlü lapa yiyen oğluna baktı. Beş yaşındaydı ve Alice’in koyu renk tenine rağmen neredeyse beyaz görünüyordu. “Doktorun diğer ikisine ya-

naşmasını hiç istemedim,” dedi Alice. “Sahip Rufi çağırtmış – doktoru çağırıp bebeklerimi öldürmesine izin vermek zorunda bıraktı beni.”

Rufus’un niyeti iyiydi. Muhtemelen doktorun bile niyeti iyiydi. Ama Alice’in bildiği tek şey, çocuklarının ölü olduğuydu ve Rufus’u suçluyordu. Bu tavrı bana yakında Rufus’un kendisi öğretecekti.

Weylin gömüldükten sonra bir gün, Rufus yaşlı adamın ölmesine izin verdiğim için beni cezalandırmaya karar verdi. Böyle bir şey yaptığımı ciddiye inandırıyor muydu, bilmiyordum. Belki sadece birinin canını yakma ihtiyacı duyuyordu. Canı yandığında başkalarına çıktığı olmuştur; bunu çoktan görmüştüm.

Cenazenin ertesi sabahı, gelip beni mutfakevinden alması için yeni köle denetçisini gönderdi – Evan Fowler adında irikiyim bir adam. Jake Edwards, altı yıllık yokluğumda bir ara ya işi bırakmıştı ya da kovulmuştu. Fowler bana tarlada çalışacağımı söylemeye gelmişti.

Adam beni ite kaka mutfakevinden çıkardığında bile buna inanmadım. Onun da, boş boş atıp tutarak ortalıkta dolanan bir Jake Edwards olduğunu sanıyordum. Ama dışarıda Rufus ayakta dikilmiş, bizi bekliyordu. Önce ona, sonra geri Fowler’a baktım.

Fowler, Rufus’a, “Bu mu?” diye sordu.

“Ta kendisi,” dedi Rufus. Ve arkasını dönüp geri ana eve gitti.

Afallamış bir halde, Fowler’ın elime tutuşturduğu orağa benzeyen mısır bıçağını aldım ve mısır tarlasına doğru güdülmeme izin verdim. Güduldüm. Ben yürürken, Fowler atına binip benim biraz arkamdan geldi. Uzun bir yürüyüşü. Mısır tarlası bıraktığım yerde değildi. Demek ki bu dönemde bile, plantasyon sahipleri bir çeşit nöbetleşe ekim uyguluyordu. Umurumda olduğundan değil. Mısır tarlasında ne bok yiyecektim ki ben?

Arkama dönüp Fowler’a baktım. “Daha önce hiç tarlarda çalışmadım,” dedim. “Nasıl yapıldığını bilmiyorum.”

“Öğrenirsin,” dedi. Kırbacının tutacağıyla omzunu kaşıdı.

Direnmem gerekirdi; Fowler’ın beni, başıma gelecekleri sadece diğer kölelerin görebileceği bu yere getirmesine karşı çıkmalıydım, diye düşünmeye başladım. Artık çok geçti. Acımasız bir gün olacaktı.

Köleler mısır sıraları boyunca yürüyor, bıçaklarını golf sopaları gibi sallayarak mısır saplarını kesiyorlardı. Her sırada, birbirlerine doğru ilerleyen iki köle çalışıyordu. Sonra kestikleri sapları toplayıp birer demet halinde, sıranın ters uçlarına yığıyorlardı. Kolay görünüyordu ama bütün gün böyle çalışmanın insanın canını çıkardığını tahmin ediyordum.

Fowler atından indi ve parmağıyla sıraya işaret etti.

“Diğerleri gibi kes,” dedi. “Onlar ne yapıyorsa aynısını yap. Hadi iş başına.” Beni sıraya doğru itekledi. Sıranın öbür ucunda çalışarak bana doğru gelen biri vardı bile. Hızlı ve güçlü biri, diye umdum çünkü bir süre, hızlı ya da güçlü olacağımı sanmıyordum. Kendi zamanımda evde, fabrikada ve ardiyede yaptığım yıkama ve ovma işlerinin, en azından hayatta kalmama yetecek kadar beni güçlendirdiğini umuyordum.

Bıçağı kaldırıp ilk sapı kestim. Yarım kesildiği için eğilip kaldı.

Neredeyse aynı anda, Fowler beni sırtımın orta yerinden sertçe kırbaçladı.

Çılgılık attım, tökezledim ve bıçağım hâlâ elimdeyken yüzüne bakmak için ona döndüm. Hiç etkilenmemiş bir halde beni göğüslerimden kırbaçladı.

Dizlerimin üstüne yığıldım ve vücudumda alevlenen acıyla iki büklüm oldum. Yüzümden aşağı yaşlar akıyordu. Tom Weylin bile köle kadınlara öyle vurmazdı – tıpkı köle adamların kasıklarına tekme atmadığı gibi. Fowler tam bir vahşiydi. Acı ve nefret içinde başımı kaldırıp ona baktım.

“Kalk!” dedi.

Kalkamadım. O sırada beni hiçbir şeyin ayağa kaldırabileceğini sanmıyordum – Fowler’ın kırbacını yine kaldırdığını görene kadar.

Her nasıl olduysa ayağa kalktım.

“Şimdi diğerlerinin yaptığını yap,” dedi. “Yere yakın kes. Sertçe kes!”

Bıçağı kavradım; onu kesmeye daha hevesli olduğumu hissediyordum.

“Pekâlâ,” dedi. “Dene ve bir an önce becer. Senin zeki olduğunu sanıyordum.”

İri bir adamdı. Çok zeki biri gibime gelmiyordu ama güçlüydü. Ona zarar vermeyi becersem bile, beni öldürmesini engelleyecek kadar zarar veremeyeceğimden korkuyordum. Belki de beni öldürmeye çalışmasını sağlamalıydım. Belki bu, insanların sırf onlara yardım ettiğin için seni cezalandırdığı bu Tanrı’nın cezası yerden kurtulmarnı sağlardı. Belki bu, beni eve götürürdü. Ama kaç parça halinde? Fowler bıçağı benden alır, tersinden geri tuttururdu.

Dönüp burnumdan soluyarak önümdeki mısır sapını, sonra bir sonrakini biçmeye başladım. Fowler arkamdan güldü.

“Her şeye rağmen kafan belki biraz çalışıyor,” dedi.

Devam etmem için beni kışkırtarak, düpedüz kırbacını saklatarak beni bir süre izledi. Yanımdan gittiğinde aşağılanmış bir halde, terliyor ve titriyordum. Bana doğru çalışan kadınla karşılaştım ve bana, “Yavaşla! Gerekirse bir iki darbeye dayan. Bugün kendini öldürürsen, her gün kendini öldürmeye zorlar seni,” diye fısıldadı.

Söylediğinde doğruluk payı vardı. Kahretsin, zaten o hızla devam etseydim bugünü bile çıkaramazdım. Omuzlarım ağrımaya başlamıştı bile.

Fowler, ben kesilmiş sapları toplarken geri geldi. “Sen ne bok yediğini sanıyorsun!” diye buyurdu. “Şimdiye bir sonraki sırayı yarılarmış olman gerekirdi.” Ben eğilirken sırtıma vurdu. “Kıpırda! Artık mutfakevinde tembellik edip kış büyüt-müyorsun. Kıpırda!”

Bunu bütün gün yaptı. Bir anda dibimde belirip bana bağırması, ne kadar hızlı çalışırsam çalışayım daha hızlı çalışmamı emretmesi, bana küfretmesi, beni tehdit etmesi. Beni

aynı sıklıkla kırbaçlamadı ama hep diken üstünde tuttu çünkü darbenin ne zaman geleceğini hiç bilmiyordum. Bu öyle bir hal aldı ki adamın gelme sesi bile beni dehşete düşürmeye yeter oldu. Kendimi korkudan sinerken, konuşmasının sesinden irkilirken yakalıyordum.

Benim sıramda çalışan kadın açıkladı durumu. “Yeni zencilerin hep ensesindedir. Daha hızlı ilerlemelerini sağlar ki ne kadar hızlı çalışabildiklerini görsün. Daha sonra yavaşlarsa, tembellik ediyorlar diye onları kırbaçlar.”

Kendimi yavaşlattım. Zor değildi. Omuzlarımı kırsalar bundan daha fazla ağrıyamazdı diye düşündüm. Terim gözlerime akıyordu; ellerim su toplamaya başlamıştı. Sırtım hem aldığım darbelerden hem de ağrıyan kaslarından dolayı acıyordu. Bir süre sonra, Fowler’ın bana vurmasına izin vermektense kendimi zorlamak, daha çok acı verir oldu. Bir süre sonra, o kadar yoruldum ki hiçbir şey umurumda olmadı. Acı acıydı. Bir süre sonra, sadece sıraların arasında uzanıp bir daha ayağa kalkmamak istedim.

Tökezleyip düştüm, ayağa kalktım ve yine düştüm. Sonunda kalkamayıp toprağın içinde yüzükoyun yattım. Sonra memnun edici bir karaltı belirdi. Eve gidiyor da olabilirdim, ölüyor ya da bayılıyor da olabilirdim; benim için farkı yoktu. Acıdan uzaklaşıyordum. İşte bu kadar.

6

Kendime geldiğimde sırtüstü yatıyordum ve tam tepemde beyaz bir surat dolanıyordu. Dalgın bir ânıma geldi ve Kevin olduğunu sandım; evde olduğumu sandım. Büyük bir hevesle adını söyledim.

“Benim, Dana.”

Rufus’un sesi. Hâlâ cehennemdeydim. Gözlerimi yumdum; artık ne olacağını umursamıyordum.

“Dana, kalk. Seni taşırsam canını daha çok yakarım; kendin yürürsen o kadar acımaz.”

Sözcükler tuhaf bir şekilde kafamda yankılandı. Bir defasında Kevin da bana böyle bir şey söylemişti. Rufus olduğundan emin olmak için, gözlerimi geri açtım.

Oydu. Hâlâ mısır tarlasındaydım; hâlâ toprağın içinde yatıyordum.

“Seni almaya geldim,” dedi Rufus. “Sanırım yeterince erken gelmedim.”

Ayağa kalkmaya çabaladım. Bana yardım etmek için elini uzattı ama görmezden geldim. Biraz üstümü silkeledim ve sıra boyunca yürüyüp atına doğru onu takip ettim. Ondan sonrasında birbirimizle tek kelime konuşmadan, beraber atının üstünde eve döndük. Eve vardığımızda, doğrudan kuyuya gidip bir kova su çektim ve suyu bir şekilde merdivenlerden yukarı taşıdım; sonra yıkandım; taze kesiklerime antiseptik sürdüm ve temiz kıyafetler giyindim. Başım ağrıdığı için sonunda Excedrin almaya, Rufus’un odasına inmek zorunda kaldım. Rufus aspirinlerin hepsini kullanmıştı.

Maalesef odasıındaydı.

“Ya sen de tarlada hiç işe yaramıyorsun,” dedi beni görünce. “Açıkça gördük.”

Durdum; dönüp dik dik yüzüne baktım. Sadece baktım. Yatağında arkasına yaslanmış, oturuyordu ama sonra doğrulup bana döndü.

“Aptalca bir şey yapma, Dana.”

“Doğru,” dedim yumuşak bir sesle. “Yeterince aptallık ettim. Şu âna kadar hayatını kaç kere kurtardım?” Ağrıyan başım beni, Excedrin’i bıraktığım çalışma masasına yönlendirdi. Avucuma kutudan üç tane hap döktüm. Daha önce hiç o kadar çok almamıştım. Daha önce hiç o kadarına ihtiyacım olmamıştı. Ellerim titriyordu.

“Onu durdurmasaydım, Fowler seni güzel bir kırbaç dayacağına çekecekti,” dedi Rufus. “Bu seni ilk kurtardığım dayak değildi.”

Excedrin’imi almıştım. Odadan çıkmak için arkamı döndüm.

“Dana!”

Durup ona baktım. İnce ve zayıftı ve gözleri çukurlaşmıştı; hastalığı onda izler bırakmıştı. Deneseydi bile, beni muhtemelen atına taşıyamazdı. Ve şimdi de gitmemi engelleyemezdi – diye düşündüm.

“Yanımdan çekip gidersen, Dana, bir saat içinde tarlaya geri dönersin!”

Bu tehdit beni afallattı. Dediğinde ciddiydi. Beni oraya geri gönderirdi. Ayakta durup gözlerimi ona diktim; şimdi ona öfkeyle değil, şaşkınlık içinde –ve korkuyla– bakıyordum. Bunu yapabilirdi. Belki sonra bunu ona ödetme şansım olurdu ama şimdilik canının istediğini yapabilirdi. Kendinden çok babası gibi çıkıyordu sesi. Hatta o anda babasına benziyordu.

“Bir daha asla yanımdan çekip gitme!” dedi. Tuhaf bir şekilde, sesi hafif korkuyor gibi gelmeye başlamıştı. Sözcükleri tekrar etti; tane tane her birini vurguladı. “*Bir daha asla yanımdan çekip gitme!*”

Başım zonklarken, yüzüme elimden geldiğince boş bir ifade takınarak olduğum yerde durdum. Hâlâ biraz gururum kalmıştı.

“Buraya geri gel!” dedi.

Bir an daha ayakta durdum; sonra çalışma masasına geri gidip oturdum. Ve yatağa çöktü. Babasıyla özdeşleştirdiğim görüntüsü kayboldu. Yeniden kendisiydi – artık o her kimse.

“Dana, beni böyle konuşturma,” dedi bıkkınlıkla. “Sadece dediğimi yap.”

Söyleyecek güvenli bir şey düşünemediğim için başımı salladım. Ve sanırım oturduğum yere çöktüm. Utanç duyarak, ağlamak üzere olduğumu fark ettim. Yalnız kalmaya çaresizce ihtiyacım vardı. Nasıl olduysa gözyaşlarını tuttum.

Fark ettiyse bile bir şey demedi. Hapları hâlâ elimde tuttuğumu hatırladım ve çabucak işe yaramalarını, beni yatıştırmalarını umarak hepsini susuz yutup içtim. Sonra Rufus’a baktım ve yine arkasına yaslandığını gördüm. Kalıp uyumasını seyretmem mi gerekiyordu?

“O şeyleri öyle nasıl yutabildiğini anlamıyorum,” dedi bo-

gazını ovuşturarak. Uzun bir sessizlik oldu; sonra başka bir emir geldi. "Bir şey söyle! Konuş benimle!"

"Yoksa ne?" diye sordum. "Seninle konuşmadığım için beni dövdürür müsün?"

Tam duyamadığım bir şeyler geveledi ağzında.

"Ne?"

Sessizlik. Sonra içimde bir öfke patlaması oldu.

"Senin hayatını kurtardım, Rufus! Defalarca." Bir an durup soluklandım. "Ve babanın hayatını kurtarmaya çalıştım. Denedim biliyorsun. Onu öldürmediğimi ya da ölmesine izin vermediğimi biliyorsun."

Rahatsız bir şekilde yerinde kıpırdanıp acıdan hafifçe yüzünü buruşturdu. "Bana ilacından biraz ver," dedi.

Nasıl olduysa şişeyi ona fırlatmadım. Ayağa kalkıp uzattım.

"Aç," dedi. "O lanet olası kapakla cebelleşmek istemiyorum."

Şişeyi açtım, bir hap çıkardım eline koydum ve kapağı geri kapadım.

Hapa baktı. "Sadece bir tane mi?"

"Bunlar diğerlerinden daha güçlü," dedim. Üstelik mümkünse bana da kalsın istiyordum. Kimbilir daha kaç kere onlara ihtiyacım olmasına neden olacaktı. İçtiklerim işe yaramaya başlamıştı bile.

"Sen üç tane aldın," dedi hırçın bir sesle.

"Benim üç taneye ihtiyacım vardı. Seni döven olmadı."

Gözlerini benden kaçırıp elindeki hapi ağzına attı. Yutabilmesi için hâlâ hapları çiğnemesi gerekiyordu. "Bunun tadı diğerlerinden daha kötü," diye sızlandı.

Onu duymazdan geldim; şişeyi çalışma masasına kaldırdım.

"Dana?"

"Ne?"

"Babama yardım etmeye çalıştığınızı biliyorum. Biliyorum."

"O zaman beni ne diye tarlaya gönderdin? Onca şeyi neden yaşamak zorunda kaldım, Rufi?"

Omuz silkti, acıdan yüzünü buruşturdu, omzunu ovuşturdu. Belli ki kasları hâlâ bayağı ağrıyordu. “Galiba acısını birinden çıkarmam gerekiyordu işte. Ve öyle görünüyordu ki... yani, insanlar sen onlara bakınca ölmüyorlar.”

“Mucize yaratamam.”

“Peki. Ama babam yaratabildiğini düşünüyordu. Seni sevmiyordu ama bir doktordan daha iyi iyileştirebildiğini düşünüyordu.”

“Yapamıyorum işte. Bazen birini öldürme olasılığım bir doktorunkinden daha düşük, o kadar.”

“Öldürmek mi?”

“Ben insanların kanını akıtıp ya da bağırsaklarını temizleyip güce en çok ihtiyaç duydukları zamanda onları zayıf düşürmüyorum. Ve bir yarayı temiz tutmaya çalışacak kadar şey biliyorum.”

“O kadar mı?”

“Bu, buralarda birkaç hayat kurtarmaya yeter ama hayır, o kadar değil. Bazı hastalıklar hakkında da bir şeyler biliyorum. Çok az şey.”

“Şey hakkında ne biliyorsun... doğum sırasında yaralanmış olan bir kadın hakkında?”

“Nasıl yaralanmış?” Alice’i kastedip kastetmediğini merak ettim.

“Bilmiyorum. Doktor artık çocuğu olmayacağını söyledi ve oldu. Bebekler öldü; kendisi de neredeyse ölüyordu. O zamandan beri iyi değil.”

Şimdi kimden bahsettiğini biliyorum. “Annen mi?”

“Evet. Buraya geliyor. Onun bakımıyla ben ilgilenmek istiyorum.”

“Aman Tanrım! Rufi, ben öyle sorunlar hakkında hiçbir şey bilmiyorum! İnan bana, hiçbir şey bilmiyorum.” Ya kadın benim bakımım altındayken ölürse. Rufus beni dayaktan öldürtürdü!

“Eve gelmek istiyor, çünkü artık... Eve gelmek istiyor.”

“Ona bakamam. Nasıl bakılacağını bilmiyorum.” Tereddüt ettim. “Zaten annen beni sevmiyor, Rufi. Bunu sen de

benim kadar iyi biliyorsun.” Kadın benden nefret ediyordu. Sırf gazezinden benim hayatımı cehenneme çevirirdi.

“Başka güvenebileceğim kimse yok,” dedi. “Carrie’nin artık kendi ailesi var. Onu kulübeden alıp Nigel ve oğlanlardan uzaklaştırmak zorunda kalırım.”

“Neden?”

“Birinin geceleri annemin yanında kalması lazım. Ya bir şeye ihtiyacı olursa?”

“Yani odasında uyumam gerekeceğini mi söylüyorsun?”

“Evet. Daha önce odasında hiçbir hizmetçiyle birlikte uyumamıştı. Ama artık buna alıştı.”

“Bana alışmayacak. Bak sana söylüyorum, beni kabul etmeyecek.” Lütfen Tanrım!

“Bence edecek. Artık yaşlandı; eskisi gibi ortalığı kasıp kavurmuyor. İhtiyacı olduğunda ona biraz lodanum verirsin, o da sana çok sorun çıkarmaz.”

“Lodanum mu?”

“İlacı. May Teyze artık, ilaca ağrı için pek ihtiyaç duymadığını söylüyor. Ama ilaca hâlâ ihtiyaç duyuyor.”

Lodanum bir tür afyon özü olduğu için, hâlâ ihtiyaç duyduğundan şüphe duymuyordum. Sorumluluğum altındaki kişi, bir uyuşturucu bağımlısı olacaktı. Benden nefret eden bir uyuşturucu bağımlısı. “Rufi, Alice yapamaz mı...”

“Hayır!” Çok keskin bir hayırdı. Aklıma, Margaret Weylin’in Alice’ten nefret etmek için daha çok sebebi olduğu geldi.

“Zaten Alice’in birkaç ay içinde yine bebeği olacak,” dedi Rufus.

“Öyle mi? O zaman belki...” Ağzımı kapadım ama fikir kafamda devam etti. Belki bu bebek Hagar olacaktı. Belki bir kereliğine de olsa burada kalmak, bana bir şey kazandıracaktı. Tabii eğer...

“Belki ne?”

“Yok bir şey. Önemli değil, Rufi. Senden tek istediğim, hem annenin iyiliği hem de benim iyiliğim için, benden annenin bakımını üstlenmemi istememen.”

Alnını ovuşturdu. “Bunu düşüneneğim Dana ve onunla konuşacağım. Belki yanında kalmasını istediği birini hatırlar. Şimdi bırak da uyuyayım. Hâlâ bok gibi güçsüzüm.”

Kapıya doğru yürümeye başladım.

“Dana.”

“Evet? Yine ne var?”

“Git, bir kitap falan oku. Bugün daha fazla iş yapma.”

“Kitap mı okuyayım?”

“Ne istiyorsan onu yap.”

Bir başka deyişle, üzgündü. Hep üzgündü. Onu affetmeyi reddetsem, anlamaz, hayret ederdi. Birden eskiden annesiyle nasıl konuştuğunu hatırladım. Ondan istediğini kibarca alamadığında kibarlığı elden bırakırdı. Neden olmasındı? Annesi onu her defasında affediyordu.

7

Margaret Weylin beni istedi. İnce, solgun ve zayıftı ve olduğundan daha yaşlı görünüyordu. Güzelliği, bir tür narin bir sıkskalığa dönüşmüştü. Ben onunla yeniden tanıştırılırken, içi, koyu kahverengimsi kırmızı bir sıvıyla dolu küçük şişesinden bir yudum aldı ve hayırsever bir edayla gülümsedi.

Onu odasına Nigel taşıdı. Biraz yürüyebiliyordu ama merdivenleri beceremiyordu. Bir süre sonra Nigel’in çocuklarını görmek istedi. Onlara şeker mi şeker davrandı. Daha önceleri Rufus’tan başka hiç kimseye öyle davrandığını hatırlamıyordum. Köle çocukları onu ilgilendirmezdi, kocası peydahlamadıysa tabii. O zaman da ilgisi olumsuz olurdu. Ama Nigel’in oğullarına şeker verdi ve çocuklar da onu sevdi.

Başka bir köleyi daha görmek istedi –benim tanımadığım biri– ve sonra satıldığını öğrenince biraz ağladı. Kadından tatlılık ve merhamet akıyordu. Bu beni biraz korkuttu. O kadar çok değiştiğine pek inanamıyordum.

“Dana, hâlâ eskisi gibi okuyabiliyor musun?” diye sordu bana.

“Evet, efendim.”

“Seni istedim çünkü ne kadar iyi okuduğunu hatırladım.”

Yüzümdeki boş ifadeyi korudum. Benim okumam hakkında ne düşündüğünü o hatırlamıyorsa bile ben hatırlıyordum.

“Bana Kitabı Mukaddes’i oku,” dedi.

“Şimdi mi?” Kahvaltısını daha yeni etmişti. Ben henüz bir şey yememiştim ve açtım.

“Evet şimdi. Dağdaki Vaaz’ı* oku.”

Tamamen onunla geçirdiğim ilk gün böyle başladı. Okumamı dinlemekten yorulduğunda bana yaptıracak başka şeyler buldu. Çamaşırını yıkatmak gibi. Bu iş için başka birine güvenmiyordu. Çamaşırı genelde Alice’in yıkadığını mı öğrendi acaba, diye merak ettim. Bir de temizlik vardı. Yaptığımı görene kadar odasının süpürülüp tozunun alındığına inanmıyordu. Ben aşağı gidip talimatları alması için Sarah’ı onun yanına geri getirene kadar, Sarah’ın akşam yemeğinin nasıl hazırlanacağını anladığına da inanmıyordu. Evin temizliği konusunda, Carrie ve Nigel’la konuşması gerekiyordu. Masada hizmet eden oğlanla kızı teftiş etmesi gerekiyordu. Kısacası, kendi evini yine kendisinin idare ettiğini kanıtlaması gerekiyordu. Bu yıllar boyunca onsuz sürmüş olsa da artık geri gelmişti.

Bana dikiş dikmeyi öğretmeye karar verdi. Evimde eski bir Singer makinem vardı ve onunla kendi ihtiyaçlarımı ve Kevin’in ihtiyaçlarını giderecek kadar iyi dikebiliyordum. Ama elle dikiş dikmenin, özellikle de “zevk” için dikiş dikmenin, yavaş bir işkence olduğunu düşünüyordum. Margaret Weylin bana öğrenmek isteyip istemediğimi sormadı bile. Dolduracak zamanı vardı ve doldurmasına yardım etmek benim işimdi. Bu yüzden onun minik, düzgün ve birbirine denk teyellerini taklit etmeye çalışarak, uzun ve bezdirici saatler harcadım; o da benim yaptığım işi söküp bozarak ve ne kadar kötü yaptığım konusunda bana hiç de kibar olmayan fırçalar kayarak dakikalarını harcadı.

Günler geçtikçe, beni ayak işi yapmaya gönderdiğinde, dışarıda gerektiğinden daha uzun kalmayı öğrendim. Patlamak üzere olduğumu düşündüğümde ondan uzaklaşmak için yalanlar söylemeyi öğrendim. O nefes almadan konuşup dururken –çoğu zaman işlerin Baltimore’da burada olduğundan çok daha iyi olduğu hakkında– sessizce dinlemeyi öğrendim. Odasında yerde yatmayı sevmeyi hiçbir zaman öğrenemedim ama tekerlekli yatağın getirilmesine izin vermiyordu. Benim için yerde yatmanın herhangi bir zorluğu olduğunu, gerçekten anlamıyordu. Zenciler hep yerde yatıyordu.

Ama zahmetli olsa da, Margaret Weylin yumuşamıştı. Artık eskisi gibi öfke patlamaları yaşamıyordu. Belki de loda numdandı.

Bir defasında, ben yatağının yakınında oturmuş bir mobilya örtüsü işlerken bana, “Sen iyi bir kızsın,” dedi. “Eskiden olduğundan çok daha iyisin. Biri sana terbiyeli davranmayı öğretmiş olmalı.”

“Evet efendim.” Başımı kaldırıp bakmadım bile.

“Güzel. Daha önceleri edepsizdin. Edepsiz bir zenciden daha kötü bir şey yoktur.”

“Evet efendim.”

Keyfimi kaçırıyor, beni sıkıyor, sinirlendiriyor, deli ediyordu. Ama onunla kaldığım sürede sırtım tamamen iyileşti. Yaptığım iş zor değildi ve dikiş dikmem dışında hiçbir şeyimden şikâyet etmedi. Beni hiçbir zaman tehdit etmedi ya da kırbaçlatmaya çalışmadı. Rufus benden memnun olduğunu söyledi. Bu, onu bile şaşırtmış gibiydi. O yüzden sessizce katlandım. Artık iyi durumda olduğumda, bunu bilecek kadar şey öğrenmiştim. Ya da öğrendiğimi sanıyordum.

Bir gün Alice’in kulübesinde –ilk çocuğunun doğumundan hemen önce, Rufus’un onun için Nigel’a yaptırdığı kulübede– saklanırken, “Kendini görmem lazım,” dedi.

“Ne demek istiyorsun?” diye sordum.

“Sahip Rufi gerçekten sana Tanrı’dan korkmayı öğretti, değil mi?”

“Tanrı’dan kork... Sen neden bahsediyorsun?”

“Sanki o kadını seviyormuşsun gibi ortalıkta onun ayak işlerine koşturup duruyorsun. Ve bunun için, tarlada yarım gün geçirmen yetti de arttı bile.”

“Of Alice, beni rahat bırak. Zaten bütün sabah saçmalık dinledim. Bir de seninkiyle uğraşamam.”

“Beni duymak istemiyorsan, çık git buradan. Sürekli o kadına öyle yağ çekmen herkesin midesini bulandırmaya yetiyor.”

Kalkıp mutfakevine gittim. Alice’ten mantık beklemenin aptallık olduğu zamanlar vardı, görüneni göstermenin bir işe yaramadığı zamanlar.

Mutfakevinde iki tarla işçisi vardı. Biri, kırık bacağı tahayla bağlanmış ve belli ki yamuk kaynayan genç bir adamdı; diğeri de, artık fazla iş yapmayan yaşlı bir adamdı. İçeri girmeden önce onları duyabiliyordum.

“Elinden gelirse Sahip Rufi’nin benden kurtulacağını biliyorum,” dedi genç adam. “Artık işine yaramam. Babası benden kurtulurdu.”

“Beni kimse satın almaz,” dedi yaşlı adam. “Benim pilim uzun zaman önce bitti. Endişelenecek olan siz gençlersiniz.”

Mutfakevine girdim ve tam konuşmak üzereyken ağzını açmış olan genç adam, bana bariz düşmanca bir şekilde bakarak ağzını hızla kapadı. Yaşlı adam sadece sırtını döndü. Kölelerin Alice’e böyle davrandıklarını görmüştüm. Bana yaptıklarını daha önce fark etmemiştim. Birdenbire mutfakevi, Alice’in kulübesinden daha rahat bir yer olmaktan çıkıvermişti. Sarah ya da Carrie orada olsaydı durum farklı olabilirdi ama orada değillerdi. Mutfakevinden çıkıp kendimi yalnız hissederek, geri ana eve doğru yürümeye başladım.

Ama içeri girer girmez, mutfakevinden neden öyle sıvıştığımı düşündüm. Niye karşı çıkmamıştım? Alice’in beni suçlaması gülünçtü ve bunu biliyordu. Ama tarla işçilerinin... Onlar beni tanımıyorlardı, Rufus’a ya da Margaret’a ne kadar sadık olabileceğimi bilmiyorlardı, onlara neyi ihbar edebileceğimi bilmiyorlardı.

Peki onlara şöyleseydim, bana inanma ihtimalleri var mıydı?

Ama yine de...

Holden geçip neden kendimi savunmaya çalışmadığımı –en azından bunu denemediğimi– düşünerek yavaşça merdivenlere doğru yürüdüm. Boyun eğmeye alışıyor muydum?

Üst katta Margaret Weylin'in bastonuyla yere vurduğunu duyabiliyordum. Bastonu yürümek için çok kullanmıyordu çünkü neredeyse hiç yürümüyordu. Bastonu beni çağırmak için kullanıyordu.

Arkamı dönüp evden geri çıktım ve ağaçlığa doğru yürüdüm. Düşünmem lazımdı. Kendime yeterince zaman ayırmıyordum. Bir defasında –kimbilir ne kadar zaman önce– kendimle bu yabancı zaman arasına fazla mesafe koyduğumdan endişelenmiştim. Şimdiyse, arada hiç mi hiç mesafe yoktu. Rol yapmayı ne zaman bırakmıştım? Neden bırakmıştım?

Ağaçlığın içinden bana doğru gelen insanlar vardı. Birkaç kişi. Yoldan yürüyorlardı ve ben yolun birkaç metre dışındaydım. Geçmelerini beklemek için ağaçların arasına çömeldim. Beyaz bir adamın kaçınılmaz aptal sorularına cevap verecek havada değildim: “Burada ne yapıyorsun? Sahibin kim?”

Başım derde girmeden bu sorulara cevap verebilirdim. Weylin'in arazi sınırlarının yakınında bile değildim. Ama sadece bir süreliğine kendi kendimin sahibi olmak istedim. Bunun nasıl bir his olduğunu unutmadan önce.

İkili ikili birbirlerine zincirlenmiş iki düzine siyah adamın önünde at sırtında giden beyaz bir adam yanımdan geçip gitti. Zincirlenmiş. Elleri kelepçeliydi ve boyunlarına zincirli tasmalar takılmıştı; bütün tasmalar, iki sıranın ortasından geçen merkezi bir zincire bağlanıyordu. Adamların arkasında boyunlarından iple birbirlerine bağlanmış birkaç kadın yürüyordu. Köle kervanı – satılık köleler.

Kafilenin sonunda, kemerinde silah taşıyan ikinci bir beyaz adam at sürüyordu. Hep birlikte Weylin evine doğru gidiyorlardı.

Birden mutfakevindeki kölelerin, satılma ihtimalleri ko-

nusunda boşa yorum yapmadıklarını fark ettim. Yakında bir satış olduğunu biliyorlardı. Bunlar ana eve hiç ayak basmayan tarla işçileriydi ve biliyorlardı. Bense hiçbir şey duymamıştım.

Son zamanlarda Rufus zamanını ya babasının işlerini yoluna koymakla ya da uyuyarak geçiriyordu. Hastalığından kalan zayıflık hâlâ üzerindeydi ve bana ayıracak zamanı yoktu. Annesine ayıracak zamanı bile neredeyse yoktu. Ama köle satmaya zamanı vardı. Kendini babasına bu kadar benzetmeye ayıracak zamanı vardı.

Kervanın benden önce eve varması için biraz bekledim. Ben eve vardığımda sıraya çoktan üç köle ekleniyordu. Biri asık suratlı, diğer apaçık ağlayan iki adam ve sanki uykusunda yürüyormuş gibi hareket eden bir kadın. Yaklaştıkça, kadın bana tanıdık gelmeye başladı. Neredeyse kim olduğunu bilmeyi istemeyerek durdum. Uzun boylu, iri yapılı, güzel bir kadın.

Tess.

Bu gelişimde onu sadece iki ya da üç kez görmüştüm. Hâlâ tarlada çalışıyor, geceleri de hâlâ köle denetçisine hizmet ediyordu. Hiç çocuğu olmamıştı ve bu yüzden satılıyor olabilirdi. Ya da belki de bu, Margaret Weylin'in ayarladığı bir şeydi. Kocasının Tess'e duyduğu geçici ilgiden haberi oluyorsa, böylesine kindar davranabilirdi.

Tam Tess'e doğru yürümeye başlamıştım ki az önce boyuna bir ip geçirip onu sıraya bağlayan beyaz adam beni gördü. Silahı çekilmiş halde bana doğru döndü.

Panik içinde, kafam karışmış bir halde durdum... Hiçbir tehdit edici hareketim olmamıştı. "Sadece arkadaşşıma güle güle demek istemiştım," dedim ona. Bir nedenden dolayı fısıldıyordum.

"Oradan söyle. Seni duyabilir."

"Tess?"

Tess, başı öne eğilmiş, omuzları bükülmüş bir halde, elinde küçük kırmızı bir bohça tutarak ayakta duruyordu. Beni duyması gerekirdi ama duyduğunu sanmıyordum.

“Tess, benim Dana.”

Başını hiç kaldırmadı.

“Dana!” Rufus’un, diğer beyaz adamla konuştuğu merdivenlerin yakınından gelen sesi. “Uzaklaş buradan. İçeri gir.”

“Tess?” Cevap vermesini arzulayarak bir kere daha seslendim. Şüphesiz sesimi tanıyordu. Neden başını kaldırmıyordu? Neden konuşmuyordu? Neden hareket bile etmiyordu? Sanki onun için yoktum; sanki gerçek değildim.

Ona doğru bir adım attım. Herhalde ya yanına gidip boyundan ipi çıkarırdım ya da bunu denerken vurulurdum. Ama tam o anda Rufus bana ulaştı. Beni tuttuğu gibi yaka paça eve, sonra da kütüphaneye soktu.

“Burada kal!” diye emretti. “Öylece kal...” Durdu ve birden üstüme doğru sendeleyip bana tutundu; beni yerimde tutmak için değil, ayakta durabilmek için. “Kahretsin!”

O doğrulurken, “Bunu nasıl yapabildin!” diye tısladım. “Tess... diğerleri...”

“Onlar benim malım!”

Duyduklarıma inanamayarak yüzüne baktım. “Aman Tanrım!”

Eliyle yüzünü silip gözlerini kaçırdı. “Bak, bu satış, babamın ölmeden önce ayarladığı bir şeydi. Bu konuda yapabileceğin bir şey yok, o yüzden karışma!”

“Yoksa ne olur? Beni de mi satarsın? Sat o zaman!”

Cevap vermeden geri dışarı çıktı. Bir süre sonra Tom Weylin’in yıpranmış koltuğuna oturup başımı masaya dayadım.

8

Carrie, Margaret Weylin’i benim yerime idare etmişti. Beni üst kata geri çıkarken yakaladığında bunu bilmemi istedi. Aslında neden yukarı gittiğimi bilmiyordum; bir süre Rufus’u yeniden görmek istemememi ve gidecek başka yerim olmasın diye saymazsak.

Carrie beni merdivenlerde durdurdu, ciddi gözlerle beni süzdü, sonra kolumdan tutup beni geri aşağı indirdi ve dışarıya çıkarıp kulübesine götürdü. Aklında ne vardı bilmiyordum, umurumda da değildi ama durumu el kol hareketleriyle anlattığında, Margaret Weylin'e hasta olduğumu söylediğini anladım. Sonra her iki elinin işaret ve başparmaklarıyla boynunda halka yapıp bana baktı.

"Gördüm," dedim. "Tess ve diğer iki kişi." Gücsüz bir nefes aldım. "Bu plantasyonda bunun bittiğini sanmıştım. Bunun, Tom Weylin'le birlikte öldüğünü sanmıştım."

Carrie omuz silkti.

"Keşke Rufus'u çamurun içinde bıraksaydım da ölseydi," dedim. "Onu böyle bir şey yapabilsin diye kurtardığımı düşündükçe...!"

Carrie bileğimi yakalayıp hızla başını sağa sola salladı.

"Ne demek hayır? İşe yaramazın biri. Artık tamamen büyüdü ve sistemin bir parçası oldu. İşleri babası idare ediyorken -tamamıyla başıboş değilken- biraz halimizden anlıyordu. Ama şimdi işlerin başında olan o. Ve herhalde bunu kanıtlamak için hemen bir şey yapması gerekiyordu."

281

Carrie iki elini yine boynunun etrafında kenetledi. Sonra bana iyice yaklaşp ellerini benim boynumun etrafında kenetledi. Sonunda da, en küçük çocuğunun yakın zamanda büyüyüp sığmamaya başladığı beşiğe gitti ve ancak küçük bir boyunun sığacağı kadar açıklık bırakarak ellerini yine temsili olarak kenetledi.

Doğrulup bana baktı.

"Herkes mi?" diye sordum.

Başıyla onayladı ve sanki etrafında bir grup insan topluyormuş gibi kollarını genişçe açtı. Sonra, ellerini yine boynunun etrafında kenetledi.

Başımınla onayladım. Neredeyse kesinlikle haklıydı. Margaret Weylin plantasyonu yönetemezdi. Arazi de, insanlar da satılırdı. Tom Weylin'i örnek alırsak, insanlar aile bağlarına hiç bakılmadan satılırdı.

Carrie sanki düşüncelerimi okumuş gibi yerdeki beşiğe bakarak durdu.

“Kendimi bir hain gibi hissetmeye başlamıştım,” dedim. “Onu kurtardığım için suçluymuşum gibi. Şimdi... ne hisse-deceğimi bilmiyorum. Nedense bana yaptığı her şey için onu hep affediyor gibiyim. Başka insanlara yaptığı şeyleri görene kadar ondan nefret etmem gerektiği gibi nefret edemiyorum.” Başımı sağa sola salladım. “Galiba burada bazılarının neden siyahtan çok beyaz olduğumu düşündüğünü anlayabiliyorum.”

Carrie yüzünde kızgın bir ifadeyle hızlıca bazı el sallama hareketleri yaptı. Yanıma gelip parmaklarıyla yüzümün bir tarafını sildi – sertçe sildi. Geri çekildim; parmaklarını önümde tutup iki tarafını bana gösterdi. Ama ilk kez onu anlamadım.

Usanmış bir halde elimden tutup beni dışarı Nigel’in odun kestiği yere götürdü. Orada, onun önünde yüz silme hareketini tekrarladı ve Nigel başıyla onayladı.

“Çıkmadığını söylüyor, Dana,” dedi Nigel sessizce. “Siyahlık. Senin olduğundan başka bir şey olduğunu söyleyen insanların canı cehenneme demek istiyor.”

Carrie’ye sarıldım ve ağlamak üzere olduğumu görmesin diye, ondan hızlıca uzaklaştım. Yukarıya, Margaret Weylin’in yanına gittiğimde lodanumunu yeni içmişti. Öyle zamanlarda onunla olmak, yalnız kalmak gibiydi. Şu anda ihtiyacım olan tek şey yalnız kalmaktı.

9

Satıştan sonraki üç gün, Rufus’tan uzak durdum. Durumu benim için kolaylaştırdı. O da benden uzak durdu. Sonra dördüncü gün, beni aramaya geldi. Beni annesinin odasında, pencerenin kenarında oturmuş, ince ve kırılğan görünen Margaret Weylin’i evet-efendim’lerken ve çarşafını değiştirirken buldu. Kadın neredeyse hiç yemek yemiyordu. Hatta kendimi, onu yemek yemeye ikna etmek için dil dökerken bulduğum olmuştu. Sonra tatlı dille ikna edilmekten hoş-

landiğini fark ettim. Bazen üstün olduğunu untabiliyor ve sadece birinin yaşlı annesi olabiliyordu. Rufus'un annesi. Maalesef.

Rufus odaya girip "Bırak o işi Carrie bitirsin, Dana. Senin yapmanı istediğim başka bir şey var," dedi.

"Ah onü şimdi almak zorunda mısın?" dedi Margaret. "Daha yeni..."

"Sonra geri göndereceğim anne. Hem Carrie bir dakika içinde yatağını hazırlamaya yukarı gelecek."

Aklında her ne olduğunu öğrenmeye can atmaya ses-sizce odadan çıktım.

"Aşağı kütüphaneye," dedi tam arkamdan.

Ruh halini tartmaya çalışarak arkaya, ona doğru bir bakış attım ama sadece yorgun görünüyordu. İyi yemek yiyordu ve ihtiyaç duyması gerektiğinin iki katı fazla dinleniyordu ama hep yorgun görünüyordu.

"Bir dakika bekle," dedi.

Durdum.

"İçinde mürekkep olan o kalemlerden bir tane daha getirdin mi?"

"Evet."

"Git getir."

Tavanarasına çıktım; eşyalarımın çoğunu hâlâ orada tutuyordum. Bu defa, üçlü bir tükenmez kalem paketi getirmiştim ama aşağıya geri inerken yanıma sadece bir kalem aldım – olur da mürekkep harcamaktan hâlâ son ziyaretimdeki kadar zevk alıyorsa diye.

Merdivenlerden inerken, "Dang humması diye bir şey duydun mu hiç?" diye sordu.

"Hayır."

"İşte, kasabanın doktoruna göre, bendeki hastalık oymuş. Ona bahsettim." Babasının ölümünden bu yana sık sık kasabaya gidip geliyordu. "Doktor, kan akıtmadan ve iyi bir kusturucu ilaç almadan bunu nasıl atlattığını anlamadığını söyledi. Bütün zehirleri vücudumdan atmadığım için hâlâ güçsüz olduğumu söylüyor."

“Kendini onun ellerine bırak,” dedim sessizce. “Şansımız biraz yaver giderse, bu ikimizin de sorununu çözer.”

Kararsızlıkla kaşlarını çattı. “Ne demek istiyorsun öyle?”
“Hiçbir şey.”

Arkasını dönüp beni omuzlarımdan yakaladı ve muhtemelen canımı acıtmayı isteyerek tuttu. Acıtmadı. “Benim ölmemi istediğini mi söylemeye çalışıyorsun?”

İç çektim. “Bunu isteseydim ölürdün, değil mi?”

Sessizlik. Beni bıraktı ve kütüphaneye girdik. Babasının eski koltuğuna oturdu ve eliyle, yakındaki sert bir Windsor model sandalyeye oturmamı işaret etti. Beni hep okul müdürünün odasına gönderilmiş bir öğrenci gibi önünde ayakta durdurtan babasından bir adım öndeydi.

“O küçük satışın kötü olduğunu düşünüyorsan –ve bunu gerçekten babam ayarlamıştı– başıma bir şey gelmediğinden emin olsan iyi edersin.” Rufus arkaya yaslanıp bıkkınlıkla bana baktı. “Eğer ben ölürsem buradaki insanlara ne olur, biliyor musun?”

Başımla onayladım. “Beni endişelendiren şey,” dedim, “sen yaşarsan onlara ne olacağı.”

“Onlara bir şey yapacağımı düşünmüyorsun, değil mi?”

“Tabii ki yapacaksın. Ben de bunu seyretmek, hatırlamak ve ne zaman fazla ileri gittiğine karar vermek zorunda kalacağım. İnan bana, bu görev için hiç can atmıyorum.”

“Kendine fazla yükleniyorsun.”

“Olanların hiçbirisi benim fikrim değildi.”

Duyamadığım ve muhtemelen müstehcen olan bir şey geveledi ağzında. “Tarlada kalmalıydın,” diye ekledi. “Keşke seni orada bıraksaydım. Bir iki şey öğrenirdin.”

“Öldürülürdüm. Sen de kendine çok iyi bakmaya başlamak zorunda kalırdın.” Omuz silktim. “Bunu kıvrılabileceğini sanmıyorum.”

“Kahretsin, Dana... Burada oturup karşılıklı tehditler savunmanın bize ne faydası var? Benim sana zarar vermek istemediğim kadar, senin de bana zarar vermek istemediğini biliyorum.”

Hiçbir şey demedim.

“Seni buraya benim için birkaç mektup yaz diye getirdim, benimle kavga et diye değil.”

“Mektup mu?”

Başıyla onayladı. “Emin ol, yazı yazmaktan nefret ediyorum. Okumaya o kadar aldırmiyorum ama yazmaktan nefret ediyorum.”

“Altı yıl önce nefret etmiyordun.”

“O zaman yapmam gerekmiyordu. Hayatımda, benden cevap isteyen, hem de hemen isteyen sekiz ya da dokuz kişi yoktu.”

Kalemi elimde büktüm. “Kendi zamanımda böyle işleri yapmaktan kaçınmak için ne kadar çok uğraştığımı hiçbir zaman bilmeyeceksin.”

Birden sıırttı. “Evet biliyorum. Kevin bana anlattı. Yazdığın kitapları da anlattı. Kendi kitapların.”

“O ve ben geçimimizi öyle sağlıyoruz.”

“Evet. İşte, ben de özlemiştir diye düşündüm – kendi şeylerini yazmayı, yani. O yüzden ikimiz için de yazmana yetecek kadar kâğıt aldım.”

Doğru duyup duymadığımdan emin olamayarak ona baktım. Bu dönemde kâğıdın pahalı olduğunu okumuştum ve Weylin’de hiçbir zaman çok olmadığını görmüştüm. Ama işte Rufus şimdi bunu teklif ediyordu... Teklif ettiği neydi? Rüşvet mi? Yine bir özür mü?

“Sorun ne?” dedi. “Bana kalırsa bu, şu âna kadar sana yaptığım en iyi teklif.”

“Şüphesiz.”

Kâğıdı alıp benim için masada yer açtı.

“Rufi, başka birini daha satacak mısın?”

Tereddüt etti. “Umuyorum ki hayır. Hoşuma gitmiyor.”

“Umacak ne var? Neden satmam diyemiyorsun?”

Yine tereddüt etti. “Babamın borçları vardı, Dana. Para konusunda tanıdığım en dikkatli adamdı ama yine de borçları vardı.”

“Mahsuller borçları karşılamaz mı?”

“Birazını.”

“Ah. Ne yapacaksın?”

“Hayatını yazı yazarak kazanan birini bulup ona son derece ikna edici mektuplar yazdıracağım.”

10

Mektuplarını yazdım. Zamanın yapmacık derecede resmi olan dilini kapmak için önce ona gelen mektupların bazılarını okumak zorunda kaldım. Rufus’u, yirminci yüzyılın kısa ve öz yazı tarzında yazıp da kızdırdığım –bu, on dokuzuncu yüzyıla özgü bir kabalık hatta saygısızlık gibi gelebilirdi– bir alacaklıyla karşı karşıya bırakmak istemiyordum. Rufus önce ne söylememi istediğini bana genel hatlarıyla anlattı; sonra da bunu söyleme şeklimi onayladı ya da onaylamadı. Genelde onayladı. Sonra birlikte, babasının hesap defterlerinin üzerinden geçmeye başladık. Margaret Weylin’in yanına dönmedim.

Ayrıca bundan sonra bütün gün ona bakma işine de dönmeyecektim. Rufus, ev işlerine yardım etsin diye, tarladan Beth adında genç bir kız getirdi. Bu da Margaret’la daha çok vakit geçirebilmesi için Carrie’nin yükünü azalttı. Margaret’in odasında uyumaya devam ettim çünkü Carrie’nin en azından geceleri ailesine ait olduğu konusunda Rufus’a katılıyordum. Bu da, Margaret’in uyuyamadığında beni uyandırmasına ve biz tam o kadar iyi anlaşmaya başlamışken, Rufus’un beni uzaklaştırmasından yakınmasına katlanmak zorunda olduğum anlamına geliyordu...

“Sana ne yaptırıyor?” diye sordu defalarca – şüphe içinde. Ona anlattım.

“Kendi başına yapabileceği bir şey gibi görünüyor. Tom hep kendi başına yapardı.”

Rufus da kendi başına yapabilirdi, diye düşündüm ama bunu hiç sesli söylemedim. Sadece tek başına çalışmayı sevmiyordu. Aslında çalışmayı hiç sevmiyordu. Ama yapmak

zorundaydı da birinin ona eşlik etmesini istiyordu. Bir gece sarhoş gelip Alice'le beni kulübesinde yemek yerken bulana kadar, özellikle benim ona eşlik etmemi ne kadar istediğini fark etmemiştim. Bir aileyle yemek yemek için kasabaya gitmişti – “Kızlarını başlarından atmak isteyen bir aile,” demişti Alice. Rufus evlenirse hayatının çok daha zorlaşabileceğini bilse de, Alice bunu hiç endişelenmeden söylemişti. Rufus'un malı, köleleri vardı ve belli ki epey münasip bir adaydı.

Rufus eve gelip ikimizi de evde bulamayınca, Alice'in kulübesine geldi. Kapıyı açtı ve bizi masada başımızı kaldırmış ona bakarken gördü ve mutlu bir şekilde gülümsedi.

“Ve Tanrı kadını yarattı,” dedi. Sonra bir bana, bir Alice'e baktı. “Aslında tek bir kadınsınız. Bunu biliyor muydunuz?”

Sendeleyerek gitti.

Alice'le birbirimize baktık. Güleceğini düşündüm çünkü Rufus'a gülmek için hiçbir fırsatı kaçırmazdı – ama yüzüne karşı değil çünkü Rufus gerektiğini düşündüğünde onu döverdi.

Gülmedi. Ürperdi; sonra pek de zarif olmayan bir şekilde ayağa kalktı –artık hamileliği belli oluyordu– ve kapıya gidip arkasından baktı.

Bir süre sonra, “Seni hiç yatağına alıyor mu, Dana?” diye sordu.

Sıçradım. Pervasızlığı beni hâlâ ürkütebiliyordu. “Hayır. O beni istemiyor, ben de onu istemiyorum.”

Omzunun üstünden arkasına doğru bana baktı. “Sence senin isteklerinin bununla ne alakası var?”

Hiçbir şey söylemedim çünkü Alice'i seviyordum. Ona verebileceğim her türlü cevap, onu eleştiriyormuşum gibi görünmekten başka bir işe yaramazdı.

“Biliyor musun,” dedi, “onu benim için yumuşatıyorsun. Sen buradayken bana neredeyse hiç vurmuyor. Sana da hiç vurmuyor.”

“Bana vurması için başka insanları ayarlıyor.”

“Ama yine de... Ne demek istediğini biliyorum. Benden

yatağında hoşlanıyor, senden de yatağın dışında; ve insanların dediğine inanacak olursak, senle ben benziyoruz.”

“Asıl kendi gözlerimize inanacak olursak, birbirimize benziyoruz!”

“Sanırım öyle. Her neyse, bütün bunlar aynı kadının iki yarısı olduğumuz anlamına geliyor – en azından onun o küçük kafasında.”

11

Hagar olmasını ümit ettiğim çocuğun doğumunu beklerken zaman yavaş, olaysız geçti. Rufus’a ve annesine yardım etmeye devam ettim. Kısaltınalar kullanarak günlük tuttum. (Bir gün Rufus omzumun üstünden bakıp, “Bu bit gibi işaretler de neyin nesi?” diye sordu.) Yazarak bile olsa kendi başımı ya da başkasının başını derde sokabilirim diye endişelenmeden, ne hissettiğimi söyleyebilmek öyle iyi geliyordu ki. Aldığım sekreterlik dersleri sonunda bir işe yaramıştı.

Mısır koçanlarının yapraklarını soymayı denedim ve deneyimli tarla işçileri hiç zorlanmadan, keyif içinde hızla iş görürken, benim yavaş ve acemi ellerim su topladı. Onlara katılmam için hiçbir neden yoktu ama mısır soyma partisi yapıyor gibilerdi –Rufus yardımcı olsun diye onlara biraz viski vermişti– ve benim de bir partiye ihtiyacım vardı; can sıkıntımı giderecek, aklımı kendimden uzaklaştıracak bir şeye ihtiyacım vardı.

Tam bir parti oldu. “Sahibin kadınları” –Alice’le ben– orada olduğu için kimsenin aşırıya kaçmaktan çekinmediği, çılgın ve gürültülü bir partiydi. Yanımdaki mısır tepeciğinin etrafında çalışan insanlar, ellerimin su toplamasına gülüp üyelik testinden geçtiğimi söylediler. Elden ele bir testi doluyordu; ben de tadına baktım, nefesim kesildi ve daha çok kahkaha atıldılar. Bunlar şaşırtıcı derecede candan kahkahlardı. Kocaman kasları olan bir adam bana, başımın çoktan bağlanmış olmasının büyük talihsizlik olduğunu söyledi ve

üç tane kadının bana düşmanca bakışlar atmasına neden oldu. İş bittikten sonra bol miktarda yiyecek geldi –tavuk, domuz eti, sebze, mısır ekmeği, meyve– tarla işçilerinin genelinde fazla fazla maruz kaldığı ringa balığı ve mısır irmiği lapasından daha iyi olan yiyecekler. Rufus öylesine iyi bir öğün temin ettiği için bir ara kahramanlık taslamaya yanımıza geldi ve insanlar da ona istediği övgüleri sundular. Sonra da onun hakkında arkasından rezil şakalar yaptılar. Tuhaf olsa da onu seviyor, hor görüyor ve aynı zamanda ondan korkuyor gibilerdi. Bu kafamı karıştırıyordu çünkü ona karşı bu karışık duyguların neredeyse aynısını ben de hissediyordum. Onunla aramda böylesine tuhaf bir ilişki olduğu için kendi duygularımın karmaşık olduğunu düşünmüştüm. Ama zaten köleliğin her türlü, tuhaf ilişkiler teşvik ediyordu. Sadece köle denetçisinin kısa süre ortalıkta görünmesi, basit ve çelişkisiz duygular –nefret ve korku– uyandırdı. Ama zaten denetçinin işinin bir parçası da, köle sahibi ellerini kirletmeden yaşarken, nefret edilmek ve korkulmaktı.

Bir süre sonra genç insanlar çiftler halinde ortalıktan kaybolmaya başladılar ve daha yaşlı olanların bazıları, onaylamayan bakışlar –ya da anlayışlı ve özlem dolu bakışlar– atmalarına yetecek kadar uzun süre boyunca, yemek yemeye, içmeye, şarkı söylemeye ya da konuşmaya ara verdiler. Kevin’i düşünüp özledim ve o gece iyi uyumayacağımı anladım.

Noel’de bir parti daha oldu – dans, şarkılar, üç evlilik.

“Babam evlenmeleri için onları mısır soyma zamanına ya da Noel’e kadar bekletirdi,” dedi Rufus bana. “Evlendiklerinde parti yapmayı seviyorlar, babam da böylece birkaç partinin yeterli olmasını sağlardı.”

Pataatsızca, “Üç beş kuruş kısmak için ne gerekiyorsa tabii,” dedim.

Bana baktı. “Para çarçur etmediği için sevin sen iyi edersin. Sonra, hızlı para bulunması gerektiğinde siniri bozulan sen oluyorsun.”

Nihayet aklım ağzımın hızına yetişmişti ve sessiz kaldım.

Rufus başka kimseyi satmamıştı. Hasat verimli, alacaklılar sabırlıydı.

“Birlikte süpürge üstünden atlamak istediğin birini buldun mu?” diye sordu.

Şaşkın halde ona bakınca ciddi olmadığını gördüm. Gü-lümsüyor ve kölelerin, banço müziği eşliğinde birbirlerinin önünde eğilip partner değiştirdikleri dansı izliyordu.

“Birini bulmuş olsaydım ne yapardın?” diye sordum.

“Adamı satardım,” dedi. Gülümsemesi hâlâ duruyordu ama suratında artık herhangi bir mizah belirtisi yoktu. Şimdi, beni dansa kaldırmaya çalışan iri kaslı adamı –mısır soymada benimle konuşan adamın ta kendisi– izlediğini fark ediyordum. Sarah’dan, bu adama bir daha benimle ko-nuşmamasını tembihlemesini istemem gerekecekti. Ciddi bir niyeti yoktu ama Rufus sinirlenirse, bu onu kurtarmazdı.

“Bana bir koca yeter,” dedim.

“Kevin mı?”

“Tabii ki Kevin.”

“Bayağı uzakta.”

Ses tonunda olmaması gereken bir şey vardı. Ona bakmak için döndüm. “Salak salak konuşma.”

Sıçradı ve başka duyan olup olmadığını görmek için hızla arkasına baktı.

“Ağzını topla,” dedi.

“Sen topla.”

Sinirli sinirli uzaklaştı. Son zamanlarda, özellikle de Alice’in hamileliğinin epey ilerlediği şu zamanlarda, Rufus’la fazla birlikte çalışıyorduk. Alice başıma yeni bir iş çıkardı-gında –beni düzenli olarak Rufus’tan uzaklaştıracak bir iş-minnettar kaldım. Bir hafta süren Noel tatili sırasında bir ara Alice, oğulları Joe’ya okuma yazma öğretmem konusunda Rufus’u ikna etti.

“Benim Noel hediyemdi,” dedi Alice. “Bana ne istediğimi

sordu; ben de ona oğlumun cahil olmamasını istediğimi söyledim. Yani, ona evet dedirtebilmek için bütün hafta onunla kavga etmek zorunda kaldım!”

Ama sonunda evet demişti ve oğlan, Rufus’un ona aldığı yazı tahtasında, büyük ve acemice harfler çizmeyi ve Rufus’un kendisinin de kullandığı kitaplardaki basit sözcüklerle tekerlemeleri okumayı öğrenmek her gün bana geldi. Ama Rufus’un tersine, Joe öğrendiği şeyden sıkılmıyordu. Sanki onu eğlendirmek için düzenlenmiş bilmecelermiş – çözmeyi sevdiği bilmeceler– gibi derslere dört elle sarıldı. Kendini o kadar kaptırabiliyordu ki – bir şeyleri kaçırıyor gibi olduğunda sinirden ortalığı birbirine katıyordu. Ama çok da bir şey kaçırdığı yoktu.

“Acayip zeki bir ufaklığın var,” dedim Rufus’a. “Gurur duymalısın.”

Rufus şaşırmış göründü – bu ufak tefek, sümüklü çocuğun özel bir tarafının olabileceği sanki daha önce hiç aklına gelmemiş gibiydi. Hayatı boyunca babasının siyah kadınlardan edindiği çocukları görmezden gelmesini hatta satmasını izlemişti. Belli ki bu geleneği bozmak, Rufus’un hiç aklına gelmemişti. Şu âna kadar.

Artık oğluna ilgi göstermeye başlamıştı. Belki ilk başta sadece meraktandı ama oğlan onu ele geçirdi. Bir gün onları kütüphanede birlikte buldum; oğlan Rufus’un dizine oturmuş, Rufus’un eve yeni getirdiği bir haritayı inceliyordu. Harita, Rufus’un masasının üstüne serilmişti.

“Bu bizim nehrimiz mi?” diye soruyordu oğlan.

“Hayır, o Miles Nehri, buranın kuzeydoğusunda. Bu harita bizim nehri göstermiyor.”

“Neden?”

“Fazla küçük.”

“Ne küçük?” Oğlan başını kaldırıp Rufus’a baktı. “Nehrimiz mi, yoksa bu harita mı?”

“İkisi de sanırım.”

“O zaman hadi biz haritaya çizelim. Nereye gidiyor?”

Rufus tereddüt etti. “Tam buralara bir yere. Ama nehri çizmek zorunda değiliz.”

“Neden? Haritanın doğru olmasını istemiyor musun?”

Bir ses çıkardım ve Rufus başını kaldırıp bana baktı. San-ki bir an, neredeyse utanmış gibi görüldüğünü düşündüm. Oğlanı çabucak yere indirip kışkırladı.

“Tek bildiği soru sormak,” diye sızlandı.

“Tadını çıkar, Rufi. En azından gidip ahırını yakmıyor ya da kendini boğmaya çalışmıyor.”

Kendini gülmekten alıkoyamadı. “Alice de öyle bir şey dedi.” Biraz kaşlarını çatı. “Onu azat etmemi istiyor.”

Başımınla onayladım. Alice bana, oğlanın özgürlüğünü istemeyi düşündüğünü çoktan söylemişti.

“Herhalde bunu aklına sen soktun.”

Gözlerimi Rufus’a diktim. “Rufi, burada kendi kararlarını veren bir kadın varsa, o da Alice. Onun aklına hiçbir şey sokmadım.”

“Yani... şimdi karar vermesi gereken başka bir şey var.”

“Ne?”

“Hiçbir şey. Senin için hiçbir şey. Bir kereliğine, istediği şeyi hak etmesini istiyorum sadece,” dedi.

Ona bundan fazlasını söyletmedim. Ama sonunda Alice bana, Rufus’un ne istediğini söyledi.

“Ondan hoşlanmamı istiyor,” dedi yoğun bir tiksiniyle. “Hatta belki de onu sevmemi. Sanırım benim daha çok senin gibi olmamı istiyor!”

“Seni temin ederim, bunu istemiyor.”

Gözlerini yumdu. “Ne istediği umurumda bile değil. Eğer çocuklarımı azat etmesini sağlayacağını bilseydim, bunu yapmayı denerdim. Ama yalan söylüyor! Üstelik bunu kayda da geçirmeyecek.”

“Joe’yu seviyor,” dedim. “Bunu yapmalı. Joe, Rufus’un o yaşlardayken biraz daha koyu renkli haline benziyor. Her neyse, kendi kendine oğlanı azat etmeye karar verebilir.”

“Peki ya bu?” Karnını sıvazladı. “Ya diğerkleri? Diğerklerinin olması için elinden geleni yapacak.”

“Bilmiyorum. Onu elimden geldiğı kadar sıkıştıracağım.”

“Yine hamile kalmadan önce Joe’yu da alıp kaçmaya çalışmalıydım.”

“Hâlâ kaçmayı mı düşünüyorsun?”

“Özgür olmak için başka yolun olmasaydı, sen düşünmez miydin?”

Başımla onayladım.

“Hayatımı burada, çocuklarımlın köle olarak büyüdüklerini ve belki de satıldıklarını görerek geçirmek istemiyorum.”

“Yapmaz...”

“Onun ne yapacağını bilmiyorsun! Sana, bana davrandığı gibi davranmıyor. Bu bebeğı doğurduktan sonra gücümü geri topladığımda gidiyorum.”

“Bebekle mi?”

“Burada bırakacağını sanmıyorsun herhalde?”

“Ama... Nasıl başaracağını anlamıyorum.”

“İsaac’le birlikte gittiğimizdekenden daha fazla şey biliyorum artık. Başarabilirim.”

Derin bir nefes aldım. “Zamanı geldiğinde, sana yardım edebilirsem, edeceğim.”

“Bana bir şişe lodanum getir,” dedi.

“Lodanum mu!”

“Bebegın sessiz durmasını sağlamam lazım. Yaşlı anne beni yanına yaklaştırmıyor ama seni seviyor. Sen al.”

“Peki.” Bu hoşuma gitmedi. Bir bebek ve küçük bir çocukla kaçmaya çalışması fikri hoşuma gitmedi; aslında kaçmaya çalışması fikri hiç hoşuma gitmedi. Ama haklıydı. Onun yerinde olsam, ben de denerdim. Daha önce dener ve daha önce öldürölürdüm ama bunu tek başıma yapardım.

“Sen bunu biraz daha düşün,” dedim. “Lodanum ve başka ne tedarik edebiliyorsam hepsi eline geçecek ama sen bunu düşün.”

“Zaten düşündüm.”

“Yeterince değil. Bunu söylememem lazım ama köpekler Joe’yu yakalarsa ya da seni yere düşüp bebeği ele geçirirse, ne olacağını düşün.”

12

Bebek, yeni yılın ikinci ayında doğan bir kızdı. Annesinin kıızıydı; Joe’nun muhtemelen hiçbir zaman olmayacağı kadar koyu renkli doğmuştu.

Bebeği gördüğünde, “Bana benzeyen bir bebek doğurmanın zamanı gelmişti,” dedi Alice.

“En azından kızıl saçlı olması için uğraşabilirdin,” dedi Rufus. O da oradaydı; dikkatle bebeğin küçük, buruşuk yüzünü izliyor, Alice’in terle kaplı, yorgun yüzüne daha da endişeli bir dikkatle bakıyordu.

İlk ve tek kez, Alice’in ona gülümsediğini gördüm – gerçek bir gülümseme. Gizli alay olmadan, dalga geçmeden. Bu Rufus’u birkaç saniye susturdu.

Doğuma Carrie’yle ben yardım etmiştik. Sonra sessizce dışarı çıktığımızda muhtemelen ikimiz de aynı şeyi düşünüyorduk. Yani sonunda, Alice’le Rufus’un araları olacaksa, ikimiz de o anda keyiflerini bozmak istemiyorduk.

Bebeğe Hagar ismini verdiler. Rufus, bunun duyduğu en çirkin isim olduğunu söyledi ama Alice’in seçimiydi ve Rufus da öyle kalmasına izin verdi. Bunun duyduğum en güzel isim olduğunu düşündüm. Kendimi neredeyse özgür, ya da öyle bir şey mümkünse yarı özgür, evime doğru yolu yaralamışım gibi hissettim. İlk başta neşeliydim – gizli bir kıvanç içindeydim. Çocuklarına seçtiği isimler konusunda Alice’le şakalaştım bile. Joseph ve Hagar. Ve isimlerini sessizce hatırladığım diğer iki çocuğu – Miriam ve Aaron. “Bir gün Rufus dine gelecek ve bu çocukların isimlerini merak etmesine yetecek kadar Kitabı Mukaddes okuyacak.”

Alice omuz silkti. “Hagar oğlan olsaydı, ona Ishmael is-

mini verecektim. Kitabı Mukaddes'te insanlar bir süre köle olabilseler de, köle kalmak zorunda değiller."

Keyfim o kadar yerindeydi ki neredeyse güldüm. Ama o keyfimin nedenini anlamazdı; ben de açıklayamazdım. Bir şekilde hepsini içimde tuttum ve kölelerin özgürlüğe kavuştuğu tek yerin Kitabı Mukaddes olmadığı konusunda kendi kendime sevindim. Alice'in seçtiği isimler sadece simgeseldi ama özgürlüğün mümkün -muhtemel- olduğunu ve benim için çok yakın olduğunu kendime hatırlatmak için, bende simgelerden fazlası vardı.

Yakın mıydı gerçekten?

Yavaş yavaş sakinleşmeye başladım. Ailemi saran tehlike geçmişti, evet. Hagar doğmuştu. Ama şahsen beni saran tehlike... şahsen beni saran tehlike hâlâ yürüyor, konuşuyor ve bazen akşamları, Alice, Hagar'ı emzirirken onunla kulübesinde oturuyordu. Birkaç kere onlarla birlikte oradaydım ve kendimi davetsiz misafir gibi hissettim.

Özgür değildim. Alice'ten ya da özel isimli çocuklarından daha özgür değildim. Aslında görünüşe bakılırsa, Alice benden önce özgür kalabilirdi. Bir akşam beni yalnız yakaladı ve çekip kulübesine soktu. İçeride, uyuyan Hagar dışında kimse yoktu. Joe dışarıda, kendinden daha sağlam olan çocuklardan kesikler ve morluklar topluyordu.

"Lodanumu aldın mı?" diye buyurdu.

Yarı karanlığın içinde dikkatle ona baktım. Rufus ona yeterince mum temin ediyordu ama o anda odadaki tek ışık, pencereden ve üstünde iki tencere kaynayan, sönmekte olan ocak ateşinden geliyordu. "Alice, hâlâ istediğine emin misin?"

Kaşlarını çattığını gördüm. "Tabii ki istiyorum! Elbette istiyorum! Senin neyin var?"

Hafif kaçamak bir cevap verdim. "Çok erken... Bebek daha sadece birkaç haftalık."

"Sen o şeyi bana getir ki istediğim zaman gidebileyim!"

"Aldım bile."

"Versene!"

“Kahretsin Alice, biraz yavaşla lütfen! Bak, son zamanlarda yaptığın gibi onu işlemeye devam edersen, istediğin her şeyi elde eder ve hayatta kalıp tadını çıkarırsın.”

Hiç beklemediğim bir şekilde, suratındaki taş gibi sert ifade darmaduman oldu ve ağlamaya başladı. “Hiçbirimizin gitmesine izin vermeyecek,” dedi. “Ona ne kadar verirsen ver, daha fazlasını istiyor.” Durakladı ve gözlerini sildi; sonra yumuşak bir sesle ekledi. “Hâlâ becerebiliyorken gitmem lazım – ben insanların dediği şeye dönüşmeden önce.” Bana baktı ve onu Rufus’a çok benzeten şeyi yaptı – her ne kadar ikisi de bunu fark etmese de. “Senin olduğun şeye dönüşmeden önce gitmem lazım!” dedi sertçe.

Sarah bir defasında beni köşeye sıkıştırıp “Ne diye Alice’in seninle böyle konuşmasına izin veriyorsun? Başka kimse bunu onun yanına bırakmaz,” demişti.

Bilmiyordum. Suçluluktan, belki. Her şeye rağmen benim hayatım onunkinden daha kolaydı. Belki bana kötü muamele etmesini kabul ederek bunu telafi etmeye çalışıyordum. Ama her şeyin bir sınırı vardı.

“Yardı mı mı istiyorsan, ağzını topla Alice!”

“Sen topla,” diye alay etti.

Şaşkınlık içinde, kulak misafiri olduğu şeyleri hatırlayarak hatta kesin olarak bilerek gözlerimi ona diktim.

“Onunla senin yaptığın gibi konuşsaydım, beni ahırda sallandırır dı,” dedi.

“Benimle bu şekilde konuşmaya devam edersen, sana ne yaptığın umurumda bile olmaz.”

Hiçbir şey söylemeden uzun süre bana baktı. Sonunda gülümsedi. “Umurunda olacak. Ve bana yardım edeceksin. Yoksa nasıl beyaz bir zenci olduğunu görmek zorunda kalırsın ve buna katlanamazsın.”

Rufus blöfüne hiç meydan okumazdı. Alice bunu otomatik olarak yaptı ve blöf yaptığım için bu yanına kâr kaldı. Ayağa kalkıp yanından gittim. Arkamdan güldüğünü duydum gibime geldi.

Birkaç gün sonra ona lodanumu verdim. Aynı günün

ilerleyen saatlerinde Rufus, biraz daha büyüdüğünde Joe'yu Kuzey'de bir okula göndermekten bahsetmeye başladı.

"Bu, oğlanı azat edeceksin anlamına mı geliyor, Rufi?"

Başıyla onayladı.

"Güzel. Alice'e söyle."

"Vakit bulduğumda."

Onunla tartışmadım; Alice'e kendim söyledim.

"Ne dediğinin bir önemi yok," dedi Alice. "Sana herhangi bir özgürlük belgesi gösterdi mi?"

"Hayır."

"Gösterdiğinde ve sen belgeleri bana okuduğunda, belki ona inanırım. Diyorum sana, çocukları, atın üstünde kullanılan gem gibi kullanıyor. Ağzımda bir gem olmasından bıktım."

Onu suçlamıyordum. Ama yine de gitmesini istemiyordum; Joe ve Hagar'ı riske atmasını istemiyordum. Kahretsin, kendisini bile riske atmasını istemiyordum. Başka yerde, başka şartlar altında, ondan muhtemelen hiç hoşlanmazdım. Ama burada, bizi birleştiren ortak bir düşmanımız vardı.

297

13

Weylin plantasyonunda, Alice'in gidişini görmeme, bu defa özgürlüğünü elinde tutup tutamayacağını öğrenmeme yetecek kadar uzun kalmaya karar verdim. Onu gitmek için yaz başına kadar beklemeye ikna etmeyi becerdim. Beni eve götürebilecek tehlikeli bir numaraya kalkışana kadar, kendim de o kadar uzun süre beklemeye hazırdım. Evi özlemiştim, Kevin'ı özlemiştim ve Margaret Weylin'in katından ve Alice'in çenesinden gına gelmişti ama birkaç ay daha bekleyebilirdim. Diye düşündüm.

Rufus'u, Joe'nun yanı sıra, Nigel'in iki büyük oğluna ve sofrada hizmet eden iki çocuğa da ders vermeme izin vermesi konusunda ikna ettim. Şaşırtıcı bir şekilde çocuklar dersleri sevdi. Ben onların yaşındayken okulu çok sevdiğimi hatırla-

miyordum. Bu, Rufus'un hoşuna gidiyordu çünkü Joe dediğim kadar zekiydi – zeki ve rekabetçi. Derslere diğerlerinden önde başlamıştı ve yerini kaybetmeye hiç niyeti yoktu.

“Sen niye öğrenmeye öyle hevesli değildin?” diye sordum Rufus’a.

“Bana bulaşma,” diye homurdandı.

Komşularından bazıları ne yaptığımı öğrenip ona babacan tavsiyelerde bulundular. Köleleri eğitmek tehlikelidir, diye uyardılar. Eğitim, siyahların kölelikten hoşnut kalmasına neden olurmuş. Onları tarla işinde bozarmış. Metodist kilisesinin rahibi, eğitimin siyahların itaatsiz olmasına neden olduğunu, Tanrı'nın onlara vermek istediğinden daha fazlasını istemelerine neden olduğunu söyledi. Başka bir adam, köleleri eğitmenin yasadışı olduğunu söyledi. Rufus cevap olarak, bunu araştırdığını ve Maryland'de yasadışı olmadığını söylediğinde, adam olması gerektiğini söyledi. Söylentiler. Rufus bunların ne kadarına inandığını hiçbir zaman söylemese de, hiçbirine aldırış etmedi. Benim yanımda yer alması yeterdi ve okulum devam etti. Alice onu mutlu ediyor gibime geliyordu – hatta bu süreçte belki nihayet kendisi de biraz iyi vakit geçiriyordu. Bana söylediğine göre, onu öylesine korkutan, plantasyondan uzaklaştıran, bana saldırmasına neden olan asıl şeyin de bu olduğunu tahmin ediyordum.

Ama şimdilik bekliyor ve ihtiyatlı davranıyordu. Ben de gevşeyip boş zamanlarımı, eve gitmenin bir yolunu düşünüp bulmaya çalışarak harcadım. Bir daha başka birinin tesadüfi şiddetine –ortaya çıkarsa istediğimden daha ağır olabilecek şiddete– bağımlı kalmak istemiyordum.

Sonra Sam James mutfakevinin yanında beni durdurdu ve rehavetim son buldu.

Mutfakevinin kapısında beni beklediğini gördüm – iri, genç bir adam. Önce onu yanlışlıkla Nigel sandım. Sonra onu tanıdım. Sarah bana adını söylemişti. Benimle önce mısır soymada ve yine Noel'de konuşmuştu. Sonra Sarah benim için onunla konuşmuştu; o da başka hiçbir şey dememişti. Şu âna kadar.

“Ben Sam,” dedi. “Noel’den hatırlıyor musun?”

“Evet. Ama Sarah’nın sana söylediğini sanıyordum...”

“Söyledi. Bak, konu bu değil. belki erkek kardeşimle kız kardeşime de okumayı öğretirsin diye sormak istedim sadece.”

“Senin... Ha. Kaç yaşındalar?”

“Kız sen buraya son geldiğinde doğdu... Erkek ondan önceki yıl.”

“İzin alınam gerekecek. Birkaç gün sonra Sarah’ya sor bunu ama bir daha beni görmeye gelme.” Rufus’un bu adama bakarken yüzünde oluşan ifadeyi düşündüm. “Belki fazla tedbirli davranıyordundur ama benim yüzümden başının belaya girmesini istemem.”

Bana uzun, keskin bir bakış attı. “O beyaz adamla olmak istiyor musun sen?”

“Ben başka bir yerde olsaydım, buradaki hiçbir siyah çocuk bir şey öğrenemezdi.”

“Onu demedim.”

“Evet dedin. Hepsi aynı şeyin parçası.”

“Bazıları diyor ki...”

“Orada dur.” Birden sinirlendim. “‘Bazılarının’ ne dediğini duymak istemiyorum. Bazıları Fowler’ın onları her gün tarlaya sürüp eşek gibi çalıştırmasına izin veriyor.”

“İzin mi veriyorlar...?”

“İzin veriyorlar! Bunu sırtlarında deri, vücutlarında nefes kalsın diye yapıyorlar. Yani, tek parça ve hayatta kalmak için istemedikleri şeyleri yapmak zorunda kalan sadece onlar değil. Şimdi sen söyle, ‘bazılarının’ bunu anlaması neden bu kadar zor?”

İç çekti. “Ben de onlara böyle dedim. Ama senin durumun onlarınkinden daha iyi. O yüzden kıskanıyorlar.” Yine o uzun, keskin bakışlarından birini attı. “Yine söylüyorum, başının bağlanmış olması büyük talihsizlik.”

Sırıttım. “Yürü git, Sam. Tarla işçileri dışındakiler de kıskanç olabilir.”

Gitti. O kadardı. Masum – tamamıyla masum. Ama üç gün sonra bir tüccar, Sam’i zincire bağlayıp götürdü.

Rufus bana tek kelime etmedi. Beni hiçbir şekilde suçlamadı. Margaret Weylin'in odasında pencereden dışarı göz atıp köle kervanını görmeseydim, Sam'in satıldığını bilmezdim bile.

Margaret'a alelacele bir yalan uydurup koşarak hemen odadan çıktım; merdivenlerden inip dışarı çıktım. Bodoslama Rufus'a çarptım ve beni doğrulttuğunu, tuttuğunu hissettim. Geçirdiği dang hummasının bıraktığı güçsüzlük sonunda gitmişti. Tutuşundaki sertlik fark edilmeyecek gibi değildi.

"Eve dön!" diye tısladı.

Arkasında Sam'in sıraya zincirlendiğini gördüm. Ondan birkaç adım ötede, yüksek sesle ağlayan insanlar vardı. İki kadın, bir oğlan ve bir kız. Ailesi.

"Rufi," dedim çaresizce, "yapma. Buna gerek yok!"

Beni geriye, kapıya doğru itti ve onunla itiştim.

"Rufi, lütfen! Dinle beni, benden erkek kardeşimle kız kardeşime okumayı öğretmemi istemek için geldi. O kadar!"

Evin duvarına konuşuyor gibiydim. Tam, ağlayan iki kadından genç olanı beni fark ettiği sırada, bir anlığına ondan kurtulmayı becerdim. "Seni orospu!" diye bağırды kadın. Kervana yaklaşmasına izin verilmemişti ama bana yaklaştı. "Seni işe yaramaz zenci orospu, kardeşimi ne diye rahat bırakmadın!"

Bana saldırırdı. Ağır iş yapmaktan güçlenmiş bir tarla işçisi olduğu için de hak ettiğimi düşündüğü dayağı bana muhtemelen atardı. Ama Rufus aramıza girdi.

"İşinin başına dön, Sally!"

Kadın kıpırdamadı; daha yaşlı olan kadın, muhtemelen annesi, uzanıp onu çekerek uzaklaştıran kadar öfkeyle Rufus'a bakarak durdu.

Rufus'u elinden yakalayıp alçak sesle konuştum. "Lütfen, Rufi. Bunu yaparsan, muhafaza etmeye çalıştığın şeyi mahvedeceksin. Lütfen yapma..."

Bana vurdu.

Bu bir ilkti ve öylesine beklenmedik bir hareketti ki geriye doğru sendeleyip düştüm.

Ve bir hataydı. Aramızdaki söze dökülmemiş anlaşmanın -çok temel bir anlaşma- ihlaliydi ve bunu biliyordu.

Öfke ve ihanet dolu bir bakışla ona bakarak yavaşça ayağa kalktım.

“Eve git ve orada kal,” dedi.

Arkamı dönüp kasten itaat etmeyerek mutfakevine gittim. Tüccarlardan birinin, “Onu da satsan iyi edersin. Belli ki baş belası!” dediğini duydum.

Mutfakevinde ocağa su koydum; sıcak olmasını beklemeden sadece ılıttım. Sonra bir leğende tavanarasına götürdüm. Tavanarası sıcaktı, yerdeki döşekler ve köşedeki çantam dışında bir şey yoktu. Çantamın yanına gittim, bıçağımı antiseptikle yıkadım ve çantamın ipini omzuma geçirdim.

Ve ılık suyun içinde bileklerimi kestim.

lp

1

302

Karanlıkta uyandım ve nerede olduğumu ve ne zaman uyuduğumu hatırlamaya çalışarak birkaç saniye kıpırdamadan yattım.

İnanılmaz yumuşak ve rahat bir şeyin üstünde yatıyorum...

Yatağım. Ev. Kevin?

Şimdi yanıbaşında, düzenli bir nefes alıp verme sesi duyuyordum. Doğrulup oturdum ve lambayı yakmak –ya da yakmaya çalışmak– için uzandım. Oturmak kendimi bitkin hissettirdi ve başımı döndürdü. Bir an, daha evimi bile görmeden Rufus'un beni yine kendine çağırdığını sandım. Sonra bileklerimin sargıda olduğunu ve zonkladığını fark ettim – ve ne yaptığımı hatırladım.

Yatağın Kevin tarafında duran lamba yandı ve şimdi onun sakalsız halini görebiliyordum ama darmadağınık, beyaz saçları kesilmemişti.

Sırtüstü yattım ve mutlu bir şekilde ona baktım. “Güzel-sin,” dedim. “Bir zamanlar gördüğüm, kahramanca bakan bir Andrew Jackson portresine benziyorsun biraz.”

“Daha neler,” dedi. “Adam çöp gibi zayıftı. Onu gördüm.”

“Ama benim gördüğüm kahramanca bakan portreyi görmedin.”

“Ben bok yemeye bileklerini kestini? Kan kaybından ölebilirdin! Ya da kendin mi kestini bileklerini?”

“Evet. Beni eve getirdi.”

“Bunun daha güvenli bir yolu olmalı.”

Dikkatlice bileklerimi ovdum. “Kendini neredeyse öldürmenin hiçbir güvenli yolu yok. Uyku haplarından korktum. Onları yanıma aldım ki eğer... eğer istersem ölebileyim istedim. Ama eve gelmek için onları kullanırsam, sen ya da doktorun biri, neyim olduğunu anlayamadan önce ölebilirim diye korktum. Ya da ölmesem bile kangren gibi ürkütücü bir yan etkisi olursa diye korktum.”

“Anladım,” dedi bir süre sonra.

“Bileklerimi sen mi sardın?”

“Ben mi? Hayır, benim tek başıma halledemeyeceğim kadar ciddi olduğunu düşündüm. Elimden geldiğince kanamayı durdurup Lou George’u aradım. Bileklerini o sardı.” Louis George, Kevin’in yazdığı yazılar sayesinde tanıştığı bir doktor arkadaşındı. Bir defasında Kevin, bir makale için onunla röportaj yapmıştı ve birbirlerine kanları kaynamıştı. Sonunda da, birlikte kurgudışı bir kitap yazmışlardı.

“Lou iki kolunda da ana arterleri iskalamayacağını becerdiğini söyledi,” dedi Kevin. “Kendine çizik atmaktan fazlasını yapmamışsın.”

“O kadar kana rağmen!”

“O kadar fazla değildi. Muhtemelen elinden geldiği kadar derin kesemeyecek kadar çok korkmuşsun.”

İç çektim. “Yani... Sanırım fazla hasara vermediğime memnunum – eve geldiğim sürece.”

“Bir psikiyatristle görüşmeye ne dersin?”

“Psikiyatristle... Şaka mı yapıyorsun?”

“Evet ama Lou yapmıyordu. Böyle şeyler yapıyorsan, yardıma ihtiyacın olduğunu söyledi.”

“Of Tanrım. Gitmek zorunda mıyım? Uydurmak zorunda kalacağım yalanları düşün!”

“Hayır, muhtemelen bu defa yapmana gerek yok. Lou arkadaşım. Ama yine yaparsan ve... işte hoşuna gitse de gitmesede, psikiyatrik tedavi görmeyi için kapatılabilirsin. Yasalar senin gibi insanları kendilerinden korumaya çalışıyor.”

Kendimi neredeyse ağlayarak gülerken buldum. Başımı omzuma dayadım ve bir tür akıl hastanesinde az bir zaman geçirmenin, aylar boyunca köle olarak yaşamaktan daha kötü olup olmadığını merak ettim. Sanmıyordum.

“Bu defa ne kadar süreliğine gittim?” diye sordum.

“Yaklaşık üç saat. Senin için ne kadar sürdü?”

“Sekiz ay.”

“Sekiz...” Kolunu omzuma atıp bana sarıldı. “Bileklerini kesmene şaşırmamalı.”

“Hagar doğdu.”

“Öyle mi?” Bir an sessizlik oldu; sonra, “Bu ne anlama gelecek?” diye sordu.

Rahatsız bir şekilde döndüm ve yanlışlıkla bileklerimden birine abandım. Aniden nükseden acı soluğumu kesti.

“Dikkat et,” dedi. “Bir değişiklik yapıp kendine nazik davran.”

“Çantam nerede?”

“Burada.” Battaniyeyi kenara çekip sağlam bir şekilde kot çantama bağlı olduğumu görmemi sağladı. “Ne yapacaksın, Dana?”

“Bilmiyorum.”

“O şimdi nasıl biri?”

O. Rufus. Hayatımda öyle sabit biri haline gelmişti ki adını söylemeye bile gerek yoktu. “Babası öldü,” dedim. “Şimdi işleri o idare ediyor.”

“Yani?”

“Bilmiyorum. Köle sahibi olma ve köle ticareti yapma işinde nasıl iyi olunur ki?”

“İyi olunmaz,” diye karar verdi Kevin. Ayağa kalkıp mutfığa gitti ve bir bardak suyla geri döndü. “Bir şey yemek istiyor muydun? Sana bir şeyler hazırlayabilirim.”

“Aç değilim.”

“Sana sonunda ne yaptı da bileklerini kesmene neden oldu?”

“Bana bir şey yapmadı. Önemli bir şey yapmadı. Yapmasına hiç gerek yokken bir adamı ailesinden alıp sattı. İtiraz ettiğimde de bana vurdu. Belki hiçbir zaman babası kadar sert olmayacak ama o döneminin adamı.”

“O zaman... seni o kadar da zor bir kararın beklediği söylenemez gibime geliyor.”

“Ama bekliyor. Bu konuda bir defasında Carrie’yle konuştuğum ve o dedi ki...”

“Carrie mi?” Bana tuhaf bir ifadeyle baktı.

“Evet. Carrie dedi ki... Ha. Derdini anlatabiliyor, Kevin. Bunu öğrenecek kadar uzun süre kalmadın mı orada?”

“Bana pek bir şey anlatmaya çalışmadı. Hafif gerizekâli olup olmadığını merak ederdim.”

“Tanrım, hayır! Tam tersine. Onu tanıma fırsatın olsaydı, şüphe bile duymazdın.”

Omuz silkmeyi becerdi. “Peki, her neyse, sana ne dedi?”

“Rufus’un ölmesine izin verirsem, herkesin satılacağını. Daha fazla ailenin parçalanacağını. Carrie’nin şimdi üç çocuğu var.”

Birkaç saniye sessiz kaldı. “Çocuklar küçükse onlarla birlikte satılabilir. Ama kimsenin kocasıyla onu bir arada tutma zahmetine gireceğini sanmam. Birisi onu satın alıp yeni bir adamla çiftleştirir. Yaptıkları o çünkü, çiftleştirmek.”

“Evet. Yani kararımın senin düşündüğün kadar kolay olmadığını görüyorsun.”

“Ama... yine de satılıyorlar.”

“Hepsi değil. Yüce Tanrım, Kevin, hayatları yeterince zor zaten.”

“Peki ya senin hayatın?”

“Çoğunun hiçbir zaman bilemeyeceği kadar iyi benimki.”

“Rufus yaşlandıkça o kadar iyi olmayabilir.”

Kendi zayıflığını görmezden gelmeye çalışarak doğrulup oturdum. “Kevin, söyle ne yapmamı istiyorsun?”

Gözlerini kaçırıp hiçbir şey söylemedi. Onu birkaç saniye bekledim ama sessizliğini korudu.

“Şimdi her şey gerçek, değil mi?” diye sordum yumuşak bir sesle. “Bunu daha önce de konuştuk –kimbilir ne kadar zaman önce– ama öyle ya da böyle o zamanlar her şey soyuttu. Ama şimdi... Kevin, sen lafını bile edemiyorken, benden bunu yapmamı nasıl beklersin?”

2

Bu defa birlikte on beş gün geçirdik. Hepsini takvimde işaretledim – 19 Haziran’dan 3 Temmuz’a kadar. Sembolik bir şekilde tarihi tersine çevirir gibi, Rufus beni 4 Temmuz’da geri çağırdı.* Ama en azından Kevin’la, yirminci yüzyıla yeniden alışmak için bir fırsatımız oldu. Birbirimize yeniden alışmamıza gerek olmadı. Yaşadığımız ayrılıklar bizim için iyi olmamıştı ama bize fazla zarar da vermemişti. Hiç kimsenin inanmayacağı ortak deneyimlerimiz olduğunu bildiğimizden, birlikte olmamız kolaydı. Ama başka insanlarla bir arada olmamız o kadar kolay değildi.

Kuzenim bize geldi ve Kevin kapıyı açtığında, kuzenim onu tanımadı.

Sonradan ikimiz baş başa kaldığımızda bana, “Kevin’in nesi var?” diye fısıldadı.

“Hastalandı,” diye yalan söyledim.

“Ne hastalığı?”

“Doktor ne olduğundan emin değil. Ama şimdi çok daha iyi.”

“Tıpkı bir kız arkadaşının babası gibi görünüyor ve adam kanser olmuştu.”

“Tanrı aşkına, Julie!”

“Affedersin, ama... neyse boşver. Sana yine vurmadı, değil mi?”

“Hayır.”

* Amerika Birleşik Devletleri’nin bağımsızlığını ilan ettiği gün. –çn

“Neyse bu da bir şeydir. Kendine dikkat etsen iyi olur. Sen de pek iyi görünüyorsun.”

Kevin araba kullanmayı denedi – beş yıl boyunca at ve at arabası sürdükten sonra ilk kez. Trafiğin kafasını karıştırdığını, hiçbir neden yokken onu daha da gerginleştirdiğini söyledi. Az kalsın birkaç kişiyi öldürüyormuş. Sonra arabayı garaja park edip orada bıraktı.

Tabii ki Rufus’un beni hâlâ aniden yanına çağırma olasılığı varken ben de araba kullanamazdım; hatta başka birinin yanında bile arabaya binmedim. Ama ilk haftadan sonra Kevin yine çağırılacağımdan şüphe etmeye başladı.

Benim hiç şüphem yoktu. Hayatlarını kontrol ettiği insanların uğruna, Rufus’un ölmüş olmasını dilemiyordum ama öldüğünü bilene kadar da huzura kavuşmayacaktım. Olan bitene bakılırsa, eninde sonunda başını yine belaya sokacak ve beni çağıracaktı. Kot çantamı yakınımda tuttum.

İki hafta sonra Kevin, “Biliyorsun, bir gün o şeyi yanında sürüklemeyi bırakıp hayata dönmen gerekecek,” dedi. Hemen öncesinde yine araba kullanmayı denemişti ve eve geldiğinde elleri titriyordu. “Of Dana, bazen Maryland’e geri gitmeye can atıp atmadığını sorguluyorum.”

Televizyon izliyordum – daha doğrusu televizyon açıktı. Aslında çantamda eve getirmeyi başardığım bazı günlük sayfalarına göz atıyor, bunları bir öyküye katıp katamayacağımı düşünüyordum. Sonra başımı kaldırıp Kevin’a baktım. “Ben mi?”

“Niye olmasın? Sonuçta, sekiz aydan söz ediyoruz.”

Günlüğümün sayfalarını bırakıp televizyonu kapamak için ayağa kalktım.

“Bırak açık kalsın,” dedi Kevin.

Kapadım. “Sanırım bana söylemek istediğin bir şey var,” dedim. “Ve sanırım ne olduğunu doğru duysam iyi olur.”

“Hiçbir şey duymak istemiyorsun.”

“Hayır istemiyorum. Ama duyacağım, değil mi?”

“Of Tanrım, Dana, iki hafta oldu...”

“Sekiz gün geçmişti, sonuncudan öncekinde. Ve sonun-

cusunda da yaklaşık üç saat. Seyahatlerin arasındaki sürenin hiçbir anlamı yok.”

“Onu son gördüğünde kaç yaşındaydı?”

“Ben en son oradayken 25 yaşına girdi. Ve bunu hiçbir zaman kanıtlayamayacak olsam da, ben de 27 yaşına girdim.”

“Rufus büyüdü.”

Omuz silktim.

“Seni vurmaya çalışmadan hemen önce ne dediğini hatırlıyor musun?”

“Hayır. Aklımda başka şeyler vardı.”

“Ben de unutmuştum ama sonradan hatırladım. Dedi ki, ‘Beni terk etmeyeceksin!’”

Bir an düşündüm. “Evet, kulağa doğru geliyor.”

“Bana doğru gelmiyor.”

“Yani dediği oydu gibime geliyor! Onun ağzından çıkanlar benim kontrolümde değil.”

“Ama yine de...” Duraksadı; sanki bir şey söylememi bekliyormuş gibi bana baktı. Bir şey söylemedim. “Sen giderken benim sana söyleyebileceğim bir şey gibi geldi daha çok.”

“Söyler miydin?”

“Ne demek istediğimi anladın.”

“Ne demek istiyorsan onu söyle. Söylemediğin sürece sana cevap veremem.”

Derin bir nefes aldı. “Pekâlâ. Rufus’un o zamanın adamı olduğunu söyledin ve bana Alice’e yaptığını anlattın. Sana ne yaptı?”

“Beni tarlaya gönderdi, kırbaçlattı, neredeyse sekiz ayı annesinin odasında yerde yatarak geçirmeme ne oldu, insanları sattı... Çok şey yaptı ama en kötüsü başka insanlara yaptıklarıydı. Bana tecavüz etmedi, Kevin. Sen anlamıyor gibisin ama o, bunun bir nevi intihar olacağını anlıyor.”

“Sonuçta sana yapabileceği ve onu öldürmene neden olacak bir şey olduğunu söylüyorsun.”

İç çekip yanına gittim ve koltuğunun koluna oturdum. Eğilip ona baktım. “Sana yalan söylediğime inandığını söyle bana.”

Kendinden emin olmayarak bana baktı. “Bak, bir şey ol-
duysa anlayabilirim. O zamanların nasıl olduğunu biliyo-
rum.”

“Tecavüze uğradığım için beni affedebileceğini mi söylü-
yorsun?”

“Dana, orada yaşadım. O insanların nasıl olduğunu bili-
yorum. Ve Rufus’un sana karşı tavrı...”

“Çoğu zaman makuldü. Sadece doğru zamanda ona sırtı-
mı dönerek onu öldürebileceğimi biliyordu. Ve seni sevdiğim
için onunla kalmayacağıma inanıyordu. Bir defasında öyle
bir şey söyledi. Yanlış düşünüyordu ama bunu ona söyleme-
dim.”

“Yanlış mı?”

“En azından kısmen. Tabii ki seni seviyorum ve başka bi-
rini istemiyorum. Ama başka bir neden daha var ve ben ora-
dayken, en önemli neden de o. Rufus’un bunu anlayabilece-
ğini sanmam. Belki sen de anlayamazsın.”

“Söyle.”

Bir an düşünüp doğru sözcükleri bulmaya çalıştım. Beni
anlamasını sağlayabilirsem o zaman, eminim, bana inana-
caktı. İnanmak zorundaydı. Kevin, beni buraya, kendi zama-
nıma bağlayan tek dayanağımdı. Ne yaşadığımı öyle ya da
böyle bilen tek kişiydi.

“Biliyor musun,” dedim, “Tess’in o kervana bağlandığını
gördüğümde ne düşündüm?” Ona Tess’le Sam’den bahset-
miştim –onları tanıdığımı ve Rufus’un onları sattığını. Ama
ona ayrıntıları anlatmamıştım– özellikle Sam’in satılmasının
ayrıntılarını. İki haftadır, düşüncelerini şu anda saptığı yöne
saptırmaktan kaçınmaya çalışıyordum.

“Tess’in konuyla ne alakası var...?”

“O ben olabilirdim diye düşündüm – boynuma ip geçiril-
miş halde orada ayakta durup birinin köpeğiymiş gibi götü-
rölme bekleyen ben olabilirdim!” Durdum, eğilip ona bak-
tım; sonra yumuşak bir sesle devam ettim. “Ben mal değilim,
Kevin. Bir at ya da bir çuval buğday da değilim. Eğer Rufus’un
iyiliği için mal gibi görünmek zorundaysam, özgürlüğümün

sınırlarını kabul etmek zorundaysam, o zaman o da sınırları kabul etmek zorunda – bana karşı davranışlarında. Kendi hayatımın yeterince kendi kontrolüm altında olmasını sağlamalı ki yaşamak bana, öldürmek ve ölmekten daha iyi görünsün.”

“Siyah ataların da öyle hissetseydi burada olmazdın,” dedi Kevin.

“Bütün bunlar başladığında sana onlardaki dayanıklılığın bende olmadığını söyledim. Hâlâ yok. Bazıları, ne olursa olsun hayatta kalmak için mücadele etmeye devam edecek. Ben öyle değilim.”

Hafif gülümsedi. “Öyle olduğunu zannediyorum.”

Başımı sağa sola salladım. Mütevazı falan olduğumu sandı. Anlamadı.

Sonra gülümsediğini fark ettim. Soru soran gözlerle eğilip ona baktım.

Ayıldı. “Bilmek zorundaydım.”

“Peki şimdi biliyor musun?”

“Evet.”

Doğruyu söylüyor gibime geldi. Yeterince doğruyu söylüyor gibime geldiği için de, beni yarım yamalak anlamış olmasına aldırmadım.

“Rufus konusunda ne yapacağına karar verdin mi?” diye sordu.

Başımı sağa sola salladım. “Yani, beni endişelendiren sadece... ona sırtımı dönersem kölelere ne olacağı değil. Bana ne olacağı da.”

“Onunla işin bitecek.”

“Benim işim bitmiş olabilir. Eve geri gelemeyebilirim.”

“Eve gelmenin hiçbir zaman onunla ilgisi olmadı. Hayatın tehlikeye girdiğinde eve geliyorsun.”

“Ama eve nasıl geliyorum? Bu güç benim mi, yoksa ondaki bir güçten mi faydalaniyorum? Sonuçta bütün bunlar onunla başladı. Ona ihtiyacım olup olmadığını bilmiyorum. Ve o hayatta olmayana kadar da bilemeyeceğim.”

4 Temmuz'da, Kevin'ın birkaç arkadaşı bize geldi ve onlarla Rose Bowl Stadyumu'na gidip havai fişek gösterisini izlememiz için bizi ikna etmeye çalıştılar. Kevin gitmek istedi – başka bir nedenden değil de, daha çok evden çıkmak istediği için, diye düşündüm. Ona gitmesini söyledim ama bensiz gitmeye yanaşmadı. Sonradan anlaşıldı ki benim gitmem zaten mümkün değilmiş. Kevin'ın arkadaşları evden çıkarken başım dönmeye başladı.

Çantama doğru sendeledim, ona yetişemedim yere düştüm, çantaya doğru süründüm, tam Kevin arkadaşlarına güle güle deyip içeri girmişti ki çantayı yakaladım.

“Dana,” diyordu, “Olmayacak bir şeyi bekleyerek daha fazla bu evde böyle tıklıp kalamayız...”

Yok oldu.

Oturma odamın zemininde yatmak yerine, güneşin altında, yerde, büyük siyah karıncaların kaynadığı bir yuvanın neredeyse tam üstünde yatıyordum.

311

Daha ben ayağa kalkamadan biri beni tekmeleyip bütün ağırlığıyla üstüme düştü. Bir an darbeden nefesim kesiliverdi.

“Dana!” dedi Rufus'un sesi. “Ne halt ediyorsun burada?”

Başımı kaldırıp baktığımda aynen düştüğü şekilde, çapraz halde üstüme serildiğini gördüm. Tam bir şey –muhtemelen karıncalar– beni ısırmaya başladığında ayağa kalktık. Çabucak üstümü silkeledim.

“Sana burada ne yapıyorsun dedim!” Sesi öfkeli geliyordu. Onu son gördüğümünden daha yaşlı görünmüyordu ama onda ters olan bir şey vardı. Çelimsiz ve bitkin görünüyordu – sanki en son uyumasının üstünden çok fazla zaman geçmiş gibiydi; sanki bir daha uyuyabileceği zamana kadar çok fazla zaman geçecekmiş gibi görünüyordu.

“Burada ne yapıyorum bilmiyorum, Rufi. Senin derdinin ne olduğunu öğrenene kadar da hiçbir zaman bilmedim.”

Uzun bir süre dik dik yüzüme baktı. Gözleri kızarmıştı ve altlarında siyah lekeler vardı. Sonunda beni kolumdan yakaladı ve geldiği yöne doğru yönlendirdi. Plantasyondaydık ve evden çok uzakta değildik. Hiçbir şey değişmiş görünmüyordu. Nigel'in iki oğlunun toprakta yuvarlanarak güreştiğini gördüm. Ders verdiğim iki çocuk bunlardı ve onları son gördüğümdekinden daha büyük değillerdi.

“Rufi, ne kadar süreliğine gittim?”

Cevap vermedi. Beni ahıra yönlendirdiğini gördüm ve belli ki oraya varana kadar hiçbir şey öğrenemeyecektim.

Ahırın kapısında durdu ve beni içeri itti. Peşimden içeri girmedim.

Etrafa bakındım; gözlerim loş ışığa alışırken ilk başta çok az şey görebildim. Kapıya sırtımı döndüğümde, asılıp kırbaçlandığım yeri gördüm – ve orada birinin sallandığını görünce şaşırarak geriye doğru sıçradım. Boynundan sallanıyordu. Bir kadın.

Alice.

İnanmayarak, inanmak istemeyerek uzun uzun ona baktım... Ona dokundum; vücudu soğuk ve sertti. Gördüğüm ölü, gri surat, şimdi hayattayken hiç olmadığı gibi çirkindi. Ağız açıktı. Gözler açıktı ve dik dik bakıyordu. Başında örtü yoktu, saçları açıktı ve benimki gibi kısaydı. Öteki kadınların yaptığı gibi saçlarını tepede bağlamayı hiç sevmemişti. Bu, birbirimize daha da fazla benzememize neden olan şeylerden biriydi – o yerde başları sürekli olarak açık olan tek iki kadın. Elbisesi koyu kırmızı, önlüğü temiz ve beyazdı. Diğer kölelerin giydiği kaba ağır ayakkabı ya da botlar gibi olmayan, Rufus'un onun için özel olarak yaptırdığı ayakkabıları giyyordu. Sanki giyinip kuşanmış, saçlarını taramış, sonra da...

Onu indirmek istedim.

Etrafa bakındım; ipin duvarda bir kancaya bağlanıp bir kirişe sarıldığını gördüm. Bıçağımı hatırlayana kadar ipi çözmeye çalışırken tırnaklarım kırıldı. Bıçağı çantamdan alıp ipi kestim ve Alice'i yere indirdim.

Sanki zeminle temas ettiğinde kırılacak bir şeymiş gibi,

kaskatı bir halde düştü. Ama kırılmadan yere indi; ben de ipi boynundan çıkarıp gözlerini kapadım. Bir süre başını tutup sessizce ağlayarak öylece onunla oturdum.

Sonunda Rufus geldi. Başımı kaldırıp ona baktım ve gözlerini kaçırdı.

“Bunu kendine o mu yaptı?” diye sordum.

“Evet. Kendine.”

“Neden?”

Cevap vermedi.

“Rufi?”

Başını yavaşça bir o yana, bir bu yana salladı.

“Çocukları nerede?”

Arkasını dönüp ahırdan çıktı.

Alice’in vücudunu, elbisesini düzelttim ve üstüne örtecek bir şey bulmak için etrafa bakındım. Hiçbir şey yoktu.

Ahırdan çıktım ve geniş bir çimenlik alandan geçip mutfakevine gittim. Sarah orada, kendine özgü o korkutucu hız ve koordinasyonu et doğruyordu. Bir defasında ona, et doğrarken hep bir ya da iki parmağını koparmak üzereymiş gibi görüldüğünü söylemiştim; o da gülmüştü. Hâlâ on parmağı da yerindeydi.

“Sarah?” Şimdi aramızdaki yaş farkı öyle büyüktü ki benim yaşımdaki herkes ona “Sarah Teyze” diye sesleniyordu. Bu kültürde bunun bir saygı unvanı olduğunu biliyordum ve ona saygı duyuyordum. Ama “Dadı” diyemeyeceğim gibi, “Teyze” demeyi de pek beceremiyordum. Aldırmıyor gibiydi.

Başını kaldırdı. “Dana! Yine ne işin var burada! Sahip Rufi şimdi ne yaptı?”

“Emin değilim. Ama, Sarah, Alice öldü.”

Sarah elindeki satırı bırakıp masanın yanındaki banka oturdu. “Aman Tanrım. Zavallı yavrum. Onu sonunda öldürdü.”

“Bilmiyorum,” dedim. Gidip yanına oturdum. “Sanırım kendisi yapmış. Kendini asmış. Demin onu indirdim.”

“O yaptı!” diye tısladı. “Boynuna ipi geçirmemiş olsa bile, Alice’i buna o zorladı. Bebeklerini sattı!”

Kaşlarımı çattım. Sarah yeterince açık bir şekilde, yeterince yüksek bir sesle konuşmuştu ama bir an anlamadım. "Joe ve Hagar'ı mı? Kendi çocuklarını mı?"

"Onun ne diye umurumda olsun ki?"

"Ama... umurundaydı. Şey yapacaktı... Niye böyle bir şey yaptı ki?"

"Alice kaçtı." Sarah yüzüme baktı. "Gideceğini biliyor olmalısın. İkiniz kardeş gibiydiniz."

Hatırlatmasına gerek yoktu. Dolaşmam, zihnimi dağıtmam gerektiğini hissederek ayağa kalktım; yoksa yine ağlayacaktım.

"Bildiğin kardeş gibi kavga ediyordunuz," dedi Sarah. "Sürekli birbirinize kızıp tepine tepine birbirinizden uzaklaşıyor, sonra yine yan yana geliyordunuz. Sen gittikten hemen sonra, senin hakkında ileri geri konuşan bir tarla işçisini bir yumrukla yere serdi."

Yapmış mıydı? Yapardı. Bana hakaret etmek onun ayrıcalığıydı. Başkası o bölgeye izinsiz giremezdi. Hızlı adımlarla masadan ocağa, sonra da küçük iş tezgâhına yürüdüm. Sonra geri Sarah'ya.

"Dana; Alice nerede?"

"Ahırda."

"Rufus onun için büyük bir cenaze yapar." Sarah başını sağa sola salladı. "Komik. Alice sonunda onunla bir dikiş tutturuyor –artık o kadar çok aldırıyor– sanmıştım."

"Öyle yapıyorduydu, bunun için kendini affetmiş olabileceğini sanmıyorum."

Sarah omuz silkti.

"Kaçtığında... onu dövdü mü?"

"Çok değil. Az çok yaşlı Sahip Tom'un kaçtığında seni dövdüğü kadar."

O yumuşak şaplaklar, evet.

"Asıl mesele kırbaçlanması değildi. Ama çocuklarını ondan aldığı anda, Alice'in oracıkta öleceğini sandım. Çıglık atıyor, ağlıyor ve bağırıp çağırıyordu. Sonra hastalandı ve

ona ben bakmak zorunda kaldım.” Sarah bir an sessiz kaldı. “Onun yakınında bile olmak istemiyordum. Sahip Tom benim bebeklerimi sattığında, sadece uzanıp ölmek istedim. Alice’i o halde gördükçe, her şeyi yeniden hatırlıyordum.”

O sırada Carrie içeri geldi; yüzü gözyaşlarıyla ıslanmıştı. Şaşırmamış bir halde yanıma gelip bana sarıldı.

“Biliyorsun?” diye sordum.

Başıyla onayladı; sonra da beyaz insanlar için yaptığı işareti yapıp beni kapıya doğru itti. Gittim.

Rufus’u kütüphanede masasında bir silahı okşarken buldum.

Başını kaldırıp ben tam geri çekilmek üzereyken beni gördü. Birden, kendimden emin bir halde anladım ki beni çağırıldığında buraya doğru geliyordu. O zaman beni çağırmasını sağlayan neydi? Kendini vurmasını engellemem için bilinçaltında olan bir arzu mu?

“İçeri gel, Dana.” Sesi kulağa boş ve ölü geliyordu.

Eski Windsor model sandalyemi masasına doğru çekip oturdum. “Bunu nasıl yapabildin, Rufi?”

Cevap vermedi.

“Oğlunla kızın... Onları nasıl satabildin?”

“Satmadım.”

Bu beni durdurdu. Neredeyse her türlü cevaba –ya da cevap gelmemesine– kendimi hazırlamıştım. Ama inkâra.... “Ama... ama...”

“Kaçtı.”

“Biliyorum.”

“Anlaşıyorduk. Biliyorsun. Sen buradaydın. İyiydi. Bir defasında, sen gittikten sonra odama geldi. Kendi isteğiyle geldi.”

“Rufi...?”

“Her şey yolundaydı. Joe’nun derslerine bile devam ettim. Ben! Ona, ikisini de azat edeceğimi söyledim.”

“Sana inanmıyordu. Hiçbir şeyi yazıya dökmüyordun.”

“Yapacaktım.”

Omuz silktim. "Çocuklar nerede, Rufi?"

"Baltimore'da, annemin kız kardeşindeler."

"Ama... neden?"

"Onu cezalandırmak, onu korkutmak için. Eğer yapmazsa... eğer beni terk etmeye kalkarsa neler olabileceğini ona göstermek için."

"Aman Tanrım! Ama en azından hastalandığında onları geri getirebilirdin."

"Keşke getirseydim."

"Neden getirmedi?"

"Bilmiyorum."

İğrenerek yüzümü başka tarafa çevirdim. "Onu öldürdün. Tıpkı o silahı Alice'in kafasına dayayıp tetiği çekmişsin gibi." Silaha bakıp çabucak masaya bıraktı.

"Şimdi ne yapacaksın?"

"Nigel bir tabut getirmeye gitti. İyi bir tane, öyle sıradan ev yapımı bir kutu değil. Bir de yarın gelmesi için bir rahip tutacak."

"Onu demiyorum, oğlunla kızın için ne yapacaksın?"

Çaresizce bana baktı.

"İki özgürlük sertifikası," dedim. "En azından onlara bunu borçlusun. Onları annelerinden mahrum bıraktın."

"Lanet olsun Dana! Şunu söylemeyi kes! Onu öldürdüğümü söylemeyi kes."

Öylece ona baktım.

"Beni niye terk ettin? Sen gitmeseydin, belki o da kaçmazdı."

Ona Sam'i satmaması için yalvardığımda tokat attığı yüzümü ovaladım.

"Gitmek zorunda değildin!"

"Yakınında olmak istemediğim bir şeye dönüşüyordun."

Sessizlik.

"İki özgürlük sertifikası, Rufi, tamamen yasal. Onları özgür büyüt. En azından bunu yapabilirsin."

Ertesi gün cenaze dışarıda yapıldı. Herkes katıldı – tarla işçileri, ev hizmetçileri, hatta kaygısız Evan Fowler bile. Rahip, uzun boylu, kömür karası renginde, kalın sesli bir adamdı; yüzü bana, ben onu tanıyamayacak kadar küçük bir yaştayken ölen babamın bir resmini hatırlattı. Rahibin okuma yazması vardı. Ben onu dinlemeye katlanamayacak hale gelene kadar kocaman ellerinde bir Kitabı Mukaddes tutup Eyüp'ten ve Vaiz'den bölümler okudu. Yengemle dayımın sıkı Baptist derslerine aldırış etmemiştim. Ama şimdi bile, hatta özellikle şimdi, Eyüp'ün acı, hüznünlü sözleri içime dokunuyordu. “İnsanı kadın doğurur, günleri sayılı ve sıkıntı doludur. Çiçek gibi açıp solar, gölge gibi gelip geçer...”

Bir şekilde sessiz kaldım, sessizce akan gözyaşlarını sildim, sivrisinekleri ve diğer sinekleri kovaladım, fısıltılar duydum.

“Cehenneme gitti! Kendini öldürenlerin cehenneme gittiğini bilmiyor musun!”

“Kapa çeneni! Yoksa Sahip Rufi seni öyle bir yapar ki aşağıya, onun yanına gittiğini sanırsın!”

Sessizlik.

Onu gömdüler.

Sonrasında büyük bir akşam yemeği verildi. Kendi evimdeki akrabalarım da cenazelerden sonra büyük yemekler verirdi. Bu geleneğin bu kadar eskiye dayanabileceğini hiç düşünmemiştim.

Biraz yedim, sonra yalnız kalabilmek için, yazmak için kütüphaneye gittim. Bazen söyleyemediğim şeyler olduğundan, o konudaki hislerimi çözemediğimden, onları içimde saklı tutamadığımdan bir şeyler yazardım. Bunlar, sonrasında hep imha ettiğim türden yazılardı. Başka hiç kimse için değillerdi. Kevin için bile.

Daha sonra, yazmayı neredeyse bitirmiştik ki Rufus içeri

girdi. Masaya geldi, Windsor model sandalyeme oturdu –ben onun yerinde oturuyordum– ve başını masaya dayadı. Hiçbir şey konuşmadık ama bir süre birlikte oturduk.

Ertesi gün beni yanında kasabaya götürdü; beni eski, tuğla örgülü Adliye Binası'na soktu ve çocukları için özgürlük sertifikaları hazırlatırken benim izlememe izin verdi.

“Onları geri getirirsem,” dedi eve dönerken, “onlara bakar mısın?”

Başımı sağa sola salladım. “Bu onlar için iyi olmaz, Rufi. Burası benim evim değil. Bana alışırlar, sonra ben giderim.”

“Kim bakacak o zaman?”

“Carrie. Sarah ona yardım edecek.”

İlgisizce başını sallayıp onayladı.

Birkaç gün sonra sabah erkenden Easton Point'e doğru yola çıktı; oradan Baltimore'a giden bir buharlı gemiye binecekti. Çocuklar konusunda yardım etmek için onunla gitmeyi teklif ettim ama şüphe dolu bir bakıştan başka bir karşılık almadım – anlamakta zorlanmadığım bir bakıştı.

“Rufi, senden kaçmak için Baltimore'a gitmeme gerek yok. Gerçekten yardım etmek istiyorum.”

“Sen burada kal yeter,” dedi. Ve yola çıkmadan önce Evan Fowler'la konuşmak için dışarı çıktı. En son eve nasıl gittiğini biliyordu. Bana sormuştu, ben de ona söylemiştim.

“Ama neden?” diye buyurmuştu. “Kendini öldürebilirdin.”

“Ölmekten beter şeyler var,” demiştim.

Arkasını dönüp yanımdan gitmişti.

Şimdi beni eskisinden daha çok izliyordu. Elbette beni sürekli izleyemezdi ve beni zincire vurmak istemediği sürece, istediğim zaman öyle ya da böyle bir yolunu bulup bu dünyadan gitmemi engelleyemezdi. Beni kontrol edemezdi. Bu, onu bariz bir şekilde rahatsız ediyordu.

Rufus gittikten sonra, Evan Fowler evde olması gerektiğinden daha fazla durmaya başladı. Benimle çok az konuşuyor, bana hiç emir vermiyordu. Ama oradaydı. Margaret Weylin'in odasına sığındım ve o kadar memnun oldu ki aralıksız konuştu. Kendimi gülerken ve onunla gerçekten soh-

bet ederken buldum; sanki aptalca engellerin getirdiği ekstra yük olmadan konuşan bir çift yalnız insanmışız gibi.

Rufus geri geldi; koyu tenli, küçük kızı kucağında, şimdi ona daha da çok benzeyen oğlu önünde, birlikte yürüyerek eve girdiler. Joe beni holde görüp bana doğru koştu.

“Dana Teyze, Dana Teyze!” Ve bir kucaklaşmadan sonra, “Şimdi daha iyi okuyabiliyorum. Babam bana öğretiyor. Duymak ister misin?”

“Elbette isterim.” Başımı kaldırıp Rufus’a baktım. *Babam?*

Rufus, ağzı sımsıkı kapalı, sanki konuşmam için bana meydan okur gibi yüzüme bakıyordu. Oysa söylemek istediğim tek şey, “Bunca zaman aklın neredeydi?” idi. Oğlan kısacık hayatını, babasını “Sahip” diye çağırarak geçirmişti. Eh, artık bir annesi olmadığına göre, sanırım Rufus, oğlanın bir babasının olmasının vaktinin geldiğini düşünmüştü. Rufus’a gülümsemeyi becerdim – gerçek bir gülümseme. Nihayet oğlunu tanıdığı için utanç hissetmesini ya da savunmaya geçmesini istemedim.

Geri gülümsedi; rahatlamış gibiydi.

“Derslere yine benim devam etmeme ne dersin?”

Başıyla onayladı. “Herhalde diğerleri de çok unutmamıştır; o kadar zaman olmadı.”

Unutmamışlardı. Anlaşılan o ki sadece üç aylığına gitmiştim. Çocuklar bir nevi erken bir yaz tatili yaşamıştı. Şimdi okula geri dönüyorlardı. Ben de yavaş yavaş, hafif hafif Rufus’u işlemeye girişip birkaç tanesini daha, çok daha fazlasını –belki vasiyetinde hepsini– azat etmesi için onu zorlamaya başladım. Köle sahiplerinin öyle şeyler yaptığını duymuştum. İç Savaş’a daha otuz yıl vardı. Kendilerine yeni bir hayat kuracak kadar genç olan bazı yetişkin kölelerin azat edilmesini sağlayabilirdim. Nihayet, herkese faydası dokunacak bir iyilik yapabilirdim. Artık kendi özgürlüğüm bir adım ötemde olduğu için kendimi, en azından bunu deneyecek kadar güvende hissediyorum.

Artık Rufus beni ihtiyacı olduğundan daha fazla yanında tutuyordu. Beni açıktan yemeklerini paylaşmaya davet

ediyordu ve köleleri azat etme konusunda konuşurken beni dinliyor gibiydi. Ama hiçbir söz vermiyordu. Onun yaşında vasiyetname hazırlamanın aptalca olduğunu düşünüp düşünmediğini merak ediyordum – ya da belki de daha fazla köleyi azat etmenin aptalclık olduğunu düşünüyordu. Hiçbir şey söylemiyordu; o yüzden ben de bilemiyordum.

Ama sonunda bana cevap verdi; bilmek istediğimden çok daha fazlasını söyledi. Söylediklerinin hiçbirisi aslında beni şaşırtmamalıydı.

Bir gün öğleden sonra kütüphanede, “Dana,” dedi, “Bu insanları azat edecek bir vasiyetname hazırlayıp sonra da sana söylemem için deli olmam lazım. Bu tür bir delilik için lanet olası erken bir yaşta ölebilirim.”

Ciddi olup olmadığını anlamak için yüzüne bakmam gerekti. Ama ona bakmak, kafamı daha da karıştırdı. Gülüyordu ama tamamen ciddi olduğu izlenimine kapıldım. Kölelerini azat etmesini sağlamak için onu öldüreceğime inanıyordu. Tuhaf olsa da bu fikir aklıma gelmemişti. Önerim masumdu. Ama onun da haklı olduğu bir taraf olabiliirdi. Bu, eninde sonunda aklıma gelirdi.

“Eskiden seninle ilgili kâbuslar görürdüm,” dedi. “Ben küçükken başladılar – tam perdeleri ateşe verdikten sonra. Yangını hatırlıyor musun?”

“Tabii ki.”

“Rüyamda seni görür ve soğuk terler dökerek uyanırdım.”

“Rüya... benim seni öldürdüğüm rüyalar mı?”

“Tam olarak değil.” Duraksayıp bana uzun, anlamlandıramadığım bir bakış attı. “Rüyamda senin beni terk ettiğini görürdüm.”

Kaşlarımı çattım. Bu, Kevin’in onu söylerken duyduğu şeye benziyordu – Kevin’in şüphelerini uyandıran şeye. “Kalamam,” dedim dikkatlice, “gitmek zorundayım. Buraya ait değilim.”

“Evet aitsin! Bana kalırsa, aitsin. Ama demeye çalıştığım bu değil. Sen gidersin ama nihayetinde geri gelirsin. Fakat kâbuslarımda bana yardım etmeden gidiyorsun. Sırtını dö-

nüyor ve beni başım belada canım yanarken hatta belki de ölürken bırakıp gidiyorsun.”

“Ah. Bu rüyaların sen küçükken başladığından emin misin? Kulağa daha çok Isaac’le kavgandan sonra düşünmüş olacağın bir şeymiş gibi geliyor.”

“O zaman kötüleştiler,” diye itiraf etti. “Ama çok daha önceden, yangında başladılar – istersen bana yardım edebileceğini, istemezsen etmeyeceğini fark ettiğim anda. O kâbusları yıllarca gördüm. Sonra Alice bir süre burada kaldığında, kayboldular. Şimdi geri geldiler.”

Durdu ve sanki bir şey söylememi –belki onu temin etmemi, ona asla öyle bir şey yapmayacağıma dair ona söz vermemi– bekliyormuş gibi bana baktı. Ama o sözleri söylemeye dilim varmadı.

“Görüyor musun?” dedi sessizce.

Sıkıntıyla koltuğumda kıpırdandım. “Rufi, bana ihtiyaç duymana neden olan türden belalara hiç bulaşmadan iyice yaşlanana kadar yaşayan kaç tane insan olduğunu biliyor musun? Bana güvenmiyorsan, o zaman dikkatli olmak için her zamankinden daha çok nedenin var.”

“Sana güvenebileceğimi söyle.”

Rahatım daha da kaçtı. “Benim sana güvenmemi imkânsızlaştıran şeyler yapıp duruyorsun – ki güvenin iki taraflı işlemesi gerektiğini biliyorsun.”

Başını sağa sola salladı. “Bilmiyorum. Hiçbir zaman sana nasıl davranmam gerektiğini bilmiyorum. Herkesin kafasını karıştırıyorsun. Tarla işçilerine fazla beyaz geliyorsun – sanırım bir nevi hain gibi.”

“Ne düşündüklerini biliyorum.”

“Babam her zaman, senin tehlikeli olduğunu düşünürdü çünkü beyazlara özgü çok fazla yol yordam biliyordun ama siyahtın. Hatta fazla siyah, derdi babam. Gözleyip düşünen ve bela çıkaran türden siyah. Bunu Alice’e söyledim ve güldü. Bazen babamın benden daha sağduyulu olduğunu söyledi. Babamın senin hakkında haklı olduğunu ve bunu bir gün benim de öğreneceğimi söyledi.”

Sıçradım. Alice gerçekten böyle bir şey söylemiş miydi?

“Ve annem,” diye sakince devam etti Rufus, “seninle konuşurken gözlerini kapadığında, hiç çaba sarf etmeden senin siyah olduğunu unutabildiğini söylüyor.”

“Ben siyahım,” dedim. “Sen, sırf benimle konuştu diye siyah bir adamı satıp ailesinden ayırdığında, benim sana karşı iyi duygular beslememi bekleyemezsin.”

Gözlerini kaçırdı. Daha önce Sam konusunda gerçekten tartışmamıştık. Sadece üstü kapalı bir şekilde konuşmuş, tam olarak ondan bahsetmeden ona gönderme yapmıştık.

“Seni istiyordu,” dedi Rufus pervasızca.

Gözlerimi ona diktim; şimdi Sam'den neden bahsetmediğimizi anlıyordum. Konu fazla tehlikeliydi. Başka şeylerin bahsini açabilirdi. Şu anda bize, Rufus'la bana, güvenli konular lazımdı – mısırın fiyatı, kölelere gereken erzaklar, o tür şeyler.

“Sam hiçbir şey yapmadı,” dedim. “Onun aklından geçtiğini sandığın şey için sattın onu.”

“Seni istiyordu,” diye tekrarlardı Rufus.

Sen de, diye düşündüm. Artık üzerimdeki baskıyı hafifletecek bir Alice yoktu. Eve gitmenin zamanı gelmişti. Ayağa kalkmaya başladım.

“Gitme, Dana.”

Durdum. Ondan aceleyle uzaklaşmak –kaçmak– istemedim. Bileğimdeki yeni kabuk bağlamış hassas dokuyu yeniden açmak için tavanarasına gittiğimi anlamasına neden olacak herhangi bir ipucu vermek istemedim ona. Geri oturdum. O da koltuğuna geri yaslandı ve ben, keşke şansım varken kaçsaydım diye dileylene kadar bana baktı.

“Bu defa evine gittiğinde ne yapacağım?” diye fısıldadı.

“Hayatta kalacaksın.”

“Düşünüyorum da... ne diye uğraşayım ki?”

“Hiç olmadı, çocukların için,” dedim. “Onun çocukları. Ondan sana kalan tek şey onlar.”

Gözlerini kapayıp bir eliyle ovuşturdu. “Şimdi senin çocukların olmalılar,” dedi. “Onlar için en ufak bir şey hissetseydin kalırdın.”

Onlar için mi? “Kalamayacağımı biliyorsun.”

“İsteseydin kalabilirdin. Senin canını yakmazdım, sen de kendi canını yakmak zorunda kalmazdın... yine.”

“Bir şey sinirini bozana, seni öfkeliendirene ya da kıskandırana kadar canımı yakmazdın. Biri senin canını yakana kadar benim canımı yakmazdın. Rufi, seni tanıyorum. Geri dönecek bir evim olmasaydı –ve orada beni bekleyen biri olmasaydı– bile burada kalamazdım.”

“Şu Kevin!”

“Evet.”

“Keşke onu vursaydım.”

“Vursaydın şimdiye sen de ölmüş olurdun.”

Doğrudan karşımda durmak için vücudunu çevirdi. “Bunu sanki bir anlamı varmış gibi söylüyorsun.”

Gitmek için ayağa kalktım. Söyleyecek bir şey kalmamıştı. Benim ona veremeyeceğimi bildiği şeyi istemişti, ben de reddetmiştim.

“Biliyor musun, Dana,” dedi yumuşak bir sesle, “ilk kez Alice’i bana gönderdiğinde ve onun benden ne kadar nefret ettiğini gördüğümde, onun yanında uyuyakalacağımı ve beni öldüreceğini düşündüm. Bana bir şamdanla vuracak. Yatağı ateşe verecek. Mutfakevinden bir bıçak getirip...”

“Bütün bunları düşündüm ama korkmadım. Çünkü beni öldürürse, olan olurdu. Ondan sonra hiçbir şeyin önemi olmazdı. Ama yaşarsam, ona sahip olurdum. Ve Tanrı biliyor, ona sahip olmak zorundaydım.”

Ayağa kalkıp yanıma geldi. Geri adım attım ama yine de beni kollarından yakaladı. “Ona o kadar benziyorsun ki, buna dayanamıyorum,” dedi.

“Bırak beni, Rufi!”

“Siz tek bir kadınıdınız,” dedi. “Sen ve o. Bir kadın. Bir bütünün iki yarısı.”

Ondan uzaklaşmam lazımdı. “Bırak beni, yoksa rüyaların gerçek olur!” Terk etmek. Alice’in elinde olmayan tek silah. Rufus ölmekten korkmuyor gibiydi. Şimdi keder içindeyken neredeyse ölmek istiyor gibiydi. Ama yalnız ölmekten kor-

kuyordu, onca zaman boyunca bağılı olduğu insan tarafından terk edilmekten korkuyordu.

Kollarımı tutarak ayağa kalktı; belki de ne yapması gerektiğine karar vermeye çalışıyordu. Bir an sonra ellerinin gevşediğini hissettim ve geri çekildim. O korkusunu bastırmadan önce hemen gitmem gerektiğini biliyordum. Bunu yapabilirdi. Kendini her şeye ikna edebilirdi.

Kütüphaneden ayrılıp ana merdivenlerden, sonra da tavanasının merdivenlerinden yukarı çıktım. Çantama, bıçağıma...

Merdivende ayak sesleri.

Bıçak!

Çantamı açtım, tereddüt ettim, sonra ağzı açık olan bıçağı geri çantama koydum.

Rufus kapıyı açtı, içeri girdi, büyük sıcak boş odada etrafa bakındı. Beni hemen gördü ama yine de etrafa bakındı – yalnız olup olmadığımızı anlamak için mi?

Yalnızdık.

Yanıma gelip döşekte yanı başıma oturdu. “Üzgünüm Dana,” dedi.

Üzgün mü? Neredeyse yapmış olduğu şey için mi, yoksa yapmak üzere olduğu şey için mi? Üzgün. Daha önce ben-den birçok defa birçok şekilde özür dilemişti ama özürleri hep üstü kapalıydı: “Benimle yemek ye, Dana. Sarah özel bir şeyler pişiriyor.” Ya da, “Bak, Dana, kasabadan sana yeni bir kitap aldım.” Ya da, “Burada biraz kumaş var, Dana. Belki kendine ondan bir şey yapabilirsin.”

Şeyler. Canımı yaktığını ya da beni kırdığını bildiğinde verilen hediyeler. Ama daha önce hiç, “Üzgünüm Dana,” dememişti. Emin olmayan gözlerle ona baktım.

“Hayatım boyunca kendimi hiç bu kadar yalnız hissetmedim,” dedi.

Bu sözler bana, başka sözlerin hiç dokunamayacağı kadar dokundu. Yalnızlığı iyi bilirdim. Düşüncelerimin Kevin’sız eve gittiği o zamana kaydığını fark ettim – o zaman hissettiğim yalnızlığa, korkuya, ara sıra bastıran ümitsizliğe. Ama

ümitsizlik, Rufus için ara sıra bastıran bir şey olmazdı. Alice ölmüş ve gömülmüştü. Rufus'un artık sadece çocukları kalmıştı. Ama çocuklardan en azından biri de Alice'i sevmişti. Joe.

Eve geldiği ilk gün, "Annem nereye gitti?" diye sormuştu.

"Uzağa," demişti Rufus. "Uzağa gitti."

"Ne zaman dönecek?"

"Bilmiyorum."

Oğlan yanına geldi. "Dana Teyze, annem nereye gitti?"

"Canım... annen öldü."

"Öldü mü?"

"Evet. Yaşlı Mary Teyze gibi." Mary nihayet son yolculuğuna çıkmış, büyük ödüle kavuşmuştu. Seksen yıldan fazla yaşamıştı – insanların dediğine göre Afrika'dan gelmişti. Nigel onun için bir kutu yapmıştı ve Mary, Alice'in şu anda yatığı yerin yakınına defnedilmişti.

"Ama annem yaşlı değildi."

"Hayır, hastaydı, Joe."

"Babam uzağa gittiğini söyledi."

"Tamam işte... cennete gitti."

"Hayır!"

Ağlamıştı; ben de onu yatıştırmaya çalışmıştım. Kendi annemin ölümünü hatırladım – keder, yalnızlık, yengemle dayımın evindeki belirsizlik.

Oğlanı tutup ona hâlâ babasının olduğunu söyledim – Tanrım lütfen. Sarah, Carrie ve Nigel'in onu sevdiğini. Ona bir şey olmasına izin vermezlerdi – sanki onu hatta kendilerini koruyacak güçleri varmış gibi.

Joe'nun bir süreliğine annesinin kulübesine yalnız gitmesine izin verdim. Yapmak istedi. Sonra Rufus'a ne yaptığımı söyledim. Rufus da bana vursa mı, teşekkür mü etse, bilememişti. Yüzünün derisi gerilmiş, keskin gözlerle öfke içinde yüzüme bakmıştı. Sonra, nihayet gevşeyip başıyla onaylamış ve oğlunu bulmaya gitmişti.

Şimdi benimle oturuyordu – üzgün ve yalnız hissederek; benim, ölenin yerini almamı isteyerek.

“Benden hiç nefret etmedin, değil mi?” diye sordu.

“Hiç uzun sürmedi. Neden bilmiyorum. Nefretimi kazanmak için çok uğraştın, Rufi.”

“O benden nefret etti. İlk kez onu zorlamamdan itibaren.”

“Onu suçlamıyorum.”

“Kaçmadan hemen öncesine kadar. Benden nefret etmeyi bırakmıştı. Seninki ne kadar zaman alacak, merak ediyorum.”

“Ne?”

“Nefret etmeyi bırakman.”

Of Tanrım. Neredeyse irademe karşı gelerek parmaklarımı, hâlâ çantamda saklı duran bıçağın sapının etrafında kenetledim. Öteki elimi alıp kendi elinin içinde, ancak ben elimi çekmeye çalışana kadar süreceğini bildiğim bir naziklikte tuttu.

“Rufi,” dedim, “çocukların...”

“Özgürler.”

“Ama küçükler. Onların özgürlüğünü korumana ihtiyaçları var.”

“O zaman bu da sana bağlı, değil mi?”

Bir anda sinirlenerek elimi büküp ondan uzaklaştırmaya çalıştım. Tutuşu anında okşamadan hapsetmeye dönüştü. Sağ elim, bıçağın üstünde terlemiş ve kayganlaşmıştı.

“Sana bağlı,” diye tekrarladı.

“Hayır, lanet olsun, değil! Senin hayatta kalman çok uzun bir süre boyunca bana bağlıydı! Niye başladığın işi bitirip kendini vurmadın? Seni durdurmazdım!”

“Biliyorum.”

Sesindeki yumuşaklık, başımı kaldırıp ona bakmama neden oldu.

“O zaman başka kaybedecek neyim var ki?” diye sordu. Beni geriye, döşeğe doğru itti ve birkaç dakikalığına öylece kıpırdamadan yattık. Neyi bekliyordu? Ben neyi bekliyordum?

Başını omzuma dayamış, sol kolunu bana sarmış, sağ koluyla hâlâ elimi tutar halde yatıyordu ve ben, öylece kıpırda-

mamaya devam edip onu bunun için bile affetmemin ne kadar kolay olduğunu fark etmeye başladım. Onca ettiğim lafa rağmen ne kolaydı. Ama bıçağı kaldırıp defalarca kez kurtardığım vücuda saplamak çok zor olacaktı. Öldürmek ne zordu...

Canımı acıtmıyordu; olduğum gibi kalırsam acıtmazdı da. Babası değildi; yaşlı ve çirkin, gaddar ve iğrenç. Sanki yakın zamanda banyo yapmış gibi sabun kokuyordu – benim için miydi? Kızıl saçları düzgünce taranmıştı ve hafif ıslaktı. Tess babası için neydiyse, ben Rufus için asla o olmazdım – mısır soyma partisinde viski sürahisi gibi elden ele geçirilen bir şey. Bana öyle bir şey yapmazdı, ya da beni satmazdı veya...

Hayır.

Bıçağı, hâlâ terden kaygan olan elimde hissedebiliyordum. Köle köledir. Ona her şey yapılabilir. Rufus da Rufus'tu – dengesiz, bir an cömert, bir an korkunç. Onu atalarımından biri, küçük kardeşim, arkadaşım olarak kabul edebilirdim ama sahibim olarak değil, oynaşım olarak değil. Bunu bir kere anlamıştı.

Sertçe dönüp ondan kurtuldum. Canımı yakmamaya çalışarak beni yakaladı. Bıçağı kaldırırken bile, böğrüne saplar-ken bile canımı yakmamaya çalıştığının farkındaydım.

Çığlık attı. Daha önce hiç kimsenin öyle çığlık attığını duymamıştım – tam bir hayvan sesiydi. Yine çığlık attı; gırtlaktan gelen, daha alçak ve çirkin bir sestti.

Bir an elimi ondan kurtardım ama ben uzaklaşmadan kolumu yakaladı. Sonra boşta olan elini yumruk yapıp beni yumruklamak için suratıma indirdi, sonra yine indirdi; çok uzun zaman önce o devriyenin yaptığı gibi.

Bir şekilde bıçağı ondan çekip kurtardım, havaya kaldırdım ve indirip yine sırtına sapladım.

Bu defa sadece bir hırıltı sesi çıkardı. Çapraz halde üstüme yığıldı; nasıl oluyorsa hâlâ canlıydı, hâlâ kolumu tutuyordu.

Darbelerden bilincimi yarı kaybetmiş bir halde, mide bulantısı içinde, onun altında yatıyordum. Midem bükülür gibi oldu ve ikimizin birden üstüne kustum.

“Dana?”

Bir ses. Bir adamın sesi.

Başımı çevirmeyi becerdim ve Nigel’in kapı ağzında durduğunu gördüm.

“Dana, ne...? Ah hayır. Tanrım hayır!”

“Nigel...” diye inledi Rufus ve uzun titreyen bir nefes verdi. Üstümde boylu boyunca yatan vücudu gevşedi ve kurşun gibi ağırlaştı. Bir şekilde onu iterek kendimden uzaklaştırdım – hâlâ kolumun üstünde olan eli hariç. Sonra içimi burkan korkunç bir mide bulantısıyla kıvrandım.

Rufus’un elinden daha sert ve daha güçlü olan bir şey koluma kenetlendi; kolumu sıkıyor, sertleştiriyor, üstüne bastırıyordu –başta acısız bir şekilde– kolumun içine karışıyor, sanki kolum başka bir şeyin içine katılıyormuş gibi kolumla birleşiyordu. Soğuk ve cansız bir şey.

Bir şey... boya, sıva, tahta – bir duvar. Oturma odasının duvarı. Tekrar evdeydim – kendi evimde, kendi zamanımda. Ama nasıl oluyorsa hâlâ tutuluyordum; sanki kolum duvarın içinden çıkıp dışarı doğru büyüyormuş –ya da duvarın içine doğru büyüyormuş– gibi bir halde duvara yapışmıştım. Sol elim, dirseğimden parmak uçlarıma kadar duvarın bir parçası olmuştu. Elin sıvayla birleştiği noktaya baktım, anlamayarak uzun uzun baktım. Tam olarak Rufus’un parmaklarının tuttuğu noktaydı.

Kolumu kendime doğru çektim, sertçe çektim.

Ve birdenbire üstüme çığ gibi bir acı indi; kan kırmızısı, inanılmaz bir acı! Ve çığlık ardına çığlık attım.

Bitiş

Kolum yeterince iyileşir iyileşmez Maryland'e uçtuk. Orada bir araba kiraladık –Kevin nihayet yine araba kullanıyordu– ve Baltimore'da dolanıp Easton'a gittik. Artık Rufus'un kullandığı buharlı gemi değil, bir köprü vardı. Ve nihayet, o kadar yakınında yaşayıp da çok azını gördüğüm kasabaya iyice bakabildim. Adliye binasıyla eski bir kilise ve zamanın aşındırmadığı birkaç tane eski bina daha bulduk. Bir de Burger King, Holiday Inn ve Texaco, siyah çocuklarla beyaz çocukların birlikte okuduğu okullar ve dönüp dönüp Kevin'la bana bakan yaşlı insanlar bulduk.

Kasabanın dışına çıkıp hâlâ ağaçlık ve çiftliklerle kaplı olan bölgeye gittik ve eski evlerden bazılarını bulduk. Birkaç tanesi Weylin evi olabilirdi. Evlere iyi bakılmıştı ve güzelleşmişlerdi ama esasen aynı evlerdi – kırmızı tuğlalı, Georgia'ya özgü sömürge mimarisi tarzında yapılmış evler.

Ama Rufus'un evi yoktu. Aşağı yukarı anlayabildiğimiz kadarıyla evin yerini şimdi büyük bir mısır tarlası kaplıyordu. Rufus gibi ev de toprağa karışmıştı.

Rufus'un mezarını bulmak için ısrar eden, çiftçiyi bu konuda sorguya çeken bendim çünkü babası gibi, yaşlı Mary ve Alice gibi, Rufus da muhtemelen plantasyona gömülmüştü.

Ama çiftçi hiçbir şey bilmiyordu – ya da en azından hiçbir şey söylemiyordu. Bulduğumuz tek ipucu –aslında bir ipu-

cundan fazlasıydı- eski bir gazete yazısıydı; Rufus Weylin Bey'in evinde çıkan ve evi kısmen yok eden yangında öldüğüne dair bir ilandı. Ve sonraki günlerin gazetelerinde, Rufus Weylin Bey'in mal varlığından olan kölelerin satışına dair ilanlar. Bu köleler ilk isimleriyle, yaklaşık yaşları ve yetenekleri belirtilerek listelenmişti. Nigel'in üç oğlu da listedeydi ama Nigel'la Carrie yoktu. Sarah listedeydi ama Joe ve Hagar değildi. Onlar dışında herkes listedeydi. Herkes.

Bunu düşündüm; elimden geldiğince parçaları birleştirdim. Mesela, yangın. Yangını muhtemelen benim yaptığım şeyin üstünü örtmek için -örtmüştü de- Nigel çıkarmıştı. Rufus'un yanarak öldüğü sanılmıştı. Eksik gazete kayıtlarında, Rufus'un öldürüldüğüne, hatta yangının kasten çıkarıldığına işaret eden hiçbir iz bulamadım. Nigel iyi bir iş çıkarmış olmalıydı. Margaret Weylin'i evden canlı çıkarmayı da başarmış olmalıydı. Kadının öldüğünden hiç bahsedilmiyordu. Ve Margaret'in Baltimore'da akrabaları vardı. Ayrıca Hagar'ın evi Baltimore'daydı.

Kevin'la ben, gazeteleri, resmi kayıtları taramak, Margaret'la Hagar'ı birbirine bağlayan ya da hiç olmadı, isimlerini anan herhangi bir şey bulabilmek için Baltimore'a geri döndük. Margaret, çocukların ikisini de almış olabilirdi. Belki Alice öldüğü için onları kabul etmişti. Sonuçta onun torunlarıydı, tek çocuğunun oğlu ve kızıydı. Onların bakımını üstlenmiş olabilirdi. Onları köle olarak tutmuş da olabilirdi. Ama öyle yaptıysa bile, en azından Hagar 14. Anayasa Değişikliği'nin kendisini azat ettiğini görecektir kadar yaşamıştı.

Kevin uğradığımız binalardan biri olan Maryland Tarih Vakfı'ndan çıkınca, "Bir vasiyet bırakabilirdi," dedi. "O insanları en azından artık onlara ihtiyacı olmadığında azat edebilirdi."

"Ama düşünmesi gereken bir annesi vardı," dedim. "Ve daha yirmi beş yaşındaydı. Muhtemelen vasiyetname hazırlamak için önünde çok zaman olduğunu düşünüyordu."

"Onu savunmayı bırak," diye söylendi Kevin.

Tereddüt ettim, sonra başımı sağa sola salladım. "Savun-

muyordum. Sanırım bir şekilde kendimi savunuyordum. Yani neden öyle bir vasiyetnameyi hazırlamadığını biliyorum. Ona sordum; o da bana söyledi.”

“Neden?”

“Benim yüzümden. Sonrasında onu öldüreceğimden korkuyordu.”

“Senin bunu bilmene bile gerek yoktu ki!”

“Evet ama sanırım bu riski göze almak istemiyordu.”

“Haklı mıydı... korkmakta?”

“Bilmiyorum.”

“Onunlayken katlandıklarını düşünürsek bundan şüpheliyim. O sana saldırana kadar onu gerçekten öldürebilir miydin, zannetmiyorum.”

O zaman bile zar zor yapabildim. O son anların nasıl yaşandığını Kevin hiçbir zaman bilmeyecekti. Olanları ona genel hatlarıyla anlatmıştım; o da çok az soru sormuştu. Bunun için ona minnettardım. Şimdi de sadece, “Meşru müdafaa,” dedim.

“Evet,” dedi.

“Ama bedeli... Nigel’in çocukları, Sarah, diğerleri...”

“Bitti,” dedi Kevin. “Artık olanları değiştirmek için yapabileceğin bir şey yok.”

“Biliyorum.” Derin bir nefes aldım. “Çocukların birlikte kalmasına –belki Sarah’yla kalmasına– izin verilip verilmediğini merak ediyorum.”

“Araştırdın,” dedi. “Ve hiçbir kayıt bulamadın. Muhtemelen hiçbir zaman bilmeyeceksin.”

Tom Weylin’in botunun yüzümde bıraktığı yara izine, elbisemin boş koluna dokundum. “Biliyorum,” diye tekrarladım. “Zaten buraya niye gelmek istedim ki. Gören, geçmişten hâlâ bıkmadın mı der.”

“Muhtemelen buraya gelmek istemenin nedeni benim gelmek istememin nedeniyle aynı.” Omuz silkti. “Anlamaya çalışmak. O insanların var olduğunu gösteren gerçek bir kanıta dokunmak. Aklının yerinde olduğuna dair kendine güven vermek.”

Başımı çevirip eski bir malikâneden devşirme olan Tarih Vakfı'nın tuğla binasına baktım. “Bunu birine, herhangi birine anlatsak, aklımızın o kadar da yerinde olduğunu düşünmezdi.”

“Öyleyiz,” dedi. “Ve oğlan artık öldüğüne göre, öyle kalmak için de bir şansımız var.”

Eleştirel Makale*

Robert Crossley

“Köleliğin tarihçesi öylesine karmakarışık düğümlerdir ki!”**
Harriet Jacobs, *Incidents in the Life of a Slave Girl*
[Bir Köle Kızın Hayatındaki Olaylar]

1970’te, yirmi üç yaşındayken, acemi bilimkurgu yazarları için düzenlenen bir yaz atölyesine katıldığında, Octavia Estelle Butler, on yaşından beri içinde beslediği tutkuyu gerçekleştirmek için kararlı bir adım atmış olur. Babasını bebekken kaybeden ve tek çocuk olan Butler, hayatta kalma mücadelesi veren kadınların çok erken yaşta farkına vardı. Anneannesi ona, yedi çocuk büyütürken Louisiana’nın şeker kamışı tarlalarında amansız koşullarda çalışma hikâyelerini anlatırdı. On yaşından beri çalışan annesi Octavia M. Butler, bütün yetişkinlik hayatı boyunca geçimini evlerde hizmetçilik yaparak sağladı. *Yakın* tam yayımlanmadan önce yazarın bir röportajında, Veronica Mixon’a söylediği gibi, ailesindeki kadınların deneyimleri, genç yaşta okuduklarını ve ilk yazma girişimlerini yakından etkiledi: “Bazen hayatları bana o kadar berbat, öylesine neşeden ya da ödülден yoksun gö-

333

* Crossley’nin makalesinden kısaltılarak kullanılmıştır. -yhn

** Alıntıda “karmakarışık düğümler” olarak çevirdiğim ifadenin İngilizcesi olan “tangled skeins,” Türkçeye genellikle “arapsaçı” olarak çevrilmektedir. Bu ırkçı sözü tekrarlamak istemediğim için burada “karmakarışık düğümler” ifadesini tercih ettim. -çn

rünüyordu ki. Kendimi onların dünyasından korumak için hayallerime ihtiyacım vardı.” *Yakın*’ı doğuran o güçlü hayal kurma dürtüsünün ilk test sürüşleri, alternatif gerçeklikler bulmaya ya da uydurmaya ihtiyaç duyan bir çocuğun gerçeklerden kaçan fantazilerinde oldu. Hem mizacı gereği hem de içinde yetiştiği katı Baptist geleneğinin etkisiyle, Butler münzevi bir hayat yaşadı; gerçek dünyanın ödülllerinden yoksun bir halde teselliye, kurduğu hayali dünyalarda buldu ve hayatında arkadaşların yerini kitaplar aldı. Altı yaşından itibaren, halk kütüphanesi ikinci evi, yazmaksa “olumlu takıntısı” oldu.*

Ancak *Yakın* hiçbir zaman bir gerçeklerden kaçma fantazisi olmadı. Butler küçük bir kızken kendisiyle annesinin gerçeklikleri arasına biraz mesafe koyma ihtiyacı duyduysa bile, gözlerini hiçbir zaman kapatmadı. Çocukken gördükleriyle sonradan yüzleşti ve bir yazar olarak onları yeniden şekillendirdi. Annesi bakıcı bulamadığında ya da bakıcıya parası yetmediğinde, çoğu zaman küçük Octavia’yı yanında işe götürürdü. O zamanlar bile Butler, köleliğin uzayan kolunu gözlemleyebiliyordu: Beyaz bir toplumda annesinin ne denli görünmez bir kadın olarak iş gördüğünü ve ürkütücü de olsa konumunu ne denli kabullenip içselleştirdiğini görüyordu. “İçeriye arka kapıdan girdiğini, kendisi orada dururken sanki o orada değilmiş gibi hakkında konuşulduğunu ve aslında insan değilmiş, dikkate değer olmayan bir şeymiş gibi muamele gördüğünü görürdüm.... Daha sonra büyüdükçe onu görmeye başladım. Beyazlardan duyduklarını gitgide daha da fazla, bence onun bile özümsemek isteyeceğinden daha fazla özümsemişliğini görebiliyordum.” O zamanlar Butler, annesinin işverenlerinden çok, küçük düşürülmesine izin verdiği için annesini suçluyordu.

Bu çocukluk anılarının bazıları, Butler’ın olgunluk döneminde ürettiği kurgu eserlere sızmış; hem orta sınıf siyahlar tarafından unutulma hem de beyaz Amerikalılar tarafından

* Butler’ın, *Bloodchild and Other Stories* adlı kitaptaki “Positive Obsession” [Olumlu Takıntı] başlıklı makalesine bakınız, s. 125-135.

görmezden gelinme tehlikesi altında olan eski nesil siyah Amerikalıların çektikleri sıkıntıları hayal etmesine yardımcı olarak, *Yakın*'ın yazılış amacını yakından şekillendirmiştir. Pasadena City College'da üniversite öğrencisiyken Butler, sınıfındaki zeki bir siyah erkek öğrencinin, ailesi tarafından dizginleniyor olmasa eski nesil siyah Amerikalıların hepsinin kökünü kazımak istediğini söylediğini işitir. Butler, oğlan siyahların tarihi hakkında çok şey biliyor olsa da, "bildiklerini içinde hissetmiyordu," diye düşünür. Bu olay ona, eskiden annesinin işverenlerin hakaretlerine karşı geliştirdiği sağırılığına ne kadar öfkelenildiğini hatırlatır. Butler sonradan, *Yakın*'ı yazma fikri o anda ortaya çıktı, demiştir. Kendisi ve üniversitedeki sınıf arkadaşı gibi Medeni Haklar [Civil Rights] ve Siyah Gücü [Black Power] hareketleri döneminde büyümüş insanların 19. yüzyıldaki atalarının deneyimlerini, biraz da olsa unutulmaktan kurtarmaya çalışması, hem ailesindeki kimlik mücadelesi vermiş kadınlara hem de kimlikleri kaybolmuş daha uzak akrabalarına bir ithaf, bir teşekkürdür. *Yakın*'ın başlarında, aile Kitabı Mukaddes'indeki not edilmiş isimleri hatırlarken Dana da üzülerek, "Hiç tanımadığım, tanımayacağım bir sürü akraba," diye düşünür.

Dana'nın kölelik toplumunun ortasına atılıverdiğinde yaşadığı deneyimler dehşet ve acı dolu olsa da, bunlar aynı zamanda onun geçmişini aydınlatır ve "insan-olmayan" olmaya zorlanan nesilleri daha iyi anlamasını sağlar. Kahramanın -ve Butler'ın- bu geçmişe yolculukta başardığı şeylerden biri, köleleştirilmiş bireyleri, kabuk bağlamış edebi ya da sosyolojik bir tür olarak değil, insan olarak görmesidir. Bunlar içinde belki de en etkileyici olanı, kitapların ve filmlerin basmakalıp "dadısı," Dana'nın zamanla anladığı gibi, aşağılanmayı kabullenmiş görüntüsünün altında sahibinin neredeyse bütün çocuklarını satması nedeniyle hissettiği derin öfkeyi saklayan aşçı Sarah'dır: "Başka bir evde, 'dadi' diye çağrılabilir bir türden bir kadındı. 1960'larda militanların hakir göreceği türden bir kadındı. Ev-zencisi, mendil-kafalı, dişi Tom Amca - dayanabileceği kadar kaybı çoktan

yaşamış ve Kuzey'in özgürlüğü hakkında öteki dünya hakkındaki kadar az şey bilen, korkak ve güçsüz kadın." Burada edebi fantazinin, tarihsel ve psikolojik gerçekliklerin hatırlanmasına hizmet ettiğini görürüz. Kurgusal bir anı kitabı olarak *Yakın*, fantastik bir hayal kurma denemesi olduğu kadar, Butler'ın bellek edebiyatına sunduğu bir katkıdır da aynı zamanda.

Yakın'ın sanatsal ustalığı, tek bir amacı olan ve oldukça yalnız geçirilen bir edebi çıracılığın ürünüdür. Çocukluk yıllarında Butler kütüphaneye yaptığı ziyaretler için yaşasa da, ailesi onun ne okuduğuna pek aldırış etmemiştir. Öğretmenleri, ara sıra İngilizce derslerinde yazdığı bilimkurgu hikâyelerine ilgi göstermemiştir. Sınıf arkadaşları da, onun okuma ve yazma konusundaki zevklerini tuhaf bulmuşlardır ve Butler, edebi uğraşlarını gitgide daha da çok kendine saklar olmuştur. Ergenlik döneminde Butler kendini, Theodore Sturgeon, Leigh Brackett ve Ray Bradburry'nin kurgusal dünyalarında kaybetmiştir ve bilimkurgu türünde siyah kadın yazarların olmaması onun azını kırmamıştır: "Açıkçası, bana benzeyen birinin yol göstermesine ihtiyacım olduğu aklıma bile gelmedi. Cahildim, kibirliydim, inatçıydım ve yazdıklarım bana hiçbir seçenek bırakmadı."*

1940'larda ve 1950'lerde, görünürde bilimkurgu yayımlayan hiç siyah yazar ve neredeyse hiç kadın yoktu. Beklendiği üzere, o dönemin, beyaz ergen oğlanlarını hedef alan bilimkurgu eserlerinde ilgilerini çekecek herhangi bir şey bulan çok az sayıda siyah okur -ve tahminimce çok daha az sayıda siyah kız- vardı. Var olan eserlerin bir kısmı kışkırtıcı derecede ırkçıydı - gelecekte geçen bir ırk savaşının kahraman karakterinin alenen Whitey [soluk benizli] olarak adlandırıldığı, Robert Heinlein'in *The Sixth Column* (1949) adlı romanı bunlardan biridir. Bu tür romanlarda bir siyahın erişebileceği en yüksek merteye, beyaz yoldaşları için kendini feda etmesi idi; tıpkı *The Sixth Column*'da Franklin Roosevelt Matsui

* Octavia Butler'ın Beacon Yayınevine 12 Şubat 1988'de yazdığı bir nottan.

isimli Asyalı askerin ya da Leigh Brackett'in "The Vanishing Venusians" [Kaybolan Venüslüler] (1944) adlı öyküsündeki tek siyah karakterin yaptığı gibi. Başka kitaplarsa, ırkın artık etken olmadığı bir gelecek hayal ederek azimle "renkkörü" olmaya çalışmıştır; Arthur C. Clarke'ın yazdığı Çocukluğun Sonu (1953) gibi romanlarsa, tek bir siyah karakterin, çoğunluğu beyaz olan bir toplumda öz farkındalığı olmadan, uyumlu bir şekilde yaşadığını hayal eden liberal beyaz fantazisinin ürünleriydi.

1950'lerde, siyahların beyazların koyduğu şartlarla asimile edilmesine dayalı küstah hayallerden fazlasını içeren bilimkurgu romanları arayan dikkatli bir okur, ırkın göz önünde bulundurulduğu ve romanın konusunu ve ideolojik kaygılarını şekillendirmesine izin verildiği sadece birkaç metin bulabilirdi.* Bunların içinde belki de en ilginç örnek, Butler'ın da gençliğinde okuduğu, Bradbury'nin *Mars Yıllıkları* (1950) adlı kitabından bir bölümdür. "Göğün Ortasındaki Yol" başlıklı öykü, Güneyli siyahların 2003 yılında topluca Mars'a göç etmesini anlatan bir hikâyedir. Bölgenin bütün siyah nüfusu, topluluğun bütün üyelerinin borçlarını ödeyebilmesini ve büyük göç için roket üssüne zamanında varabilmesini sağlamak için birleştiğinde, Güney ekonomisi ve beyaz egemenliğinin kültürel kabulleri çöker. Yalınayak gezen beyaz oğlanlar, siyah bir ütopya için uygulanan bu beklenmedik stratejiyi şaşkınlık içinde anlatırlar: "Parası olan olmayana yardım ediyor! Bu şekilde *hepsini* bedavaya getiriyorlar!" Kitaptaki huysuz bir beyaz adam da, ironik bir

337

* George R. Stewart'ın, Kuzey Amerika'da yaşanan bir biyolojik afet sonrasında yeni bir kültürün evrimini hayal eden *Earth Abides* (1949) adlı romanının baş rolünde, yeni topluma hayat veren ve onları eski kültürdeki egemenlik ve köleliğin sömürgeci modellerini tekrar etmemeleri konusunda uyaran siyah bir kadın lider vardır. Theodore Sturgeon'ın, birbiriyle bağlantılı üç kısa romanı içeren ve toplum dışına itilmişleri konu eden *İnsandan Öte* (1953) adlı eserinde, telekinetik güçleri olan siyah ikiz kızlar, romancının *homo gestalt* [insan bütünlüğü] dediği alternatif bir insanlar cemaatinin kurulmasına yardım eder. Ancak iki kitapta da siyah karakterler, genellikle basmakalıp tasvirlerle, beyaz adamlara nazaran ikincil roller oynar.

şekilde aslında siyah Amerikalıların tarihindeki ilerleme mini eleştiren konuşmasında, şöyle bir şikâyetle bulunur:

Neden şimdi gidiyorlar, aklım almıyor. Her şey de iyiye gidiyordu. Yani her geçen gün daha fazla hak elde ediyorlardı demek istiyorum. *Ne istiyorlar* o zaman? İşte kelle vergisi kaldırıldı ve gittikçe daha fazla eyalet yargısız infazı önleyen ve eşit haklar sağlayan kanun hazırlıyor. *Daha* ne istiyorlar? Neredeyse bir beyaz adam kadar para kazanabiliyorlar ama defolup gidiyorlar.

“Göğün Ortasındaki Yol” beyaz bir yazarın kaleme aldığı bilimkurgular içinde, siyah ve beyaz ilişkilerine dair yazılmış tek ve en keskin dilli öykü olabilir. Ama bu nadirlik tam da, İkinci Dünya Savaşı sonrasında güya altın çağını yaşayan Amerikan bilimkurgusunun, siyah okurlar ve Octavia Butler gibi gelecek vadeden yazarlar için ne kadar yabancı bir alan teşkil ettiğini gösterir. Bilimkurgu yazan siyah Amerikalı bir kadın olarak neredeyse eşsiz olan konumuna dair sorulara verdiği cevaplarda Butler da çoğu zaman, iyi bir yazar olabilmeniz için önce iyi bir okur olmanız gerektiğini dile getirmiştir.

Butler’ın gelişim yılları ve kariyerinin başları, Amerikan bilimkurgusunda kapının üstündeki “sadece erkekler girebilir” tabelasının kaldırıldığı yıllara denk gelir. Bilimkurguda ciddi bir açılım yaşanması ve türün farklı şekillerde yeniden tanımlanması, Ursula K. LeGuin, Joanna Russ, Pamela Sargent, Alice Sheldon (James Tiptree, Jr. müstearıyla yazar), Pamela Zoline, Marge Piercy, Joan Slonczewski ve Butler’ın kendisi sayesinde başarılmıştır. Kadınların yazdığı bilimkurguların çoğunda uzaylı karakter, uzak bir gezegenden gelen canavarımsı bir figür değil; modern, tanıdık insan toplumunda yaşayan görünmez uzaylı olmuştur: Bir uzaylı olarak kadın, bazen –bilhassa– siyah kadın, Meksika kökenli kadın, ev kadını, lezbiyen, yoksulluk çeken kadın ya da evlenmemiş kadın olmuştur. Sheldon’ın, Dünya’da fark edilmeden

ve değer görmeden yaşamaya devam etmektense, dünyadışı varlıklarla bir uzay gemisi yolculuğuna çıkmayı tercih eden bir anneyle kızını anlatan ünlü öyküsü, "The Women Men Don't See" [Erkeklerin Görmediği Kadınlar] (1974), insana dair eski bilimkurgu temsillerinin yeniden yaratılmasında bir mihenk taşıdır. "Bilimkurgu uzun zamandır," diye yazar Butler, "var olan ya da olmayan insanları –dünyadışı varlıkları– konu etmiştir. Ancak maalesef dünyadışı yaşamın mümkün olup olmadığını düşünmeye başlamamızı sağlayan aynı bilimkurgu yazarları, burada yeryüzündeki insan çeşitliliğini düşünmemizi sağlamak için pek bir şey yapmadılar." Amerikalı kadın yazarlar, insan imgelerine dair daha zengin bir çeşitlilik yaratmak için, bilimkurguya hâkim olan karakter tiplerini bıraktığında, kolektif olarak bu türün tarihinde de yeni bir sayfa açmış oldular.

Butler'ın kariyeri boyunca, Amerikalı siyah yazarlar da, bilimkurguda, sınırlı da olsa, paralel bir sayfa açmaya başladılar. *Yakın* 1979'da ilk kez yayımlandığında, bilimkurgu ve fantazi alanında tanınan tek Amerikalı siyah yazar, Samuel R. Delany'ydi. *Yakın*'ın 25. yıldönümünü kutladığı bu günlerde, bu manzara bariz bir biçimde değişmektedir. Steven Barnes, Jewelle Gomez, Nalo Hopkinson, Charles R. Saunders ve Tananarive Due gibi yazarlar, Delany ve Butler'a katılan isimler arasındadır. Ve Sheree Thomas'ın hazırladığı, *Dark Matter: A Century of Speculative Fiction from the African Diaspora* [Karanlık Madde: Afrika Diasporasında Yazılan Spekülatif Kurgunun Bir Yüzyılı] (2000) başlıklı önemli antolojinin yayımlanmasıyla, günümüzde gerçekçi olmayan kurgu yazan birçok siyah yazar sergilenmiş; aynı zamanda da geçmişe yapılan kazılarla, W. E. B. Du Bois'in 1920'de yayımlanan "The Comet" [Kuyruklu yıldız] adlı öyküsü gibi bazı sürpriz eserler ortaya çıkarılmıştır. 1979'dan bu yana geçen zamanda Butler, beş yıllık MacArthur Foundation Fellowship'ini ["Dâhi Ödülü" olarak da bilinen MacArthur Vakfı Ödülü] kazanan ilk (ve şu âna kadar tek) bilimkurgu yazarı olarak, bilimkurgu ve fantazi yazan Amerikalı siyah yazarlar arasında baş isim olarak

yükseldi. *Yakın*'ın 1988'de Beacon Yayınevi'nden çıkan yeni baskısından bu yana, Butler'a gösterilen eleştirel ilgide müt-hiş bir patlama oldu. 1988'de, Butler'ın eserleri üzerine yazılmış neredeyse her eleştirel makaleyi saymak mümkündü ve az sayıdaki bu materyallerin çoğu da, sınırlı tedavülü olan ve fazla tanınmayan dergilerde yayımlanmıştı. Bugün, Butler hakkında yazılan eserlerin listesi daha seçici olmak zorunda; eserleri üzerine yapılan eleştirel incelemeler de, büyük üniversite ve ticari yayınevlerinden ve güncel edebiyat, Afrikalı-Amerikalı çalışmaları ve bilimkurgu çalışmalarına adanmış birinci sınıf dergilerden çıkmakta. Ayrıca Butler'a duyulan ilgi sadece akademik değil; bilimkurgu düşkünleriyle sınırlı hiç değil. 2003 baharında, New York eyaletinin Rochester şehri, "Rochester'daki Herkes Aynı Kitabı Okursa" adlı etkinliğin üçüncüsünü düzenledi. Bu etkinlik çerçevesinde, tahminen 40 bin ile 50 bin arasında insan *Yakın*'ı okudu, kitabı yerel okuma gruplarında tartıştı ve üç gün boyunca, sayısız üniversite, kütüphane ve kitapçada düzenlenen buluşmalar-da Butler'la tanışıp kitabı konusunda onunla sohbet etme fırsatı yakaladı.

-Mayıs 2003

"Octavia E. Butler upuzun bir süre boyunca unutulmayacak bir yazar.

Yakın ise nadir bulunan, büyüü bir eser."

—HARLAN ELLISON

"Butler, yirminci yüzyılın en büyük edebi sanatçılarının biri."

—JUNOT DIAZ

"İNSANLARIN KÖLELİĞİ KABULLENMELERİ İÇİN BU KADAR KOLAY EĞİTİLEBİLDİKLERİNİ HIÇ FARK ETMEMİŞTİM."

Yalnızca kaleminin kuvveti değil aynı zaman-
da muhalif duruşu, ırk ve cinsiyet eşitsizliği-
ne karşı tepkisiyle de döneminin en mühim
yazarlarından biri olan tarihteki ilk kadın
siyah bilimkurgu yazarı Octavia E. Butler,
hem bilimkurguda hem de Afroamerikan
edebiyatında bir dönüm noktası. Sadece tür
içerisinde değil, klasik edebiyat okurları ara-
sında ve hatta akademide dahi çok önemli
bir yer tutan *Yakın* ise zaman yolculuğunun,
fantazinin ve tarihi kurgunun iç içe geçtiği
türler ötesi bir roman.

26. doğum gününde Dana ve eşi yeni evlerine
yerleşmeye çalışıyordu ama o sırada Dana'nın
midesi bulanmaya ve başı dönmeye başladı.
Baş dönmesi geçtiğinde kendini yeşilliklerin
arasında, bir nehrin kıyısında buldu.

İşte o nehirde boğulmak üzere olan küçük
Rufus'u kurtardığında pek çok zaman yol-
culuğunun, hayati tehlikelerin ve ardı arkası
gelmeyen soru işaretlerinin ilkinin başladığını
bilmiyordu.

Dana köleliğin en sert dönemlerinin yaşandı-
ğı Maryland'e istemsizce yaptığı her zaman
yolculuğunda hem kendisi ve Rufus hem
de kan bağı ve kölelik hakkında modern bir
insanın bildiğinden ve tecrübe etmesi gereki-
tiğinden çok daha fazlasını öğrenmek zorun-
da kalacaktı.

Yakın, zincirlerden kurtulmaya çalışan in-
sanlığın özgürlük çığılığı.

Robert Crossley'nin sonsözüyle

Bilimkurgu Klasikleri - 43

Çeviren: Emek Ergun

Kapak İllüstrasyonu: Hamdi Akçay

ithaki

Instagram: /ithakiyayinlari

Facebook: /ithakiyayinlari

Twitter: /ithakiyayinlari

www.ithaki.com.tr

İnternet satış:

www.ilknotka.com

